

Strømming i norsk idrett

Rapport fra utvalg oppnevnt av Norges idrettsforbund
10. november 2023

Innholdsfortegnelse

1.Sammendrag og hovedkonklusjoner.....	4
2.Innledning.....	6
2.1 Bakgrunnen for utvalget.....	6
2.2 Utvalgets mandat	8
2.3 Utvalgets sammensetning	8
2.4 Utvalgets arbeid	9
2.5 Håndtering av dissenser og mindretallsmerknader	9
3. Avgrensninger og definisjoner.....	9
3.1 Utvalgets mandat	9
3.2 Filming og strømming.....	10
3.3 Voksen-, ungdoms- og barneidrett	10
3.4 Topp- og breddeidrett	10
3.5 Skillet mellom lagidretter/individuelle idretter/antallet samtidige konkurrenter	11
3.6 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader	11
4.Rettslig handlingsrom for strømming	11
4.1 Deloitte's vurdering.....	11
4.2 Datatilsynets veileder.....	13
5.Utvikling i strømming og distribusjon av opptak i Norge og internasjonalt.....	14
5.1 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader	16
6.Tekniske aspekter ved strømming og distribusjon av opptak fra arrangement	17
6.1 Strømming eller distribusjon av opptak ved bruk av åpne eller lukkede grupper i sosiale mediekkanaler.....	17
6.2 Strømming eller distribusjon av opptak ved bruk av Joymo	17
6.3 Strømming gjennom MyGame/TV 2	17
6.4 Strømming via andre strømeplattformer.....	18
6.5 Strømming gjennom medieaktører	18
6.6 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader	19
7. Medvirkningsprosess - medlemsundersøkelse og fokusgruppeundersøkelse.....	19
7.1 Medvirkningsprosess.....	19
7.1.1 Innledning.....	19
7.1.2 Medlemsundersøkelsen	19
7.1.3 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader	26
7.1.4 Intervjuundersøkelsen i regi av FOBU	27

8. Mulige effekter av strømming.....	28
8.1 Innledning.....	28
8.2 Prestasjon, frafall og utenforskap i ungdomsidretten	28
8.2.1 Idretten som frirom.....	28
8.2.2 Økonomiske faktorer.....	29
8.2.3 Mobbing og uthenging	30
8.2.4 Sårbare barn	31
8.2.5 Idrettslagene	32
8.3 Idretts glede, utvikling og fellesskap	32
8.3.1 Strømming som et verktøy og hjelpemiddel.....	32
8.3.2 Synliggjøring av ulike idretter – tilgjengelighet og rekkevidde, familie- og samfunnsengasjement	33
8.3.3 Økonomiske hensyn	33
8.4 Oppsummering.....	34
9. Barnerettighetsvurdering.....	34
9.1 Innledning og metode	34
9.2 Omfang og avgrensing.....	35
9.2.1 Hvilke rettigheter påvirkes	35
9.2.2 Kunnskap og innspill.....	36
9.3 Bestemmelsene i barnekonvensjonen	36
9.3.1 Barnekonvensjonen artikkel 3; Hensynet til barnets beste	36
9.3.2 Barnekonvensjonen artikkel 12; Å si sin mening og bli hørt	37
9.3.3 Barnekonvensjonen artikkel 16; Retten til privatliv	38
9.3.4 Barnekonvensjonen artikkel 2; Ingen diskriminering.....	39
9.3.5 Barnekonvensjonen artikkel 19; Beskyttelse mot misbruk.....	40
9.3.6 Barnekonvensjonen artikkel 24; Helse.....	41
9.3.7 Barnekonvensjonen artikkel 31; Lek og fritid.....	41
9.3.8 Barnekonvensjonen artikkel 34; Seksuell utnyttning	42
9.4 Oppsummering.....	43
9.5 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader	44
10. Hva mener organisasjonsleddene om strømming	44
10.1 «Hva mener idrettslagene?	44
10.2 Hva mener særforbundene om strømming	46
11. Utvalgets konklusjoner og anbefalinger.....	49
11.1 Innledning.....	49
11.2 Utvalgets vurdering og oppsummering av det rettslige handlingsrommet for strømming.....	49

11.2.1	Krav om rettslig grunnlag etter personopplysningsloven med personvernforordningen	49
11.2.2	Forholdet til Åndsverksloven.....	58
11.2.3	Oppsummering – rettslig handlingsrom.....	59
11.3	Utvalgets anbefalinger	59
11.3.1	Strømming av idrett for voksne over 18 år	59
11.3.2	Filming og opptak til treningsformål	60
11.3.3	Strømming av idrett på høyt nivå/toppnivå for barn og unge under 18 år	60
11.3.4	Strømming av breddeidrett for barn og unge under 18 år	64
11.3.5	Anbefalinger med hensyn til tiltak og rammer for strømming	65
11.3.6	Privat filming/strømming – som ikke er til «personlig bruk», jf. Datatilsynets veileder.....	66
11.3.7	Strømming i regi av medieaktører og andre basert på det såkalte journalistunntaket.....	66
11.4	Avklaring av rettslig handlingsrom	67
11.5	Fornyede vurderinger basert på erfaring	67
12	Kilder og vedlegg	67

1. Sammendrag og hovedkonklusjoner

Norges Idrettsforbund (NIF) oppnevnte 1. mars 2023 et utvalg for å gjennomføre en utredning om, og i tilfelle, hvordan strømming innenfor ulike deler av breddeidretten kan skje innenfor trygge rammer. Utvalgsarbeidet skal ifølge mandatet resultere i overordnede anbefalinger og gi norsk idrett og idrettsstyret et godt grunnlag for eventuelle nye vurderinger av retningslinjer for strømming/filming i breddeidretten.

Mandatet angir at vurderingene skal være tuftet på en helhetlig og faglig fundert utredning av rettslige, etiske og tekniske aspekter av strømming/filming i breddeidretten, en godt forankret medvirkningsprosess i idretten, en utredning av effekter av strømming/filming i breddeidretten, herunder utvikling av idrettene og deres synlighet, og en kartlegging av omfanget av strømming/filming som både har et kommersielt og ikke-kommersielt tilsnitt i Norge og enkelte andre land.

Utvalget leverer med dette sin utredning og sine overordnede anbefalinger til NIF.

Utvalget har i samsvar med mandatet vært opptatt av å sikre et godt faktisk og rettslig grunnlag for sine vurderinger, og har innhentet en ekstern vurdering av sentrale rettslige spørsmål, herunder det rettslige handlingsrommet for strømming fra Deloitte Advokatfirma AS («Deloitte»), samt innspill fra en rekke aktører. Videre har utvalget blant annet fått presentert og trukket veksler på de prosessene NIF har gjennomført knyttet til strømming, herunder en medvirkningsprosess blant barn og unge i idretten og undersøkelser gjennomført blant idrettslag og særforbund. Utvalget har også drøftet mulige konsekvenser av strømming og gjennomført en overordnet barnerettighetsvurdering.

Utvalgets mandat er knyttet til om og i tilfelle hvordan ulike deler av breddeidretten kan skje innenfor trygge rammer. Blant annet basert på veilederen Datatilsynet utga om strømming av

idrettsarrangement for barn i juni 2023 og Deloitte's juridiske vurdering, har utvalget også diskutert strømming av barne- og ungdomsidrett på høyt nivå/«toppnivå».

Utvalgets mandat er ikke avgrenset til særlige aldersgrupper, men utvalget har hatt hovedfokus på barn og ungdom under 18 år. Utvalget har også viet noe tid til problemstillinger knyttet til strømming av idrett for voksne over 18 år, samt filming til trenings- og utviklingsformål.

Utvalgets anbefalinger må ses i sammenheng med det rettslige handlingsrommet for strømming. Dette knytter seg særlig til personopplysingsloven og personvernforordningen og åndsverkloven § 104 om retten til eget bilde. Strømming innebærer behandling av personopplysninger, og forutsetter et gyldig behandlingsgrunnlag. To grunnlag er særlig aktuelle; samtykke og såkalt «berettiget interesse»/interesseavveining. Utvalget legger til grunn at samtykke vil kunne være gyldig behandlingsgrunnlag i individuelle idretter der ikke flere enn to strømmes eller filmes samtidig. Der utøverer er under 18 år må det innhentes samtykke fra foresatte. For lagidrett og idretter der flere enn to strømmes samtidig må det foreligge såkalt «berettiget interesse» for strømming. Hvorvidt dette er tilfellet beror på en konkret vurdering.

Som det fremgår av rapporten, er det noe usikkerhet knyttet til det rettslige handlingsrommet for strømming både når det gjelder adgangen til strømming basert på berettiget interesse og forholdet til åndsverkloven, og utvalget anbefaler at NIF søker å avklare at de endelige retningslinjene ligger innenfor det juridiske handlingsrommet.

Utvalgets oppsummering av det rettslige handlingsrommet, og dets konklusjoner og anbefalinger er inntatt i punkt 11. Som det fremgår, er utvalget omforente i sine anbefalinger når det gjelder strømming av aldersgruppen over 18 år og filming og opptak til treningsformål, mens utvalget er delt i sine anbefalinger når det gjelder strømming av barn og ungdom under 18 år.

Utvalgets overordnede konklusjoner og anbefalinger kan kort oppsummeres som følger:

- Utvalget legger til grunn at det vil være rettslig adgang til å strømme idrett på toppnivå/høyt nivå for voksne over 18 år, og at det i utgangspunktet også vil være relativt vid adgang til å strømme fra breddeidrett for denne aldersgruppen gitt implementering av nærmere angitte tiltak. Utvalget ser ikke betenkeligheter ved å åpne for strømming av idrett for aldersklasser over 18 år innenfor dette handlingsrommet.
- Utvalget legger til grunn at det overordnet vil kunne foreligge rettslig adgang til filming og opptak for treningsformål. Utvalget ser ikke betenkeligheter med at det på gitte vilkår åpnes for slik filming etter en konkret vurdering.
- Utvalget legger til grunn at det vil være rettslig adgang til strømming av idrettsarrangement på høyt nivå/ «toppidrett» for aldersklassene 15 til 18 år, gitt implementering av nærmere angitte tiltak. Et flertall¹ anbefaler at det åpnes for strømming av arrangement på høyt nivå/ «toppidrett» for aldersklasser over 15 år, forutsatt at det implementeres nærmere angitte tiltak, jf. punkt 11.3.5.
- Det vil kunne være rettslig adgang til å strømme også arrangement som ikke kan anses som «toppidrett»/høyt nivå i aldersgruppen under 18 år, selv om handlingsrommet er mer begrenset enn for toppidrett. Adgangen vil bero på en konkret vurdering i forbindelse med type idrettsarrangement. Et annet flertall² mener mye taler for at det vil kunne foreligge rettslig adgang til også å strømme deler av breddeidretten innenfor ungdomsidretten, og

¹ Flertallet består av: Kristin Veierød, Sylvi Ofstad, Rune Røksund, Roger Finjord, Erik Langerud, Espen A. Johansen, Mona Kristiansen, Gro Eide, Lise Røsto Jensen, Thor Gjermund Eriksen

² Et annet flertall består av: Roger Finjord, Erik Langerud, Espen A. Johansen, Mona Kristiansen, Gro Eide, Lise Røsto Jensen, Thor Gjermund Eriksen

ønsker at det også åpnes for strømming av breddeidrett, i utgangspunktet fra 15-årsklassen, begrenset til terminfestet aktivitet godkjent av særforbund, og forutsatt implementering av de tiltakene utvalget anbefaler. Et mindretall³ tar utgangspunkt i at det rettslige handlingsrommet for strømming av breddeidrett under 18 år er mer begrenset enn for toppidrett, og anbefaler ikke at det åpnes for strømming av breddeidrett under 18 år på generelt grunnlag, men har ikke motforestillinger mot at enkelte arrangement strømmes basert på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet hvis det er rettslig adgang til det.

- Utvalgsmedlemmene Kolstad og Austegard⁴ anbefaler ikke at det åpnes for strømming av idrettsarrangement verken på topp- eller breddenivå for deltakere under 18 år, med unntak av arrangement og konkurranser der strømming er et krav fra internasjonale forbund, og der man uten slik strømming ikke vil kunne være arrangør.
- Et samlet utvalg er enige om at under ingen omstendighet bør tillates strømming av utøvere under 13 år.

Som det fremgår av rapporten, foreligger det fortsatt begrenset erfaring med effekter av strømming over tid. Et samlet utvalg mener derfor at det, uavhengig av hvilke retningslinjer som vedtas, bør foretas fornyede vurderinger når man har mer erfaring knyttet til strømming nasjonalt og internasjonalt, og man også ser hvordan de anbefalte tiltakene fungerer og om de er hensiktsmessige og tilstrekkelige. Utvalget anbefaler at det som del av en slik fornyet vurdering også foretas en fornyet medvirkningsundersøkelse.

2. Innledning

2.1 Bakgrunnen for utvalget

Styret i Norges Idrettsforbund (NIF) fattet i sak 122 i styremøte 12 (2021-2023), 22. juni 2022, vedtak om retningslinjer for strømming av barne- og ungdomsidrett. Bakgrunnen var at NIF i de senere årene hadde registrert at stadig flere breddeidrettsarrangement ble strømmet både i regi av personer rundt enkelte lag/grupper, gjennom samarbeid med leverandører av strømmetjenester og i regi av mediehus, og at dette ble gjort helt ned i de yngste årsklassene. Flere særforbund hadde inngått eksterne avtaler om strømming.

Målet med de nye retningslinjene var å få strømming fra breddeidretten inn i mer kontrollerte former, herunder også at det ble innført en begrensning med hensyn til aldersklasser. Forslaget innebar en klar innskjerping med tanke på en utvikling der det ble strømmet arrangementer langt ned i barneidretten.

Idrettsstyrets vedtak lyder:

Idrettsstyret ser med bekymring på at barn og unge i idretten i stadig større grad eksponeres for ukontrollert strømming. Idrettsstyret ser derfor behov for et tydelig og restriktivt rammeverk rundt dette.

1. *Overordnede retningslinjer for strømming av idrettsaktivitet vedtas i henhold til forslaget, og med forbud mot strømming for aldersklasser under 15 år.*

³ Mindretallet består av: Kristin Veierød, Sylvi Ofstad, Rune Røksund

⁴ Jonas Austmo Kolstad og Ada Sofie Austegard

2. *Idrettsstyret ber generalsekretæren sikre at anbefalingene fra Etisk råd av 18.06.2022 ivaretas i det videre arbeidet med utviklingen av detaljerte retningslinjer og implementeringen av disse.*
3. *Idrettsstyret vil følge utviklingen på området nøye, og ber generalsekretæren legge frem en ny sak for styret primo 2023, hvor erfaringer og behov for ev. endringer i retningslinjene presenteres.*

Protokolltilførsel:

- *Idrettsstyremedlem Marco Elsafadi ønsket at aldersgrensen settes til 16 år*

Som del av saksunderlaget for idrettsstyrets vedtak, lå det en uttalelse fra NIFs Etiske Råd. Her fremkommer blant annet følgende punkter som rådet mente bør sees på i det videre arbeidet med retningslinjer og veileder:

- God medvirkning fra barn og unge i utforming av retningslinjer
- Håndtering og drøfting av etiske dilemma både overordnet og lokalt
- Sørge for at begrepsbruk i retningslinjer og veileder er logisk og konsistent
- Det er etisk relevant at det er vanskelig å lage retningslinjer som enkelt kan følges opp og kontrolleres
- Tiltak som gjør at idretten bygger en kultur for anerkjennelse og for frihet til å reservere seg uten grunn
- Se på fleksibilitet over tid og oppdatering av retningslinjene

Idrettsstyrets vedtak skapte betydelig engasjement og debatt, særlig knyttet til den mest kjente profesjonelle aktøren, «MyGame». Debatten knyttet seg til alt fra tekniske og sikkerhetsmessige aspekter, til mer etiske og juridiske aspekter.

Flere kommuner nedla i tiden som fulgte forbud mot strømming i sine kommunalt eide idrettsanlegg.

De seks særforbundene som hadde inngått avtaler med MyGame, samt flere andre særforbund, besluttet i januar 2023 å gjennomføre en midlertidig stans av strømming av breddeidrettsutøvere under 18 år inntil idretten hadde fått gjennomført en grundig evaluering.

I idrettsstyrets møte nr. 19 (2021-2023) den 17. og 18. januar 2023, ble følgende vedtak fattet:

1. *Idrettsstyret forventer at samtlige særforbund forholder seg til strømming i ungdomsidretten på en ansvarlig måte og i henhold til idrettsstyrets vedtak i sak 122 (2021-2023), 22. juni 2022.*
2. *Idrettsstyret uttrykte sin støtte til de seks særforbundene som har avtale med MyGame og som har besluttet en midlertidig stans av strømming av utøvere under 18 år i breddeidretten inntil endelige avklaringer foreligger.*
3. *Idrettsstyret sluttet seg til generalsekretærens fremlagte prosess for gjennomføringen av evalueringen/erfaringsgjennomgangen av strømming i ungdomsidretten. Det er viktig at særforbundene og idrettskretsene involveres i dette arbeidet.*

Utover ovennevnte styremøter har idrettsstyret også hatt saken om strømming i idretten på saklisten i disse styremøtene:

- Idrettsstyrets møte nr. 14, 19.-20. september 2022 (2021 - 2023), orienteringssak 149 G)
- Idrettsstyrets møte nr. 28, 23. mai 2023 (2021 – 2023), orienteringssak 255 G)
- Idrettsstyrets møte nr. 1, 19. juni 2023 (2023 - 2025), orienteringssak 8 E)

Alle idrettsstyrets protokoller ligger åpent tilgjengelig på Norges idrettsforbund sine nettsider⁵:

2.2 Utvalgets mandat

1. mars 2023 nedsatte NIF det såkalte «Strømmeutvalget». Utvalget ble gitt følgende mandat:

Utvalget skal gjennomføre en utredning om, og i tilfelle hvordan, strømming fra ulike deler av breddeidretten kan skje innenfor trygge rammer. Utvalget vil både gjennomføre selvstendige utredninger, og vil også basere seg på det pågående kartleggingsarbeidet i idretten.

Utvalsarbeidet skal resultere i overordnede anbefalinger, og gi norsk idrett og Idrettsstyret et godt grunnlag for eventuelle nye vurderinger av retningslinjer for strømming/filming i breddeidretten.

Vurderingene skal være tuftet på:

- *En helhetlig og faglig fundert utredning av rettslige, etiske og tekniske aspekter av strømming/filming i breddeidretten.*
- *En godt forankret medvirkningsprosess i idretten.*
- *En utredning av effekter av strømming/filming i breddeidretten, herunder utvikling av idrettene og deres synlighet.*
- *En kartlegging av omfanget av strømming/filming som både har et kommersielt og ikke-kommersielt tilsnitt i Norge og enkelte andre land.*

2.3 Utvalgets sammensetning

- Leder Kristin Veierød
- Thor Gjermund Eriksen
- Erik Langerud, Norges Håndballforbund
- Roger Finjord, Norges Fotballforbund
- Ottar Eide, Norges Ishockeyforbund
- Espen A. Johansen, Norges Basketballforbund
- Mona Kristiansen, Norges Gymnastikk og turnforbund
- Lise Røsto Jensen, Norges Skøyteforbund
- Gro Eide, Norges Skiforbund
- Rune Røksund, Rogaland idrettskrets
- Sylvi Ofstad, Troms og Finnmark idrettskrets
- Jonas Austmo Kolstad, Trøndelag idrettskrets
- Ada Sofie Austegard, Stine Sofies Stiftelse
- Kristin Oudmayer, Unicef (ikke deltatt)

Pål Kristen Rønnevik fra Norges idrettsforbund har vært administrativ koordinator for utvalget, mens Julie Karima Berg fra Norges idrettsforbund har vært utvalgets sekretær.

⁵ Norges idrettsforbund (2023). <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/idrettsstyret-komiteer-og-utvalg/protokoller-fra-idrettsstyret/>

Utvalgsmedlemmet Ottar Eide fratrådte utvalget i september 2023 som følge av at han fratrådte sin stilling i Norges Ishockeyforbund.

2.4 Utvalgets arbeid

Utvalget har gjennomført til sammen 13 møter.

Utvalget brukte innledningsvis tid på gjennomgang og avklaring av mandatet og sentrale problemstillinger. Utvalget har i samsvar med mandatet vært opptatt av å sikre et godt faktisk og rettslig grunnlag for sine vurderinger, og har innhentet en ekstern vurdering av sentrale rettslige spørsmål, herunder det rettslige handlingsrommet for strømming fra Deloitte Advokatfirma AS («Deloitte»), samt innspill fra en rekke aktører, herunder:

- Barneombudet
- Stine Sofies Stiftelse
- Redd Barna
- Unge Funksjonshemmede
- Barnevakten
- Medietilsynet
- Redaktørforeningen og Norsk Presseforbund
- Oslo idrettskrets
- Aktivitetsguider
- MyGame
- Datatilsynet

Utvalget har også fått presentert og trukket veksler på de prosessene NIF har gjennomført knyttet til strømming, herunder en medvirkningsprosess blant barn og unge i idretten og undersøkelser blant idrettslag og særforbund.

6. juni 2023 kom Datatilsynet med en veileder for «Strømming av idrettsarrangement for barn» («Datatilsynets veileder»). Datatilsynet presenterte veilederen i møte med utvalget den 13. juni 2023.

2.5 Håndtering av dissenser og mindretallsmerknader

Det har ikke lyktes utvalget å komme til en enstemmig anbefaling, jf. punkt 11. Et av mindretallene, utvalgsmedlemmene Ada Sofie Austegard og Jonas Austmo Kolstad, har merknader også til flere av de innledende kapitlene. Etter disse medlemmenes ønske er det inntatt merknader under hvert overordnede punkt i rapporten der dette mindretallet ikke slutter seg til flertallets syn.

3. Avgrensninger og definisjoner

3.1 Utvalgets mandat

Utvalgets mandat er knyttet til om og i tilfelle hvordan strømming fra ulike deler av breddeidretten kan skje innenfor trygge rammer. Blant annet basert på Datatilsynets veileder og Deloittes juridiske vurdering, har utvalget også diskutert strømming av idrett på høyt nivå/ «toppidrett».

Mandatet er ikke avgrenset til særlige aldersgrupper. Utvalget har hatt hovedfokus på barn og ungdom under 18 år, og om, og på hvilke vilkår, strømming av denne aldersgruppen eventuelt skal kunne skje.

Utvalget har også viet noe tid til problemstillinger knyttet til strømming av breddeidrett for voksne over 18 år, samt filming til trenings- og utviklingsformål.

Utvalget har hatt som sitt utgangspunkt at det skal utredes og foreslås felles retningslinjer for strømming i norsk idrett, uavhengig av om dette skjer i regi av idretten selv, eksterne aktører eller enkeltpersoner. Når det gjelder medieaktører, vil det imidlertid måtte avklares i hvor stor grad idretten kan legge føringer for disse.

I det følgende vil utvalget søke å klargjøre noen begreper som er relevante i de videre vurderingene, og hva utvalget legger i disse begrepene.

3.2 Filming og strømming

Med *filming* menes at det gjøres filmopptak fra et arrangement, slik at opptaket kan benyttes for senere visning. *Strømming* innebærer at bildene overføres digitalt fra arrangementet i sanntid, for eksempel via sosiale medier, strømmeplassformer eller via samarbeid med medieaktører eller andre strømmeleverandører.

Filming og strømming omfatter både det som skjer i privat regi, i regi av organisasjonsledd selv, og av organisasjonsledd i samarbeid med strømmeleverandører eller medieaktører.

Denne definisjonen er noe ulik den som følger av Datatilsynets veileder:

Med strømming (engelsk: streaming) mener vi overføring av video til mottakere over internett. Som regel er det snakk om direkte overføring, men veiledningen gjelder også for publisering av opptak på internett i etterkant av arrangementet.

3.3 Voksen-, ungdoms- og barneidrett

Utvalget legger i samsvar med NIFs retningslinjer til grunn at arrangementer og seriespill som er rettet mot aldersklasser over 18 år defineres som *voksenidrett*. Det gjelder uavhengig av om det deltar utøvere under 18 år. Med *ungdomsidrett* menes det her aktivitet for aldersgruppen fra og med 13 til og med 18 år, mens *barneidrett* omfatter all aktivitet for barn under 13 år.

I norsk idrett brukes ofte begrepet *aldersklasser*, basert på hvilken alder hovedtyngden av deltakerne har. En aldersklasse kan i mange idretter inkludere personer som er inntil tre år yngre.

3.4 Topp- og breddeidrett

Toppidrett referer generelt til idrettsaktivitet på et høyt konkurransenivå i ulike idretter, der utøverne trener med et mål om å oppnå prestasjoner på nasjonalt eller internasjonalt nivå. Det foreligger imidlertid, så langt utvalget er kjent med, ingen allment akseptert og innarbeidet definisjon av toppidrett.

Olympiatoppen har i Norge ansvar for resultatutviklingen i norsk toppidrett. Olympiatoppen opererer med en egen definisjon av «toppidrett»: *Toppidrett defineres som trenings- og forberedelsesarbeid på linje med de beste i verden, avhengig av den enkelte idretts egenart og utbredelse. Arbeidet fører til jevnlig prestasjoner på internasjonalt toppnivå. Idretten er for disse utøverne en hovedbeskjeftigelse⁶.*

⁶ Olympiatoppen (2023). <https://olympiatoppen.no/siteassets/fagomrader/utdanning-og-karriere/kvalitetskrav-toppidrettsstatus.pdf>

Dette er en definisjon som ikke benyttes i stor grad av andre utenfor Olympiatoppen og som kun treffer de aller beste utøverne i Norge. Slik fremstår den noe snever, jf. utvalgets vurderinger av hvordan det er naturlig å forstå «toppidrett» i punkt 11.

Breddeidrett refererer generelt til aktivitet som er tilgjengelig og attraktiv for et bredere spekter av utøvere, herunder fritids- og mosjonsidrett, amatørkonkurranser og aktiviteter som i større grad fokuserer på glede og helsegevinster enn på konkurranse og prestasjoner.

3.5 Skillet mellom lagidretter/individuelle idretter/antallet samtidige konkurrenter

Skillet mellom lagidretter og individuelle idretter beror på om en utøver konkurrerer på individuell basis eller sammen med andre.

Datatilsynet har i vurderingen av relevant behandlingsgrunnlag for strømming i sin veileder ikke lagt avgjørende vekt på sontringen mellom lagidretter og individuelle idretter, men på hvor mange deltakere som deltar og filmes/strømmes samtidig.

Datatilsynet legger til grunn at samtykke som hovedregel ikke vil være et lovlig behandlingsgrunnlag for lagidretter eller andre idretter hvor mange barn deltar og filmes samtidig. Individuelle idretter der flere deltakere deltar og filmes/strømmes samtidig vil bli vurdert på samme måte som lagidretter med hensyn til behandlingsgrunnlag. Datatilsynet synes å mene at skillet mellom når det vil kunne være aktuelt med samtykke og når det vil kreves annet rettsgrunnlag for strømming/filming går ved to deltakere.

3.6 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader

Olympiatoppens definisjon av toppidrett er også gjengitt i «*Store norske leksikon*» og er den allmenne etablerte definisjonen av begrepet.

4. Rettslig handlingsrom for strømming

4.1 Deloitte's vurdering

Deloitte har på oppdrag fra utvalget utredet spørsmål knyttet til idrettens rettslige handlingsrom for strømming av idrettsarrangement.

Deloitte har i utredningen hatt fokus på barn og unge i alderen 15 til 18 år, og i noen tilfeller også barn ned til 13 år ved deltakelse i eldre aldersklasser. Deloitte har på overordnet nivå fremhevet forskjellene i handlingsrommet for strømming av idrettsarrangementer med personer over eller under 18 år.

Deloitte oppsummerer det rettslige handlingsrommet slik⁷:

- Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 8 (Retten til privatliv og personopplysningsvern) og Grunnloven § 102 (retten til privatliv) danner de overordnede rettslige rammene for retten til privatliv og personvern. De rettslige rammene for strømming av idrettsarrangement for barn handler hovedsakelig om idrettslagenes behandling av barns og yngre idrettsutøveres personopplysninger etter personopplysningsloven med personvernforordningen (GDPR). Personvernforordningen gjelder ved behandling av personopplysninger der personen er «identifisert eller identifiserbar», enten direkte eller

⁷ Bilag 6, kap.2

indirekte. Deltakere i idretten vil som hovedregel kunne identifiseres ved utseende, navn eller nummer via strømmingen, og personvernforordningen vil komme til anvendelse.

- Datatilsynets veiledning om strømming av idrettsarrangementer for barn setter ikke et forbud mot strømming av idrettsarrangementer, men setter grenser for lovligheten av strømming. Føringerne i veilederen innebærer en risiko for at tilsynet vil konkludere med at strømming av idrettsarrangementer for barn, med mindre det er snakk om toppidrett med allmenn interesse, ikke oppfyller kravene i personvernforordningen.
- Veiledere fra tilsynsmyndigheter, herunder Datatilsynet, kan ofte gi praktiske avklaringer og gi en indikasjon på hvilket resultat tilsynet kan komme til i ved en eventuell tilsynssak. I seg selv har de som regel mindre rettskildemessig verdi utover de øvrige rettskildene veilederen henviser til. Det begrensede omfanget av rettskilder på området, kan tilsa at Datatilsynets veiledning om strømming av idrettsarrangement for barn bør tillegges noe mer vekt enn den ellers hadde gjort. Samtidig er ikke den aktuelle veilederen endelig utformet, og det følger av veilederen at NIF og andre interessenter kan komme med innspill til veilederen før denne sluttføres.
- Strømmeutvalget må fokusere på konkrete vurderinger av om det foreligger rettslig grunnlag for strømming etter personvernforordningen art. 6 nr. 1. De mest aktuelle rettslige grunnlagene er berettiget interesse etter personvernforordningen art. 6 (1) f, og samtykke etter personvernforordningen art. 6 (1) a. I tillegg må ansvarsforholdene etter regelverket være avklart. Det er den behandlingsansvarlige som vil ha de fleste pliktene knyttet til etterlevelsen av personvernforordningen. Det er mest nærliggende at det enkelte idrettslaget som hovedregel vil ha behandlingsansvar for strømming av idrettsarrangementer, enten alene eller i fellesskap med andre.
- Handlingsrommet ligger trolig først og fremst i strømming av idrettsarrangementer for barn som kan karakteriseres som toppidrett med allmenn interesse, men det kan heller ikke utelukkes at idrettsarrangementer som strengt tatt ikke regnes som «toppidrett» kan strømmes etter en konkret interesseavveining. Som eksempel kan nevnes enkelte arrangementer i landsdekkende turneringer.
- Samtykke er lite egnet som behandlingsgrunnlag for strømming av lagidretter, særlig sett i lys av frivillighetskravet da det ofte kan oppstå et kollektivt press om å samtykke. For individuelle idretter kan samtykke være mer aktuelt fordi det lettere vil kunne oppfylle samtykkekravene. Hovedregelen er at barn har kompetanse til å samtykke til behandling av personopplysninger fra og med 18 år, med mindre det foreligger særlige unntak. Rettskildetilstanden for barns samtykkekompetanse på personvernfeltet er uklar, og det er mest nærliggende å konkludere med at personer må være 18 for å kunne samtykke til strømming. Foresatte må i slike tilfeller samtykke på vegne av barnet. Merk også at for individuelle idretter, der flere utøvere er i strømme-bildet samtidig (f.eks. øvelser som langrenn fellesstart, løpsøvelser fellesstart, o.l.), vil det på samme måte som for lagidretter kunne oppstå et kollektivt press om å samtykke til strømmingen. For slike individuelle øvelser vil det kunne være utfordrende å oppfylle frivillighetskravet.
- Forholdet mellom personvernforordningen artikkel 6 og åndsverkloven § 104 (retten til eget bilde) er uavklart og Kulturdepartementet har varslet en gjennomgang av forholdet mellom regelverkene i senere lovarbeid. Samtykke etter åndsverkloven § 104 vil uansett ikke være påkrevd der unntakene i bestemmelsen kommer til anvendelse. For strømming av idrettsarrangement er det mest nærliggende å vurdere bokstav a) om «aktuell og allmenn interesse». Trolig vil dette unntaket ikke omfatte alminnelige breddeidrettsarrangementer, men det kan tenkes at arrangementer av større samfunnsinteresse vil kunne omfattes. Videre har Datatilsynet påpekt at personvernforordningen artikkel 6 vil kunne gå foran

åndsverkloven § 104 der de regulerer samme forhold. Etter vår oppfatning vil det i praksis kunne bety at der strømming av idrettsarrangementer baserer seg på behandlingsgrunnlaget «berettiget interesse», vil det ikke være nødvendig å innhente samtykke etter åndsverkloven § 104 i tillegg fordi personvernforordningen vil ha forrang.

- Barns selvbestemmelsesrett innebærer en rett til å reservere seg/nekte strømming. På generelt grunnlag må det antas at reservasjonsretten inntreffer tidligere enn samtykkekompetansen. Rettstilstanden fremstår likevel uklar, og det kan derfor ikke konkluderes med en konkret aldersgrense for barnets rett til å nekte eller reservere seg mot strømming. Juridisk teori kan likevel tale for at barn i 15-16 års alderen, og kanskje yngre, selv bør kunne utøve denne formen for selvbestemmelsesrett.
- Personopplysningsloven § 3 gjør unntak for behandling av personopplysninger for «journalistiske formål». Strømming av idrett med allmenn interesse (samfunnets interesse) kan være innenfor unntaket for, og et handlingsrom kan ligge i hvorvidt NIF som organisasjon kan sies å oppfylle unntaket om «journalistiske formål».
- Generell strømming av idrettsarrangementer for voksne vil lettere kunne oppfylle kravene i personvernforordningen fordi de særskilte hensynene som gjør seg gjeldende for barn og det ekstra vernet som er gitt etter personvernforordningen bortfaller.

4.2 Datatilsynets veileder

Datatilsynet publiserte den 6. juni 2023 en veileder for strømming av idrettsarrangement for barn. Tilsynet angir at veilederen går gjennom de delene av personvernregelverket tilsynet får flest henvendelser om, men at den ikke er en fullstendig gjennomgang av alle pliktene. Tilsynet presiserer at det for involverte aktører og beslutningstakere i tillegg kan oppstå etiske eller politiske problemstillinger, men at slike spørsmål faller utenfor Datatilsynets myndighetsområde.

Datatilsynet uttaler innledningsvis at «et sentralt budskap i denne gjennomgangen er at strømming av idretter hvor flere barn eller unge filmes samtidig, ofte ikke vil kunne gjennomføres lovlig etter personvernregelverket, med mindre det er snakk om toppidrett med allmenn interesse. For strømming av individuelle idretter hvor bare en eller to vanligvis filmes, må det normalt hentes inn gyldig samtykke fra barnets foresatte».

Datatilsynets vurderinger av de hovedspørsmålene som behandles i veilederen kan for øvrig kort oppsummeres som følger:

- Veilederen gjelder i utgangspunktet for alle som strømmer eller publiserer opptak av idrettsarrangementer for barn, med unntak av:
 - Foresatt, familie, venner eller annen med nær relasjon som filmer fra et barns idrettsarrangement utelukkende for personlig bruk.
 - Medier som er underlagt medieansvarsloven, og som strømmer eller publiserer opptak av idrettsarrangement for barn utelukkende som en del av sitt journalistiske innhold.
 - Andre aktører som strømmer eller publiserer opptak for journalistiske formål, men som ikke er underlagt medieansvarsloven, kan også delvis falle utenfor personvernregelverket hvis det er nødvendig for utøvelsen av retten til ytrings- og informasjonsfrihet.
- Det er den behandlingsansvarlige som har ansvar for å sikre at personvernregelverket er fulgt. Der flere parter i fellesskap bestemmer formålene og midlene med strømmingen vil partene være felles behandlingsansvarlige.

- Det er kun to behandlingsgrunnlag i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 som i praksis vil være relevante å vurdere dersom det er et ønske om å strøomme et idrettsarrangement:
 - Innhenting av gyldig samtykke fra barnas foresatte. Samtykke vil normalt ikke være aktuelt å bruke for lagidretter eller andre idretter hvor mange barn deltar og filmes samtidig.
 - En vurdering om at strømmingen er nødvendig for å ivareta en berettiget interesse som veier tyngre enn hensynet til personvernet for de som filmes (interesseavveining). I denne vurderingen skal det tas særlig hensyn til om de som filmes er barn. Datatilsynet oppsummerer omtalen av berettiget interesse som behandlingsgrunnlag som følger: «På generelt grunnlag kan man altså si at inngrepet i personvernet ofte ikke vil stå i forhold til interessen i å strøomme et idrettsarrangement for barn (altså utenfor toppidretten). I så fall kan ikke strømming av arrangementet bygge på dette behandlingsgrunnlaget.
- All behandling av personopplysninger må skje på en åpen måte, og informasjonen må gis kortfattet, forståelig og lett tilgjengelig. Særlig når informasjonen er spesifikt rettet mot barn må informasjonen utformes på en måte også barna lett kan forstå. Det må også gis informasjon til øvrige personer som kan filmes.
- Alle behandlingsansvarlige skal legge til rette for at de registrerte kan utøve rettighetene sine på en enkel måte.
- Dersom det er sannsynlig at en behandling av personopplysninger vil medføre høy risiko for personers rettigheter og friheter, må behandlingsansvarlig foreta en vurdering av hvilke konsekvenser den planlagte behandlingen vil ha for vernet av personopplysninger før behandlingen starter.

Utvalget kommer tilbake til det rettslige handlingsrommet for strømming i punkt 11.

5. Utvikling i strømming og distribusjon av opptak i Norge og internasjonalt

Utvalget er ikke kjent med at det finnes noen systematisert kartlegging av omfanget av strømming og distribusjon av opptak verken fra norsk idrett eller internasjonalt.

Enkle søk i sosiale medier viser at det ligger en rekke opptak fra idrettsarrangementer med barn og ungdom åpent tilgjengelig. Dette gjelder både arrangementer i Norge og internasjonalt. Opptakene er både tatt i privat regi og i regi av arrangører.

I noen tilfeller har filmopptakene kun blitt benyttet for læringsformål eller visning i mindre grupper og uten distribusjon via sosiale medier eller ved bruk av strøommeplattformer. Dette vil falle utenfor det som defineres som strømming og distribusjon av opptak jf. definisjonen i kap. 2.

Det har de siste fem til ti årene vært en økende interesse for og satsning fra større medieaktører på strømming av breddeidretten. Strømming har omfattet arrangement helt ned i barneidretten (under 13 år). Satsningen er i stor grad basert på et samarbeid mellom idrettslag og lokalmedier og er særlig knyttet til større arrangementer/cuper. Distribusjonen har ofte funnet sted via egne etablerte strøommeplattformer med krav til abonnement.

Utvalget er gjort kjent med at det fra Norway Cup i 2023 ble strømmet fra alle kamper fra og med aldersklasser over 15 år, og i sluttspillet fra og med aldersklasse 13 år. Det innebar at det samlet ble strømmet om lag 680 kamper⁸.

Flere medlemmer i utvalget opplyser også om at det har funnet sted en økning i antall særiddretter som enten selv eller gjennom samarbeidspartnere strømmes fra større konkurranser og mesterskap, og at mye av dette har blitt og blir distribuert åpent gjennom nettsider eller sosiale medier.

I 2021 lanserte MyGame i samarbeid med TV2 en satsing på strømming, og inngikk avtaler på særforbunds nivå om strømming av håndball, ishockey, basketball, volleyball og innebandy. I april 2022 ble det kjent at TV 2 og MyGame hadde utvidet samarbeidet til også å omfatte fotball. Avtalene som ble inngått omfattet både bredde- og toppidrett, herunder også ungdomsidretten. Samarbeidet mellom MyGame og TV 2 og bruk av automatiserte kameraer ga en betydelig økning i volum på strømming fra breddeidretten.

Også aktører som Sportway, Joymo og andre tilbyr strømming av breddeidrett i Norge og andre europeiske land, også for yngre aldersgrupper.

Sportway AB er deleier av MyGame, men leverer selv strømmetjenester utenfor Norge. Sportway AB oppgir på forespørsel at selskapet per i dag har avtaler om strømming i ni land og med 23 nasjonale særforbund, også for yngre aldersgrupper. Sportway AB produserer per i dag om lag 200.000 livesendinger i året og har installert mer enn 1000 kamerasystemer.

Sportway AB oppgir at selskapet pr. i dag dekker følgende idretter:

- Ishockey
- Håndball
- Fotball
- Volleyball
- Innebandy
- Basketball
- Rugby
- Land hockey

Følgende testprosjekter foreligger ifølge Sportway AB:

- Tennis og racketsporter
- Kunstløp

Sportway AB oppgir at selskapet per i dag har avtaler i følgende land:

- Sverige
- Finland
- Danmark
- Norge
- Tsjekia
- Belgia,
- Estland

⁸ Fauconnier (2023). <https://www.journalisten.no/strommer-over-680-kamper-fra-norway-cup-et-velsmurt-maskineri/582271>

- Latvia
- New Zealand

Det strømmes også i andre idretter. Et eksempel er ClipMyHorseTV som strømmes fra arrangementer innenfor ridning i Norge og andre land⁹.

Det juridiske behandlingsgrunnlaget som benyttes er så langt utvalget kjenner til noe ulikt fra land til land. I Sverige og Finland har de lokale selskapene etter det opplyste et såkalt «utgivningsbetyg» som innebærer unntak fra deler av personvernforordningen. I øvrige europeiske land baserer strømmingen seg etter det utvalget forstår i hovedsak på berettiget interesse når det gjelder breddeidretten, mens unntaket for journalistiske formål benyttes for de høyeste nivåene.

Danmarks Idrætsforbund (DIF) publiserte 9. juni 2023 en veileder som anbefaler at det ikke strømmes fra barne- og ungdomsidrett under 18 år, jf.:

«DIF's anbefaling er, at der som udgangspunkt ikke bør livestreames fra kampe, opvisninger, træningspas og konkurrancer for børn og unge under 18 år».

DIF viser blant annet til at foreningsidretten skal være et frirom, fritt for det øvrige forventings- og prestasjonspress som barn og unge i dag møter i hverdagen, og et frirom fra hverdagens øvrige aktiviteter. Videre viser DIF til at foreningsidretten skal være et trygt rom, der utøverne tør utfordre seg selv, «feile, gråte og grine».

DIF anerkjenner samtidig at «specialforbundene er eksperter i deres egne idrætsgrene, og at de forskjellige idrætsgrene har forskjellige kendetegn. Derfor kan der være forbund der vurderer at de væsentlige overvejelser der er nævnt på side 5 & 6 ikke gør sig gældende hos dem». Skulle særforbundene ønske å livestream oppfordrer DIF forbundene til å gjennomgå gitte spørsmål og følge en nærmere angitt guide til livestreaming¹⁰.

Utvalget forstår det slik at det i Danmark er inngått avtaler om strømming ned til 15 års klassen for mange av de samme lagidrettene som har avtaler med MyGame og TV2 her i Norge. Utvalget er ikke kjent med status etter at DIF kom med sine anbefalinger.

Det er så langt utvalget kjenner til ikke utarbeidet felles retningslinjer i andre europeiske land.

5.1 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader

De gjengitte tallene over kan etterlate inntrykk av at det strømmes i stort monn, men tallene viser det motsatte. Sportway strømmes 200 000 kamper i ni ulike land. Disse landene har 57,5 millioner innbyggere. For Norge med sine 5,4 millioner innbyggere ville det anslagsvis, med utgangspunkt i medlemstallene, bli strømmet 68.000 kamper i håndball og fotball alene¹¹. I tillegg kommer de andre idrettene.

⁹ ClipMyHorse (2023). https://www.clipmyhorse.tv/nn_NO/

¹⁰ Danmarks Idrætsforbund (2023, juni). <https://www.dif.dk/media/d1tkc0b3/dif-s-anbefalinger-om-streaming-af-boerne-og-ungdomskampe-opvisninger-traeningspas-og-konkurrenser.pdf>

¹¹ MyGame (2022). <https://mygame.no/storavtale-om-norsk-fotball-skal-vise-50-000-breddekamper/>

6. Tekniske aspekter ved strømming og distribusjon av opptak fra arrangement

Strømming og distribusjon av opptak fra arrangement i norsk idrett har skjedd, og skjer, gjennom bruk av åpne sosiale mediekkanaler og strømming og distribusjon levert av profesjonelle aktører og medieaktører. Det har vært vanskelig å kartlegge fullt ut de tekniske aspektene knyttet til bruk av de ulike kanalene, men i det videre er det på et overordnet nivå søkt redegjort for dette i relasjon til de enkelte kanalene så langt utvalget er gjort kjent med det.

6.1 Strømming eller distribusjon av opptak ved bruk av åpne eller lukkede grupper i sosiale mediekkanaler

Utvalget er gjort kjent med at det under enkelte idrettsaktiviteter strømmes via Facebook og Youtube. Dette er kanaler som er enkle å bruke og som det ikke er knyttet kostnader til å benytte. Utvalget forstår at noe av strømmingen og distribusjonen av opptak i regi av lag/grupper har vært begrenset til mer lukkede grupper på Facebook, der utøvere og foresatte har blitt invitert inn. Utvalget har ikke informasjon om hvilke andre tiltak som eventuelt har vært implementert knyttet til dette.

En utfordring knyttet til denne type distribusjon vil være å sikre kontroll med opptaket i etterkant, blant annet for å ivareta sletting og andre tiltak. Denne type distribusjon gir i liten grad rettighetshaverne, dvs. idrettslag og særforbund, oversikt over strømmingen, muligheter for å kontrollere spredningen eller stopp/redigering av uønskede hendelser, og heller ikke muligheter for inntekter. Eierskapet til dataene ligger også hos eierne av plattformen.

Når det gjelder behandlingsgrunnlag og håndtering av rettigheter for de berørte, er utvalgets inntrykk at det er store variasjoner i hvordan dette har blitt og blir håndtert.

6.2 Strømming eller distribusjon av opptak ved bruk av Joymo

Utvalget er gjort kjent med at flere idrettslag og særforbund siden slutten av 2017 har benyttet strømmeplattformen til *Joymo*. Dette er en løsning hvor det tilbys både leasing av kameraer med fugleperspektiv for oppsett på arenaen, abonnementsløsning med pålogging, og muligheter for å sikre sletting av opptak i etterkant. Det er også mulig å benytte andre typer kameraløsninger på denne plattformen.

Joymo opplyser på egne nettsider at plattformen er GDPR compliant og at det er mulig å slette innhold¹². Joymos hjemmesider sier ikke noe om eventuelle vurderinger som må gjøres med hensyn til behandlingsgrunnlag eller støtte for å håndtere rettigheter for de berørte.

Plattformen gir muligheter for å begrense tilgangen til strømmingen og perioden der opptak er tilgjengelig, muligheter for sletting og den legger til rette for inntekter til rettighetshaver. Det er per i dag ikke etablert integrasjon mellom Joymos plattform og idrettens egne systemer.

6.3 Strømming gjennom MyGame/TV 2

Som det fremgår over, har flere særforbund inngått avtale om strømming med MyGame/TV 2. Utvalget er ikke kjent med det nærmere innholdet i disse avtalene. Utvalget er informert om at det er etablert integrasjon mellom MyGame/TV 2 og idrettens felles tjenester for håndtering av

¹² Joymo (2023). <https://help.joymo.tv/knowledge/kb-search-results?term=GDPR>

personvern, og med idrettens tjenester for gjennomføring av kamper¹³. Angjeldende særforbund og MyGame/TV 2 har etablert regler for hvor lenge opptak er tilgjengelig i etterkant av de enkelte arrangementene. Det benyttes i hovedsak fastmonterte kameraer, og strømmingen startes og stoppes gjennom digitale tjenester som benyttes for kampgjennomføring; Turneringsadmin og FIKS¹⁴. I begge løsningene er det et bemannet sekretariat som sørger for at kampen og strømming startes og avsluttes. Det er også etablert stoppknapper der strømming kan stoppes ved uønskede hendelser.

Utvalget er gjort kjent med at det er etablert en løsning via Minidrett som gir mulighet til å reservere seg mot strømming i regi av MyGame/TV2. Dette gjelder både på lagsnivå og individnivå, og det sendes et «stoppflagg» til strømmepattformen dersom det deltar noen med reservasjon på den enkelte kamp eller konkurranse. Alle personer med beskyttelseskode i det sentrale folkeregisteret merkes automatisk med reservasjon. Det gis ikke opplysninger om hvem som har reservert seg. Det er også etablert automatisert stopp av strømming dersom det er registrert personer under 13 år i lagoppstillingen. Integrasjonen gir også informasjon om navn på utøvere og målscorere, med mindre disse har reservert seg mot eksponering av navn.

Ved strømming gjennom MyGame/TV 2 kreves det et abonnement enten på TV 2 Play eller gjennom MyGame. Det enkelte idrettslag mottar 20 % av inntektene fra strømmingen, og den enkelte bruker må velge hvilket idrettslag som skal motta inntektene. Særforbundene som har inngått avtale med MyGame/TV 2 har i tillegg egne avtaler som regulerer inntekter til særforbundene. Som det fremgår over, er utvalget ikke kjent med innholdet i disse avtalene.

6.4 Strømming via andre strømmeplassformer

Det er også noen idrettslag/særforbund som har benyttet Vimeo og andre strømmeplassformer, både til åpen distribusjon og/eller med krav til pålogging. Bruk av denne type plassformer gir muligheter for å begrense tilgang og til å håndtere sletting.

Utvalget er gjort kjent med at det per i dag ikke er etablert noen integrasjoner mellom idrettens systemer og denne type systemer.

6.5 Strømming gjennom medieaktører

Utvalget er kjent med at det de siste årene har vært en betydelig interesse for og et betydelig omfang av strømming i regi av medieaktører. Strømming og opptak gjøres ofte tilgjengelig «bak» betalingsmur koblet til lokale medier.

Ifølge Redaktørforeningen foretas det en grundig interessevurdering knyttet til strømming av de enkelte arrangement, og pressens Vær varsom-plakat brukes aktivt som veiledning i vurderingen¹⁵.

Redaktørforeningen opplyser at det gis informasjon om strømming i forbindelse med påmelding til arrangement, at det innhentes samtykke på lag/gruppenivå i lagidretter, og at det er mulig å reservere seg inntil fem minutter før kampstart. Strømmingen skjer ved bruk av betjente kameraer der det foretas redaktørstyrte vurderinger av om strømmingen bør stoppes. Tilsvarende gjøres det vurderinger i etterkant av om opptak skal redigeres ved uheldige hendelser.

¹³Norges idrettsforbund (2023) <https://www.idrettsforbundet.no/digital/ta/Turneringsadmin> og Norges fotballforbund (2023) <https://www.fotball.no/klubb-og-leder/fiks-info-og-support/>

¹⁴Norges idrettsforbund (2023). <https://www.idrettsforbundet.no/digital/ta/Turneringsadmin> og Norges fotballforbund (2023) <https://www.fotball.no/klubb-og-leder/fiks-info-og-support/>

¹⁵ Pressens faglige utvalg (2023) <https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>

Utvalget er gjort kjent med at det ved denne typen strømming ikke er etablert noen integrasjon mot idrettens systemer.

6.6 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader

Det er uheldig at vi ikke vet hvilke økonomiske incentiver som ligger til grunn for at særforbund har inngått avtaler med strømmeselskaper og at vi ikke har fått kjennskap til detaljene i disse avtalene.

7. Medvirkningsprosess - medlemsundersøkelse og fokusgruppeundersøkelse

7.1 Medvirkningsprosess

7.1.1 Innledning

NIF gjennomførte våren 2023 en medvirkningsprosess for ungdom om strømming av deres idrettsaktivitet som ble presentert for utvalget 25. mai 2023. Medvirkningsprosessen bestod av en medlemsundersøkelse gjennomført av administrasjonen i samarbeid med særforbund, og en intervjuundersøkelse gjennomført av Forskningscenteret for barne- og ungdomsidrett (FOBU) ved Norges idrettshøgskole. Det er etter det opplyste første gang NIF foretar en så omfattende medvirkningsprosess blant ungdom internt.

Prosessen er ikke initiert av utvalget, men forberedt av NIF før utvalget ble oppnevnt. Utvalget har derfor ikke tatt del i planleggingen eller utførelsen av undersøkelsene.

Flere av aktørene som utvalget har vært i kontakt med, herunder Barneombudet, Redd Barna og Barnevakten, har påpekt viktigheten av å høre barn og unge i spørsmålet om strømming. Det har også vært viktig for utvalget å ha informasjon om barn og ungdoms syn på strømming som grunnlag for de vurderingene utvalget skal gjøre. Resultatene av medlemsundersøkelsen og fokusgruppeundersøkelsen har gitt utvalget innsikt i hvordan et forholdsvis stort utvalg ungdommer vurderer flere spørsmål knyttet til strømming, og inngår blant annet i den overordnede barnerettighetsvurderingen utvalget har gjennomført, jf. punkt 9 under.

Det er ikke innhentet synspunkter fra barn eller ungdom utover den medvirkningsprosessen som er gjennomført av NIFs administrasjon. Utvalget er gjort kjent med at medlemsundersøkelsen mottok kritikk fra et av forbundene som var involvert i forarbeidet, samt at flere av Stine Sofies Stiftelses innspill, blant annet om å inkludere barn som ikke er medlemmer av norsk idrett i medvirkningsprosessen, ikke ble tatt inn. Utvalget mener undersøkelsen gir et bilde av hvordan et forholdsvis stort utvalg ungdommer som vil kunne berøres av strømming, ser på strømming.

Medlemsundersøkelsen og undersøkelsen i regi av FOBU ble presentert for utvalget i et møte, og er i sin helhet vedlagt som bilag 1 og 2. Utvalget gjengir i det følgende en oppsummering av undersøkelsene:

7.1.2 Medlemsundersøkelsen

NIF og et utvalg av 11 særforbund av totalt 55 særforbund utarbeidet våren 2023 en medlemsundersøkelse blant ungdom i alderen 13-18 år. Særforbundene som deltok var Basketballforbundet, Bandyforbundet¹⁶, Fotballforbundet, Gym- og turnforbundet,

¹⁶ Bandyforbundet trakk seg fra undersøkelsen.

Håndballforbundet, Ishockeyforbundet, Judoforbundet, Rytterforbundet, Skiforbundet, Svømmeforbundet og Volleyballforbundet.

Om målet med medlemsundersøkelsen heter det:

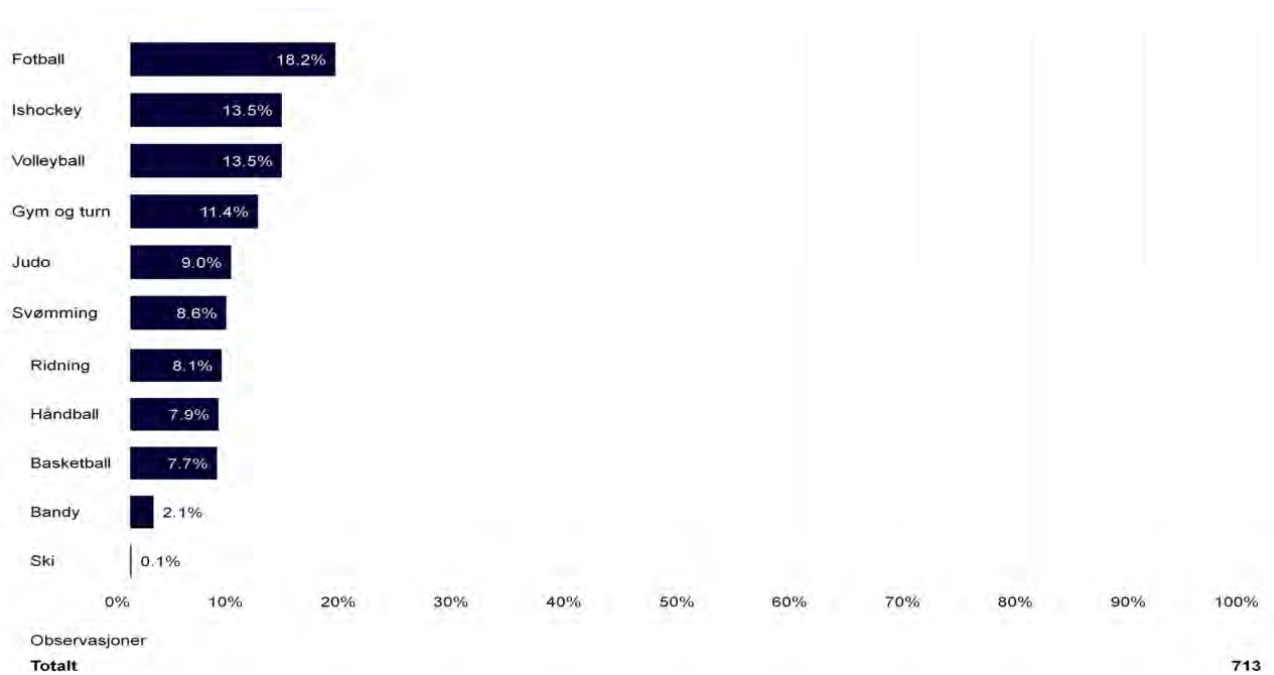
«Alle ungdommer har rett til å bli hørt i saker som angår dem. Medlemsundersøkelsen har som mål å kartlegge hva ungdom i alderen 13 til 18 år mener om strømming og filming av kamper og konkurranser i den idretten de deltar []. Resultatene fra undersøkelsen vil være en viktig del av det videre grunnlaget for beslutningstakere i særforbund og Norges idrettsforbund som er ansvarlige for å lage regler og rammer for strømming og filming av ungdom i idretten. Den kan også være et mulig viktig bidrag inn i videre dialog med offentlige beslutningstakere i departementet og direktorater.»

Utformingen av undersøkelsen ble gjort gjennom en prosess der det ble innhentet innspill fra følgende personer og organer:

- Fagansatte som jobber med barn og ungdom i særforbund og idrettskretser (fagforum)
- Rådgivere i særforbund.
- Ungdom i målgruppen; ett guttelag og ett jentelag i håndball i Viken Øst og en blandet gruppe i gymnastikk og turn i Bergen, Vestland.
- Barneombudet, Redd Barna og Stine Sofies Stiftelse.
- Forskningscenteret for barne- og ungdomsidrett ved Norges Idrettshøyskole (FOBU).

Innspillene bidro til utformingen av spørsmålene og informasjonen til ungdommene om undersøkelsen, før det ble gjennomført en videre prosess og undersøkelsen ble testet. Gjennomføringen av undersøkelsen ble gjort av særforbundene, basert på klare felles rammer, steg for steg. Dette inkluderte rekruttering av idrettslag, utsending av QR-kode til spørreskjema og informasjonsskrivet til idrettslagene som skulle delta, og utsending av puring underveis i gjennomføringen. Særforbundene gjorde et utvalg av idrettslag ut ifra mål om en god fordeling mellom alderstrinn, kjønn, bygd og by, idrettslag med satsningsgrupper og rene breddeidrettslag.

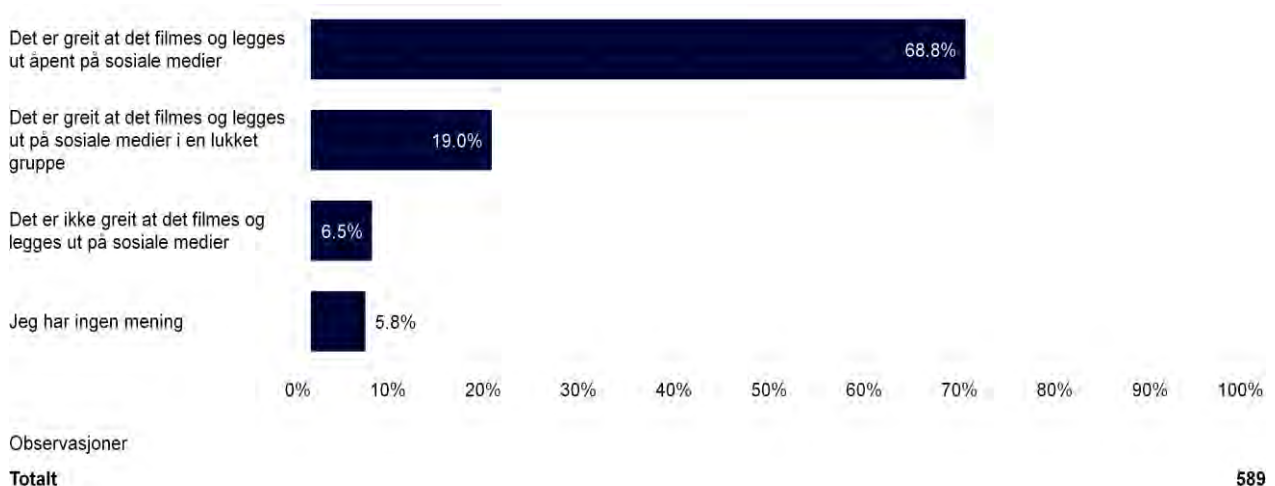
Det er i alt 713 personer som har svart på spørsmål, og 599 av disse har fullført hele spørreskjemaet. 60% av svarene er fra jenter og 39% av svarene fra gutter. 1 % ønsket ikke å oppgi kjønn. Det er også spurt om deltakelse i lagidrett vs. individuell idrett, med svarprosent på henholdsvis 72% og 28%. Svarene fra de ulike respondentene fordeler seg slik på særforbund:

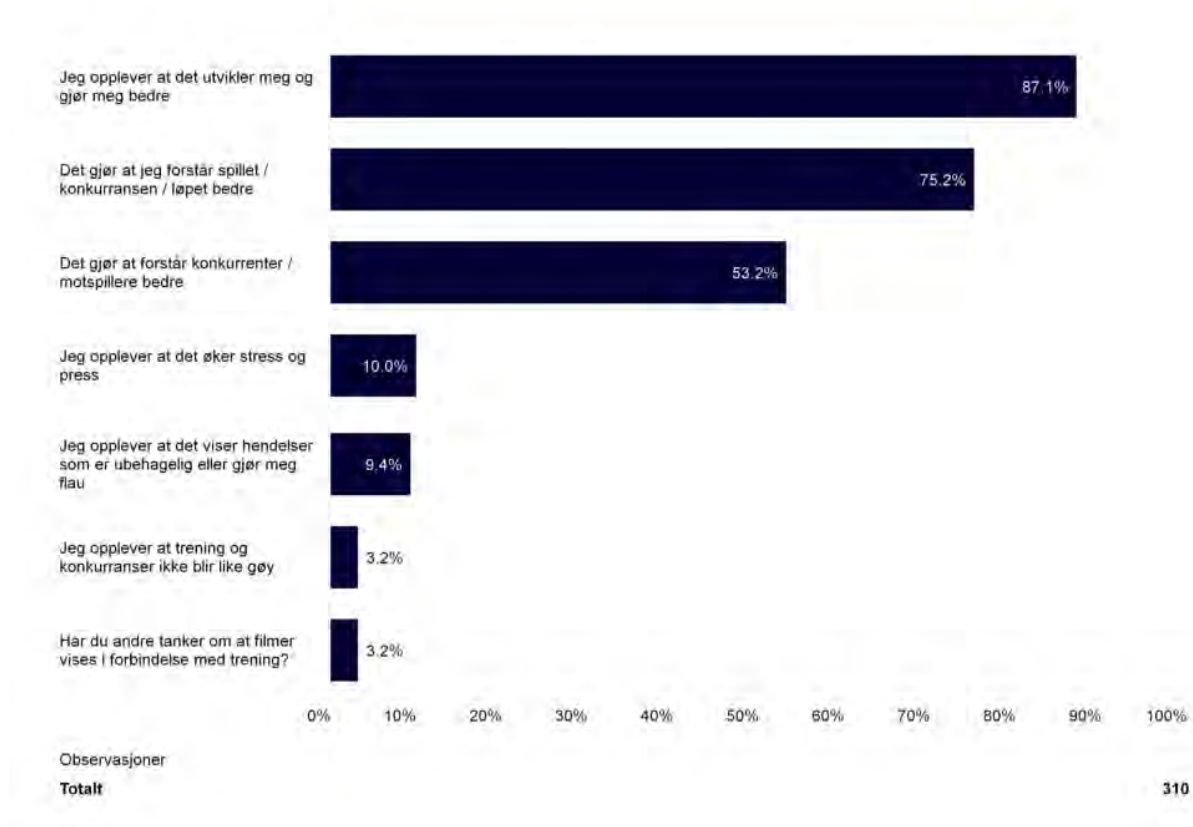
Resultater del 1 – filming, trening og sosiale medier:

- 68,8% av respondentene svarer at det er greit at det filmes og legges ut åpent på sosiale medier.
- 19% svarer at det er greit at det filmes og legges ut i lukkede grupper.
- 6.5% svarer det ikke er greit at det legges ut på sosiale medier i det hele tatt.

Hva tenker du om å bli filmet av trenere, foreldre, venner, publikum eller andre i en konkurranse/kamp og at de etterpå legger det ut på sosiale medier?

Respondenter som har svart at film av kamper og konkurranser blir vist på trening, ble rutet videre til spørsmål om hvordan den enkelte opplever at filming av kamper/konkurranser, som vises i forbindelse med trening, påvirker dem. Her kunne de krysse av for flere alternativer. 87,1 % opplever at filmer vist på trening utvikler dem og gjør dem bedre, og 75,2 % at det gjør at de forstår spillet eller konkurransen bedre. Litt over halvparten, 53,2 %, har krysset av for at det gjør at de forstår konkurrenter eller motspillere bedre. Tallene viser en tendens hvor utbytte av å vise film på trening øker med alder. På spørsmålet om filming utvikler dem øker for eksempel prosenten som svarer ja fra 74 % blant 13-åringene til 93-94 % blant 17- og 18-åringene.

Ungdommene ble også spurt om filming vist på trening kunne øke stress og press, vise hendelser som er ubehagelig eller gjør dem flau, og at treningen ikke blir like gøy. 10 % svarer at de føler at stress og press økes, og 9,4 % at det vises hendelser som er ubehagelig eller gjør dem flau. Her er forskjellen mellom kjønnskategoriene også betydelig. 14,1 % av jentene opplever at det øker stress og press, sammenlignet med 3,4 % av guttene. 13,6 % av jentene har krysset av for at de opplever at det vises hendelser som er ubehagelige eller gjør dem flau, mens 2,6 % av guttene har svart det samme.

Resultater del 2: strømming av kamper og konkurranser

På spørsmål om profesjonell strømming, stilt til de som har erfaring med å bli strømmet tidligere, fordeler svarene seg som følger:

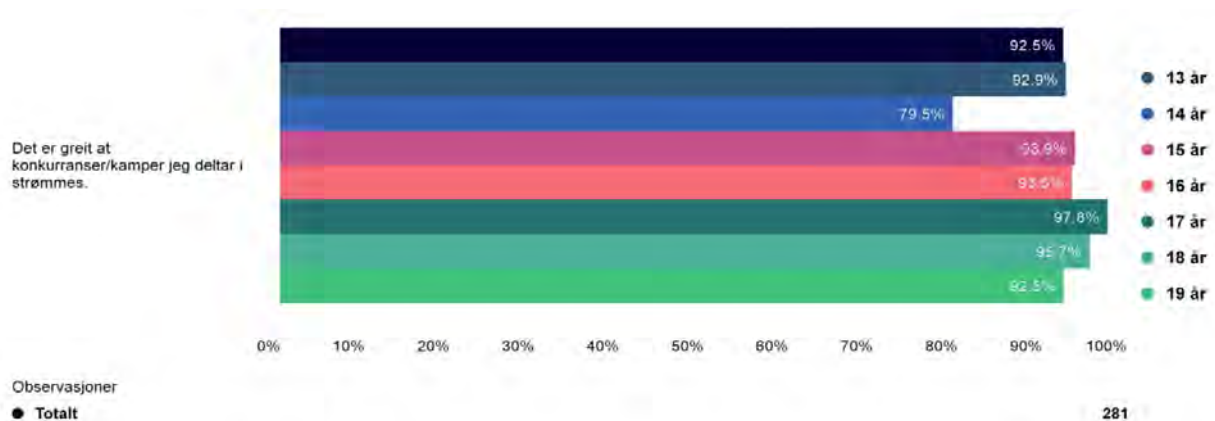
- 92,5% av respondentene som oppgir at de tidligere har blitt strømmet har svart at det er greit at konkurranser/kamper de deltar i strømmes.
- 4,6% har ingen mening om at konkurranser/kamper de deltar i strømmes.
- 2,8% oppgir at det ikke er greit at konkurranser/kamper de deltar i strømmes.

Hva tenker du om strømming av konkurranser/kamper hvor du deltar?

Svarene fordelt på kjønn og alder viser noe variasjon blant de som har blitt strømmet i konkurranser eller kamper tidligere:

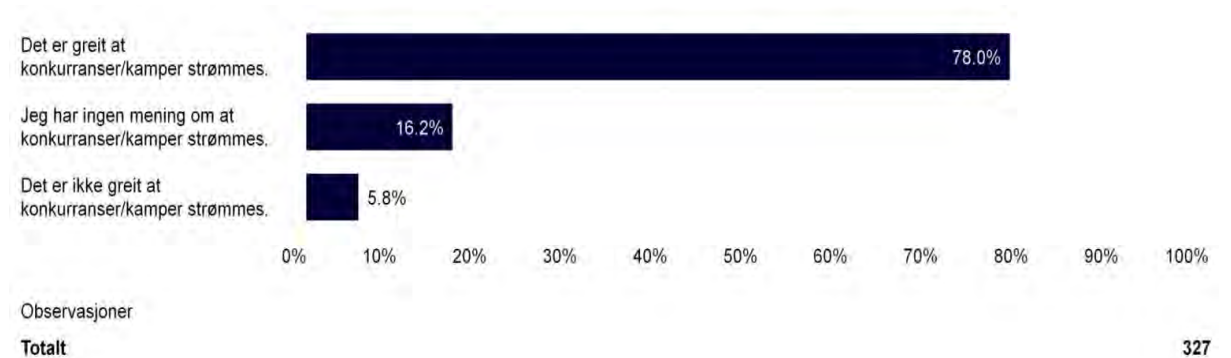
- 95,9% av guttene som har erfaring med strømming har svart at det er greit at konkurranser og kamper strømmes.
- 91,6% av jentene som har erfaring med strømming har svart at det er greit at konkurranser og kamper strømmes.
- Fordelingen på alder viser også en mindre variasjon; fra 92,9% blant 13-åringene som synes det er greit at konkurranser og kamper strømmes til 97,8% blant 17-åringene. Unntaket her er 14-åringene, hvor 79,5% svarer at det er greit. Imidlertid svarer 15,4% av denne aldersgruppen at de ikke har en mening om dette.

Blant respondentene som ikke har erfaring med strømming fra tidligere er svarene litt annerledes, selv om det også her er et flertall som svarer at «det er greit» at konkurranser og kamper strømmes:

- 78% av respondentene som ikke har erfaring med strømming fra tidligere svarer at det er greit at konkurranser/kamper strømmes.
- 16.2% av respondentene som ikke har erfaring med strømming fra tidligere svarer at de ikke har en mening om at konkurranser/kamper strømmes.
- 5,8% av respondentene som ikke har erfaring med strømming fra tidligere svarer at det ikke er greit at konkurranser/kamper strømmes.

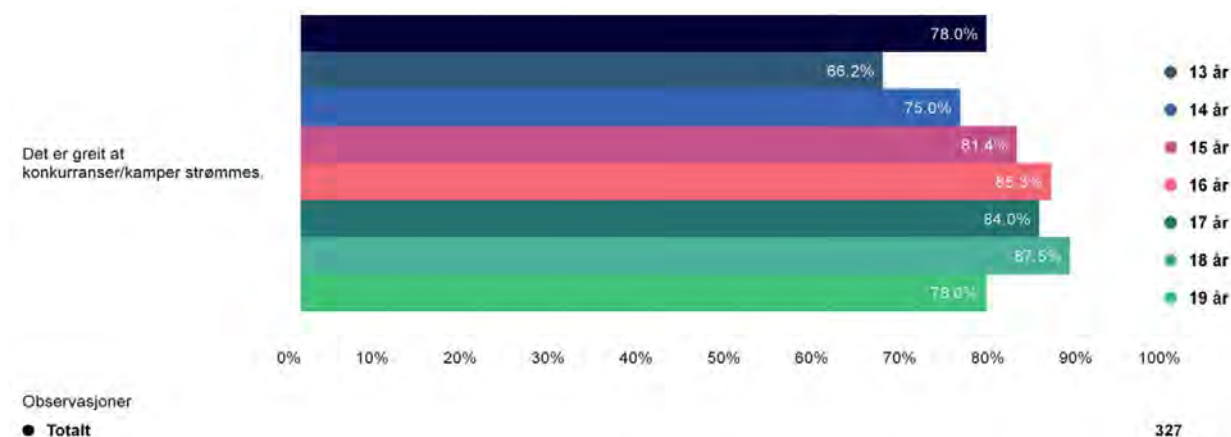
Hva tenker du om strømming av konkurranser/kamper hvor du deltar?

Svarene på spørsmålet fordelt på kjønn og alder viser en større variasjon hos denne gruppen.

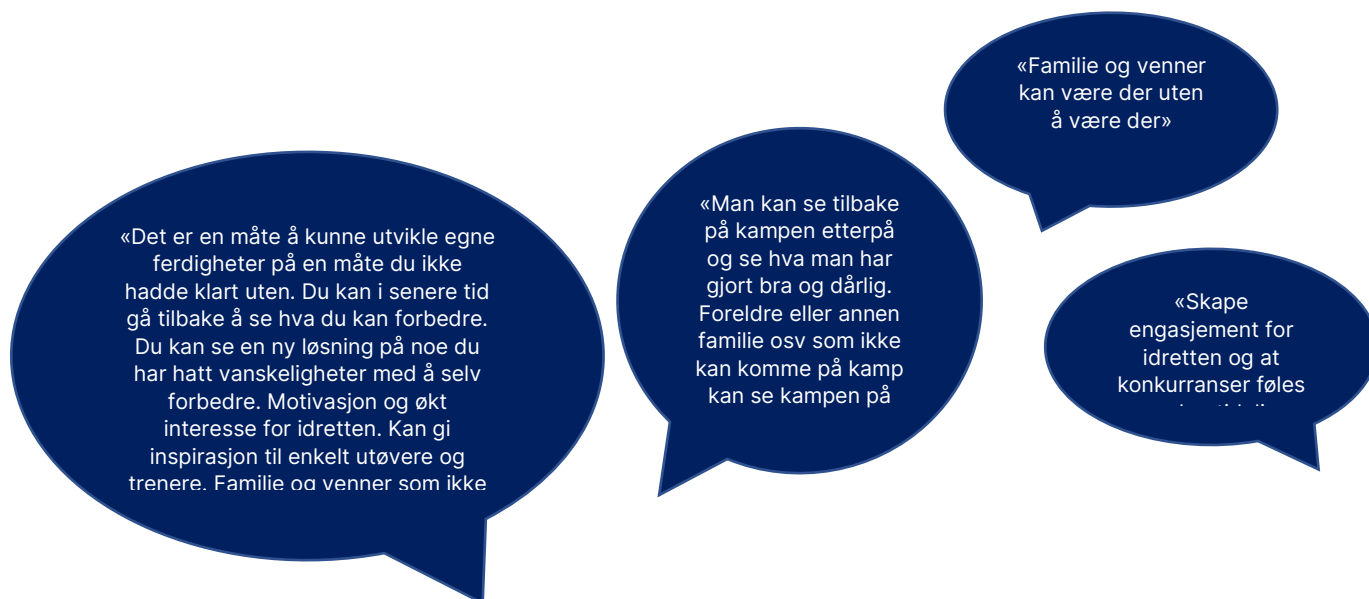
- 87,6 % av guttene som ikke har erfaring med strømming har svart at det er greit at konkurranser og kamper strømmes.
- 72,5 % av jentene som ikke har erfaring med strømming har svart at det er greit at konkurranser og kamper strømmes.
- Andelen jenter som ikke har en mening er imidlertid høyere, i alt 22,5 %, sammenlignet med 5 % av guttene.
- 4,9 % av jentene og 7,4 % av guttene har svart at det ikke er greit at konkurranser og kamper strømmes.

Analysen viser også at jo eldre respondentene er jo flere svarer at det er greit at kamper og konkurranser strømmes. Tendensen øker fra 66,2% blant 13-åringene til 87,5% blant 18-åringene, for de som ikke har deltatt i konkurranser der det har blitt strømmet tidligere.

På spørsmål om hva som er positivt ved strømming, er «familie og samfunnsengasjement», «personlig utvikling/forbedring» og «tilgjengelighet og rekkevidde» de mest gjentatte svarene.

Her er noen eksempler fra de åpne svarene som kom inn:

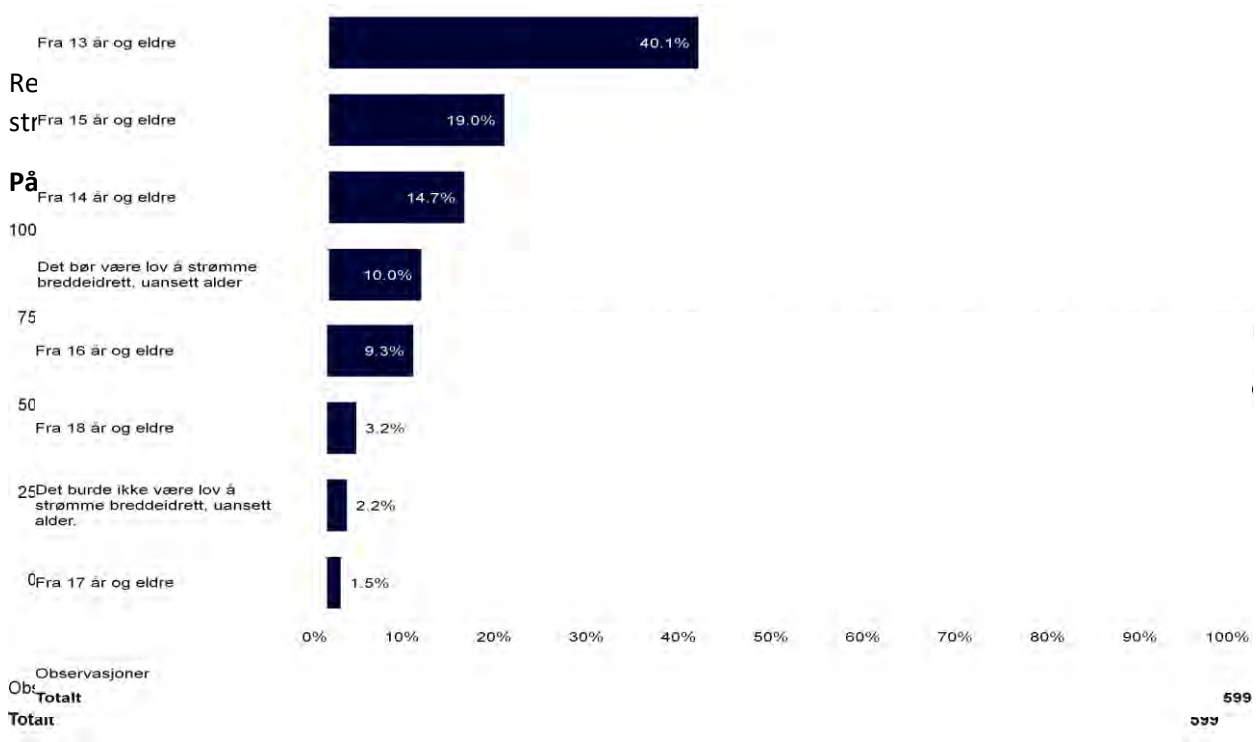

På spørsmål om hva som er negativt ved strømming, er «personvern», «negative konsekvenser og kritikk» og «potensiell misbruk og utnyttelse» de mest gjentatte svarene. Her er noen eksempler fra de åpne svarene som kom inn:

Resultater del 3: Regler og rammer for strømming

På spørsmål om «fra hvilken alder synes du det er greit å strømme eller filme konkurranser/kamper», svarer ungdommen noe ulikt. Til sammen 5,4 % ønsker ikke at det strømmes under 18 år eller fra breddeidrett uansett alder.

7.1.3 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader

Mindretallet mener medlemsundersøkelsen er heftet med store metodefeil, og derfor i liten grad kan benyttes som faktagrunnlag for vurdering av strømming av barn under 18 år. Det er for få respondenter i medlemsundersøkelsen i forhold til populasjon. Idretten oppgir at det er rundt 300.000 mellom 13-19 år i idretten. Av totalt 55 godkjente særforbund under NIF er det kun 11 som er spurt. 865 personer har begynt undersøkelsen. Kun 545, med et frafall på 37%, fullførte hele undersøkelsen. Det gir enorme feilmarginer når man bryter ned på variabler, og stor usikkerhet i konklusjonene.

Mindretallet deler bekymringen fra representantene som trakk seg fra undersøkelsesutvalget¹⁷. Respondentene er selvvalgt og kan være håndplukket. Undersøkelsen er sendt ut til enkelte særforbund, deretter fra særforbund til klubber, fra klubber til foreldre. Utvalget kan bli skjevt, men også være påvirket med korrespondanser på veien. Dette har vi ingen mulighet til å følge opp.

I medlemsundersøkelsen mener mindretallet at det stilles flere spørsmål i ett og det er vanskelig å vite hva barna har svart på. Eksempelvis: *Hva tenker du om å bli filmet av trenere, foreldre, venner, publikum eller andre i en konkurranse/kamp og at de etterpå legger det ut på sosiale medier?*

¹⁷ Christiansen og Christiansen (2023). <https://www.vg.no/sport/i/VPXXGJ/trakk-seg-fra-stroemme-utvalg-i-protest-mener-nif-utvalg-var-rigget>

7.1.4 Intervjuundersøkelsen i regi av FOBU

Som nevnt over, er det også gjennomført en intervjuundersøkelse blant 16-åring (født i 2007) i regi av FOBU på bestilling fra NIF. Rapporten omhandler et utvalg idrettsaktive ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett, og hva de mener bør være regler og praksis på feltet.

Intervjuundersøkelsen er vedlagt utvalgets rapport som bilag 2. Utvalget gjengir i det følgende sentrale funn fra rapporten slik de ble presentert for utvalget:

Det er gjennomført fem fokusgruppeintervjuer med totalt 25 idrettsaktive ungdommer. Rapporten gir derfor ikke generaliserbar kunnskap om ungdommers syn på filming og/eller strømming, men den går i dybden på et utvalg ungdommers perspektiver. Ungdommene som er intervjuet representerer en bredt sammensatt gruppe med tanke på kjønn, hvilken idrett de er aktive i og hvor sportslig ambisiøse de er samt om de deltar i individuell idrett eller lagidrett. De fleste av ungdommene i undersøkelsen trener 3-6 ganger i uken, flertallet har drevet med idrett fra de var forholdsvis små og de har holdt på med flere idretter samtidig. Samtlige av ungdommene svarer ja på at de har erfart å bli filmet og/eller strømmet i forbindelse med at de har spilt kamper og/eller vært med på ulike typer turneringer. Dette er likevel noe de ikke har reflektert så mye over.

Deltakerne representerer en forholdsvis eksklusiv gruppe ungdommer – de som har valgt å fortsette med idrett. Vi vet at de som slutter med idrett slutter av flere grunner, en av de viktigste årsakene er at idretten blir for seriøs og alvorlig (Solstad et al., 2022). Dette gjelder både for gutter og jenter. De som blir igjen, har trolig en annen holdning til å bli filmet og/ eller strømmet. Flere av de som intervjues har oppgitt at de tar idretten sin forholdsvis seriøst.

Det er tatt inn følgende sammendrag innledningsvis i rapporten:

Denne rapporten handler om et utvalg idrettsaktive ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett, og om hva de mener bør være regler og praksis på feltet. Rapporten tar også for seg hva filming og/eller strømming handler om for ungdommene selv, hvordan de resonnerer, og hvordan de i fellesskap gir mening til fenomenet filming og strømming i breddeidrett. Basert på fem fokusgruppeintervjuer med idrettsaktive ungdommer fremkommer det i denne rapporten at ungdommene er positive til strømming av breddeidrett fra 15 års alder.

For ungdommene handler dette i hovedsak om fire forhold; at nære og kjære kan følge med og se dersom de ikke har anledning til å være fysisk til stede i forbindelse med kamper eller turneringer, at strømmingen kan brukes som et verktøy for å lære og for å utvikle seg som idrettsutøvere, at trenere eller andre med ansvar for enkeltutøvere eller lag får et verktøy som kan sikre utøverens utvikling og at strømmingen representerer en mulig inntektskilde for klubbene ungdommene er medlemmer av.

For ungdommene vi har intervjuet settes filming og/eller strømming ikke i sammenheng med en opplevelse av økt press eller stress. De opplever heller ikke at strømming gjør idretten mer seriøs eller alvorlig. Langt på vei knyttes dette til at presset de opplever allerede er der. Strømming vil derfor ifølge ungdommene selv ikke medføre en større belastning. Til tross for dette uttrykker ungdommene enkelte bekymringer. Ikke primært på vegne av dem selv, men på vegne av andre. De reflekterer over at strømming for noen kan gjøre at idretten oppleves mer seriøs og alvorlig, at mobbing i noen grad kan forekomme, at for nærgående filming vil kunne skje, at enkelte vil kunne føle på et kropps- eller utseendepress, og at noen på den ene eller andre måten kan bli uthengt. De bekymrer seg også for om muligheten for å reservere seg fra å bli strømmet i praksis vil fungere, og

de bekymrer seg for at de kan bli «avslørt» dersom de velger å reservere seg. For de som er med i lagidretter er det nærmest utenkelig å skulle være den ene, som «ødelegger» for laget.

For mange er det å ta et valg om å fortsette med idrett også et indirekte valg om å «la seg strømme». I rapporten forstår vi ungdommens positive holdning til filming og/eller strømming i lys av at de tilhører en generasjon som omtales som digitalt innfødte. Vi forstår også ungdommenes positive holdning til filming og/eller strømming i lys av at de er en del av et idrettslig kollektiv. Lagkamerater, trenere, foreldre og støtteapparat virker inn på ungdommenes holdninger. Mye tyder på at det å ta et selvstendig valg om å bli filmet og/eller strømmet eller ikke, i en idrettskontekst, er vanskelig. Det er viktig å understreke at denne rapporten kun baserer seg på fokusgruppeintervjuer med et mindre utvalg idrettsaktive ungdommer. Rapporten gir derfor ikke generaliserbar kunnskap om ungdommers syn på filming og/ eller strømming i breddeidrett. Rapporten går heller i dybden på et utvalg ungdommers perspektiver.

8. Mulige effekter av strømming

8.1 Innledning

Utvalgets mandat angir at utvalget skal vurdere mulige effekter av strømming.

Det finnes så langt utvalget er kjent med ingen forskning knyttet eksplisitt til effektene av strømming i idretten. Det foreligger imidlertid forskning rundt eksponering av barn på nett og dette har vært relevant for utvalgets vurderinger¹⁸. De ulike vurderingene utvalget gjør av mulige effekter og konsekvenser av strømming, er i tillegg basert på kunnskap og innspill fra ulike fagmiljøer og interessenter, og på synspunktene og vurderingene til deltakerne i utvalget.

Utvalget er som del av mandatet også bedt om å vurdere etiske aspekter knyttet til strømming. Det utvalget selv har ansett som de mest sentrale etiske dimensjonene, er fanget opp i dette punktet, samt i barnrettighetsvurderingen.

NIFs Etiske råds vurderinger er også benyttet som bidrag i vurderingene her¹⁹.

Som det fremgår innledningsvis, har utvalget særlig konsentrert seg om effekter av strømming på barn og unge under 18 år.

8.2 Prestasjon, frafall og utenforskap i ungdomsidretten

8.2.1 Idretten som frirom

Idretten oppleves av mange som et frirom i hverdagen. Noen erfarer at idretten på ungdomsnivå er preget av mer seriøsitet og krever mer av deltakerne enn tidligere. Dette kan oppleves positivt av noen, og mindre positivt og mer krevende av andre. Strømming i seg selv vil ikke nødvendigvis lede til økt press og resultatfokus, men kan sammen med andre faktorer bidra til at ungdomsidretten blir mer alvorspregget og forsterke press og resultatfokus. Ungdommen trekker i medlemsundersøkelsen

¹⁸ Medietilsynet (2020), [201015-barn-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf](https://www.medietilsynet.no/201015-barn-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf) (medietilsynet.no). Ungdata (2020). <https://www.ungdata.no/stress-press-og-psykiske-plager-blant-unge/>. Kripes (2022). <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/fenomenrapport-exposed-kontoer.pdf>. Læringsmiljøsenderet (2023). <https://www.uis.no/nb/laringsmiljosenteret/forskning/konsekvenser-av-mobbing>

¹⁹ Etisk råd (2022), Refleksjonsnotat

selv frem prestasjonspress og stress som noe av det som kan være negativt ved at kamper og konkurranser strømmes²⁰.

De siste tiårene har stadig flere unge rapportert om psykiske helseplager. *Ungdata* viser at mange ungdommer har en følelse av at «alt er et slit», og mange har problemer med søvn. Ungdommene rapporterer om en følelse av stress i kroppen. Skole- og kroppspress og sosiale medier trekkes frem som mulige årsaker til stressfølelsen²¹. Selv om mange unge i medlemsundersøkelsen mener strømming «er greit», har man pr. i dag lite kunnskap om hvordan strømming vil kunne påvirke den psykiske helsen til de som deltar i aktiviteter hvor det strømmes. Det fremgår blant annet av medvirkningsundersøkelsen at 10 % føler at stress og press øker ved filming vist på trening, mens 9,4 % oppgir at slike filmer viser hendelser som er ubehagelig eller gjør dem flau. Langt flere jenter enn gutter har krysset av for at de opplever stress, press mv. ved denne type filming, jf. punkt 7 foran.

Utvalget er opptatt av at aktivitetsleddene diskuterer spørsmålet om hvorvidt det er ønskelig at treninger, arrangementer og konkurranser strømmes eller filmes med de involverte, herunder først og fremst utøvere. Dersom det åpnes for strømming, er muligheten til å reservere seg mot strømming viktig. Utvalget er opptatt av at det ikke bare må være teknisk enkelt å reservere seg, men at det må drives holdningsarbeid som bidrar til at det også reelt oppleves å være lav terskel for å foreta slik reservering. Dersom et lag over lengre tid har blitt strømmet og det kommer en ny spiller som reserverer seg mot strømming, vil vedkommende i praksis ikke være anonym. Det vil kunne heve terskelen for å reservere seg, både for barn og ungdom som har særlig behov for beskyttelse og for barn og ungdom som bare ikke ønsker å strømmes. Problematikk knyttet til retten til å reservere seg gjelder også privat filming som deles på Facebook/Youtube, hvor utvalget vet lite om hvorvidt barn og ungdom gir samtykke til å dele.

I utvalgets diskusjoner har det blitt trukket frem en spesifikk bekymring knyttet til fastmonterte kameraer, også når disse er slått av. Det pekes på at slike kameraer kan oppleves som overvåkende, og at ungdommene ikke nødvendigvis føler seg trygge på at kameraene er slått av. Det kan gjøre at enkelte kvier seg for å bevege seg på idrettsanlegget utenfor kampsituasjon eller arrangement, uavhengig av om de har reservert seg. Utvalget har diskutert som et mulig tiltak ved strømming i denne sammenheng å dekke til eventuelle fastmonterte kameraer når de ikke er i bruk.

Det er viktig at informasjon om strømming er tilgjengelig for alle. Dersom det er fastmonterte kameraer er det helt vesentlig at disse ikke er på uten at de som er i bildet er kjent med det.

En utfordring knyttet til informasjon og kommunikasjon er språk. For noen deltakere, blant annet de med annen landbakgrunn enn norsk, vil tilpasset informasjon på relevant språk være nødvendig. Det er tidligere i studier vist til utfordringer knyttet til kommunikasjon og språk som en hindring i samspillet mellom idrettsmiljøet og utøvere, samt foreldre²². Dersom det legges opp til mulighet for digitale reservasjonsløsninger, fordrer det også noe kunnskap om bruk av digitale plattformer. Språkbarrierer og digitale løsninger er ikke noe nytt for idrettslag, men ved strømming må de bruke en del tid med deltakerne og foresatte for å sikre at alle er informert og kjenner sine rettigheter. Strømming vil med andre ord kunne innebære ytterligere oppgaver og ansvar for idrettslagene.

8.2.2 Økonomiske faktorer

Noen av strømmetjenestene tilbys gjennom abonnementsmodeller. Dette bidrar på den ene siden til å redusere antallet som får tilgang til strømmingen, noe som vil kunne begrense personkretsen til

²⁰ Bilag 1

²¹ Ungdata (2020). <https://www.ungdata.no/stress-press-og-psykiske-plager-blant-unge/>

²² Gjesdal «., og Hedenbord S. (2021)

kun å omfatte de som har interesse for idretten eller er nærstående til deltakerne, selv om man ikke har noen garanti for at ikke også personer med andre motiver kjøper abonnement. Abonnementsløsningen kan imidlertid også oppleves ekskluderende for de som ikke har råd til å skaffe seg slik tilgang. Det vil være viktig å følge en slik utvikling nøye og vurdere behovet for tiltak for å hindre at dette blir en økonomisk barriere for deltakelse.

8.2.3 Mobbing og uthenging

Utvalget har diskutert risikoen for at strømming i barne- og ungdomsidretten vil kunne lede til økt mobbing. Som det fremgår av medvirkningsundersøkelsen, har 9,1 % opplevd at film og bilder fra kamper eller konkurranser spredt på sosiale medier kan brukes på en negativ måte, mens 90,9% ikke har opplevd det. 84% svarer at de har opplevd at film, filmklipp og bilder har blitt brukt på en positiv måte på sosiale medier, mens 16% ikke har opplevd dette. Medietilsynet gjennomførte i 2020 en undersøkelse blant aldersgruppen 9-18 år. Der kom det blant annet frem at 14% av respondentene det siste året har opplevd at noen har lagt ut bilder av dem som gjorde dem trist eller sint²³.

Private filmer som deles åpent på sosiale medier vil kunne gjenbrukes i større grad enn strømming gjennom en profesjonell aktør, men også den mer profesjonelle strømmingen via fastmonterte kameraer vil kunne danne grunnlag for mobbing og uthenging av personer. Særlig såkalte exposed-kontoer nevnes som en typisk måte å benytte klipp fra internett på i en mobbesituasjon. En exposed-konto driftes ved at én eller flere anonyme administratorer deler bilder og videoer på sosiale medier. Innholdet som deles er ofte innsendt av kontoens følgere, som i hovedsak er barn og ungdom. De fleste som administrerer disse kontoene er under 18 år og det er muligens profitt, oppmerksomhet, respekt og mulighet til å mobbe som er motivasjonen²⁴. Det finnes eksempelvis TikTok-kontoer som intervjuer og henger ut tilfeldige på gaten, noe som har fått store konsekvenser for ungdommer som intervjues²⁵. Dette er eksempler på makten i dagens sosiale medier og hvor raskt noe kan spre seg og brukes negativt.

Utvalget er opptatt av at idretten skal være en arena der det er lov til å gjøre feil uten fare for at dette spres og deles digitalt. I en undersøkelse gjennomført av Kantar for prosjektet «Bruk hue» sier hver fjerde forelder at de har opplevd at barna deres har ønsket å slutte med en fritidsaktivitet på grunn av mobbing eller utestenging²⁶. Det er også gjort enkeltfunn som viser at digital mobbing kan gi større angstsymptomer enn tradisjonell mobbing. Det at man ikke alltid vet hvem mobberen er kan gi større engstelse hos den som blir mobbet²⁷. Dersom ungdommer kjenner på en redsel for at feilene de gjør kan spres og brukes til digital mobbing, vil det kunne lede til at enkelte ikke lengre føler seg trygge i idretten. Utvalget er imidlertid ikke kjent med at det foreligger forskningsmateriale eksplisitt knyttet til eventuelle sammenhenger mellom strømming og mobbing.

Mobbing er et problem som alle organisasjoner må ta på stort alvor i møtet med barn og ungdom. Utvalget mener at det uavhengig av strømming er viktig med godt holdningsskapende arbeid innen

²³ Medietilsynet (2020). [201015-barn-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf](https://www.medietilsynet.no/201015-barn-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf) ([medietilsynet.no](https://www.medietilsynet.no))

²⁴ Kripos (2022). <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/phenomenrapport-exposed-kontoer.pdf>

²⁵ Christopher (2023). <https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/henger-ut-barn-pa-tiktok-har-fatt-store-konsekvenser/15833718/>

²⁶ Kantar (2022) https://brukhue.no/content/uploads/2022/12/Bruk-Hues-rapport-om-frivilligheten_endelig.pdf

²⁷ Læringsmiljøsentret (2023). <https://www.uis.no/nb/laringsmiljosenteret/forskning/konsekvenser-av-mobbing>

idretten på tvers av organisasjonen. Samarbeid med ulike aktører om prosjekter som «Bruk hue» med Telenor og Røde Kors, samt «Trygg på trening» med Redd Barna er også gode tilskudd.

8.2.4 Sårbare barn

Som det fremgår av medlemsundersøkelsen, mener et stort flertall av respondentene at det «er greit» at det strømmes, og de som har erfart å bli strømmet/filmet er mer positive enn de som ikke har blitt strømmet/filmet. Et mindretall synes imidlertid ikke det er greit²⁸. Undersøkelsen omfatter heller ikke barn eller ungdom som per i dag ikke driver med idrett. For at NIF skal innfri sin visjon, idrettsglede for alle, må alle barn og ungdom inkluderes i vurderingen av om og i tilfelle hvordan det skal strømmes.

For noen barn og ungdom vil strømming også kunne innebære en særlig utfordring og mulig barriere for deltakelse. I dag lever om lag 745 barn på kode 6, og noen lever også under kode 7. Kode 6 innebærer at man blir flyttet til en ny adresse som holdes strengt fortrolig, og man må ofte bytte identitet og gjøre det man kan for ikke å røpe sin nye identitet²⁹. Kode 7 innebærer at bostedsadressen er sperret for privatpersoner, mens offentlige myndigheter har tilgang til adressen. Det kan være mer komplisert for disse barna og ungdommene å delta i fritidsaktiviteter fordi de må unngå å dele en del informasjon om seg selv, og de kan heller ikke risikere å strømmes. Dersom de skulle bli gjenkjent av personer som utsetter familien for vold og/eller trusler kan det ha alvorlige konsekvenser.

Utfordringene knyttet til dette vil i noe grad kunne kompenseres gjennom den ordningen NIF allerede har etablert med løpende «vask» mot det sentrale folkeregisteret. I den etablerte reservasjonsløsningen for lagidretter, er det etablert automatisk reservasjon på alle som er registrert med kode 6 og 7. Dette, sammen med muligheter for anonymisert reservasjon på individ- og lagsnivå, bidrar til å redusere risikoen for eksponering av sårbare personer, selv om den ikke eliminerer den. Utvalget har forstått at det vil kunne være forsinkelser knyttet til registreringen i folkeregisteret, og feil og glipper vil også kunne skje.

I tillegg til barna som lever på kode, bodde 1482 barn på krisesenter i 2022. 36 % av barna som gikk på skole opplevde avbrudd i skolegangen mens de oppholdt seg på senteret. Hensynet til barnets sikkerhet var den vanligste årsaken til avbruddene³⁰. Flere av disse barna lever ikke under kode 6, og vil heller aldri gjøre det, men vil likevel oppholde seg i skjul for personen som har utsatt familien for vold og/eller trusler.

Det er vanskelig å anslå konkret hvor mange som vil slutte med idrett, eller som ikke vil begynne med idrett, på grunn av faren for å bli gjenkjent dersom de strømmes. Det er etter utvalgets oppfatning uansett sentralt at all strømming innrettes slik at kameraene ikke er på når noen som ikke skal strømmes oppholder seg i nærheten. På samme måte bør man søke å begrense den private strømmingen, slik at de som har særlig beskyttelsesbehov ikke risikerer at opptak legges ut på Facebook eller Youtube. Selv om man lykkes med dette, vil det likevel kunne være en barriere for deltakelse at det er vanskelig å eliminere risikoen for at opptak som ikke bør legges ut likevel legges ut, eller at ikke aktiviteter strømmes som ikke bør strømmes. Det kan også oppleves som en barriere å måtte reservere seg eller forklare hvorfor man ikke ønsker å bli strømmet.

²⁸ Bilag 1

²⁹Krisesentersekretariatet (2023). <https://www.krisesenter.com/wp-content/uploads/2022/11/Beskyttelsestiltakene-kode-6-og-kode-7.pdf>

³⁰ Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet (2023). <https://www.bufdir.no/aktuelt/okning-i-antall-opphold-og-dagsbesok-ved-krisesentrene/>

Dersom det åpnes for at alle kan se på strømmet overføring, enten privat eller gjennom en profesjonell strømmetjeneste, vil dette også kunne inkludere potensielle overgripere. Det kan ikke utelukkes at noen vil kunne benytte slik strømming til senere å nærme seg barn og ungdom. Dersom de møter opp fysisk på kamper/konkurranser vil det være synlig for andre voksne, mens «ingen» vet at de ser på nett. For å redusere risikoen for at strømming kan misbrukes av mulige overgripere, er det viktig at de unge ikke enkelt kan gjenkjennes på strømmingen og at kameraet zoomer langt ut. I noen idretter vil en slik kameraføring imidlertid gi liten mening. Utvalget oppfatter at det gjennom samarbeid med strømmeleverandører eller plattformer og integrasjon med idrettens digitale tjenester om ønskelig vil kunne være mulig å begrense tilgangen til strømming og opptak til personer med tilknytning til idrettslaget, særforbundene, konkurrerende lag og utøvere og deres nærstående. Det vil kunne begrense risikoen for at personer med «dårlige hensikter» ser aktivitetene.

8.2.5 Idrettslagene

Barne- og ungdomsidretten i Norge kjennetegnes av frivillighet. Det er gjerne foresatte og andre lokale frivillige som får idrettshverdagen til å gå rundt: som trenere, dugnadsarbeidere og ledere i idrettslagene. Uten deres medvirkning er det vanskelig å se at man kan opprettholde breddeidretten. Listen over hva idretten trenger frivillige til er lang, og ansvaret idrettslagene har er stort. Strømming kan skape positivt engasjement i lokale idrettslag, men mer profesjonell strømming vil også kunne bidra til merarbeid for idrettslagene; De må læres opp i teknikken på idrettsarenaen og følge opp samtykke/reservasjon blant sine medlemmer. Som det fremgår i punkt 10 nedenfor, mener kun 20,8% av de spurte idrettslagene at strømming er viktig, og 42% mener aldersgrensen bør settes til 18 år. Det er viktig at idrettslagene får god innføring i tekniske sider, etablerte tiltak og ansvar knyttet til strømming, dersom det skal foretas strømming i regi av idrettslagene.

I sine retningslinjer for strømming av barne- og ungdomsidrett, argumenterer det danske idrettsforbundet for at de ønsker å støtte opp under de fysiske felleskapene på idrettsarenaene³¹. De gir uttrykk for at de ønsker å skape nærhet til aktiviteten og god atmosfære, og at dette forsvinner dersom alle sitter hjemme i sine egne stuer og heier frem de unge. For idrettslagene er kampdagene der mange samles om aktiviteten viktige dager. Det er nærliggende å anta at det er da noe av rekrutteringen av frivillige skjer. Det er ikke sikkert at man mister noen frivillige eller publikummere ved å strømme, men det kan være at terskelen blir lavere for å være hjemme. For de som ikke har anledning til å være til stede, enten fordi arrangementet pågår på et tidspunkt der de jobber el., eller fordi avstandene er store, kan strømming av arrangementet imidlertid innebære at de likevel får sett det.

8.3 Idrettsglede, utvikling og fellesskap

8.3.1 Strømming som et verktøy og hjelpemiddel

Egenutvikling er et av de hensynene ungdommene selv trekker frem som en av de viktigste grunnene til at de synes det er greit å bli strømmet³². Filming og strømmingen kan benyttes som et verktøy for både egen utvikling, lagutvikling og som en måte å følge med på hvordan motstanderne gjør det i konkurranser/kamper der man selv ikke deltar.

³¹ Danmarks Idrætsforbund (2023) <https://www.dif.dk/media/d1tkc0b3/dif-s-anbefalinger-om-streaming-af-boerne-og-ungdomskampe-opvisninger-traeningspas-og-konkurrencer.pdf>

³² Bilag 1

For de som satser på idrett og ønsker å nå langt vil strømming ikke bare kunne benyttes som et verktøy, men også bidra til at de synliggjøres for flere både nasjonalt og internasjonalt. Dette kan lede til at flere får andre muligheter i idretten enn de ellers ville ha hatt.

8.3.2 Synliggjøring av ulike idretter – tilgjengelighet og rekkevidde, familie- og samfunnsengasjement

Tilgjengelighet og rekkevidde, familie- og samfunnsengasjement er blant de forholdene som i medvirkningsundersøkelsen fremheves som positivt ved strømming. Synlighet og publisitet, engasjement fra familie og venner og tilgjengelighet og rekkevidde er også de forholdene idrettslagene trekker frem som de største fordelene ved strømming. Særforbundene trekker frem lignende forhold som fordeler ved strømming.

Familie og nære som ikke har mulighet til å være på idrettsarenaen og andre barn og ungdom som lever med kroniske sykdommer og/eller funksjonsnedsettelse gis gjennom strømming også mulighet til å se aktiviteter de ellers ville ha gått glipp av. For mange betyr det en hel del å kunne ta del i en aktivitet som ellers er utilgjengelig for dem.

Strømming kan også være en måte å synliggjøre idrettsglede for alle på og slik bidra til å oppfylle NIFs visjon. Det kan også bidra til å normalisere annerledeshet dersom utøvere med ulike funksjonsvariasjoner strømmes.

Diskusjonen rundt strømming har for mange dreid seg primært om de største idrettene, men NIF-paraplyen organiserer i dag 198 forskjellige godkjente idretter. Disse er igjen organisert i 55 særforbund hvor mange har utfordringer med å synliggjøre tilbudet og aktiviteten.

I utvalgets diskusjoner har det blitt pekt på at flere av de idrettene som normalt får lite synliggjøring, ser strømming som et mulig verktøy for å bedre dette. Noen av de strømmere allerede konkurranser gjennom egne nettsider til et lite men lojalt publikum, og opplever at det skaper engasjement. En del særforbund ser strømming som en mulighet for økt rekruttering og som et trekkplaster.

De største idrettene har god synlighet, og mye av ungdomsidretten innenfor disse idrettene har blitt strømmet tidligere. For disse er et av argumentene for strømming at det nettopp er stor interesse for å se idretten deres.

Enkelte vil argumentere for at strømming er en realitet som har kommet for å bli og at det derfor gagnar idretten å innta en pragmatisk holdning. Videre argumenterer flere for at idretten må møte det samfunnet vi lever i og ungdommen som vokser opp med praktiske løsninger som er så gode som mulige, og der idretten selv tar regi ved å etablere rammer for strømmingen. Samtidig har strømming også flere potensielt negative sider, og må under enhver omstendighet ses i sammenheng med idrettens visjon og uttalte mål, og være i samsvar med offentligrettslige regler.

8.2.3 Økonomiske hensyn

Etter det utvalget forstår, har strømming og synlighet for de fleste særforbundene og idrettslagene så langt vært en utgiftspost og ikke bidratt med vesentlige inntekter. Utgiftene har vært knyttet til at forbundene og lagene selv har måttet betale for tilgang til utstyr, digitale plattformer og ressurser som kan filme. Dette kan være i ferd med å endres, blant annet med tanke på annonse- og abonnementsinntekter som kan gi inntekter til idrettslag og særforbund. For noen særforbund, eksempelvis Norges Fotballforbund, Norges Håndballforbund, Norges Ishockeyforbund, Norges Basketballforbund, Norges Volleyballforbund og Norges Bandyforbund, har avtaler om strømming av bredde- og toppidrett gitt inntekter. Utvalget har som tidligere nevnt ikke innsikt i de avtalene særforbundene har inngått.

I mange idretter har det også vært gjennomført strømming og distribusjon i privat regi, der distribusjonen skjer via sosiale medier. I disse tilfellene vil strømmingen bidra med inntekter til sosiale strømmeplassformer, og i liten eller ingen grad til idretten.

Utvalget mener at økonomi i seg selv ikke kan være utslagsgivende for vurderingen av strømming, men at idrettens eierskap til egen aktivitet og muligheter for inntekter er ett av flere elementer som bør tas i betraktning.

8.4 Oppsummering

Det økte omfanget av strømming de siste årene har gitt tematikken økt oppmerksomhet

Utvalget har i sitt arbeid ønsket å få frem flest mulige sider av strømming, og selv om det helt sikkert er forhold utvalget ikke i tilstrekkelig grad har vurdert, håper utvalget å ha fanget opp de mest sentrale effektene.

Som det fremgår, ser utvalget både mulige positive og negative effekter ved strømming, og de ulike utvalgsmedlemmene vektlegger dem også noe ulikt.

Som vi kommer tilbake til i punkt 11, vil utvalget uavhengig av hvilke retningslinjer som etableres, oppfordre til at det gjennomføres fornyede vurderinger av strømming når man har mer erfaring knyttet til strømming nasjonalt og internasjonalt og også mer erfaring med etablerte tiltak. Som ledd i en slik vurdering vil det blant annet kunne være relevant å foreta en oppdatert vurdering av effekter av strømming.

9. Barnerettighetsvurdering

9.1 Innledning og metode

Strømming av barne- og ungdomsidrett gjelder barn, som er ansett som en særlig sårbar gruppe. Det har derfor vært viktig for utvalget å vurdere hvilke konsekvenser strømming vil kunne ha for barn for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag for anbefalingene i denne rapporten.

Utvalget har på oppfordring fra Barneombudet søkt å gjøre dette ved å foreta en overordnet barnerettighetsvurdering med utgangspunkt i FNs konvensjon om barns rettigheter («barnekonvensjonen»), hvor hensynet til barns beste står sentralt, jf. punkt 9.2. En barnerettighetsvurdering har som formål å kartlegge hvilke konsekvenser et tiltak, i dette tilfelle strømming av barne- og ungdomsidrett, vil kunne ha for barns ulike rettigheter. Med barn forstår man i denne sammenheng personer under 18 år. En barnerettighetsvurdering kan brukes for å systematisere viktig kunnskap om barns behov og dermed gi et bedre beslutningsgrunnlag³³.

Metodikken som benyttes i en barnerettighetsvurdering er utarbeidet av Barneombudet, som igjen har tatt utgangspunkt i FNs barnekomites generelle kommentarer i General Comment No. 5³⁴ (GC 5). GC 5 er utarbeidet med formål om å redegjøre for partenes forpliktelser i forbindelse med både å sikre og ivareta Barnekonvensjonens artikler³⁵. Ved siden av å støtte seg på støtte seg på komiteens

³³ Barneombudet (2023) <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/barnerettighetsvurdering>

³⁴ Komiteen for barnets rettigheter GC5 (2003) <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnets-rettigheter/generell-kommentar-5---31-8-09.pdf>

³⁵ Komiteen for barnets rettigheter GC5 (2003) <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnets-rettigheter/generell-kommentar-5---31-8-09.pdf>

tolkninger og kommentarer har utvalget også støttet seg på Barneombudets veiledning om hvordan gjennomføre en barnerettighetsvurdering. Videre har Deloitte foretatt en overordnet kvalitetssikring av det rettslige grunnlaget for utvalgets vurderinger.

En barnerettighetsvurdering er en strukturert vurdering av barnets beste i saker som berører barn generelt, altså på systemnivå. Dette skiller seg fra en vurdering av barnets beste på individnivå, som er en vurdering av hva som er barnets beste i enkeltsaker.

Formålet med en slik type vurdering er å gi nødvendig kunnskap slik at barnets beste er grundig vurdert før beslutning fattes. Følgende metodikk ligger til grunn for vurderingen (som beskrevet av Barneombudet):

- Vite - innhente kunnskap.
- Vurdere - hva som er det beste i denne saken.
- Vekte – hensynet opp mot andre hensyn.
- Vise – innholdet i vurderingen og forklare vektingene av de ulike hensynene³⁶.

Utvalget har søkt å anvende denne metodikken i vurderingen av barns rettigheter etter barnekonvensjonen. Det understrekes at utvalget, basert på de ressurser det har til rådighet, kun har foretatt en overordnet gjennomgang og vurdering av det den har identifisert som de mest sentrale rettighetene. Målet har vært å se nærmere på hvilke av barns rettigheter som særlig påvirkes ved strømming av barne- og ungdomsrett. Hensynet til barn som en særlig sårbar gruppe er også omhandlet i den juridiske vurderingen fra Deloitte og Datatilsynets veileder. Flere sentrale aspekter og mulige effekter av strømming for barn og unge er også omtalt i punkt 8.

Flere av vurderingene åpner for skjønn, og de ulike utvalgsmedlemmene vil kunne vekte de ulike elementene noe ulikt.

9.2 Omfang og avgrensing

9.2.1 Hvilke rettigheter påvirkes

Barnerettighetsvurderingen tar som nevnt over utgangspunkt barnekonvensjonen.

Barnekonvensjonen er inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettighetsloven, og skal ved motstrid gis forrang³⁷. Barneombudet viser til at det i en barnerettighetsvurdering bør gjøres en evaluering av hvilke rettigheter som gjør seg mest gjeldende for problemstillingen. Utvalget har konsentrert seg om følgende artikler i barnekonvensjonen:

- Artikkel 2 – Ingen diskriminering
- Artikkel 3 – Til barnets beste
- Artikkel 12 – Å si sin mening og bli hørt
- Artikkel 16 – Privatliv
- Artikkel 19 – Beskyttelse mot misbruk
- Artikkel 24 – Helse
- Artikkel 31 – Lek og fritid
- Artikkel 34 – Seksuell utnyttning³⁸

³⁶ Komiteen for barns rettigheter (2013). GC14

https://www.regjeringen.no/contentassets/1376fac2fe2a427389f9f94b52acdefc/crc_c_gc_14_eng_nor.pdf

³⁷ Jf. Menneskerettighetsloven § 2

³⁸ FN-Sambandet (2023) [Barnekonvensjonen \(fn.no\)](https://www.fn.no)

9.2.2 Kunnskap og innspill

Utvalget har i arbeidet innhentet innspill fra flere aktører som har bidratt både til selve barnerettighetsvurderingen, og mer generelt til vurderingen av om, og eventuelt hvordan strømming i barne- og ungdomsidretten kan skje innenfor trygge rammer. Utvalget har blant annet fått nyttige innspill fra Barneombudet, Barnevakten, Redd Barna, Stine Sofies Stiftelse og Unge funksjonshemmede.

Barneombudet har i sine innspill vært opptatt av at barnas rettigheter må ivaretas og at barn må involveres i vurderingene så langt mulig. Barneombudet har imidlertid ikke konkret vurdert strømming av barne- og ungdomsidrett, og har derfor heller ikke delt noen vurderinger av dette temaet med utvalget.

Redd Barna har i møte med utvalget vært opptatt av at barn blir hørt og at resultatene som kommer frem i den gjennomførte medlems- og fokusgruppeundersøkelsen må være førende for utvalgets arbeid. Redd Barna ser både utfordringer og muligheter ved strømming av idrettsarrangementer for barn og ber utvalget særlig vurdere artikkel 6, 12, 19, og 31 i barnekonvensjonen. Utvalget har gjort en vurdering av artikkel 12, 19 og 31, men besluttet å ikke gå inn på artikkel 6 om retten til liv fordi artikkelen ikke opplevdes like relevant i denne sammenhengen. Redd Barna peker på at utvalget ved konflikt mellom flere rettigheter må gjøre en konkret avveining, og vurdere hva som er til barnas beste. Redd Barna har understreket at det er en forutsetning at lover og regler følges, og at utvalget drøfter tiltak for beskyttelse av barnets interesser.

Stine Sofie stiftelsen har gitt flere innspill, og blant annet understreket betydningen av at voksne må være «gode voksne» og ta kloke valg på vegne av barn. Barnevakten har ikke tatt eksplisitt stilling til strømming, men er opptatt av at utvalget nøye vurderer mulige konsekvenser av strømming som mobbing m.v. Unge funksjonshemmede er opptatt av at de gruppene de representerer vil behandles på lik linje med funksjonsfriske når det gjelder strømming. Vi kommer nærmere tilbake til dette under.

Korte referater fra møter med disse aktørene og flere andre som har vært med på å gi utvalget verdifull innsikt er inntatt som bilag 3.

NIFs gjennomførte medlems- og intervjuundersøkelser er også viktige elementer i barnerettighetsvurderingen. Det er også innhentet statistisk materiale og annen informasjon som har vært relevant inn i utvalgets arbeid. Mye av dette kunnskapsgrunnlaget er oppsummert i punkt 8 i rapporten om mulige effekter av strømming. Utvalget har i forbindelse med hver av de aktuelle artiklene i barnekonvensjonen, som listet opp over, vist til de ulike kildene som er benyttet i vurderingen.

9.3 Bestemmelsene i barnekonvensjonen

9.3.1 Barnekonvensjonen artikkel 3; Hensynet til barnets beste

Bestemmelsen sier:

1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

2. Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til barnets foreldre, verder eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål
3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn.

Hensynet til barnets beste har konstitusjonell forankring i norsk rett. Etter Grunnlovens (grl.) § 104 annet ledd "skal" barnets beste være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser som berører barn. Bestemmelsen er utformet på bakgrunn av barnekonvensjonen og er en parallell til artikkel 3. Barnets interesser skal "danne utgangspunktet, løftes spesielt frem og stå i forgrunner".³⁹

Artikkel 3 vil ha overordnet betydning ved tolkningen av barnekonvensjonens øvrige artikler, og skal tillegges vekt i alle vurderinger og i alle avgjørelser som angår barn. Hensynet har stor og ofte avgjørende vekt, men må likevel inngå som et moment i vurderingen og veies opp mot andre relevante hensyn.

Vurdering

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn, noe som har vært viktig i utvalgets vurderinger av de retningslinjene utvalget foreslår knyttet til strømming av barne- og ungdomsrett. Hensynet til barnets beste har videre vært et viktig moment i vurderingen av barnekonvensjonens øvrige artikler.

9.3.2 Barnekonvensjonen artikkel 12; Å si sin mening og bli hørt

Bestemmelsen sier:

1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.
2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.

Artikkel 12 omfatter barnets rett til medbestemmelse og er en av barnekonvensjonens grunnprinsipper. Ordlyden «skal garantere» tilsier at en er strengt forpliktet til å treffe egnede tiltak for å gjennomføre denne retten fullt ut for alle barn.

Forpliktelsen etter artikkel 12 innebærer at det 1) tilrettelegges for at barnet kan gi uttrykk for sine synspunkter i alle forhold som angår han/henne og 2) synspunktene skal tillegges vekt.⁴⁰ I hvor stor grad barnets synspunkter skal vektlegges må avgjøres på bakgrunn av barnets modenhetsnivå.⁴¹ Vekten av barnets synspunkter skal variere med saksforholdet.

³⁹ Rt. 2015 s. 93, avsnitt 64

⁴⁰ Komiteen for barnets rettigheter GC12 (2009). <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/generelle-kommentarer-fra-fns-barnekomit/id573909/>

⁴¹ Norsk lovkommentar, ved Njål Høstmælingen og Petter F. Wille, note (12)

Artikkel 12 er implementert flere steder i norsk lovgivning. Etter barnelovens § 31(1) skal barn fra fylte syv år få informasjon og mulighet til å si sin mening før det blir tatt avgjørelser om personlige forhold for barnet. Fra barnet er 12 år skal det legges stor vekt på hva barnet mener. Fra fylte 18 år har barnet selvstendig selvråderett, jf. barneloven § 3.

Vurdering

Ovennevnte medlemsundersøkelser i regi av NIF viser at tilnærmet 92,5% av ungdommene i aldersgruppen 13-18 år som deltok og som fra tidligere av har erfaring med strømming og filming synes «det er greit» å bli strømmet på idrettsarrangementene. Av de som ikke har erfaring med strømming er prosentandelen noe lavere. Et mindretall synes ikke det er greit at det strømmes fra idrettsarrangementer. Resultatene fra medlemsundersøkelsen viser også at jo eldre ungdommene er, desto flere svarer at det er greit at kamper og konkurranser strømmes. Det er basert på undersøkelsen imidlertid vanskelig å trekke konklusjoner om hvor viktig strømming er for de som har svart, og hvorvidt de ville slutte med idrett om det ikke strømmes. På samme måte vet vi ikke hvorvidt de som ikke synes det er greit vil avstå fra å drive idrett om det strømmes. Dette er kunnskap det vil kunne være relevant å innhente dersom det gjennomføres en ny undersøkelse i fremtiden.

Etter konvensjonens artikkel 12 skal det legges «stor vekt på» barnas synspunkt.

For det tilfellet man velger å lytte til flertallet av ungdommene som deltok i undersøkelsen og åpne for strømming av gruppen under 18 år, vil det være relevant å vurdere tiltak som søker å ivareta de som ikke ønsker strømming, f.eks. ved å sikre at det også er strømmefrie arrangement, og ved løsninger som gjør det teknisk enkelt å reservere seg mot strømming, og holdningsskapende arbeid som innebærer at det også oppleves «greit» å reservere seg.

9.3.3 Barnekonvensjonen artikkel 16; Retten til privatliv

Bestemmelsen sier:

1. Ingen barn skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, sin familie, sitt hjem eller sin korrespondanse, eller for ulovlige angrep mot sin ære eller sitt omdømme.
2. Barnet har rett til lovens beskyttelse mot slik innblanding eller slike angrep.

Barn har rett til beskyttelse mot vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv. Bestemmelsen skal ivareta ulike aspekter knyttet til barns privatliv og et grunnleggende formål er å sette grenser for innsamling av informasjon og spredning av dette (for eksempel i kommersiell hensikt)⁴². Videre har bestemmelsen til hensikt å beskytte barn mot mediedekning som fratrar barnet retten til privatliv. Det bemerkes også at retten til privatliv er en dynamisk bestemmelse som endres med barnets modenhet og utvikling.

Vurdering

Personvernet og hensynet til de som strømmes er blant de forholdene som inngår i vurderingen av det rettslige handlingsrommet etter personvernregelverket, jf. blant annet den innhentede vurderingen fra Deloitte og Datatilsynets veileder. Under overskriften «idretten som frirom» i punkt

⁴² Høstmælingen, «Kapittel 6. Sivile rettigheter og friheter» i Njål Høstmælingen (red.), Elin Saga Kjørholt (red.) og Kirsten Sandberg (red.), Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge, 4. utgave, Universitetsforlaget, 2020 s. 150, Juridika

8 i utvalgets rapport er også noen av de mulige negative konsekvensene strømming vil kunne ha for barns privatliv beskrevet.

Barn vil kunne oppleve strømming svært ulikt. Som det blant annet fremgår av de refererte medvirkningsundersøkelsene i punkt 7 foran, vil strømming kunne innebære at barn får delt sitt privatliv gjennom arrangementer og konkurranser på en måte de ikke ønsker. Flere vil også kunne oppleve det vanskelig å reservere seg; enten praktisk eller følelsesmessig. Dersom det åpnes for strømming, vil det derfor være viktig med en godt fungerende samtykke- og reservasjonsordning. Videre kan man begrense gruppen barn og unge som strømmes slik at man sikrer at det er mulig å drive idrett også uten å bli strømmet. Det er også en forutsetning at retningslinjene for strømming er i samsvar med det gjeldende personvernregelverket og andre rettsregler til beskyttelse av barns rett til privatliv.

9.3.4 Barnekonvensjonen artikkel 2; Ingen diskriminering

Bestemmelsen sier:

1. De stater som er part i denne konvensjon, skal respektere og sikre de rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon for ethvert barn innenfor deres jurisdiksjon, uten diskriminering av noe slag og uten hensyn til barnets, dets foreldres eller verges rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politiske eller annen oppfatning, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendomsforhold, funksjonshemming, fødsel eller annen stilling.
2. Partene skal treffe alle egnede tiltak for å sikre at barnet beskyttes mot enhver form for diskriminering eller straff på grunn av sine foreldres, sin verges eller familiemedlemmers stilling, virksomhet, meningsytringer eller tro.

Artikkel 2 stadfester barns rett til å beskyttes mot enhver form for diskriminering. Bestemmelsen innebærer at det må søkes truffet tiltak for å redusere eller eliminere forhold som forårsaker diskriminering, spesielt på grunn av "rase, hudfarge, kjønn, språk" m.v. som eksplisitt nevnes i bestemmelsen. Det kreves likevel ikke at alle barn skal behandles identisk.⁴³ Artikkelen innebærer en plikt til å kartlegge hvilke barn og grupper av barn som kan være avhengige av spesielle tiltak for å få sine rettigheter anerkjent og realisert.

Diskrimineringsforbudet etter artikkel 2 omfatter også diskriminering av barn med nedsatt funksjonsevne. Barn med nedsatt funksjonsevne er en særlig utsatt gruppe, og det skal gjøres forebyggende arbeid og iverksettes tiltak for å avskaffe alle former for diskriminering som angår denne gruppen.⁴⁴

Vurdering

Artikkel 2 vurderes som særlig relevant i relasjon til samtalen utvalget hadde med Unge funksjonshemmede, som er tydelig på at barn og unge med funksjonsnedsettelse skal behandles på samme måte og ha de samme mulighetene som alle andre, også når det gjelder strømming. Det vil kunne innebære diskriminering om man utelukker strømming av aktiviteter utført av barn og unge med funksjonsnedsettelse, men åpner for strømming av andre barn og unge. Et tiltak for å unngå diskriminering er å etablere retningslinjer som i utgangspunktet gjelder for all norsk idrett, slik at

⁴³ Komiteen for barnets rettigheter GC5 (2003) <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnets-rettigheter/generell-kommentar-5---31-8-09.pdf>

⁴⁴ Komiteen for barnets rettigheter GC9 (2007) <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnets-rettigheter/generell-kommentar-9---22-12-09.pdf>

ingen enkeltgrupper, slik som utøvere med nedsatt funksjonsevne, blir forskjellsbehandlet i denne sammenhengen.

Videre er det viktig at det ved eventuell strømming iverksettes tiltak som ivaretar grupper som uten slike tiltak ville kunne være forhindret fra å delta i idrett eller som ikke vil delta i idrett dersom det strømmes, blant annet barn og unge som lever på kode 6 og 7.

9.3.5 Barnekonvensjonen artikkel 19; Beskyttelse mot misbruk

Bestemmelsen sier:

1. Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak for å beskytte barnet mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttning, herunder seksuelt misbruk, mens en eller begge foreldre, verge(r) eller eventuell annen person har omsorgen for barnet.
2. Slike beskyttelsestiltak bør omfatte effektive prosedyrer for utforming av sosiale programmer som yter nødvendig støtte til barnet og til dem som har omsorgen for barnet, samt andre former for forebygging, påpeking, rapportering, viderehenvisning, undersøkelse, behandling og oppfølging av tilfeller av barnemishandling som tidligere beskrevet og, om nødvendig, for rettslig oppfølging.

Artikkel 19 fastsetter at barn skal beskyttes mot fysisk eller psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner. Artikkelen omfatter også mobbing, da «psykisk mishandling» skal tillegges tilsvarende vekt.⁴⁵ Man skal forsøke å både forebygge, bekjempe og beskytte barn mot vold, herunder skal man også forsøke å forebygge mobbing mot barn.⁴⁶

Vurdering

Det er naturlig å se denne rettigheten i sammenheng med at det er mulig at barn kan oppleve mindre trivsel og mer mobbing som følge av strømming av idrettsaktivitet. Både utvalget og respondentene i medlemsundersøkelsen ser at det er en risiko for at strømming og filming kan brukes negativt. Utvalget viser blant annet til det som er beskrevet om dette som mulige effekter under punkt 8 i rapporten. Utvalget er i samtaler med særlig Stine Sofies Stiftelse og Barnevakten også gjort kjent med deres bekymringer knyttet til denne problematikken⁴⁷. Også ungdommene som deltok i fokusgruppeintervjuene gjennomført av FOBU nevner mobbing som en bekymring.

Selv om det finnes en del kunnskap om mobbing, også knyttet til digitale medier, er utvalget ikke kjent med at det foreligger spesifikk kunnskap om mobbing knyttet til strømming i barne- og ungdomsidretten. Det er imidlertid på det rene at flere både yngre og eldre ungdommer har opplevd å bli hengt ut og/eller fått negative kommentarer i innlegg, poster, bilder og filmsnutter lagt ut på internett. Dette er beskrevet i punkt 8.

⁴⁵ JF. General Comment nr. 13 som definerer vold som «all forms of physical or mental violence, injury or abuse» og rettspraksis, blant annet RT. 2005 s. 1567

⁴⁶ Komiteen for barnets rettigheter GC 13 (2011)

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/fn_barnekonvensjon/barnekonvensjonen_generell_kommentar_nr_13_norsk_oversettelse.pdf

⁴⁷ Bilag 3

Dersom strømming medfører økt mobbing, vil dette være negativt. Risikoen for dette kan blant annet søkes begrenset ved å begrense de arrangementene og konkurransene som strømmes, og ved holdningskappende arbeid.

9.3.6 Barnekonvensjonen artikkel 24; Helse

Bestemmelsens første ledd sier:

1. Partene anerkjenner barnets rett til å nyte godt av den høyest oppnåelige helsestandard og til behandlingstilbud for sykdom og rehabilitering. Partene skal bestrebe seg på å sikre at ingen barn fratras sin rett til adgang til slike helsetjenester.

Artikkelen omhandler barnets rett til å nyte godt av den høyest oppnåelige helsestandard og til behandlingstilbud for sykdom og rehabilitering. Begrepet «den høyest oppnåelige helsestandard» tar hensyn både til barnets biologiske, sosiale, kulturelle og økonomiske forutsetninger. Artikkelen pålegger en sterk plikt til handling for å sikre at helse og andre relevante tjenester er både tilgjengelige og oppnåelige for alle barn.⁴⁸

Vurdering

Idretten anser seg som en viktig bidragsyter til at barn får oppfylt retten til helse, og utvalget anerkjenner og understreker den positive effekten fysisk aktivitet kan ha for barns fysiske og psykiske helse. Det er derfor viktig å ha med i vurderingen at strømming kan medføre at barn enten velger å slutte med idrett, som kan resultere i at de får dårligere psykisk og fysisk helse, og/eller at strømming kan ha som konsekvens at enkelte barn får dårligere psykisk helse om de fortsetter med idrett som strømmes. Dette drøftes i rapporten punkt 8. Som det der fremgår, har man lite faktabasert kunnskap til å trekke sikre konklusjoner om dette. Som redegjort for foran, mener et flertall av ungdommene selv at strømming er greit, og flere trekker frem positive sider ved strømming. Flere peker også på at strømming kan bidra til å skape større engasjement for idretten, noe som kan bidra positivt til barn og unges helse. For enkelte av ungdommene, og eventuelt ungdom med lærevansker hvor visuell fremstilling er viktig, kan strømming også være et verktøy som gjør at de opplever idretten som mer meningsfull.

Vi har lite faktabasert kunnskap om konsekvensene for barns helse knyttet til strømming av deres idrettsaktivitet, men dersom barn og unge opplever forverret psykisk helse ved å bli strømmet, eller velger å slutte med idrett som følge av strømming og som følge av det får dårligere fysisk helse vil det være negativt. Det er derfor viktig å sikre at det er mulig å drive idrett uten å bli strømmet, og at det etableres tiltak dersom man åpner for strømming av barn under 18 år, herunder gode systemer for reservasjon/samtykke til strømming, slik at de som ikke ønsker det enkelt kan reservere seg.

9.3.7 Barnekonvensjonen artikkel 31; Lek og fritid

Bestemmelsen sier:

1. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.
2. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.

⁴⁸ ²³ Komiteen for barnets rettigheter GC15 (2013).

https://www.regjeringen.no/contentassets/1376fac2fe2a427389f9f94b52acdefc/crc-c-gc-15_en_nor.pdf

Formålet med artikkel 31 er å beskytte og fremme barns utvikling. Retten til lek og fritidsaktiviteter er en selvstendig rett etter barnekonvensjonen. Ordlyden «anerkjenner» og «oppmuntre tilgangen til» tilsier at bestemmelsen har begrenset rekkevidde i form av tiltak som må eller bør iverksettes; det er nok at det gjøres et forsøk.⁴⁹

Vurdering

NIFs visjon «idretts glede for alle» er nært forbundet med artikkel 31. Vi vet lite om hvorvidt strømming vil kunne lede til at flere blir lengre i idretten, eller om flere faller fra. Denne rettigheten har noen likheter med, og kan til dels sees i sammenheng med artikkel 24. Hvis strømming medfører at ungdom velger å slutte med idrett fordi de verken kan eller vil strømmes, vil dette kunne forhindre deltakelse og derfor ikke «oppmuntre tilgangen til» disse idrettsaktivitetene.

På den andre siden kan det å forby strømming av barn og unge gjøre det vanskeligere for ungdom i høyere aldergrupper å være med i sin valgte idrett på konkurransenivå, blant annet i internasjonale konkurranser. Det kan også være at noen opplever at det er mindre meningsfylt å delta i idrett dersom de ikke kan benytte seg av strømming som et verktøy for egen utvikling. Utvalget viser i denne sammenheng til at ungdom i medlemsundersøkelsen trekker frem «tilgjengelighet og rekkevidde» som noe av det som er positivt ved strømming. Å kunne dele kamper og konkurranser kan gi økt motivasjon til å fortsette i idretten.

Strømming vil med andre ord kunne oppleves positivt av en gruppe barn, og negativt av en annen. Også her vil gode tiltak for å ivareta begge disse gruppene kunne være å etablere gode løsninger for reservasjon/samtykke slik at man enkelt kan takke nei til strømming, samt sikre at det er mulig å drive idrett uten å bli strømmet.

9.3.8 Barnekonvensjonen artikkel 34; Seksuell utnyttning

Bestemmelsen sier:

Partene påtar seg å beskytte barnet mot alle former for seksuell utnyttning og seksuelt misbruk. For dette formål skal partene særlig treffe alle egnede nasjonale, bilaterale og multilaterale tiltak for å hindre at noen:

- a) tilskynder eller tvinger et barn til å delta i enhver form for ulovlig seksuell aktivitet,
- b) utnytter barn ved å bruke dem til prostitusjon eller andre ulovlige seksuelle handlinger,
- c) utnytter barn ved å bruke dem i pornografiske opptredener eller i pornografisk materiale.

Artikkel 32 omhandler seksuell utnyttning av barn. Partene forplikter seg til å iverksettes tiltak for å sikre at barn vernes mot salg, prostitusjon og pornografi.⁵⁰

Vurdering

Utvalget tar på alvor innspillene fra aktører som er bekymret for at barn og unge lettere vil bli kunne bli utsatt for seksuelle overgrep, uønsket seksualisering og kroppspress dersom idrettsaktivitet strømmes. Her har utvalget blant annet hentet kunnskap fra sitt møte med Stine Sofies Stiftelse. Det foreligger foreløpig begrenset kunnskap om mulig sammenheng mellom strømming og seksuelle

⁴⁹ Norsk lovkommentar, ved Njål Høstmælingen og Petter F. Wille, note (31)

⁵⁰ Barnekonvensjonen (2000) <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/2000-05-25-1>

overgrep, uønsket seksualisering og kroppspress. Skulle strømming ha denne type konsekvenser, er det imidlertid alvorlig, og derfor viktig å ha med i den samlede vurderingen.

Et tiltak for å begrense risikoen for denne type mulige konsekvenser av strømming kan være å begrense innloggingsadgangen slik at kun nærstående (til utøverne som deltar) har mulighet til å se strømming av deres barn, dersom strømming av barn under 18 år tillates.

Det kan videre vurderes tiltak som å unngå kameravinkling som kan fremstå som seksualiserende, og i forlengelse av dette unngå nærbilder av den enkelte der dette er mulig. Formålet må være at det gjøres tiltak for å unngå at videoklippene misbrukes.

9.4 Oppsummering

Komiteen for barns rettigheter i FN beskriver at man for å vurdere barnets beste og konkludere i en sak eller beslutning, må vekte og vurdere de ulike elementene i beslutningsgrunnlaget og vise hva man har lagt vekt på i den endelige konklusjonen. I GC 14 skriver komiteen at man i vektleggingen av de ulike elementene må huske på at hensikten med å vurdere og bestemme det beste for barnet er å sikre full og effektiv utnyttelse av rettighetene i konvensjonen og en helhetlig utvikling av barnet. Videre skriver komiteen at «[D]et kan være situasjoner der «beskyttelsesfaktorer» som påvirker et barn må vurderes i forhold til tiltak for «myndiggjøring». I slike situasjoner bør barnets alder og modenhet veilede avbalanseringen av elementene. Den fysiske, emosjonelle, kognitive og sosiale utviklingen til barnet bør tas i betraktning for å vurdere graden av modenhet⁵¹».

Dette har også vært sentralt i utvalgets vurderinger.

Utvalget anerkjenner at strømming vil kunne ha både positive og negative effekter, jf. også punkt 8, og avhengig av hvordan strømmingen gjennomføres, potensielt vil kunne medføre en krenkelse av Barnekonvensjonens artikler. Ungdom som deltok i NIFs medlemsundersøkelse trakk frem personlig utvikling, familie, samfunnsengasjement og deling som positive effekter, mens de nevnte personvern, kritikk, misbruk og utnyttelse som mulige negative effekter. Graden av sårbarhet vil kunne være ulik blant annet avhengig av alder, miljø og livssituasjon. Det er også risiko for at strømming vil medføre frafall fra idretten, men dette har vi per i dag ikke sikker kunnskap om.

Som nevnt innledningsvis er denne barnerettighetsvurderingen foretatt på et overordnet nivå. Utvalget mener det på generelt grunnlag er vanskelig å se at strømming av barneidrett i seg selv vil innebære en krenkelse av Barnekonvensjonens artikler forutsatt at det gjennomføres tiltak i forbindelse med strømmingen som på best mulig måte ivaretar artiklene og følgene er til barnets beste. Utvalget vurderer at de artiklene det er særlig viktig å hensynta i forbindelse med vurderingen av strømming av barneidrett er retten til å si sin mening og bli hørt, retten til privatliv, og retten til lek og fritid. Utvalget kommer tilbake til sine nærmere avveininger av de ulike hensynene i forbindelse med vurderingen av rettslig handlingsrom og anbefalinger i punkt 11.

⁵¹ Komiteen for barns rettigheter (2013) [United Nations \(regjeringen.no\)](https://www.unhcr.org/refugees/2013/05/13/unhcr-report-on-the-rights-of-the-child-in-sport)

9.5 Mindretallet Kolstad og Austegards merknader

Det er riktig som det hevdes over at det på "generelt grunnlag er vanskelig å se at strømming av barneidrett i seg selv vil innebære en krenkelse av Barnekonvensjonens artikler *forutsatt* at det gjennomføres tiltak i forbindelse med strømmingen som på best mulig måte ivaretar artiklene og følgene er til barnets beste".

Mindretallet kan derimot ikke se at dagens system er i stand til å ivareta dette. Mindretallet mener at det *vil* forekomme brudd på barns rettigheter ved å strømme deres idrettsaktivitet og at ingen av de foreslåtte tiltakene er egnet til å forhindre dette. Det er en plikt for voksne å forhindre risiko for at rettigheter til barn blir krenket. Selv om disse barna er i mindretall, må deres stemmer og livssituasjon også spesielt tillegges vekt.

10. Hva mener organisasjonsleddene om strømming

NIF gjennomførte i april/mai 2023 to spørreundersøkelser knyttet til strømming blant idrettslag og særforbund. Undersøkelsene ble sendt ut til alle ordinære idrettslag (inklusive undergrupper for ulike idretter) og til alle særforbund.

Nedenfor følger en oppsummering av noen av tilbakemeldingene fra organisasjonsleddene, og som ble presentert for utvalget i et møte 13. juni 2023. En mer helhetlig oppsummering av undersøkelsen er vedlagt som bilag 4.

10.1 «Hva mener idrettslagene?»

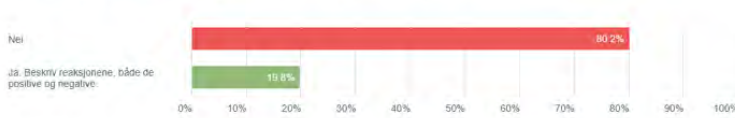
Det var totalt 1876 respondenter som besvarte spørreundersøkelsen på vegne av et idrettslag eller en gruppe i et idrettslag. Undersøkelsen ble sendt til totalt 9091 respondenter.

Av respondentene var om lag 40 % knyttet til fleridrettslag og 60 % knyttet til særidrettslag. Totalt var det 25,5 % av respondentene som oppga at det hadde blitt strømmet i regi av idrettslaget.

Av de som har strømmet, oppgir 64,1 % at det har blitt distribuert strømming eller opptak via sosiale medier. 54,3 % av respondentene svarer at det ikke ble gitt informasjon om strømming til lag/grupper/enkeltpersoner i forkant av arrangementet. Mer enn 80 % av de som har strømmet, oppgir at de ikke har mottatt noen reaksjoner på strømmingen. Av de åpne svarene knyttet til reaksjoner, er et flertall positive til strømming.

Reaksjoner IL strømming

Har idrettslaget mottatt noen reaksjoner fra utøvere eller andre som har blitt strømmet?

Observasjoner

Totalt

288

57 åpne svar –
se noen utvalg
under

39 positive

Kun positive tilbakemeldinger så langt. Ordet "kult" går ofte igjen i tilbakemeldingene

Utelukkende positive tilbakemeldinger. Det å kunne se på løpet i etterkant har mange sett pris på, men også publikum som ikke hadde anledning til å være tilstede satte pris på å kunne følge løpet direkte. Den generelle oppfattelsen er at folk heier på strømming av løp

Foreldre som ikke har anledning til å stille som publikum i salen har vært meget positive til kvaliteten og omfanget av strømmingen. Vi har hatt gode aktører som har levert godt arbeid. Det er spesielt de yngste klassene (13-14 år) som er populære da dette gjerne er første år de er med og konkurrerer. Det har vært negative tilbakemeldinger når de yngste klassene ikke blir strømmet

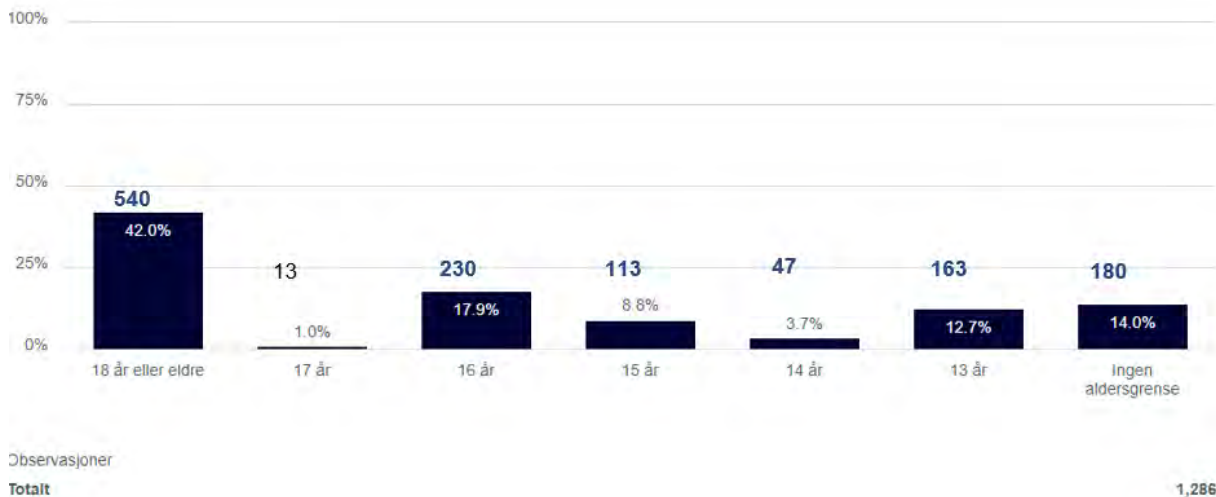
6 klart Negative

Liker ikke å bli filmet/ tatt bilder av

Ja uheldige episoder har blitt eksponert, som uhell og mer ekstrem filming uten informasjon om sikkerhet og sikkerhetsmarginer.

Vi har blitt spurt fra foreldrene av de yngre utøverne om det er lov. Seniorene har sett på det som positivt

På konkret spørsmål om hva idrettslagene mener bør være aldersgrensen for strømming av breddeidrett, fordeler svarene seg slik:

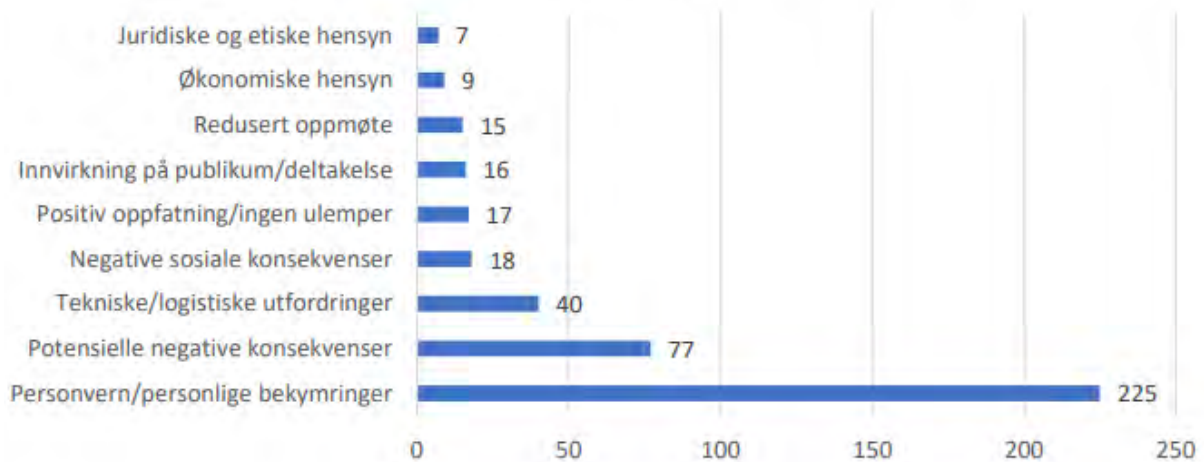
Observasjoner

Totalt

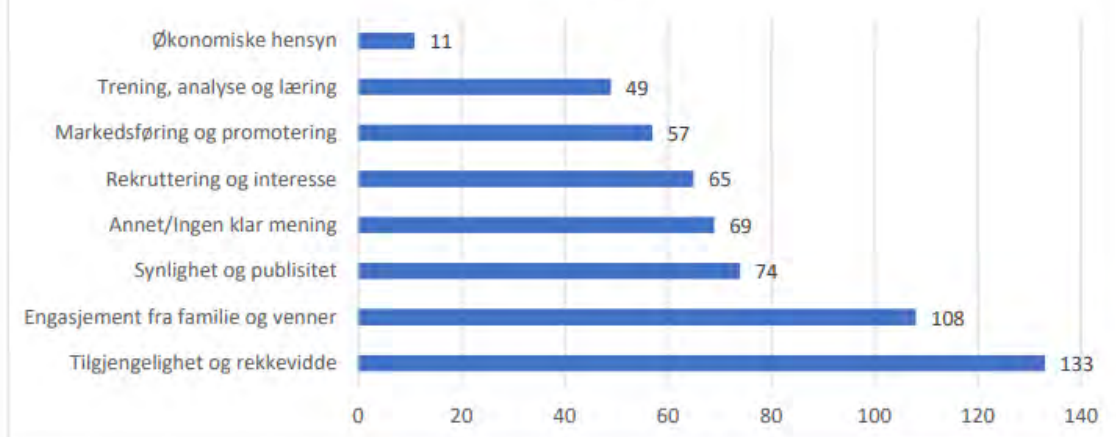
1,286

Under er det tatt inn en oppsummering av hva idrettslagene mener er de største ulempene og største fordelene med strømming:

Hva tenker idrettslaget er de største ulempene med strømming?

Hva tenker idrettslaget er de største fordelene med strømming?

På spørsmål om strømming er viktig for idrettslaget, er det 20,8 % som oppgir at det er viktig.

10.2 Hva mener særforbundene om strømming

48 av 55 særforbund besvarte undersøkelsen. Av disse oppga 78,3 % at det hadde blitt strømmet i regi av særforbundet, 15,2 % at de ikke hadde strømmet og 6,5 % at de ikke vet om det har blitt strømmet.

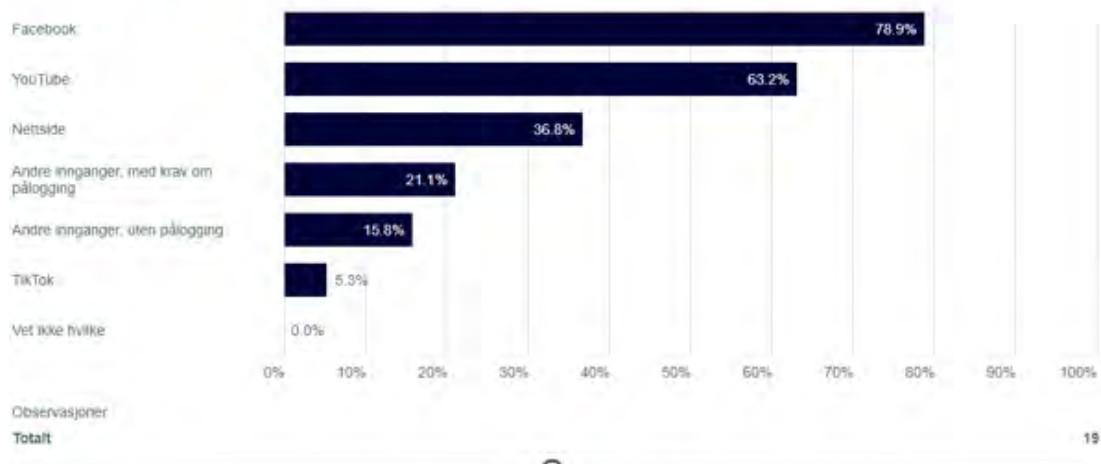
Når det gjelder omfanget av strømmingen, oppgir 39,5 % av særforbundene som har svart på undersøkelsen at det har blitt strømmet inntil fem arrangement/kamper, mens 39,5 % oppgir at det har blitt strømmet fra mer enn 15 arrangementer/kamper. 50 % av særforbundene som har strømmet har også strømmet fra breddearrangement, og dette har også inkludert årsklasser under 18 år.

51,4 % oppgir at de har distribuert strømming eller opptak via sosiale mediekkanaler.

Har det blitt distribuert strømming eller opptak (til f.eks. sosiale medier)?

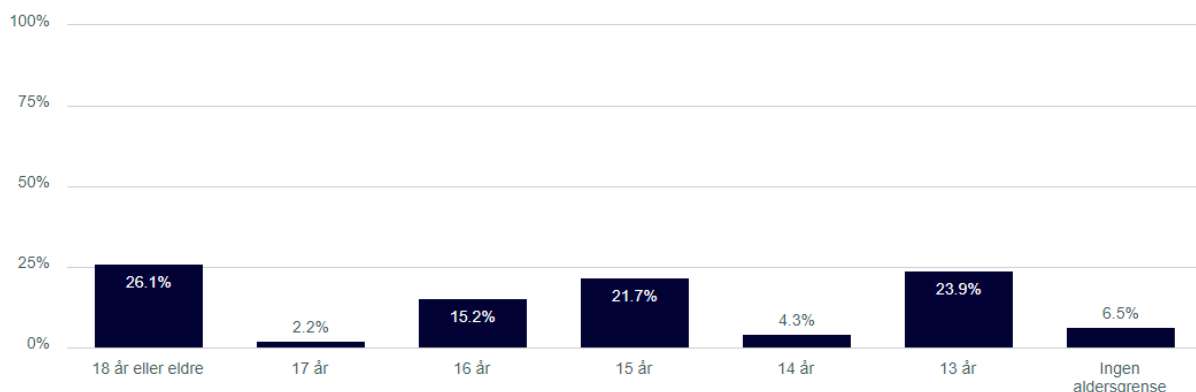

Hvilke kanaler ble benyttet for distribusjon eller opptak?
(Flere kan velges).

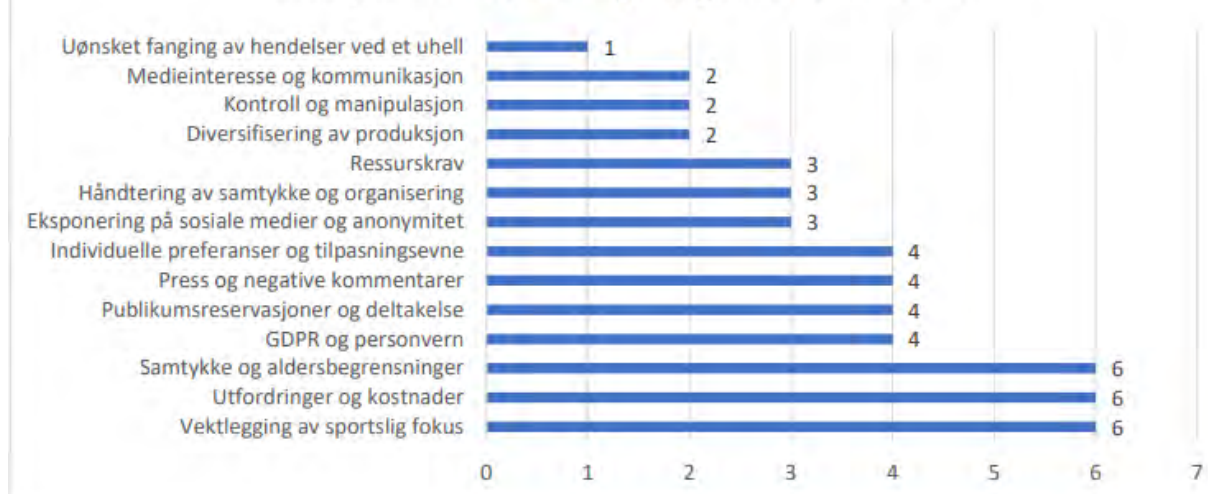
Rundt 80% av særforbundene som har strømmet fra sin idrett, oppgir at de ikke har mottatt noen reaksjoner fra utøvere eller andre.

På spørsmål om hva særforbundene mener bør være aldersgrensen for strømming av breddeidrett, fordeler svarene seg slik:

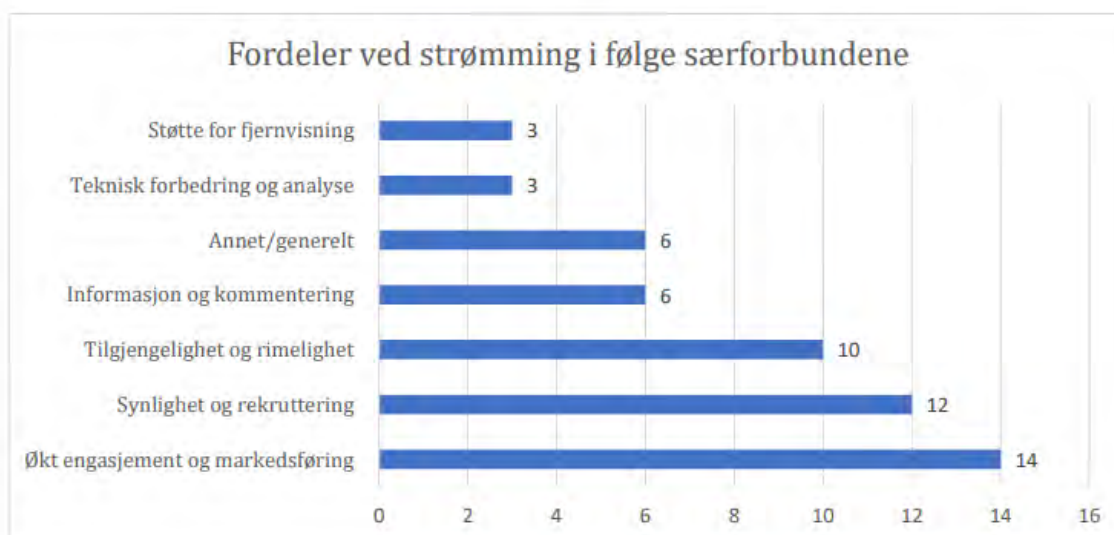

Under er det tatt inn en oppsummering av hva særforbundene mener er de største ulempene og de største fordelene med strømming:

Ulemper ved strømming i følge særforbundene

Fordeler ved strømming i følge særforbundene

På spørsmål om strømming er viktig for særforbundet, svarer 72,3 % bekræftende.

11. Utvalgets konklusjoner og anbefalinger

11.1 Innledning

Utvalgets mandat er å vurdere om og tilfelle hvordan strømming fra ulike deler av breddeidretten kan skje innenfor trygge rammer. I tillegg til å gi norsk idrett og idrettsstyret et godt grunnlag for eventuelle nye vurderinger av retningslinjer for strømming/filming, er utvalget bedt om å komme med overordnede anbefalinger. Utvalget vil i det følgende redegjøre for sine konklusjoner og anbefalinger.

Anbefalingene må ses i sammenheng med det rettslige handlingsrommet for strømming.

Utvalget har i fastsettelsen av rettslig handlingsrom tatt utgangspunkt i Deloitte's vurderinger, Datatilsynets veileder, og også den overordnede barnerettighetsvurderingen m.v. som utvalget selv har foretatt.

Det er per i dag noe usikkerhet knyttet til det rettslige handlingsrommet for strømming, særlig av arrangementer for utøvere under 18 år. Datatilsynets veileder angir imidlertid følgende:

«Et sentralt budskap i denne gjennomgangen er at strømming av idretter hvor flere barn eller unge filmes samtidig, ofte ikke vil kunne gjennomføres lovlig etter personvernregelverket, med mindre det er snakk om toppidrett med allmenn interesse. For strømming av individuelle idretter hvor bare en eller to vanligvis filmes, må det normalt hentes inn gyldig samtykke fra barnets foreldre.»

Utvalget anbefaler at NIF søker å avklare at de endelige retningslinjene ligger innenfor det juridiske handlingsrommet, f.eks. ved en dialog med Datatilsynet. Det må også avklares om åndsverksloven legger ytterligere begrensninger på strømming utover det som følger av personvernlovgivingen. Vi kommer nærmere tilbake til dette i det videre.

11.2 Utvalgets vurdering og oppsummering av det rettslige handlingsrommet for strømming

Deloitte redegjør i sin rapport for at det særlig er personopplysningsloven med personvernforordningen og retten til privatliv etter Grunnloven og EMK, samt åndsverksloven § 104 som potensielt setter grenser for strømming av idrettsarrangement.

Utvalget vil i det videre først knytte merknader til personopplysningsloven med personvernforordningen, og deretter til åndsverksloven.

11.2.1 Krav om rettslig grunnlag etter personopplysningsloven med personvernforordningen

Strømming av idrettsarrangement innebærer behandling av personopplysninger.

Personopplysningene vil være knyttet til spillere/utøvere og eventuelt dommere, samt trenere, lagledere og andre personer som er involvert i kampene eller det aktuelle arrangementet, og som lar seg identifisere ved selve avbildningen/opptaket. I tillegg vil det underveis i strømmingen kunne bli angitt navn på spillere/utøvere gjennom grafikk-løsninger som viser lagoppstilling, målscore, draktnummer etc. som gjør det mulig å identifisere enkeltindivider og som dermed vil utgjøre personopplysninger.

Som det fremgår i Deloitte's rapport, gjelder personopplysningsloven med personvernforordningen (GDPR) all behandling av personopplysninger. Med enkelte unntak er dette et felleseuropeisk regelverk. Både norske rettskilder som forarbeider, rettspraksis, samt forvaltningspraksis og praksis

fra EU-domstolen og uttalelser fra det Europeiske Personvernrådet («EDPB») og tilsynsmyndigheter i andre land i EØS vil derfor være relevante rettskilder. Veiledere fra nasjonale tilsynsmyndigheter vil kunne gi gode og praktiske avklaringer, men har ifølge Deloitte «som regel mindre rettskildemessig verdi utover de øvrige rettskildene veilederen henviser til». Fordi det er begrenset med øvrige rettskilder på området, uttaler Deloitte at Datatilsynets veileder bør tillegges noe mer vekt enn den ellers hadde gjort. Deloitte peker samtidig på at veilederen ikke er endelig utformet, og at det følger av veilederen at NIF og andre interessenter kan komme med innspill til veilederen før den slutføres.

All behandling av personopplysninger må i henhold til personvernregelverket ha et rettslig grunnlag eller et behandlingsgrunnlag. Kravet til behandlingsgrunnlag er regulert i personvernforordningens artikkel 6, nr. 1. Som Deloitte redegjør nærmere for, vil de mest aktuelle behandlingsgrunnlagene for strømming av breddeidrett være samtykke etter artikkel 6 nr. 1 bokstav a) og berettiget interesse etter artikkel 6, nr. 1 f). Utvalget vil i det følgende drøfte de to grunnlagene:

Samtykke som behandlingsgrunnlag

Både Deloitte og Datatilsynet synes å legge til grunn at samtykke som hovedregel ikke er et aktuelt behandlingsgrunnlag for lagidretter eller andre idretter hvor mange utøvere deltar og strømmes samtidig. Datatilsynet synes i veilederen å legge til grunn at grensen for hvor mange som kan filmes eller strømmes samtidig for at samtykke skal være et aktuelt behandlingsgrunnlag, går ved to personer. En rekke vilkår må være oppfylt for at et samtykke skal være gyldig, herunder at samtykket må være frivillig, spesifikt og informert.

Dersom vilkårene er oppfylt, oppfatter utvalget at samtykke som utgangspunkt vil kunne være et aktuelt behandlingsgrunnlag, og at dette i utgangspunktet gjelder uavhengig av utøverens alder, type idrett og om det dreier seg om topp- eller breddeidrett. Deloitte legger i likhet med Datatilsynet til grunn at personer må være 18 år for å kunne samtykke til strømming, noe som innebærer at det må innhentes samtykke fra foresatte for personer under 18 år. Barn bør også høres i tilfeller der foreldrene samtykker på deres vegne. Som det fremgår av Datatilsynets veileder, har barn stadig større selvbestemmelsesrett etter hvert som de blir eldre, og skal involveres i beslutninger om delingen av personopplysningene deres. Datatilsynet uttaler at «Barn bør derfor spørres i tillegg til foreldrene, og om barnet ikke ønsker strømming, bør det respekteres.»

For individuelle idretter der flere enn to deltar og strømmes samtidig, og for lagidrettene legger både Deloitte og Datatilsynet til grunn at berettiget interesse er best egnet som behandlingsgrunnlag.

Berettiget interesse som behandlingsgrunnlag

Personvernforordningens artikkel 6 nr. 1, bokstav f, angir at personopplysninger kan behandles dersom "*behandlingen er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, med mindre den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter går foran og krever vern av personopplysninger, særlig dersom den registrerte er et barn*".

Som det fremgår av den juridiske utredningen fra Deloitte, kan kravene i bokstav f oppsummeres i en tre-steps vurdering, som den som er ansvarlig for strømmingen må kunne dokumentere:

- i. Formålene med behandlingen må være knyttet til en berettiget interesse som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart.
- ii. Behandlingen av personopplysningene må være nødvendig for å ivareta de berettigede interessene.

- iii. Hensynet til de registrertes rettigheter og friheter må ikke veie tyngre enn hensynet til de berettigede interessene identifisert av den behandlingsansvarlige (interesseavveiningen).

Flere elementer vil inngå i avveiningen av om formålet og interessen i å strøomme kan sies å veie tyngre enn hensynet til den enkeltes personvern, herunder barn/ungdoms alder, nivå og sårbarhet, slik det også er beskrevet i barnrettighetsvurderingen. Videre er det vesentlig hvilke egnede tiltak som iverksettes for å beskytte den enkeltes personvern og som kan bidra til å avhjelpe personvernulemper.

i. Er formålene med strømming knyttet til en berettiget interesse?

Deloitte oppsummerer at en interesse må oppfylle tre krav for at den skal være berettiget; den må være lovlig, klart definert på forhånd, reell, og saklig begrunnet. Hvilke interesser som oppfyller disse vilkårene, beror på en vurdering der blant annet hvilke fordeler en vil kunne oppnå ved strømming, hvor viktig interessen er for den behandlingsansvarlige, og om behandlingen har offentlig interesse eller ivaretar ideelle interesser som kommer flere til gode vil være av betydning. Den berettigete interessen trenger ikke å være direkte til fordel for den behandlingsansvarlige. Interessen kan være til fordel for tredjeparter, for eksempel en annen virksomhet eller organisasjon, eller utgjøre en eller flere samfunnsinteresser.

Utvalgets vurdering, i tråd med de undersøkelser, diskusjoner og kartlegginger som er foretatt, er at blant annet følgende interesser kan begrunne strømming:

- **Idrettens (særforbund og idrettslags) interesse i å synliggjøre sin idrett og øke engasjementet og rekruttering og redusere frafall**

Idretten er mangfoldig og består per i dag av 198 godkjente idretter i 55 særforbund under NIFs paraply. En stor del av disse opplever liten mediedekning. Dette understrekes av flere utvalgsmedlemmer. Bruk av strømming for å synliggjøre et bredt spekter av idretter vil kunne bidra til økt interesse, bedre rekruttering og et større mangfold i norsk idrett. Som det fremgår foran, er dette blant de forholdene barn og ungdom, idrettslag og særforbundene trekker frem som positivt ved strømming. Det foreligger imidlertid så langt utvalget er kjent med lite fakta knyttet til hvorvidt strømming faktisk har innvirkning på rekruttering og frafall.

- **Utøvernes og idrettens interesse i å benytte strømming og filming og distribusjon av opptak til treningsformål/utviklingsformål**

Dette er et av de forholdene ungdom selv trekker frem som en av de sentrale begrunnelsene for strømming⁵². Som utvalget kommer tilbake til, vil strømming eller filming for trenings- og utviklingsformål kunne ivaretas uten at strømmingen eller filmingen gjøres tilgjengelig for en større krets. Strømming av kamper eller arrangement til en større krets, eksempelvis andre lag/utøvere vil imidlertid kunne gi læringseffekter til flere lag/utøvere. Strømming i regulerte og organiserte former gjennom felles plattformer vil lettere enn «uorganisert» strømming i privat regi kunne begrense tilgangen til de utøvere og trenere som skal ha tilgang til opptakene, sikre sletting etter en gitt tid og redusere kostnadene knyttet til dette.

Tilgang til opptak fra konkurranser og muligheter for distribusjon vil i enkelte idretter kunne være avgjørende for muligheten til å bli oppdaget av talentspeidere fra nasjonale og internasjonale idrettslag. Dette vil særlig gjelde for personer på høyt ferdighetsnivå over 13 år.

⁵² Bilag 1

- **Utøvere, foreldre/foresatte, øvrig familie som ikke har mulighet til å være fysisk til stede på aktuelle arrangement vil kunne ha interesse av å kunne se og følge med på arrangementet via strømming**

Også dette er blant de forholdene ungdom selv trekker frem som en viktig årsak til at de synes det «er greit» å strømmes⁵³. Muligheten til å dele arrangement med personer som ikke har anledning til å være fysisk til stede, kan være relevant for idrett på høyt nivå, men også for breddearrangement. Over halvparten av ungdommene som har deltatt i medvirkningsundersøkelsen skiller ikke mellom «topp» og «bredde» på spørsmålet om på hvilket nivå det bør være lov å strømme kamper/konkurranser, og hensynet til reiseavstander og praktiske utfordringer knyttet til økonomi og funksjonsvariasjoner, kan begrunne strømming også av breddeidrettsaktivitet.

- **Publikums interesse i strømming**

Det er i mange idretter stor interesse for lokale oppgjør både i topp- og breddeidrett. Selv om det er mye positivt forbundet med at publikum er fysisk til stede, er det i en del idretter store geografiske avstander mellom utøverens bosted og stedet der arrangement og konkurranser finner sted. En del idretter har også nivåinndelinger i regioner, og der det kan sies å være et høyt nivå på utøvelsen. Det er ikke foretatt en systematisk kartlegging mot publikum, men både idrettslag og særforbund rapporterer om interesse for strømming fra både bredde- og toppidrett. Utvalget forstår at dette også stemmer også med erfaringene til Tv2/My Game, Polaris og Direkte Media.

- **Idrettens og samfunnets interesse i å begrense ukontrollert strømming.**

Det er fra noen hold gitt uttrykk for at det kan bli mer strømming i privat regi hvis det ikke tilbys kontrollert strømming. Utvalget er ikke kjent med at det er gjennomført noen systematisk kartlegging av dette. Dersom siktemålet er å unngå enhver form for filming og strømming på idrettsarenaer, kan det hevdes at risikoen for økt strømming i privat regi uansett ikke er et relevant argument for (profesjonell) strømming i kontrollerte former. En bør i så fall konsentrere seg om å intensivere innsatsen med å begrense ukontrollert og/eller privat strømming.

Utvalget ser det imidlertid ikke som formålstjenlig eller ønskelig å forby eller søke å unngå enhver form for strømming, og mener derfor det er viktig å søke å regulere profesjonell strømming, samtidig som det bør arbeides for at den private strømmingen kommer inn i kontrollerte former.

- **Økonomiske interesser**

Som det fremgår foran, kan strømming gi inntekter til særforbund og idrettslag. De fleste av idrettens 198 idretter, 7718 idrettslag og 55 særforbund har behov for økte inntekter i en tid med prisstigning og fokus på å redusere økonomi som barriere for deltakelse.

Strømming basert på en abonnementstjenester har for enkelte idrettslag og særforbund bidratt med inntekter. Mange særforbund og lag har tidligere investert mye i leie/innkjøp av utstyr og kostnader knyttet til tilgang til strømmepattform. Enkelte særforbund og idrettslag har valgt å benytte Youtube og/eller sosiale medier for å redusere kostnadene ved strømming. Strømming over slike plattformer ivaretar ikke de tiltakene idretten har implementert i samarbeid med profesjonelle strømmeleverandører. En kontrollert og samlet tilnærming til strømming som eventuelt omfatter både bredde- og toppidrett, vil for noen

⁵³ Bilag 1

idretter også kunne bidra til reduserte kostnader. Utvalget nevner i denne sammenheng at det ikke ser bort fra at strømming i regi av strømmeleverandører krever et visst omfang for å gi lønnsomhet.

Utvalget oppfatter at Deloitte på overordnet og generelt nivå mener ovennevnte type interesser vil kunne være «berettigede interesser».

Mindretallet Kolstad og Austegards merknader knyttet til berettiget interesse:

Mindretallet vil ikke bestride det rettslige handlingsrommet presentert av Deloitte, men vil poengtere at:

Det er ikke en rettighet for barn å bli strømmet, eller få sett barn drive sin idrett. Derimot er det stor sjanse for at barn som strømmes blir utsatt for risiko som vil bryte forpliktelsene voksne har ifølge barnekonvensjonen. Mindretallet mener en også bør være klar over mulige konsekvenser ved at foresatte velger å overvære aktuelle arrangementer via strømming fremfor fysisk deltakelse. Et slikt utfall vil stå i fare for en uheldig utvikling for idretten da den i all hovedsak baserer seg på frivillighet.

Det finnes ikke forskning som gir støtte til at strømming vil øke engasjement og redusere frafall. Mindretallet mener en bør søke til andre måter og tiltak for å synliggjøre sin idrett på i stedet for strømming.

Det finnes ikke forskning som viser at barn vil øke sine prestasjoner ved strømming, men at filming enkelt vil kunne oppfylle behovet for de som ønsker å vurdere egen presentasjon med mål om utvikling innenfor en bestemt bevegelse eller aktivitet.

Publikums interesse skal ikke gå foran barns rettigheter. Som nevnt er flertallsvurderinger ikke relevant i barns-beste-vurdering der barns rettigheter står på spill.

Det er ikke slik at de private strømmeaktørene og norsk idrett vil kunne ha kontroll på strømmingen slik at det sikrer alle barn. For å begrense privat og ukontrollert strømming må en se til andre tiltak som kan iverksettes. I både private og offentlige barnehager og skoler er det klare retningslinjer for å regulere dette.

Det er ikke blitt fremlagt tall eller regnestykke for inntjening til små og store klubber ved strømming. Det fremstår derfor som umulig å vurdere de økonomiske insentivene som ligger til strømmetilbydere, særforbund og klubber. Mindretallet mener at økonomi ikke kan argumenteres som en berettiget interesse, barn er ikke et produkt.

ii. Er strømming nødvendig for å ivareta de berettigede interessene?

Som Deloitte påpeker, innebærer vilkåret om «nødvendighet» at den behandlingsansvarlige må kunne dokumentere at behandlingen av personopplysninger faktisk er egnet til oppnå den interessen som forfølges, og at den berettigede interessen ikke med rimelighet kan oppnås med andre og mindre inngripende midler.

Utvalget mener strømming, og i noen tilfeller filmopptak, vil være nødvendig for å oppnå de formålene som er nevnt under berettiget interesse, gitt at strømmingen/filmopptakene for de ulike formålene ikke gjøres tilgjengelig for en større krets enn formålet tilsier, og at det heller ikke filmes eller deles mer informasjon enn nødvendig for å oppnå formålet.

Utvalget støtter seg i denne sammenheng blant annet på Deloitte, som på generell og overordnet basis uttaler følgende om nødvendighetskriteriet;

«Vi oppfatter det slik at å distribuere opptakene via strømming vil i praksis gjøre idrettsarrangementer tilgjengelig for et større publikum, og samtidig kunne gjøre at utøvere selv og andre kan se arrangementet i etterkant, og dermed bidra til økt læring og nytte for deltakerne og klubbene, samt sosiale fordeler ved at enkeltpersoner som ikke kunne være til stede, uansett kan få med seg arrangementet. Det legges til grunn at sammenstilling av informasjon fra idrettens digitale løsninger som kamptidspunkt, klubb, deltakere, stilling og andre relevante hendelser fra arrangementet vil gjøre det lettere å kunne nå formålene om økt læring og økt underholdningsverdi. I tillegg vil integrasjon mot disse systemene gjøre det mulig å ivareta personvernet til de registrerte i større grad blant annet ved å identifisere idrettsutøvere som har særlig behov for beskyttelse av sine personopplysninger og gi dem rett til å stoppe videoopptaket.

Det kan argumenteres med at det ikke finnes et fullgodt alternativ til strømmetjenesten som kan ivareta de berettigede interessene på en bedre måte.»

Deloitte påpeker (ref. Deloittes utredning punkt 7.3) at «forskning, spørreundersøkelser og andre tiltak som kartlegger hvordan de registrerte opplever strømmingen er relevant under dette vilkåret» (dvs. nødvendighetsvilkåret). Som redegjort for i rapporten punkt 7, har NIF gjennomført en medlemsundersøkelse blant ungdom i idretten som viser at 92 % av respondentene som tidligere har opplevd å bli strømmet, svarer at det er greit med strømming⁵⁴.

Dersom man først anser en eller annen type filming eller strømming nødvendig for å oppnå de angitte interessene, er det vanskelig å se at det finnes alternativer til kontrollert strømming gjennom etablerte plattformer med integrasjon mot idrettens systemer som kan ivareta de berettigete interessene på en like god måte. Det vil ved bruk av etablerte plattformer enklere enn ved f.eks. privat filming og deling kunne sikres implementering av personvernforemmede tiltak, herunder anonymisert reservasjonsmulighet, begrensnng av tilganger og sletting av opptak.

iii. Interesseavveiningen

Innledning

De identifiserte berettigede interessene må veies opp mot Interessene og personvernrettighetene til de som deltar i idrettsaktivitet som strømmes og andre som berøres av strømmingen. Eventuelle tiltak for å avbøte på personvernulempene vil ha betydning for den samlede vurderingen.

Det skal tas særlig hensyn til om den registrerte er barn. Datatilsynet peker i veilederen på at barn har et særlig vern etter personvernforordningen, og at vernet er sterkere jo yngre barnet er. Også andre grupper vil kunne ha særskilt beskyttelsesbehov, herunder personer som er registrert med koder i Folkeregisteret.

Ved strømming av idrettsarrangementer for personer over 18 år gjelder ikke dette særskilte vernet etter personvernforordningen. Det må likefullt foretas en interesseavveining for strømming av personer over 18 år, men interesseavveiningen kan slå ulikt ut, avhengig av alderen på spillerne/utøvere som strømmes. Et moment i denne vurderingen vil være i hvilken grad utøvere kan forvente at de vil bli filmet/strømmet og hvorvidt de er i stand til å forstå hva dette innebærer.

Datatilsynet lister i veilederen opp en rekke forhold som kan ha betydning ved interesseavveiningen ved spørsmålet om strømming av idrettsarrangement for barn under 18 år, herunder:

- barnets alder

⁵⁴ Bilag 1

- nivå og profesjonalitet på konkurransen
- hvordan og for hvem strømmingen gjøres tilgjengelig
- hvor nærgående filmingen er
- idrettens karakter med tanke på bekledning
- forholdet til barn som lever med særlige beskyttelsestiltak
- restriksjoner for publikum
- fastmonterte kameraer på offentlige områder
- personvernforennde tiltak.

Datatilsynet oppsummerer berettiget-interessevurderingen for denne aldersgruppen som følger:

«På generelt grunnlag kan man altså si at inngrepet i personvernet ofte ikke vil stå i forhold til interessen i å strøkke et idrettsarrangement for barn (altså utenfor toppidretten). I så fall kan ikke strømming av arrangementet bygge på dette behandlingsgrunnlaget».

Ordlyden er noe annerledes enn Datatilsynets oppsummering innledningsvis i veilederen:

«Et sentralt budskap i denne gjennomgangen er at strømming av idretter hvor flere barn eller unge filmes samtidig, ofte ikke vil kunne gjennomføres lovlig etter personvernregelverket, med mindre det er snakk om toppidrett med allmenn interesse. []»

Datatilsynet presiserer imidlertid at listen over kun er ment som eksempler og ikke er fullstendig, og at det vil være opp til den behandlingsansvarlige å gjennomføre den konkrete vurderingen.

Datatilsynet har ikke foretatt en konkret interesseavveining knyttet til ulike typer arrangement, og heller ikke vurdert betydningen av eventuelle konkrete tiltak som iverksettes for å søke å begrense personvernutfordringene.

Deloitte redegjør i sin vurdering for sentrale momenter og hensyn i interesseavveiningen, og oppsummerer overordnet det rettslige handlingsrommet for strømming slik (ref. punkt 7.5 i utredningen):

- *Idretten har begrenset rettslig handlingsrom til generell strømming av idrettsarrangementer for barn mellom 15 og 18 år. Det er risiko for at slik strømming ikke vil oppfylle kravene i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f.*
- *Idretten har et større rettslig handlingsrom til strømming av idrettsarrangementer for barn mellom 15 og 18 år som utøves på høyt nivå («toppidrett») og har allmenn interesse, men det kan heller ikke utelukkes at idrettsarrangementer som strengt tatt ikke regnes som «toppidrett» kan strømmes etter en konkret interesseavveining. Som eksempel kan nevnes enkelte kamper i landsdekkende turneringer. Slik strømming kan oppfylle kravene i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f.*
- *Det bemerkes at det for vurderingen av om idretten har en «berettiget interesse» i å strøkke idrettsarrangementet ikke nødvendigvis er avgjørende om den aktuelle idretten faller innenfor definisjonen av toppidrett. Det avgjørende etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f er om barnets personvern veier tyngre enn den behandlingsansvarliges berettigede interesse til å strøkke eller ikke, og der vil nivået og profesjonaliteten på idretten være et sentralt moment å vurdere. Vurderingen av «berettiget interesse» må imidlertid gjøres konkret i forbindelse med type idrettsarrangement.*

Nærmere om interesseavveiningen for aldersgruppen under 18 år

Utvalget har i kapitlene om effekter av strømming og barnerettighetsvurderingen pekt på hvilke konsekvenser strømming vil kunne ha for de som er gjenstand for strømming, herunder særlig idrettsutøvere. Som referert tidligere i rapporten, mener et stort flertall av ungdommene som

deltok i NIFs undersøkelse at det «er greit» å strømmes. Et mindretall av ungdommene som deltok mener at strømming ikke «er greit», og vi vet heller ikke hvor viktig strømming er for de som synes det «er greit». Flertallet av ungdommenes vurdering av at strømming er greit må uansett holdes opp mot andre momenter, herunder hensynet til ungdom som ikke ønsker strømming og som eventuelt vil avstå fra idrett om det strømmes, og ungdom som lever på kode 6 og 7 eller på annen måte er særlig utsatte og sårbare. Som det fremgår av de nevnte kapitlene, vil strømming også kunne bidra til mobbing og uthengning, og i verste fall til at barn og ungdom utsettes for seksuelle overgrep. Man har imidlertid lite forskningsbasert kunnskap om eventuell sammenheng mellom strømming og denne type risikoer og forhold, utover det som foreligger knyttet til eksponering av barn i digitale medier generelt⁵⁵.

Som Datatilsynet peker på, vil også forhold som barnets alder, nivå og profesjonalitet på konkurransen, hvordan og for hvem strømmingen gjøres tilgjengelig, idrettens karakter med tanke på bekledning og tekniske forhold knyttet til strømmingen kunne ha betydning for vurderingen. Personvernforebyggende tiltak vil også ha betydning i interesseavveiningen.

Utvalgets vurdering basert på momentene over og Deloitte og Datatilsynets vurdering, er at interessene i strømming gitt implementering og videreføring av en rekke personvernforebyggende tiltak som redegjort for i punkt 11.3.5 under (som er ment å ivareta både idrettsutøvere og andre som omfattes av strømming) veier tyngre enn personvernulempene når det gjelder barne- og ungdomsidrett på høyt nivå/ «toppidrett» under 18 år.

Utvalget viser blant annet til Datatilsynets uttalelse om at det «for toppidretten i de øvre aldersklassene hvor profesjonaliteten øker vil kunne oppleves mindre overraskende for utøverne at aktiviteten strømmes eller filmes», samtidig som den offentlige interessen i arrangementet normalt vil øke i takt med nivået på idretten. Også Deloitte peker på at nivået og profesjonaliteten på idretten er et sentralt moment i vurderingen. Utvalget legger også vekt på at flertallet av ungdommene i NIFs medlemsundersøkelse synes det er greit med strømming, at mange utøvere særlig på toppnivå vil kunne ha ønske om og behov for synlighet, og at mindretallets interesser i stor grad vil kunne ivaretas gjennom de tiltakene utvalget forutsetter videreført /etablert, herunder muligheter for reservasjon og automatiserte rutiner for å sikre barn og unge med beskyttelsesbehov. Som det fremgår av punkt 11.3.5 anbefaler utvalget også at NIF oppfordrer lederne av aktivitetsleddene til å diskutere med de involverte, herunder særlig utøverne, om det er ønskelig å strømme gitte arrangement, og at man også søker å skape en kultur som innebærer at de involverte opplever at det er lav terskel for å gi uttrykk for at man ikke synes det er greit med strømming, herunder reservere seg.

Som det fremgår av punkt 3.3 er utvalget ikke kjent med at det foreligger noen allment akseptert og innarbeidet definisjon av «toppidrett», utover den Olympiatoppen anvender, og som utvalget oppfatter som for snever i denne sammenheng. Datatilsynet har heller ikke gitt noen definisjon, og Deloitte peker på at det ikke foreligger noen legaldefinisjon. Utvalget mener idrettens egen vurdering av hva som må anses som høyt nivå/ «toppidrett» må tillegges stor vekt. Når det gjelder Datatilsynets henvisning til «allmenn interesse», oppfatter utvalget at det vises til at idrett på høyt nivå ofte vil kunne ha slik interesse.

Datatilsynets veileder sier heller ikke noe eksplisitt om fra hvilken alder det vil kunne være adgang til å strømme «toppidrett», utover at barnets vern er sterkere jo yngre barnet er. I idretten opererer en

⁵⁵ Frøyland, Solstad, Andersen, Tveito, Folstad og Skilbrei (2021), <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/2755418/NOVA-Rapport-3-2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

med et skille mellom barne- og ungdomsidretten fra og med 13 års klassen. Ved overgangen til ungdomsidretten, legges det opp til en gradvis mer konkurransepreget idrett og nivåinndeling. Utvalget legger særlig med henvisning til profesjonalitet og nivå til grunn at det som utgangspunkt vil være adgang til å strøkke fra 15-årsklasser, slik også Deloitte synes å legge til grunn. Det deltar i noen sammenhenger utøvere ned til 13 år i 15-årsklassene, og utvalget legger til grunn at det i slike tilfeller også vil være adgang til å strøkke disse som del av et arrangement.

Det vil neppe være grunnlag for å generelt å definere aldersklasser under 15 år som «på toppnivå», selv om det alltid vil kunne være enkelte idrettsutøvere og -lag på høyt nivå også i slike aldersgrupper.

Utvalget viser videre til Deloitte's påpekning av «det for vurderingen av om idretten har en «berettiget interesse» i å strøkke idrettsarrangementet ikke nødvendigvis er avgjørende om den aktuelle idretten faller innenfor definisjonen av toppidrett. Det avgjørende etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f er om barnets personvern veier tyngre enn behandlingsansvarliges berettigede interesse til å strøkke eller ikke, og der vil nivået og profesjonaliteten på idretten være et sentralt moment å vurdere. Vurderingen av «berettiget interesse» må imidlertid gjøres konkret i forbindelse med type idrettsarrangement».

Deloitte uttaler i denne sammenheng blant annet følgende om Datatilsynets veileder:

«Når Datatilsynet i sin veileder konkluderer med at man på generelt grunnlag kan si at inngrepet i personvernet ofte ikke vil stå i forhold til interessen i å strøkke et idrettsarrangement for barn (altså utenfor toppidretten), så er det verdt å merke seg at dette nettopp er en generell konklusjon. Det er forståelig at veiledere til en viss grad skal forenkle, men tilsynet står også i fare for å «*skjære alle over en kam*» der personvernforordningen legger opp til en svært skjønnsmessig, bred og konkret vurdering av det enkelte idrettsarrangement/idrett. Deloitte har ikke fått i oppdrag å gjennomføre interesseavveininger for konkrete idretter eller arrangementer, men bemerker at det er nærliggende å anta at også idrettsarrangementer, som strengt tatt ikke defineres som toppidrett, vil kunne strøkkes etter en konkret interesseavveining. Idretten kjenner seg selv best og står nærmest til å vurdere og redegjøre for relevante hensyn, personvernforemmende tiltak, inkludert sørge for at utøvernes personvern blir ivaretatt.»

Utvalget legger til grunn at dette innebærer at det vil kunne være rettslig adgang til å strøkke også arrangement som ikke kan anses som høyt nivå/«toppidrett» i aldersgruppen under 18 år, selv om handlingsrommet ifølge Deloitte er mer begrenset enn for toppidretten. Adgangen vil bero på en konkret vurdering i forbindelse med type idrettsarrangement.

Nærmere om interesseavveiningen for aldersgruppen over 18 år

Som også Deloitte peker på, vil handlingsrommet for strøkking generelt være noe større for aldersgruppen over 18 år, uten at Deloitte har foretatt en nærmere vurdering av hva handlingsrommet vil kunne være.

Utvalget har ikke foretatt en inngående vurdering av det rettslige handlingsrommet for aldersgruppen over 18 år, men legger i likhet med Deloitte til grunn at det vil være større enn for personer under 18 år der det relevante rettsgrunnlaget er berettiget interesse, blant annet fordi det særlige vernet barn har ikke er relevant for denne gruppen. Personer over 18 år vil også kunne være på et høyere ferdighetsnivå enn yngre aldersgrupper, og de mulige negative effektene ved strøkking som mobbing m.v, vil kunne være mindre.

For idrett på høyt nivå i aldersklasser over 18 år legger utvalget, basert på Deloitte's rapport og Datatilsynets veileder, til grunn at det vil være rettslig adgang til å strøkke forutsatt implementering av de personvernforemmende tiltakene utvalget foreslår. Enkelte arrangement og kamper vil også kunne ha slik allmenn/samfunnsinteresse at det ikke vil være aktuelt med reserverasjonsløsninger eller samtykke. Utvalget mener det enkelte særforbund er nærmest til å definere hvilke serier og arrangementer som vil være av slik allmenn interesse og der det eventuelt ikke kreves tilrettelegging for individuelle rettigheter.

Forutsatt implementering av de anbefalte tiltakene, mener utvalget at det i utgangspunktet også vil være relativt vid adgang til å strøkke fra *breddeidrett for denne aldersgruppen*, men også her beror adgangen på en konkret vurdering.

Særlig om interesseavveiningen knyttet til filming til treningsformål

Verken Datatilsynet eller Deloitte har tatt eksplisitt stilling til den rettslige adgangen til filming til treningsformål. Datatilsynet peker på at utøvernes interesse i å se sine egne prestasjoner som klar hovedregel ikke vil kunne være med på å begrunne strømming, ettersom en slik interesse kan ivaretas på mindre inngripende måter. Tilsynet nevner som eksempel at det kan gjøres opptak som kun er tilgjengelige for enkeltutøvere, selv om også en slik praksis ifølge tilsynet har personvernmessige utfordringer.

Utvalget har heller ikke foretatt en inngående vurdering av den rettslige adgangen til filming for treningsformål, men mener overordnet at det foreligger berettiget interesse for slik filming, at det etter omstendighetene kan anses nødvendig, og at interesseavveiningen samlet kan tillate slik filming, gitt at opptakene ikke deles med flere enn nødvendig, og det også utover dette etableres gitte tiltak, jf. punkt 11.3.2 under. Også her beror adgangen på en konkret vurdering.

11.2.2 Forholdet til Åndsverksloven

Åndsverkloven § 104 omhandler retten til eget bilde. Hovedregelen er et forbud mot publisering av personbilder eller film offentlig uten at det er innhentet samtykke fra den avbildede. Det er en forutsetning for at bestemmelsen skal komme til anvendelse at personen på bildet/filmen kan identifiseres.

Åndsverkloven § 104 overlapper delvis med personvernforordningen ettersom et bilde av en identifiserbar person regnes som en personopplysning. Deloitte gir uttrykk for at forholdet mellom personvernforordningens artikkel 6 og åndsverklovens § 104 er noe uavklart, og peker på at Kulturdepartementet har varslet en gjennomgang av forholdet mellom regelverkene i et senere lovarbeid.

Samtykke etter åndsverkloven § 104 vil uansett ikke være påkrevd der unntakene i bestemmelsen kommer til anvendelse. Deloitte angir at det for strømming av idrettsarrangement er mest nærliggende å vurdere åndsverkloven § 104 bokstav a) som gjør unntak for kravet om samtykke der avbildningen har «aktuell og allmenn interesse». Deloitte gir uttrykk for at dette unntaket trolig ikke vil omfatte alminnelige breddeidrettsarrangementer, men at det kan tenkes at visse arrangementer av særlig aktuell og allmenn interesse vil kunne omfattes.

Utvalget er kjent med at NIF tidligere har lagt til grunn at åndsverksloven § 104 bokstav b) («avbildningen av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet») vil kunne tilsi at det ikke er nødvendig med samtykke så lenge fokuset er på aktiviteten og ikke enkeltutøvere.

Basert på Deloitte's vurdering, oppfordrer utvalget NIF til å søke avklart forholdet til åndsverksloven før NIF vedtar eventuelle fornyede retningslinjer for strømming.

11.2.3 Oppsummering – rettslig handlingsrom

Utvalget legger basert på gjennomgangen over følgende til grunn for sine anbefalinger:

- Samtykke vil være gyldig behandlingsgrunnlag i individuelle idretter der ikke flere enn to strømmes (eller filmes) samtidig, forutsatt at vilkårene for gyldig samtykke er oppfylt. Dette gjelder i utgangspunktet uavhengig av utøverens alder, type idrett og om det dreier seg om topp- eller breddeidrett. Det må innhentes samtykke fra foresatte for personer under 18 år.
- Det vil for lagidrett og individuelle idretter der flere enn to strømmes samtidig være rettslig adgang (basert på berettiget interesse) til strømming av barne- og ungdomsidrett på høyt nivå/ «toppidrett» for aldersklassen fra 15 år og oppover, forutsatt iverksettelse av gitte personvernforebyggende tiltak og avklaring av forholdet til åndsverkloven.
- Det vil for lagidrett og individuelle idretter der flere enn to strømmes samtidig kunne være rettslig adgang (basert på berettiget interesse) til å strømme også arrangement som ikke kan anses som «toppidrett»/høyt nivå i aldersgruppen under 18 år, men dette handlingsrommet er mer begrenset enn for toppidretten. Adgangen vil bero på en konkret vurdering i forbindelse med type idrettsarrangement. Adgangen til strømming vil i utgangspunktet være større for utøvere over 18 år.
- Det vil kunne foreligge rettslig adgang filming og opptak til treningsformål basert på berettiget interesse gitt at opptakene ikke deles med flere enn nødvendig, og det også utover dette etableres gitte tiltak. Adgangen vil bero på en konkret vurdering. Også her må forholdet til åndsverkloven avklares.

11.3 Utvalgets anbefalinger

Utvalget vil i dette punktet redegjøre for sine anbefalinger.

Utvalget er omforent i sine anbefalinger når det gjelder strømming av idrett for voksne over 18 år og filming for treningsformål, og vil innledningsvis oppsummere anbefalingene på disse to punktene, jf. punkt 11.3.1 og 11.3.2. Når det gjelder strømming av idrett for barn og ungdom under 18 år er utvalget delt i sin anbefaling, jf. punkt 11.3.3.

Et samlet utvalg gir avslutningsvis i dette punktet anbefalinger knyttet til privat filming og noen synspunkter på forholdet til medias strømming, og anbefaler også at det etter en periode foretas fornyede vurderinger av retningslinjer for strømming basert på erfaring.

11.3.1 Strømming av idrett for voksne over 18 år

Som det fremgår av punkt 11.2.1 over, legger utvalget til grunn at det basert på berettiget interesse som behandlingsgrunnlag vil være rettslig adgang til å strømme idrett på toppnivå/høyt nivå for voksne over 18 år, og at det i utgangspunktet også vil være relativt vid adgang til å strømme fra breddeidrett for denne aldersgruppen gitt implementering av gitte personvernforebyggende tiltak. I individuelle idretter der færre enn to strømmes samtidig, vil samtykke kunne være gyldig behandlingsgrunnlag.

Utvalget ser ikke betenkeligheter ved å benytte dette handlingsrommet ved at det åpnes for strømming av idrett for aldersklasser over 18 år forutsatt at det etableres og videreføres tiltak som ivaretar de involverte personvern, jf. punkt 11.3.5. Utvalget mener at særforbund, innenfor det

rettslige handlingsrommet, i utgangspunktet må kunne avgjøre hvilke arrangementer og konkurranser som bør strømmes når det gjelder idrett over 18 år.

Som det fremgår over, vil noen arrangement og konkurranser særlig på dette nivået kunne ha slik allmenn interesse at det ikke vil være aktuelt med reserverasjonsløsninger eller samtykke. Utvalget mener at også dette er spørsmål det enkelte særforbund og idrettslag er nærmest til å vurdere.

Der barn og ungdom under 18 år deltar i konkurranser i høyere aldersklasser (over 18 år), mener utvalget at utgangspunktet må være at de må forholde seg til de reglene som gjelder for den aktuelle klassen over 18 år. Det bør imidlertid i slike tilfeller sikres at utøvere og deres foresatte er kjent med at de er underlagt regler og retningslinjer som gjelder for den årsklassen de deltar i, og at dette også gjelder eventuell strømming.

11.3.2 Filming og opptak til treningsformål

Som det fremgår av punkt 11.2.1, mener utvalget overordnet at det vil kunne foreligge rettslig adgang til filming og opptak for treningsformål basert på berettiget interesse. I individuelle idretter der færre enn to filmes samtidig, vil samtykke kunne være gyldig behandlingsgrunnlag. Utvalget ser ikke betenkeligheter med at det på gitte vilkår åpnes for filming og opptak til treningsformål etter en konkret vurdering.

Utvalget viser blant annet til at ungdommene som deltok i NIFs medvirkningsundersøkelse trekker frem «personlig utvikling/forbedring» som noe av det positive ved strømming. Undersøkelsen viser også at mange utøvere som har sett filmopptak av kamper og konkurranser vist på trening opplever at det utvikler dem og gjør dem bedre. Andelen ungdom som opplever dette er høyere jo eldre de er; 74% av 13-åringene mener at det gjør dem bedre, mens andelen 17-18-åringene er 93-94%.

Samtidig viser undersøkelsen at 26,5 % av ungdommene svarte at det ikke er greit at det filmes på trening. Dette er et forhold som må hensyntas i de konkrete vurderingene som gjøres.

Utvalget anbefaler at avgjørelsen av hvorvidt det skal filmes til treningsformål overlates til det enkelte idrettslag basert på følgende føringer:

- Beslutningen om filming til treningsformål skal tas i samråd med de aktuelle utøverne.
- Det bør utvises varsomhet med å foreta opptak av barn under 13 år. Utvalget forstår imidlertid at det i enkelte idretter som for eksempel slalåm, roing m.v. kan være vanskelig å følge og bistå utøverne i aktiviteten uten denne type hjelpemidler.
- Filmopptaket skal ikke distribueres eller vises for andre enn de berørte utøverne/trenerne og kun benyttes i utviklingsøyemed.
- Der man ønsker å filme også eventuelle motstandere/konkurrenter bør disse konsulteres i forkant og filmopptaket gjøres kjent for dem.
- NIF bør etablere felles retningslinjer for sletting av filmopptak til treningsformål, som sikrer at opptakene ikke lagres lenger enn nødvendig for det aktuelle formålet.

11.3.3 Strømming av idrett på høyt nivå/toppnivå for barn og unge under 18 år

Innledning og anbefaling

Som det fremgår av punkt 11.2.1 foran, legger utvalget til grunn at det basert på berettiget interesse som behandlingsgrunnlag vil være rettslig adgang til strømming av idrettsarrangement på høyt nivå/

«toppidrett» for aldersklassene 15 til 18 år, gitt implementering og videreføring av en rekke personvernforenende tiltak. I individuelle idretter der færre enn to strømmes samtidig, vil samtykke kunne være gyldig behandlingsgrunnlag.

Et flertall⁵⁶ i utvalget anbefaler at man benytter seg av dette rettslige handlingsrommet, slik at det åpnes for strømming av arrangementer på høyt nivå /«toppidrett» for aldersklasser over 15 år, forutsatt at det implementeres en rekke nærmere angitte tiltak, jf. Punkt 11.3.5.

Mindretallet Kolstad og Austegard⁵⁷ mener at det ikke bør åpnes for strømming av aldersklasser under 18 år med unntak av arrangement og konkurranser der strømming er et krav fra internasjonale forbund, og der man uten slik strømming ikke ville kunne være arrangør.

Fler- og mindretallet er enige om at det under ingen omstendighet bør tillates strømming av utøvere under 13 år.

Utvalget vil i det videre redegjøre for flertallets begrunnelse for anbefalingen og mindretallets dissens, før flertallet redegjør nærmere for hva det forstår med høyt nivå/toppidrett og hvilke vurderinger som ligger til grunn for anbefalingen med hensyn til alder.

Nærmere om begrunnelsen for anbefalingen

Bakgrunnen for flertallets anbefaling er særlig idrettens og en rekke utøveres interesse i å kunne dele arrangementer med flere enn de som fysisk har mulighet til å være til stede, og den betydning dette også vil kunne ha for engasjementet og tilslutningen til idretten generelt og den idrettsgrenen som strømmes spesielt. Mange idrettsgrener har liten synlighet i mediebildet. Ikke alle nærstående har heller anledning til å være fysisk til stede på arrangementer, som følge av avstand og økonomi, jobb eller andre kolliderende gjøremål, samtidig som interesse og oppfølging hjemmefra har stor påvirkning på om ungdommen fortsetter med idrett. Det er også et moment i flertallets vurdering at et stort flertall av de ungdommene som har svart på NIF medvirkningsundersøkelse gir uttrykk for at det «er greit» å strømmes, og at hovedinntrykket fra intervjuene FOBU gjennomførte er at ungdommene er positive til strømming fra 15 års alder, selv om dette ikke er avgjørende. Flere i utvalget viser også til at den offentlige interessen vil kunne være større for arrangementer på høyt nivå, samtidig som ungdommene selv i større grad vil kunne forvente at slike arrangement er gjenstand for offentlig interesse. Strømming vil også kunne være sentralt for synlighet for denne gruppen nasjonalt og internasjonalt, og også for å kunne lære av prestasjonene til andre utøvere på dette nivået, noe som i medvirkningsundersøkelsen trekkes frem som positivt ved strømming.

Mindretallet⁵⁸ vil advare mot å tillate strømming av alle barn under 18 år. Det å eksperimentere med barns sårbarheter frarådes. En må løfte blikket og foreta gode vurderinger om hvilket samfunn og idrett man ønsker for barn og unge.

De foreslåtte rutinene er ikke gode nok og de potensielle negative ulempene ved strømming er for store. Ingen teknologi eller rettslig grunnlag vil kunne hindre at barn som strømmes er sårbare og øker sårbarheten. Feil vil forekomme. Mindretallet kan ikke gå god for en løsning som ikke ivaretar barna og som da vil bryte med barnekonvensjonen. I lys av barns sårbarheter ser mindretallet strømming som utilrådelig. Det foreligger ingen tvil hos mindretallet om at noen barn vil bli utsatt for rettighetsbrudd. Norsk idrett kan ikke gjøre seg kjent med å legge opp til at barn kan risikere slike

⁵⁶ Flertallet består av: Kristin Veierød, Thor Gjermund Eriksen, Espen A. Johansen, Erik Langerud, Roger Finjord, Lise Røsto Jensen, Mona Kristiansen, Gro Eide, Rune Røksund, Sylvi Ofstad

⁵⁷ Mindretallet består av: Ada Sofie Austegard og Jonas Austmo Kolstad

⁵⁸ Mindretallet her består av: Ada Sofie Austegard og Jonas Austmo Kolstad

brudd. Det foreligger stadig større mengder med forskning som synliggjør de risikoene barn løper ved å være eksponert på nett. Dette har mindretallet lagt til grunn i vurderingen.

Mindretallet har tidligere i rapporten bemerket metodiske svakheter ved medvirkningsprosessen og gjennomføringen av denne, som gjør at den ikke bør tillegges stor vekt. Mindretallet vil trekke frem et sitat fra FOBU sin rapport: «*Det fremstår nærmest som umulig for ungdommene å være «den ene» som reserverer seg fra å bli filmet og/eller strømmet. Særlig gjelder dette ungdommene som driver med lagidrett.*» Denne holdningen fremkommer også der ungdommen i den kvantitative undersøkelsen får uttrykke seg, i tillegg til at barn gir uttrykk for dette i korte intervjuer vist under Arendalsuka⁵⁹.

Mindretallet mener at det burde tillegges større vekt at strømming kan lede til både mer press og fokus på prestasjon for ungdom, samt mer digital mobbing. Mindretallet mener at de tallene som presenteres i rapporten knyttet til digital mobbing er overførbare til strømming av idrettsaktivitet. Ikke alle i barne- og ungdomsidretten har mål om å bli den neste «Tutta» eller «Haaland». De aller fleste deltar fordi de ønsker å være en del av det gode fellesskapet som idretten har vært og også bør være i fremtiden. Idrettslagene viser også skepsis til å måtte håndtere strømmingen og det ansvaret det medfører.

Nærmere om hvilke arrangement og konkurranser flertallet mener er på høyt nivå/toppnivå

Det kan som nevnt i punkt 3 være utfordrende å definere «toppidrett»/høyt nivå, og kriteriene for en slik avgrensning vil også kunne variere noe fra idrett til idrett. Utvalget legger til grunn at avgrensningen i stor grad må overlates til idretten selv, og der særforbundene må involveres.

Selv om særforbundene bør involveres i avgrensningen, mener utvalget det er viktig at det legges noen overordnede føringer, slik at man søker å unngå sprikende forståelse og praksis innenfor de ulike delene av idretten. Utvalget vil i det videre anbefale noen slike overordnede føringer.

Det vil etter flertallets syn ofte være naturlig å bruke betegnelsen høyt nivå/toppidrett for idrettsaktivitet på det høyeste ferdighets- og konkurransenivået innenfor de enkelte idretter og der flertallet av utøverne trener med et mål om å oppnå prestasjoner på nasjonalt eller internasjonalt nivå. For å delta på dette nivået, vil utøverne ofte måtte bruke mye tid til trening og konkurranse og vil ofte ha en tydelig ambisjon om resultater.

Flertallet legger basert på dette til grunn at nasjonale og internasjonale serier, arrangementer, konkurranser og stevner på høyeste ferdighetsnivå normalt vil falle innenfor betegnelsen på høyt nivå/toppidrett.

Det vil for noen idretter riktignok kunne diskuteres om det høyeste nivået i Norge er kan sies å være på høyt nivå hvis en sammenligner med det internasjonale nivået. Flertallet mener imidlertid at det høyeste ferdighetsnivået nasjonalt i utgangspunktet må kunne anses på et høyt nok nivå til å falle innenfor kategorien høyt nivå/ «toppidrett».

Tilsvarende mener flertallet at også utøvere med nedsatt funksjonsevne bør vurderes opp mot det høyeste nasjonale nivået for personer med samme funksjonsevne. Utvalget legger ved denne vurderingen vesentlig vekt på signalene fra representanter fra Unge funksjonshemmede om at deres medlemsgruppe ønsker å bli behandlet på lik linje med andre utøvere blant annet med hensyn til strømming.

⁵⁹ <https://dreambroker.com/channel/vhgife1j/1fmy79hq>

Det vil i noen idretter kunne sies å være deltakere på det høyeste ferdighets- /konkurransenivået også i idrettsarrangement på regionalt nivå. Dette gjelder eksempelvis innenfor langrenn, friidrett, fotball og håndball. *Flertallet legger til grunn at også regionale serier, arrangement, konkurranser og stevner på høyeste ferdighetsnivå kan falle innenfor betegnelsen på høyt nivå/ «toppidrett».*

For mer åpne arrangement for lagidretter som er rettet mot ulike ferdighetsnivå, vil det være naturlig å begrense strømming til kun avsluttende konkurranser/sluttspill. Dette vil sikre at en også her begrenser strømmingen til idrett på høyeste ferdighetsnivå. Eksempel på dette kan være Norway Cup som defineres som en breddeturnering, men der det må kunne sies å være et høyt nivå på lag som kvalifiserer seg til sluttspill.

Når det gjelder individuelle idretter som eksempelvis kunstløp og kampsporter der en i større grad skiller på ferdighetsnivå og ikke aldersklasser, kan det være nærliggende å knytte kriteriet høyt nivå/toppidrett til at utøverne oppfyller definerte krav for deltakelse på det høyeste nivået.

Også for denne aldersgruppen vil enkelte arrangement og konkurranser kunne ha en slik allmenn interesse at det vil kunne foretas strømming uten mulighet for reservasjon og innhenting av samtykke.

Flertallet anbefaler at særforbundene med utgangspunkt i disse føringene foretar en vurdering av de enkelte arrangementstyper/arrangement, og begrunner hvorfor disse anses å være på det høyeste ferdighetsnivå i sin idrett, og også oppsummerer hovedbegrunnelsen for at arrangementet eventuelt bør strømmes.

Nærmere om flertallets vurdering av hvilke aldersklasser på høyt nivå/toppnivå som bør tillates strømmet

Som det fremgår av punkt 11.2.1 foran, har verken Datatilsynet eller Deloitte tatt eksplisitt stilling til fra hvilken alder det vil være adgang til å strømme, utover at det på gitte vilkår vil kunne strømmes på høyt nivå/ «toppidrett». Når det gjelder hvilke aldersklasser som vil kunne karakteriseres som på et slikt nivå, mener utvalget som nevnt at det som utgangspunkt vil være rettslig adgang til å strømme fra 15-årsklasser.

Flertallet anbefaler også at det åpnes for strømming fra denne aldersklassen. Flertallet vektlegger det høye nivået flere utøvere er på fra denne aldersklassen, og i noen idretter enda tidligere, og at en del fra denne alderen også deltar i seniorklasser og har ønske om og behov for å synliggjøre seg. Ved fylte 15 år kan utøvere også stille i ungdoms-OL. Flertallet vektlegger også at det inntreffer flere rettigheter ved fylte 15 år; ungdom avgjør fra denne alderen blant annet selv spørsmål om utdanning og medlemskap i foreninger og kan inngå arbeidsavtaler.⁶⁰

Flertallet har i denne vurderingen også sett hen til hva ungdommen selv og idretten mener om dette. Vel 40% av de som besvarte NIFs medlemsundersøkelse mente det er greit å strømme kamper fra 13 år og oppover (uavhengig av nivå), mens 19% mener grensen bør være fra 15 år og 14,7 % mener grensen bør være fra 14 år. Ungdommene som er intervjuet som del av fokusgruppeundersøkelsen er positive til strømming av breddeidrett fra 15 års alder, men er mer kritiske til om 13 åringer trenger å strømmes. Blant særforbundene mener 56,4 % av særforbundene ⁶¹at det bør tillates strømming for aldersklasser fra og med 15 år, 15,2% vil ha 16 år, 2,2 % vil ha 17 år og 26,1 % vil ha 18 år. Tilsvarende mener 39,2 % av idrettslagene at grensen bør settes på 15 år, 17,9 % på 16 år, 1 % på

⁶⁰ <https://barnerettsbloggen.no/hvilke-rettigheter-har-barn-nar-de-fyller-15-ar/>

⁶¹ Summen av procenter for særforbund som vil ha aldersgrense på enten 15 år, yngre eller ingen

17 år og 42 % på 18 år. Det er viktig å understreke at samtlige av disse har besvart spørsmålet om alder uavhengig av nivå.

I 15-årsklassene vil det kunne delta utøvere ned til 13 år. I slike tilfeller mener utvalget at utgangspunktet må være at de må forholde seg til de reglene som gjelder for den årsklassen de deltar i. Det bør imidlertid i slike tilfeller sikres at utøvere og deres foresatte er kjent med at de er underlagt regler og retningslinjer som gjelder for den årsklassen de deltar i, og at dette også gjelder eventuell strømming.

Flertallet understreker videre at anbefalingen ikke er et påbud om strømming, men at det på gitte vilkår kan åpnes for strømming, og at det må gjøres en konkret vurdering av om strømming er hensiktsmessig og ønskelig, særlig i lagidretter der flere av utøverne er nærmere 13 enn 15 år.

11.3.4 Strømming av breddeidrett for barn og unge under 18 år

Med breddeidrett forstår utvalget som det fremgår av punkt 3 aktivitet som er tilgjengelig og attraktivt for et bredere spekter av utøvere. Her vil motivasjonen for mange mer kunne være knyttet til mosjon og det sosiale enn å nå et toppnivå. Breddeidrettsarrangement finner oftere sted på regionalt/lokalt nivå enn nasjonalt og internasjonalt nivå, og her kan det også være større spredning i ferdighetsnivå blant deltakerne.

Som det fremgår over, vil det basert på en konkret vurdering kunne være rettslig adgang til å strømme også arrangement som ikke kan anses som høyt nivå/«toppidrett» i aldersgruppen under 18 år basert på berettiget interesse som behandlingsgrunnlag, selv om handlingsrommet er mer begrenset enn for toppidrett. Også her vil samtykke kunne være behandlingsgrunnlag der to eller færre strømmes samtidig.

Et annet flertall⁶² mener mye taler for at det basert på berettiget interesse vil kunne foreligge rettslig adgang til å strømme deler av breddeidretten innenfor ungdomsidretten, og ønsker at det også åpnes for strømming av slik breddeidrett i utgangspunktet fra 15-års klassen. Flertallet viser til at det vil kunne være vanskelig å definere «toppnivå» særlig i idretter med oppvisningspreg og der eksponeringen i seg selv er en viktig del av motivasjonen for strømming. De påpeker også at ungdom i aldersklassen 15 til 18 år i de fleste tilfeller vil være på et gitt ferdighetsnivå, og at mange i denne aldersgruppen vil kunne ha en forventning og et ønske om eksponering. Det vises blant annet til at ca. 50% av de som besvarte NIFs medvirkningsundersøkelse mente det bør være lov å strømme «uansett nivå». Dette flertallet peker også på at man må kunne forvente noe større grad av refleksjon knyttet til hvorvidt en ønsker å reservere seg i denne aldersgruppen enn i yngre aldersgrupper. Flertallet mener at strømming på breddenivå likevel må begrenses til terminfestet aktivitet og være godkjent av særforbund. De understreker også at det fortsatt bør være strømmefrie arrangementer i aldersklassen 15-18 år og at alle tiltakene beskrevet i 11.3.5 må være på plass.

Et mindretall⁶³ tar utgangspunkt i at det rettslige handlingsrommet for strømming av breddeidrett under 18 år er mer begrenset enn for toppidrett. Dette mindretallet anbefaler ikke at det åpnes for strømming av breddeidrett på generell basis, men har ikke motforestillinger mot at enkelte arrangementer og konkurranser som ikke nødvendigvis faller innunder høyt nivå/«toppidrett» strømmes basert på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet dersom det skulle være rettslig adgang til det. Mindretallet vektlegger særlig at avveiningen mellom den enkeltes personvern og

⁶² Flertallet består av: Roger Finjord, Erik Langerud, Espen A. Johansen, Mona Kristiansen, Gro Eide, Lise Røsto Jensen, Thor Gjermund Eriksen

⁶³ Mindretallet består av: Kristin Veierød, Sylvi Ofstad, Rune Røksund

interessen i strømming vil kunne være annerledes på breddenivå enn på toppnivå, og at det bør være stort rom for å kunne drive idrett som ikke strømmes på breddenivå.

Mindretallet Kolstad og Austegard, som ikke anbefaler strømming av idrett under 18 år på toppnivå, anbefaler heller ikke strømming på breddenivå, jf. punkt 11.3.3.

11.3.5 Anbefalinger med hensyn til tiltak og rammer for strømming

Utvalget anbefaler implementering av følgende tiltak og rammer ved strømming av arrangementer i regi av norsk idrett:

- Påloggingsløsning med krav til verifisering av brukere.
- At det for alle kamper og arrangementer etableres et sekretariat med tydelig instruks/opplæring om den aktuelle strømmingen, og muligheter for å stanse strømmingen ved hendelser, herunder ulykker eller andre særlige forhold. Det bør også sikres tydelige rutiner for å kunne melde behov for redigering av opptak som inkluderer uønskede hendelser.
- At det benyttes kameraer med fugleperspektiv der det eksponeres mer enn to samtidig i bildet. Dette gjelder ikke for idretter som strømmer basert på samtykke og der det er nødvendige med mer nærgående filming av hensyn til idrettens art og opplevelsen.
- En reservasjonsløsning som åpner for at både utøvere, trenere, lagleder og kretsleder kan reservere mot strømming.
- Tydelig informasjon til berørte i forkant av arrangementet og på selve arrangementet om at det eventuelt strømmes og hvor og hva som strømmes, og informasjon om mulighet til å håndtere rettigheter, herunder reservasjonsadgang. Informasjonen må gis på relevante språk der dette er nødvendig for å sikre at alle er godt informert. Utvalget viser for øvrig til anbefalingene i Datatilsynets veileder om den informasjonen som bør gis.
- Tydelig markering av når kameraer filmer og hvilke områder som omfattes av filmingen gjerne gjennom lyssignaler, informasjon fra speaker m.v., og klar markering av når det ikke filmes gjennom fysisk dekking av utstyr.
- Integrasjon med Idrettens felles tjeneste for håndtering av rettigheter gjennom Minidrett.
- Etablerte løsninger som sikrer at det ikke strømmes personer under den til enhver tid fastsatt nedre aldersgrense.
- Begrensning av tilgang til og/eller sletting av opptak når formålet tilsier at oppbevaring av opptaket ikke lenger er nødvendig.
- Tydelige avtaler med strømmeleverandører som sikrer at strømmingen skjer i henhold til Idrettens overordnede retningslinjer og krav, og som tydeliggjør ansvarsforholdene knyttet til strømmingen. Ansvarsfordelingen mellom forbund, krets og lag må også være tydelig.
- Det må sikres at det kun benyttes plattformer og utstyr som er godkjent for bruk innenfor EØS området jf. tilleggskrav ved overføring av personopplysninger ut av EØS⁶⁴.

Det bør også sikres god informasjon om kravene og gjennomføring av kampanjer for å søke å begrense annen ukontrollert strømming, jf. punkt 11.3.6 under.

Utvalget anbefaler utover dette at NIF oppfordrer lederne av aktivitetsleddene til å diskutere med de involverte, først og fremst utøverne, om det er ønskelig å strømme gitte arrangement og konkurranser, og at man også søker å skape en kultur som innebærer at de involverte opplever at det er lav terskel for å gi uttrykk for at man ikke synes det er greit med strømming, herunder reservere seg. Utvalget viser blant annet til intervjuundersøkelsen i regi av FOBU, der det fremgår at

⁶⁴ Datatilsynet [Overføring av personopplysninger ut av EØS | Datatilsynet](#)

ungdommene opplever at reservasjonsløsninger i praksis kan oppleves lite reelle, og til at mange av ungdommene oppfordrer til at man diskuterer hvorvidt filming og strømming er greit eller ikke greit, ønskelig eller ikke ønskelig, i klubb, i laget og med foresatte..

11.3.6 Privat filming/strømming – som ikke er til «personlig bruk», jf. Datatilsynets veileder
Som det fremgår av rapporten, er utvalgets inntrykk at det finner sted privat filming /strømming i ikke ubetydelig omfang. Med privat filming/strømming mener utvalget filming i privat regi, blant annet av foresatte og venner på tribuner m.v.

Som det fremgår av Datatilsynets veileder, omfattes ikke filming av barns idrettsarrangement som utelukkende er til personlig bruk av personvernregelverket, fordi det gjelder et unntak for rent personlige eller familiemessige aktiviteter. Unntaket gjelder ikke dersom opptaket strømmes eller legges ut for en større eller ubestemt krets på internett, for eksempel på sosiale medier.

Utvalget ser ikke behov for å søke å regulere filming til private formål, men mener basert på inntrykket av omfanget av private opptak delt på nettet, at informasjonen til publikum og frivillige om de personvernreglene som gjelder ved publisering/distribusjon av opptak og eller strømming i mer åpne kanaler bør intensiveres og forbedres, og at idretten også bør søke å følge opp at reglene følges.

Dette kan for eksempel gjøres gjennom tydelig informasjonsmateriell og kampanjer. Informasjonsmateriellet bør være tilgjengelig på relevante språk.

11.3.7 Strømming i regi av medieaktører og andre basert på det såkalte journalistunntaket

Som Datatilsynet redegjør for i veilederen, faller medieaktører som er underlagt medieansvarsloven og som strømmer eller publiserer opptak av idrettsarrangement for barn utelukkende som del av sitt journalistiske innhold, som hovedregel utenfor vesentlige deler av personvernregelverket. De er imidlertid som regel bundet av Vær Varsom plakaten mv. Også andre aktører som strømmer eller publiserer opptak for journalistiske formål kan delvis falle utenfor personvernregelverket, selv om de ikke er underlagt medieansvarsloven.

Utvalget anerkjenner at det kan være utfordrende å avklare hvilket handlingsrom som ligger i strømming og filming for journalistiske formål, og det faller utenfor utvalgets mandat å gjøre en nærmere vurdering av medias adgang til å dekke arrangementer i regi av idretten.

Utvalget har heller ikke foretatt noen vurdering av hvilken adgang idretten har til å sette vilkår for medias strømming av idrettsarrangement, utover det som fremgår av Deloitte's vurdering av enkelte rettslige spørsmål i denne sammenheng. Deloitte har blant annet pekt på situasjoner der det vil være nærliggende at idrettslaget/arrangøren har medierettighetene.

I de sammenhengene NIF/idretten har medierettighetene og kan sette vilkår for strømming knyttet til rettighetene, mener utvalget at NIF/idretten bør søke å legge til grunn de samme retningslinjer for slik strømming som det som gjelder NIF/idrettens egen strømming. Herunder bør det påses at alle berørte er gitt god informasjon i forkant, at strømmingen ikke inkluderer noen med beskyttelsesbehov og at det legges opp til muligheter for reservasjon uten begrunnelse og innhenting av samtykke fra foresatte frem til 18 år i individuelle idretter der to eller færre strømmes. Utvalget vil anbefale at medieaktører også integrerer seg mot idrettens felles tjeneste for håndtering av rettigheter.

11.4 Avklaring av rettslig handlingsrom

Gitt den rettslige uklarheten som foreligger knyttet til adgangen til strømming, særlig utover høyt nivå/ «toppidrett» etter personvernregelverket, anbefaler utvalget som nevnt at NIF søker å avklare at de endelige retningslinjene ligger innenfor det juridiske handlingsrommet, f.eks. ved en dialog med Datatilsynet. Forholdet til åndsverksloven må også avklares.

11.5 Fornyede vurderinger basert på erfaring

Som det fremgår av rapporten, foreligger det fortsatt begrenset erfaring med effekter av strømming over tid.

Et samlet utvalg mener derfor at det, uavhengig av hvilke retningslinjer som vedtas, bør foretas fornyede vurderinger når man har mer erfaring knyttet til strømming nasjonalt og internasjonalt, og også ser hvordan de anbefalte tiltakene fungerer og om de er hensiktsmessige og tilstrekkelige. Utvalget anbefaler at det som del av en slik fornyet vurdering blant annet foretas en fornyet medvirkningsundersøkelse.

12 Kilder og vedlegg

Litteratur

Barne- og familiedepartementet (2023, 05. januar). *Barnets beste og barnets med- og selvbestemmelsesrett*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/bosted-og-samvar/barns-beste-og-medbestemmelsesrett/id2076312/>

Barnekonvensjonen (2000, 25. mai), Protokoll til konvensjon om barnets rettigheter om salg av barn, barneprositusjon og barnepornografi. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/2000-05-25-1>

Barneombudet (hentet 2023, 26. september). *Hva er en barnerettighetsvurdering?* <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/barnerettighetsvurdering>

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2023, 19. juni). *Økning i antall opphold og dagsbesøk ved krisesentrene*. <https://www.bufdir.no/aktuelt/okning-i-antall-opphold-og-dagsbesok-ved-krisesentrene/>

Christiansen og Christiansen (2023). *Internt brev avslører: mener NIF-undersøkelse var rigget*. VG. <https://www.vg.no/sport/i/VPXXGJ/trakk-seg-fra-stroemme-utvalg-i-protest-mener-nif-utvalg-var-rigget>

Christopher R.T. (2023, 26. juni). *Henger ut barn på TikTok – har fått store konsekvenser*. <https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/henger-ut-barn-pa-tiktok-har-fatt-store-konsekvenser/15833718/>

Clipmyhorse (hentet 2023, 26. september). https://www.clipmyhorse.tv/nn_NO/

Danmarks Idrætsforbund (2023, juni). *DIF's anbefalinger om livestreaming af børne- og ungdomskampe, opvisninger, træningspas og konkurrence*. <https://www.dif.dk/media/d1tkc0b3/dif->

[s-anbefalinger-om-streaming-af-boerne-og-ungdomskampe-opvisninger-traeningspas-og-konkurrencer.pdf](#)

Datatilsynet (2023, mars). *Overføring av personopplysninger ut av EØS.*

<https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/overforing-av-personopplysninger-ut-av-eos/tilleggskrav-til-overforingsgrunnlag-schrems-ii/>

Datatilsynet (2023), opptak fra debatt på Arendalsuka, "En uforglemmelig barndom eller en barndom du helst vil glemme?", <https://dreambroker.com/channel/vhgife1j/1fmy79hq>

Datatilsynet (2023, juni). *Strømming av idrettsarrangement for barn – veileder.* [Strømming av idrettsarrangement for barn | Datatilsynet](#)

Ertzeid H.(2021). *Slik blir barn og unge utsatt for seksuelle overgrep på nett.* OsloMet. <https://forskning.no/barn-og-ungdom-internett-kriminalitet/slik-blir-barn-og-unge-utsatt-for-seksuelle-overgrep-pa-nett/1862256>

Fauconnier, M. (2023, 04. August). *Strømmer over 680 kamper fra Norway Cup: - Et velsmurt maskineri.* Journalisten. <https://www.journalisten.no/strommer-over-680-kamper-fra-norway-cup-et-velsmurt-maskineri/582271>

FN-sambandet (2023, 05. juli). *Barnekonvensjonen.* <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>

Friberg J. og Schjesvold F. (2022, 16. desember). *Måtte fjerne video av 12-åring som slåss. – Beklagelig av det har skjedd.* VG. <https://www.vg.no/sport/i/q1O89E/maatte-fjerne-video-av-12-aaring-som-slaass-beklagelig-at-det-har-skjedd>

Frøyland, Solstad, Andersen, Tveito, Folstad og Skilbrei (2021), *Seksuelle overgrep mot barn og unge via digitale medier – En kunnskapsoppsummering.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/2755418/NOVA-Rapport-3-2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Helsenorge (hentet 2023, 26. september). *Helserettigheter for barn og unge.* <https://www.helsenorge.no/rettigheter/helserettigheter-for-barn-og-unge/>

Høstmælingen N. og Wille P.F. *Norsk lovkommentar: Lov og styrkning av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) artikkel 30, note 31.*

Høstmælingen N. og Wille P.F. *Norsk lovkommentar: Menneskerettsloven vedlegg 8 (Barnekonvensjonen) artikkel 12, note 12.*

Høstmælingen N., «Kapittel 6. Sivile rettigheter og friheter» i Njål Høstmælingen (red.), Elin Saga Kjørholt (red.) og Kirsten Sandberg (red.), *Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge*, 4. utgave, Universitetsforlaget, 2020 s. 150, Juridika

Joymo (Hentet 2023, 26. september). *How does Joymo differ from other platforms?* <https://help.joymo.tv/knowledge/kb-search-results?term=GDPR>

Kantar, Bruk Hue (2022, juni). *15 fakta – om mobbing og utestengelse på barn og unges fritidsaktiviteter.* https://brukhue.no/content/uploads/2022/12/Bruk-Hues-rapport-om-frivilligheten_endelig.pdf

Komiteen for barnets rettigheter (2003, 27. november). *Generell kommentar nr. 5 (2003) – Generelle tiltak til gjennomføring av Konvensjonen om barnets rettigheter (artiklene 4 og 42 og artikkel 44 nr. 6)* <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnets-rettigheter/generell-kommentar-5--31-8-09.pdf>

Komiteen for barnets rettigheter (2007 27. februar) *Generell kommentar nr. 9 (2006) – Rettighetene til barn med nedsatt funksjonsevne.* <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnets-rettigheter/generell-kommentar-9---22-12-09.pdf>

Komiteen for barnets rettigheter (2009, 20. juli). *Generell kommentar nr. 12 (2009) – Barnets rett til å bli hørt* <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/generelle-kommentarer-fra-fns-barnekomit/id573909/>

Komiteen for barns rettigheter (2013, 29. mai). *Generell kommentar nr. 14 (2013) – Om barnets rett til at hans eller hennes beste skal være et grunnleggende hensyn (art. 3, para. 1).* https://www.regjeringen.no/contentassets/1376fac2fe2a427389f9f94b52acdefc/crc_c_gc_14_eng_nor.pdf

Komiteen for barnets rettigheter GC15 (2013, 1. februar). *Generell kommentar nr. 15 (2013) - Om barnets rett til å nyte godt av den høyest oppnåelige helsestandarden (art. 24)* https://www.regjeringen.no/contentassets/1376fac2fe2a427389f9f94b52acdefc/crc-c-gc-15_en_nor.pdf

Kripos (2022, januar). *Ungdom henges ut på nett: Deling av ulovlig og bekymringsverdig materiale av barn og ungdom.* <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/fenomenrapport-exposed-kontoer.pdf>

Krisesentersekretariatet (hentet 2023), *Beskyttelsestiltakene kode 6 & kode 7 – en veileder om rettighetene til personer som lever på sperret adresse kode 7 og streng fortrolig adresse kode 6,* <https://www.krisesenter.com/Beskyttelsestiltakene-kode-6-og-kode-7.pdf>

Læringsmiljøsentret ved Universitetet i Stavanger (2020, 05. august). *Konsekvenser av mobbing.* <https://www.uis.no/nb/laringsmiljosenteret/forskning/konsekvenser-av-mobbing>

Medietilsynet (2020). *Barn og medier 2020 – En kartlegging av 9-18-åringers digitale medievaner.*
Norges Fotballforbund (hentet 2023, 26. september). *FIKS – Manualer og brukerveiledning.* <https://www.fotball.no/klubb-og-leder/fiks-info-og-support/>

MyGame (2022). *Storavtale om norsk fotball – skal vise 50 000 breddekamper.* <https://mygame.no/storavtale-om-norsk-fotball-skal-vise-50-000-breddekamper/>

Norges idrettsforbund (2022, 28. juni). *Nye retningslinjer for strømming av barne- og ungdomsidretten.* <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/2022/nye-retningslinjer-for-stromming-av-barne--og-ungdomsidretten/>

Norges idrettsforbund (hentet 2023, 26. september). *TurneringsAdmin.* <https://www.idrettsforbundet.no/digital/ta/>

Norges idrettsforbund (2023). *Protokoller fra idrettsstyremøter,* <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/idrettsstyret-komiteer-og-utvalg/protokoller-fra-idrettsstyret/>

Olympiatoppen (hentet 2023, 26. september). «*Toppidrettsstatus*».
<https://olympiatoppen.no/siteassets/fagomrader/utdanning-og-karriere/kvalitetskrav-toppidrettsstatus.pdf>

Pressens faglige utvalg (hentet 2023). *Vær varsom-plakaten*. <https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>

Stine Sofies Stiftelse (2023, januar). *Barnas havarikommisjon*.
https://www.stinesofiesstiftelse.no/assets/files/Barnas-Havarikommisjon_nettoppslag-lav.pdf

Ungdata (2020, 23. januar). *Stress, press og psykiske plager blant unge*.
<https://www.ungdata.no/stress-press-og-psykiske-plager-blant-unge/>

Wulff Hansen, C. (2016, 08. februar). *Hvilke rettigheter har barn når de fyller 15 år*.
<https://barnerettsbloggen.no/hvilke-rettigheter-har-barn-nar-de-fyller-15-ar/>

Rettspraksis

Rt. 2015 s. 93

Vedlagt følger

1. Norges idrettsforbund, Medlemsundersøkelsen ungdom 13 til og med 18 år – hva mener du om filming og strømming av din idrettsaktivitet og Informasjonsark til medlemsundersøkelse
2. Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett, Ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett.
3. Oppsummering fra innspillsrunden
4. Norges idrettsforbund, Oppsummering av undersøkelse blant særforbund og idrettslag
5. Deloitte, Idrettens rettslige handlingsrom for strømming av idrettsarrangementer

Vedlegg 1

Foto: Erik Ruud

Medlemsundersøkelse ungdom 13 til og med 18 år

Hva mener du om filming og strømming av din idrettsaktivitet?

Innholdsfortegnelse

1. Mål og bakgrunn	2
Målet for medlemsundersøkelsen.....	2
Bakgrunn.....	2
2. Deltagelse, prosess og gjennomføring.....	3
Deltagelse i undersøkelsen.....	3
Prosess og metode for utforming, utvalg og gjennomføring	3
3. Hvor mange og hvem har deltatt i undersøkelsen?	5
4. Resultater del 1 – filming, trening og sosiale medier.....	6
5. Resultater del 2 – strømming av kamper og konkurranser	12
6. Resultater del 3 – regler og rammer for strømming	19
7. Avsluttende kommentar og veien videre	23

1. Mål og bakgrunn

Målet for medlemsundersøkelsen

Alle ungdommer har rett til å bli hørt i saker som angår dem. Medlemsundersøkelsen har som mål å kartlegge hva ungdom i alderen 13 til og med 18 år mener om strømming og filming av kamper og konkurranser i den idretten de deltar. Dette inkluderer også deling på sosiale medier og vise opptak på trening, og ungdoms rett og mulighet til å reservere seg eller gi samtykke til strømming og filming.

Resultatene fra undersøkelsen vil være en viktig del av det videre grunnlaget for beslutningstagere i særforbund og Norges idrettsforbund som er ansvarlige for å lage regler og rammer for strømming og filming av ungdom i idretten. Den kan også være et viktig bidrag inn til videre dialog med offentlige beslutningstagere i departementer og direktorater.

Bakgrunn

I kamper og konkurranser for ungdom i idretten har filming og strømming, og hvordan dette deles på sosiale medier og digitale plattformer, blitt et viktig tema. Foreldre, trenere, arrangører, utøvere og andre tilskuere har gjennom lenge filmet og lagt dette ut på sosiale medier eller brukt det i treningsøyemed. De siste årene har også flere særforbund, idrettslag og cuper inngått avtaler med ulike profesjonelle aktører om å strøme kamper direkte via deres digitale plattformer.

Det har inntil i 2022 ikke vært felles regler og rammer for filming og strømming. Dette har vært viktig å få på plass slik at alle som filmes og strømmes får sine rettigheter, behov og meninger ivaretatt. En først versjon av retningslinjer ble vedtatt av idrettsstyret i juni 2022 ([De finner du her](#)). Som del av vedtaket ble det bestemt at disse skulle revideres innen ett års tid, etter at mer informasjon om barn og unges meninger i målgruppen har blitt innhentet og man hadde et grunnlag for å gjennomføre en barns beste vurdering (barnerettighetsvurdering).

For å sette gode rammer for praksis rundt filming og strømming på idrettens arenaer er vi avhengig av et godt kunnskapsgrunnlag og at personer som berøres av filming og strømming blir hørt. Dette gjelder spesielt barn og unge, både fordi det er viktig å høre hvordan de opplever at filming og strømming påvirker dem, og fordi beslutninger om rammer for filming og strømming som alder, nivå og reservasjon/samtykke berører dem, deres trygghet og muligheter for å dele egne opplevelser.

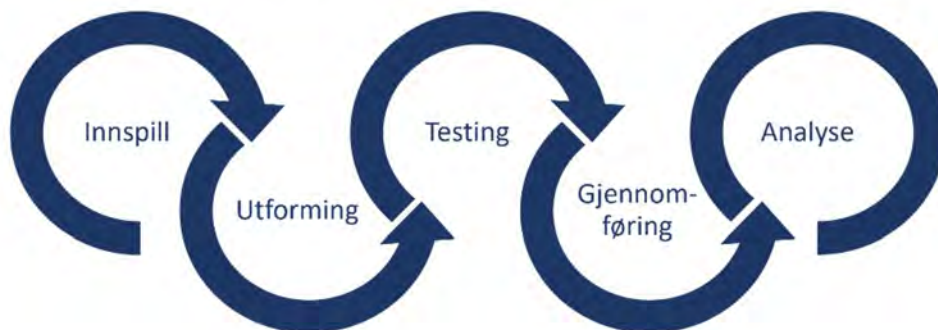
Medlemsundersøkelse blant ungdom i alderen 13 til og med 18 år, sammen med fokusgruppeundersøkelsen blant 16-åringene som er gjennomført av Forskningscenteret for barne- og ungdomsidrett ved Norges idrettshøgskole (FOBU ved NIH), er avgjørende for å sikre en god medvirkning fra barn og unge. Informasjonen vil samlet sett gi viktig kunnskap om hva ungdom i idretten mener her og nå, være et viktig grunnlag for å gjøre en barns beste vurdering (barnerettighetsvurdering) og utgjøre et viktig grunnlag for beslutningstagere.

2. Deltagelse, prosess og gjennomføring

Deltagelse i undersøkelsen

Basketballforbundet, Bandyforbundet, Fotballforbundet, Gym- og turnforbundet, Håndballforbundet, Ishockeyforbundet, Judoforbundet, Rytterforbundet, Skiforbundet, Svømmeforbundet, og Volleyballforbundet ble i november 2022 forespurt om de ønsket å delta i gjennomføringen av en medlemsundersøkelse om filming og strømming i ungdomsidretten i aldersgruppen fra 13 til og med 18 år. Alle ni svarte ja og har deltatt i forprosessen med utformingen av undersøkelsen, utvalg og rekruttering av idrettslag og deltagere, og praktisk gjennomføringen av undersøkelsen.

Prosess og metode for utforming, utvalg og gjennomføring av undersøkelsen

Utformingen av undersøkelsen ble gjort gjennom en involverende prosess med interessenter som har viktig erfaring og kunnskap om målgruppen og idrettene. Før utformingen av undersøkelsen og spørsmål startet ble flere interessentgrupper høsten 2022 og vinter 2023 forespurt om hva vi bør spørre om, hvordan vi bør spørre, og hvem vi bør spørre. Dette inkluderte innspill fra:

- Fagansatte som jobber med barn og ungdom i særforbund og idrettskretser (fagforum)
- Rådgivere i særforbund som bekreftet at de ville delta i prosessen
- Ungdom i målgruppen; Dette var to lag, et lag for gutter og ett for jenter, i Håndball i Viken Øst og en blandet gruppe i Gym- og turn i Bergen, Vestland.
- Barneombudet, Redd Barna og Stine Sofies Stiftelse
- Forskningscenteret for Barne- og ungdomsidrett ved NIH (FOBU)

Innspillene ble sammenstilt og utgjorde grunnlaget for utforming av spørsmålene og ungdomsvennlig informasjon til undersøkelsen. Denne ble så sendt ut til kommentar hos eksperter rundt undersøkelser og medvirkning for barn og unge hos Redd Barna og Barneombudet, rådgivere i særforbund som skulle delta og forsker på spørreundersøkelser og målgruppen ved FOBU ved NIH. Viktige tilbakemeldinger inkluderte lengde, språk og form i spørreskjema og informasjonsskrivet, og utforming av spørsmål og formuleringer. Spørreundersøkelsen ble så testet ut med målgruppen. Her var det et lag i basketball 13 år-gutter og et lag i fotball 13 år-jenter som kom med sine kommentarer og innspill til skjema, spørsmål og informasjonssarket til undersøkelsen.

Se vedlegg 1 for spørreskjema og informasjonsskriv som ble sendt ut.

Gjennomføringen av undersøkelsen ble gjort av særforbundene, basert på klare felles rammer steg for steg. Dette inkluderte rekruttering av idrettslag, utsending av QR-kode til spørreskjema og informasjonsskrivet til idrettslagene som skulle delta, og utsending av purring underveis i gjennomføringen. Særforbundene gjorde et utvalg av idrettslag ut ifra mål om en god fordeling mellom alderstrinn, kjønn, bygd og by, idrettslag med satsningsgrupper og rene breddeidrettslag. Det ble skissert et minimum på 6 lag/grupper (med minimum 6 utøvere) og en maks på 18 lag/grupper, fordelt på alderstrinnene 13-14 år, 15-16 år, 17-18 år. Det var ønskelig å oppnå et minimum på 50-60 enkelt svar per særforbund. Enalyzer ble valgt som leverandør av digital løsning for gjennomføring og for analyse, og sto for det digitale spørreskjema som ble sendt ut.

Undersøkelsen og informasjonsskrivet ble sendt ut første uken etter påske, 11. april, med svarfrist 25. april 2023. Før utsendelse ble gruppene i idrettslagene oppfordret til å informere foresatte om undersøkelsen, f.eks. ved å dele infoskrivet, mål og plan for gjennomføring i forkant. Med tanke på engasjementet i saken var det viktig å sikre både god synlighet og åpenhet i prosessen, og at foresatte følte at de var informert. Det ble sendt ut en påminnelse til alle lag/grupper den 18. april for å oppmuntre til flest mulig antall svar. Det ble etter dialog med særforbundene bestemt å utsette svarfristen til 5. mai for å gi idrettslagene nok tid i gjennomføringen.

Analysen av svarene fra undersøkelsen er levert av Enalyzer på oppdrag fra Norges Idrettsforbund. Alle grafer og tabeller er direkte gjengitt fra analysene levert fra dem. Når undersøkelsen ble analysert viste det seg at to av spørsmålene om reservasjon og samtykke ikke var korrekt rutet. Disse spørsmålene er derfor tatt ut av analysen.

Oppsummeringen av mål, prosess, gjennomføring og analyse er utarbeidet av Norges idrettsforbund.

3. Hvor mange og hvem har deltatt i undersøkelsen?

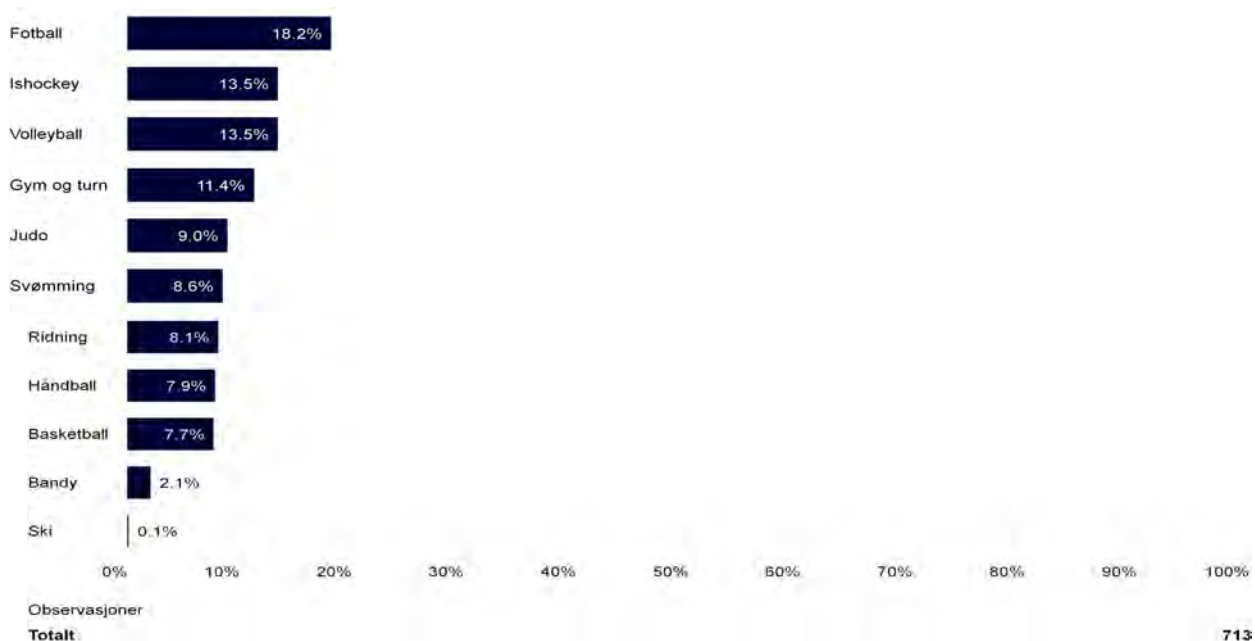
Det er i alt 865 personer som har trykket seg inn på undersøkelsen. Av disse har 713 personer svart på spørsmål. 63% av de 865 som har trykket seg inn har fullført hele undersøkelsen fra start til slutt. Det er verdt å merke at av 713 respondenter som har påbegynt undersøkelsen, har 599 fullført alle spørsmål med predefinerte svaralternativer. Dette vil si at 84% av ungdommene som har påbegynt undersøkelsen har fullført alle hovedspørsmålene, men valgt å ikke svare på de åpne spørsmålene helt til slutt.

60 % av svarene er fra jenter og 39 % fra gutter. 1 % ønsket ikke å oppgi kjønn. Det er en god spredning i alder på de som har svart. I alderen 13 til 16 år er det en jevn fordeling med henholdsvis 18,2 % til 22,3 % av svarene per alderstrinn, mens rundt 11 % av respondentene er 17 år og 5,3 % er 18 år. Det er 1,7 % som har svart som er 19 år. Representativiteten i denne aldersgruppen er dermed langt lavere enn i de øvrige.

72 % av de som har svart på undersøkelsen deltar i lagidrett, mens 28 % deltar i individuell idrett. Undersøkelsen fanger ikke opp om respondentene deltar i flere idretter, og de har kun krysset av for den idretten de deltar i undersøkelsen gjennom. Det er ca. 8 % flere gutter som har krysset av for lagidrett og rundt 9 % flere jenter som har krysset av for individuell idrett. I aldersgruppen 17 år er det en større andel enn gjennomsnittet av respondentene, 81 %, som har svart at de deltar i lagidrett. I aldersgruppen 18 år er det en større representasjon av individuell idrett, med 41 %, sammenlignet med gjennomsnittet på 27,6%.

Det er i alt 11 idretter som er representert i undersøkelsen. Disse er bandy, basket, fotball, gym og turn, håndball, ishockey, judo, ridning, ski, svømming og volleyball. Analysen av svarene i undersøkelsen har primært sett på forskjeller mellom lagidretter og individuelle idretter på overordnet nivå, og kommer ikke til å gå dypere ned i svar fra den enkelte idrett. Imidlertid, etter gjennomgang av alle spørsmålene, er det liten til ingen forskjell mellom svarene fra de to gruppene. De forskjellene som vi har funnet vil trekkes fram der det er relevant.

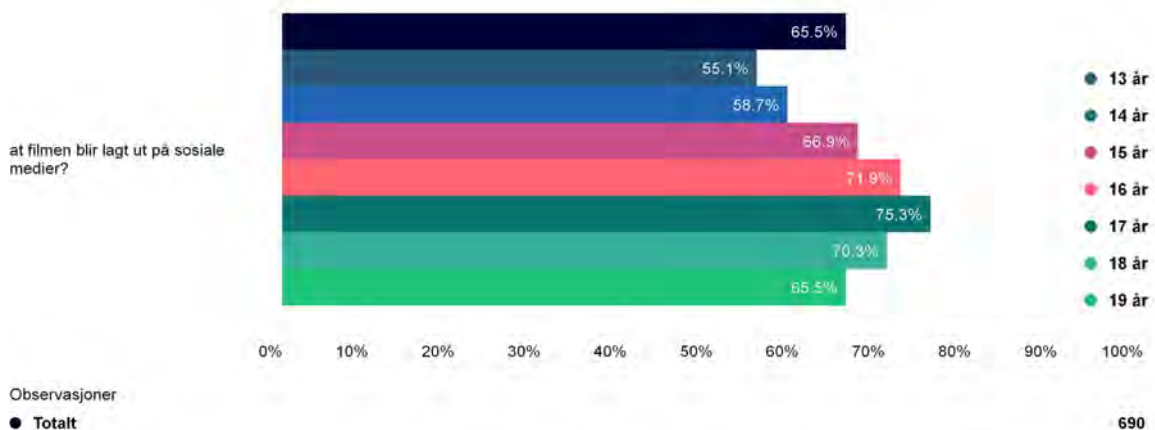

4. Resultater del 1 – filming, trening og sosiale medier

Del 1 av undersøkelsen er om filming av kamper eller konkurranser, og at filmklipp vises på trening eller legges ut i sosiale medier. Ungdommene har svart på om de har opplevd å bli filmet i en kamp eller konkurranse, om det har blitt delt på sosiale medier eller vist på trening, og hva de tenker om det. I alt 690 ungdommer har svart på spørsmål fra denne delen av undersøkelsen.

To tredjedeler, 65,5 %, rapporterer at de har opplevd å ha blitt filmet og dette er lagt ut på sosiale medier. Ca. halvparten, 48,1 %, har svart de har blitt filmet og at opptak er blitt vist på trening. 23,6 % har svart at de ikke vet. Analysen viser en tendens hvor andelen som har erfaring med å bli filmet og lagt ut på sosiale medier er høyere jo eldre ungdommene er. Eksempelvis er det 55,1 % i aldersgruppene 13 år som har opplevd å bli filmet og at opptak er blitt lagt ut på sosiale medier, mens 75,3 % av aldersgruppen 17 år har opplevd det samme. Aldersgruppene 18 og 19 år¹ er det igjen færre som har samme erfaring, med svarprosent på henholdsvis 70,3 % og 65,5 %. Det er ingen nevneverdig forskjell i svarene mellom kjønnskategoriene.

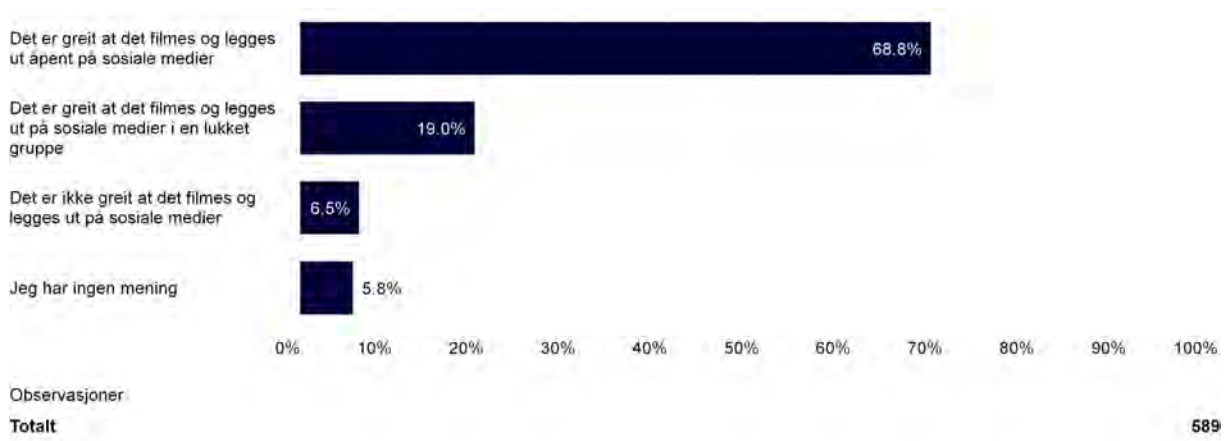
Har du opplevd å bli filmet i en kamp / konkurranse av trenere, foreldre, venner, publikum eller andre, og...

¹ Gruppen 19 år er kun 1,7% av totale svar i undersøkelsen og utgjør her så få personer at det er usikkert om svaret kan regnes som representativt.

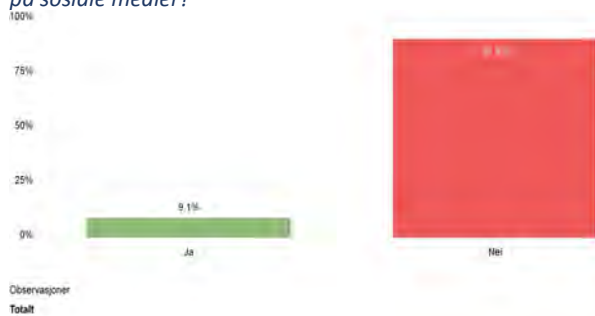
Respondentene som har svart at de har opplevd å bli filmet av trenere, foreldre, venner, publikum eller andre i en konkurranse/kamp og at dette er lagt ut på sosiale medier, fikk spørsmål om hva de tenker er grei praksis. Her svarte 69 % at det er greit at det filmes og legges åpent ut i sosiale medier, mens 19 % tenker det er greit så lenge det legges ut i en lukket gruppe. 6,5 % mener det ikke er greit, mens 5,8 % ikke har en mening. Det er imidlertid flere jenter, rundt 8 %, som ønsker at filmer legges ut i en lukket gruppe, framfor åpent, på sosiale medier.

Hva tenker du om å bli filmet av trenere, foreldre, venner, publikum eller andre i en konkurranse/kamp og at de etterpå legger det ut på sosiale medier?

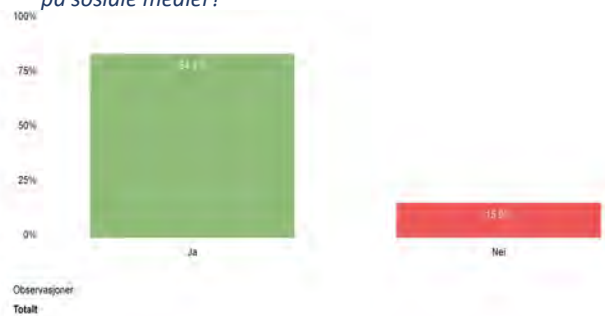

Ungdommene ble også spurt om de har hatt positive eller negative opplevelser med at film, filmklipp eller bilder har blitt lagt ut på sosiale medier. Her svarer 9,1 % at de har opplevd at film og bilder fra kamper eller konkurranser kan brukes på en negativ måte, mens 90,9 % ikke har opplevd det. Likeledes svarer 84 % at de har opplevd at film, filmklipp og bilder har blitt brukt på en positiv måte på sosiale medier, og 16 % at de ikke har opplevd dette.

Har du opplevd at filming, filmklipp eller bilder av deg fra kamp / konkurranser har blitt brukt på en negativ måte på sosiale medier?

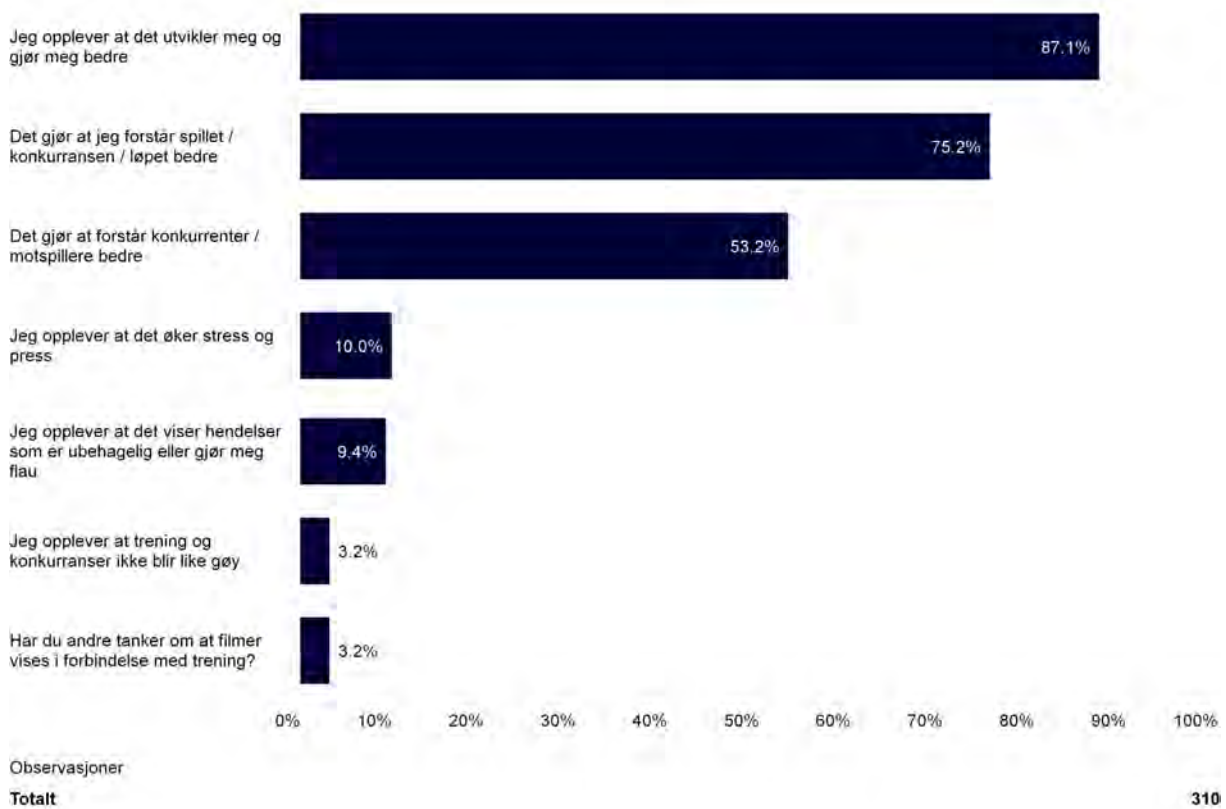
Har du opplevd at filming, filmklipp eller bilder av deg fra kamp / konkurranser har blitt brukt på en positiv måte på sosiale medier?

Det er rundt 5 % flere jenter enn gutter som rapporterer både negative og positive opplevelser med sosiale medier. 21 respondenter har også svart på det åpne spørsmålet om hva de har opplevd som negativt og 274 respondenter på det åpne spørsmålet om hva de har opplevd som positivt. De åpne svarene er oppsummert til slutt i hovedfunn del 1.

Respondenter som har svart at film av kamper og konkurranser blir vist på trening, ble rutet videre til spørsmål om hvordan den enkelte opplever at filming av kamper/konkurranser, som vises i forbindelse med trening, påvirker dem. Her kunne de krysse av for flere alternativer. 87 % opplever at filmer vist på trening gjør at det utvikler dem, og 75 % at det gjør at de forstår spillet eller konkurransen bedre. Litt over halvparten, 53,2 %, har krysset av for at det gjør at de forstår

konkurrenter eller motspillere bedre. Tallene viser en tendens hvor utbytte av å vise film på trening øker med alder. For eksempel – på spørsmålet om filming utvikler dem øker det fra 74 % blant 13-åringene til 93-94 % blant 17- og 18-åringene.

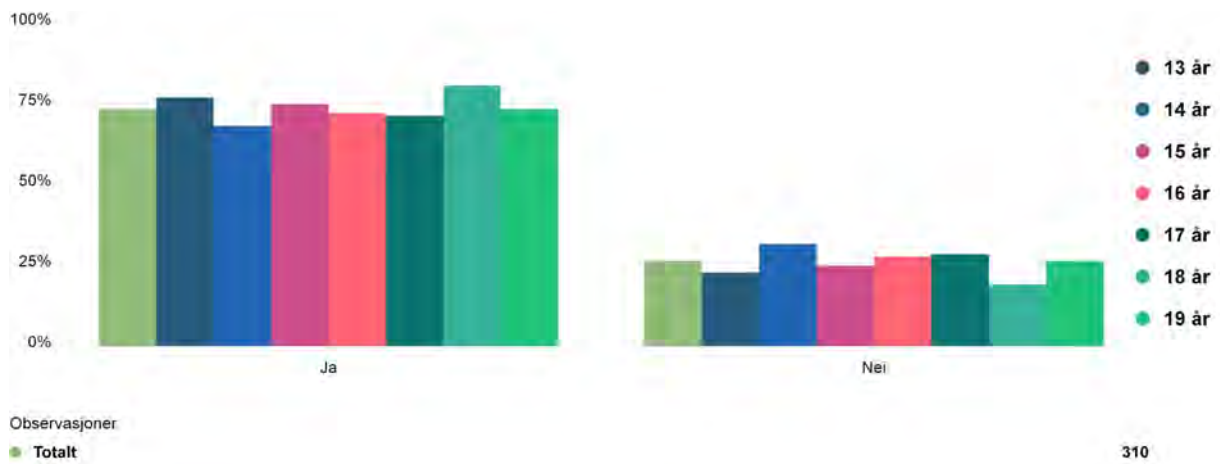

Ungdommene ble også spurt om filming vist på trening kunne øke stress og press, vise hendelser som er ubehagelig eller gjør dem flau, og at treningen ikke blir like gøy. 10 % svarer at de føler at stress og press økes, og 9,4 % at det vises hendelser som er ubehagelig eller gjør dem flau. Her er forskjellen mellom kjønnskategoriene også betydelig. 14,1 % av jentene opplever at det øker stress og press, sammenlignet med 3,4 % av guttene. 13,6 % av jentene har krysset av for at de opplever at det vises hendelser som er ubehagelige eller gjør dem flau, mens 2,6 % av guttene har svart det samme.

Det er også forskjeller i aldersgruppene. Det er flere 14- og 15-åringene, 14 %, som har svart at det å vise film på trening gjør at stress og press øker. 6,1 % av 17-åringene og ingen av 18-åringene rapporterer det samme. Det er flere 13- og 15-åringene, 14 %, som opplever at det vises hendelser som er ubehagelige eller gjør dem flau. 3,2 % har svart at de tenker at treningen ikke blir like gøy. Her er det en litt høyere andel av 14- og 15-åringene, 4,5 %, som har krysset av for dette.

I tillegg til at ungdommene svarte på hvordan de blir påvirket av strømming på trening, ble de stilt spørsmål om de har blitt forespurt om det er greit at det filmes for å bruke det på trening. Her svarte 73,5 % ja og 26,5 % nei. Her var det noen forskjeller i kjønn og alder. Det er noen flere jenter, 5 %, som har blitt spurt om det er greit. Forskjeller i alder viser en variasjon mellom 70 % av de som er 14 år til og 80 % av de som er 18 år, men disse følger ikke en tendens på tvers av aldersgruppene.

Har du blitt spurt om det er greit at det filmes for å bruke det på trening?

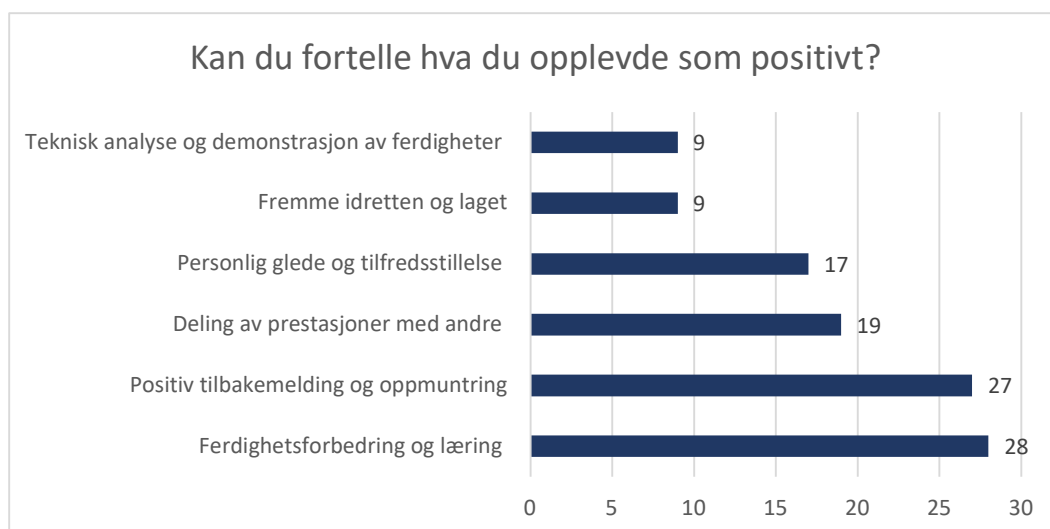
Oppsummering åpne svar del 1

Ungdommene som svarte ja på spørsmålet om de hadde opplevd at filming, filmklipp eller bilder hadde blitt brukt på enten en negativ måte eller positive måte på sosiale medier, fikk et åpent spørsmål om hva de hadde opplevd som enten positivt eller negativt.

Det var 21 av respondentene som svarte på spørsmålet om hva de opplevde som negativt. Svarene reflekterer i hovedsak ulike opplevelser og følelser. Det overordnede temaet er at respondentene har støtt på ubehagelige situasjoner, som at pinlige eller upassende bilder deles. Eksempler er videoer og bilder hvor man blir latterliggjort i sosiale medier eller mottar negative kommentarer.

Av de 274 respondentene som svarte på spørsmålet om hva de opplevde som positivt er svarene delt inn seks hovedkategorier som gjengitt i grafen under. Tallene som er oppgitt er omtrentlige og er basert på de gitte svarene. De gir ikke en fullstendig oversikt over alle kommentarer, men gir et inntrykk av hva flest ungdommer tenker er positivt. Noen kommentarer kan overlape og berøre flere aspekter.

Svarene fra ungdommene omfatter ofte flere aspekter på hva som kan være positivt. Eksempler på svar er:

Tabellen under viser hvilke temaer som flest ungdommene har med i svarene i hver av kategoriene. Det er ikke en fullstendig liste, men er en oppsummering av hva flest av ungdommene har lagt vekt på i sine åpne svar om hva som kan være positivt ved at film, filmklipp eller bilder deles på sosiale medier.

<p>Ferdighetsforbedring og læring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analysere feil og forbedre prestasjonen • Studere og gjennomgå videoer for å identifisere områder som kan forbedres • Lære av feil og analysere resultater • Bruke videoer for å lære av andre og forbedre ferdigheter • Bruke videoer for selvbedømmelse og selvforbedring • Få tilbakemeldinger fra trenere og lagkamerater 	<p>Positiv tilbakemeldinger og oppmuntring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motta komplimenter og ros for prestasjonen • Få positive kommentarer og reaksjoner på sosiale medier • Øke selvtillit og en følelse av prestasjon • Oppmuntre og motivere andre gjennom videoer og bilder • Fremme en positiv atmosfære og engasjement innad i laget og idretten
<p>Deling av prestasjoner med andre</p> <ul style="list-style-type: none"> • La familie, venner og supportere følge med og se forestillingene • Dele fremgang og suksess med andre • Fremme idretten og lagets prestasjoner • Gi oppdateringer og høydepunkter for de som ikke kunne delta på arrangementene 	<p>Personlig glede og tilfredsstillelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppleve en følelse av mestring og stolthet over egen prestasjon • Finne glede i å motta anerkjennelse og ros • Nyte prosessen med å gjennomgå videoer og gjenoppleve vellykkede øyeblikk • Bruke videoer og bilder som en form for feiring og selvrefleksjon
<p>Fremme idretten og laget</p> <ul style="list-style-type: none"> • Øke synligheten og engasjementet for idretten og laget • Fremme positive oppfatninger og vise lagets evner • Oppmuntre interesse og støtte fra andre 	<p>Teknisk analyse og demonstrasjon av ferdigheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bruke videoer for å analysere teknikker og ferdigheter • Demonstrere riktige teknikker og ferdigheter for andre • Studere motstandernes prestasjoner gjennom videoer

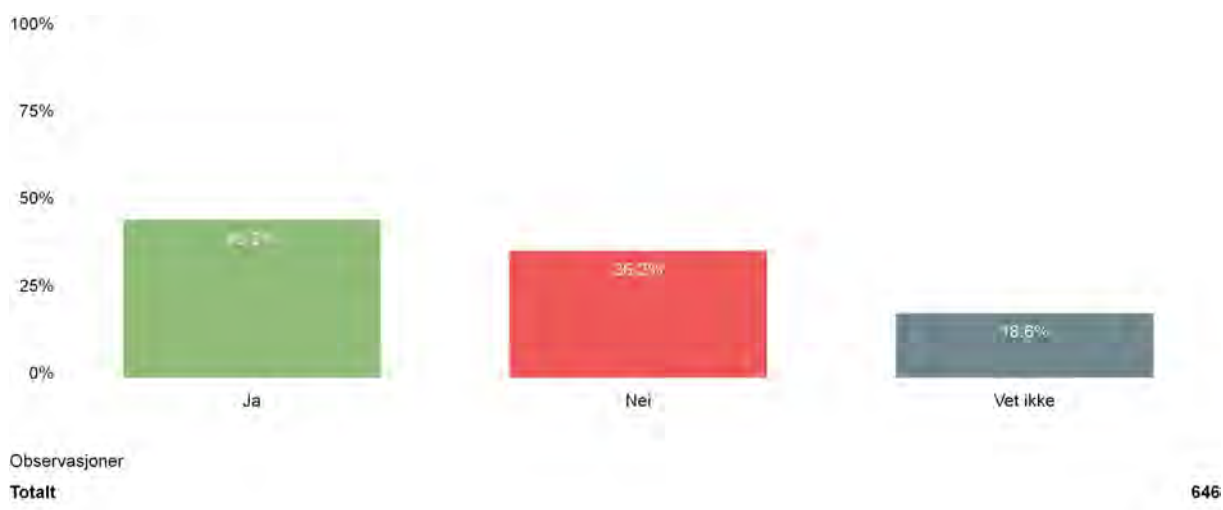
Samtlige åpne svar er gjengitt i vedlegg 2.

5. Resultater del 2 – strømming av kamper og konkurranser

I del 2 av undersøkelsen spør vi nærmere om ungdoms erfaring med og fra strømming av kamper og konkurranser. I alt 646 ungdommer har svart på spørsmål i denne delen av undersøkelsen.

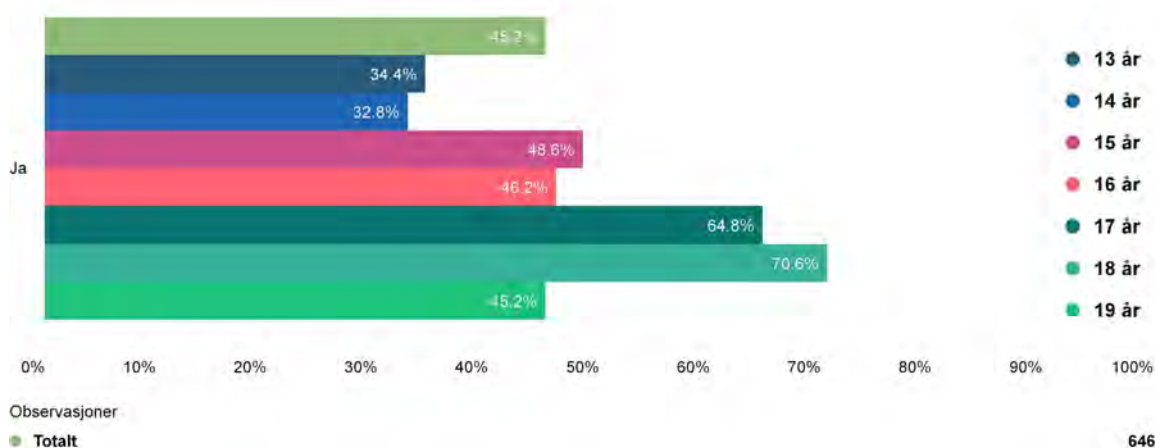
45,2 % av ungdommen som har svart på undersøkelsen rapporterer at kamper eller konkurranser de har deltatt i har blitt strømmet. 18,6 % svarer at de ikke vet om de har deltatt i kamper som strømmes, mens 36,2 % har svart nei på spørsmålet. Det er 8 % flere gutter enn jenter som har deltatt i kamper som strømmes.

Strømmes konkurranser/kamper hvor du deltar?

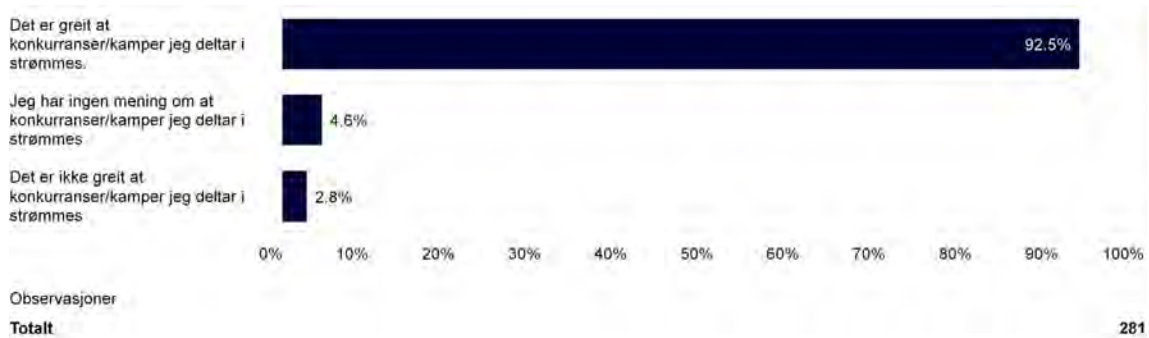
Svarene viser også at erfaring med strømming av kamper og konkurranser øker med alder, fra 34 % og 33 % blant 13 og 14-åringene til over 70 % blant 18-åringene.²

Strømmes konkurranser/kamper hvor du deltar?

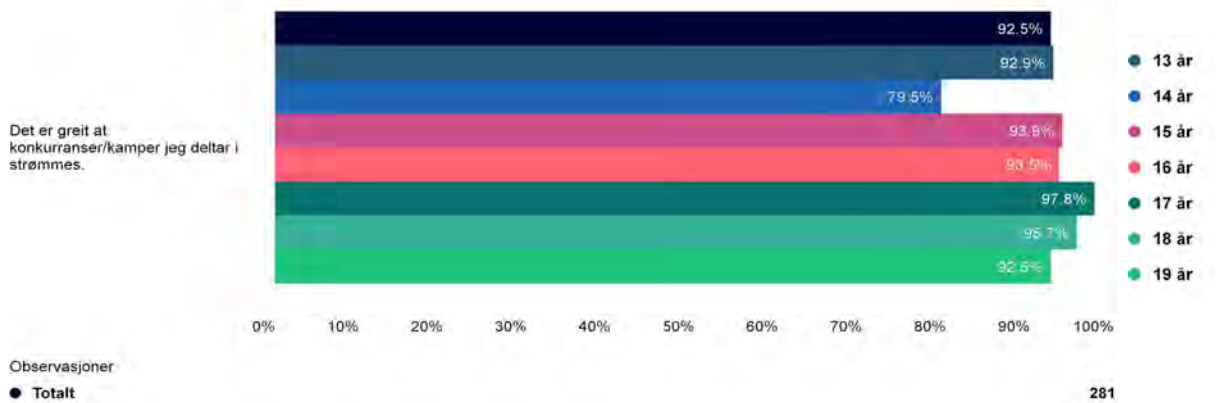

Respondenter som har svart at de har deltatt i kamper som strømmes eller svart vet ikke, blir underveis i undersøkelsen rutet videre til spørsmålet om hva de tenker om strømming av kamper og konkurranser de har deltatt i. Her har 92,5 % svart at det er greit, 4,6 % at de ikke har en mening, og 2,8 % at det ikke er greit.

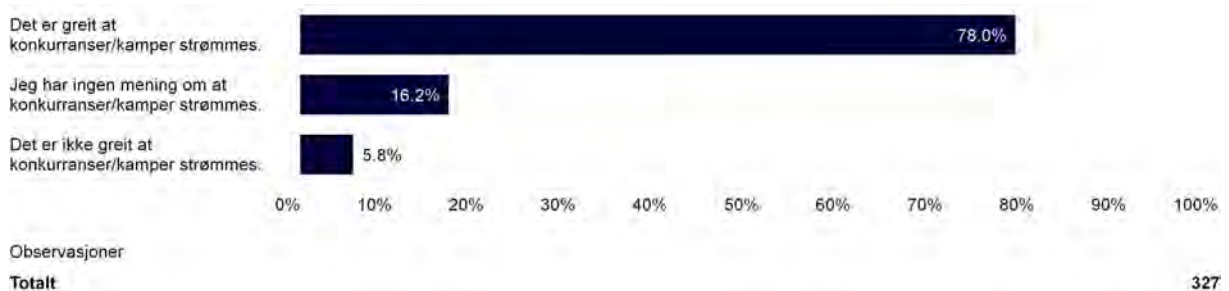
² Gruppen 19 år er kun 1,7% av totale svar i undersøkelsen og utgjør her så få personer at det er usikkert om svaret kan regnes som representativt.

Svarene fordelt på kjønn og alder viser noe variasjon. Noen flere gutter, 95,9 %, enn jenter, 91,6 %, svarer at det er greit at kamper og konkurranser de deltar i strømmes. Fordeling i alder viser også en variasjon, fra 92,9 % blant 13-åringene til 97,8 % blant 17-åringene. Unntaket her er 14-åringene, hvor 79,5 % svarer at det er greit. Imidlertid svarer 15,4 % av denne aldersgruppen at de ikke har en mening. 5,1 % av 14-åringene har svart at det ikke er greit at konkurranser eller kamper de deltar i strømmes. I aldersgruppene 13 år og 18 år er det ingen som har svart at det ikke er greit.

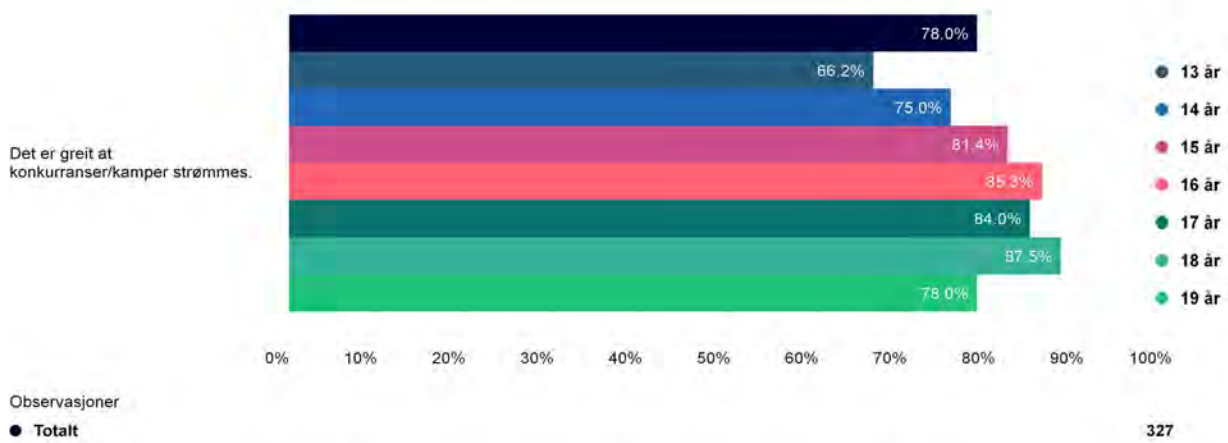
Respondentene som har svart at de ikke har deltatt i konkurranser og kamper som strømmes fikk også spørsmål om hva de tenker om strømming av konkurranser og kamper i ungdomsidretten. 78 % av ungdommene svarer at de tenker det er greit, mens 16,2 % ikke har en mening. 5,8 % svarer at det ikke er greit. Om vi sammenligner med tallene over viser analysen at de som ikke har erfaring med strømming i større grad er nøytrale enn de som har denne erfaringen. Det er også en litt større andel av respondenter som ikke har deltatt i kamper eller konkurranser som strømmes, en 3 % forskjell, som svarer at det ikke er greit.

Svarene fordelt på kjønn og alder viser en større variasjon i svarene fra gruppen som ikke har erfaring enn de som selv har erfaring med strømming. 87,6 % av guttene som har svart tenker det er greit at

konkurranser og kamper strømmes, mens 72,5 % av jentene mener det samme. Imidlertid er andelen av jenter som ikke har en mening høyere, i alt 22,5 %, sammenlignet med 5 % av guttene. 4,9 % av jentene og 7,4 % av guttene tenker det ikke er greit at konkurranser og kamper strømmes.

Svarene på spørsmålet fordelt på alder viser også en større variasjon. Analysen viser at jo eldre ungdommene er jo flere svarer at det er greit at kamper og konkurranser strømmes. Tendensen øker fra 66,2 % blant 13-åringene til 87,5 % blant 18-åringene.

I tillegg ble ungdom som har svart ja på at de har deltatt i kamper som strømmes spurt om de har fått informasjon om at kampen ville bli strømmet. I alt 79,3 % av de som har deltatt i kamper som strømmes har fått informasjon i forkant om at kamper/konkurransen vil bli strømmet. Her er det ingen variasjon mellom kjønnskategoriene, mens tendensen i alder er at det er færre i aldersgruppene 13 år og 14 år, med ca. 75 % og 65 %, og at det er flere i aldersgruppen 17 og 18 år, ca. 85 % og 80 %, som har fått informasjon i forkant.

Har du fått informasjon i forkant om at konkurranser/kamper du deltar i vil bli strømmet?

Alle respondentene fikk så to åpne spørsmål om hva de tenker kan være positivt eller negativt ved at kamper / konkurranser strømmes. Her var det i alt 489 respondenter som svarte på hva som kan være positivt, og 453 som svarte på hva som kan være negativt. Det har vært en stor oppgave å finne en meningsfull måte å oppsummere svarene på. Analyser, som har gjort denne analysen, har valgt å dele inn kommentarene som har blitt nevnt flest ganger i hovedkategorier. Disse kategoriene dekker ikke alle svarene, men gir innsikt i hva flest ungdommer har svart er viktig.

Svarene på spørsmålet om hva ungdommene tenker kan være positivt er delt i 11 hovedkategorier. Det er spesielt familie- og samfunnsengasjement og personlig utvikling og forbedring som fremheves. Det er også flere som legger vekt på muligheten for tilgjengelighet grunnet avstand, og analyse og evaluering av ferdigheter.

I hver av hovedkategoriene er det mange engasjerte stemmer og reflekterte kommentarer. Svarene kan også inneholde flere elementer. Eksempler på svar er:

«Det er en måte å kunne utvikle egne ferdigheter på en måte du ikke hadde klart uten. Du kan i senere tid gå tilbake å se hva du kan forbedre. Du kan se en ny løsning på noe du har hatt vanskeligheter med å selv forbedre. Motivasjon og økt interesse for idretten. Kan gi inspirasjon til enkelt utøvere og trenere. Familie og venner som ikke har mulighet til å være der kan se over nett»

«Familie og venner kan være der uten å være der»

«Skape engasjement for idretten og at konkurranser føles mer høytidelig»

«Man kan se tilbake på kampen etterpå og se hva man har gjort bra og dårlig. Foreldre eller annen familie osv som ikke kan komme på kamp kan se kampen på tv.»

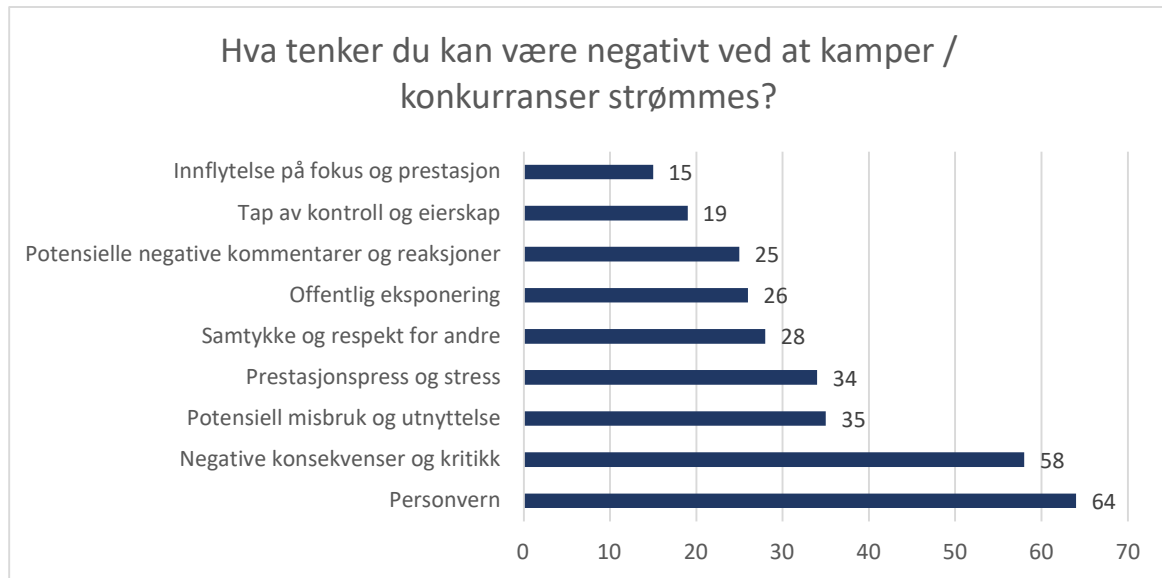
«Alle føler at foreldre deltar og tar initiativ dersom de kan se på en stream, men når d ikke streames så er det få som kommer og ser på grunnet at det er forlang reisevei. Det er også viktig for meg å kunne se på laget spille sammen for å vurdere hva som kan forbedres. Filming gjør sporten morsommere»

Tabellen under viser hvilke temaer som er nevnt flest ganger per hovedkategori. Noen av kommentarer kan overlappe og berøre flere aspekter. Dette er ikke en fullstendig liste, men er ment å gi et inntrykk av hva flest av ungdommene har lagt vekt på i sine svar.

<p>Familie- og samfunnsengasjement</p> <ul style="list-style-type: none"> • Familien kan se og støtte • Kontakte kjære som er langt borte • Dele prestasjoner med andre • Styrke bånd i lokalsamfunnet • Involvere foreldre i barnets aktiviteter 	<p>Personlig utvikling/forbedring</p> <ul style="list-style-type: none"> • Læring av feil • Analysering av prestasjoner • Identifisering av områder for forbedring • Selvrefleksjon • Forbedring av ferdigheter • Bruk av videoer for opplæring og forberedelse
<p>Tilgjengelighet og rekkevidde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mulighet for familie og venner å se på • Overvinne geografiske begrensninger • Engasjere fjerne slektninger og venner • Vekke interesse for sporten • Inspirere andre til å delta • Trekke tilskuere • Fremme sporten 	<p>Lære av andre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Observere og lære av andre spillere • Få innsikt og strategier fra konkurrenter • Analysere motstanderes prestasjoner • Dele kunnskap og erfaringer
<p>Glede og underholdning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Morsomt og gøy for spillere • Underholdningsverdi for seere • Skape spenning og engasjement 	<p>Analyse og evaluering av ferdigheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analysering av individuelle prestasjoner • Vurdering av lags prestasjoner • Identifisering av gjentatte feil • Gjenkjenning av styrker og svakheter
<p>Synlighet og anerkjennelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vise talenter for viktige personer/speidere • Få oppmerksomhet fra trenere og speidere • Bygge et rykte innenfor sporten 	<p>Tilgjengelighet for skadede eller fraværende personer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skadede spillere og foreldre kan se kamper • Fraværende familiemedlemmer kan holde kontakten • Gi muligheter for de som ikke kan delta fysisk
<p>Gjennomgang og evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Se på tidligere kamper og arrangementer • Gjennomgå spill for læringens skyld • Reflektere over vellykkede prestasjoner • Bruk av videoer for analyse og forbedring 	<p>Inspirere andre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motivere andre til å begynne med idrett eller den aktuelle sporten • Inspirere venner og familiemedlemmer

Samtlige åpne svar gjengitt i vedlegg 2.

Svarene på spørsmålet om hva ungdommene tenker kan være negativt ved at kamper / konkurranser strømmes er det også delt i 11 hovedkategorier. Ni av kategoriene er oppsummert i grafen under. I tillegg er 27 % av svarene som ble gitt «ingenting» (76 svar) og «vet ikke» (48 svar). De temaene som ellers er nevnt hyppigst på tvers av ulike svar er personvern og negative kommentarer og kritikk, samt potensielt misbruk og prestasjonspress og stress.

Hver hovedkategoriene er en oppsummering av viktige refleksjoner og bekymringer fra ungdommene som var med i undersøkelsen. Svarene kan også inneholde flere ulike meninger. Eksempler på svar er:

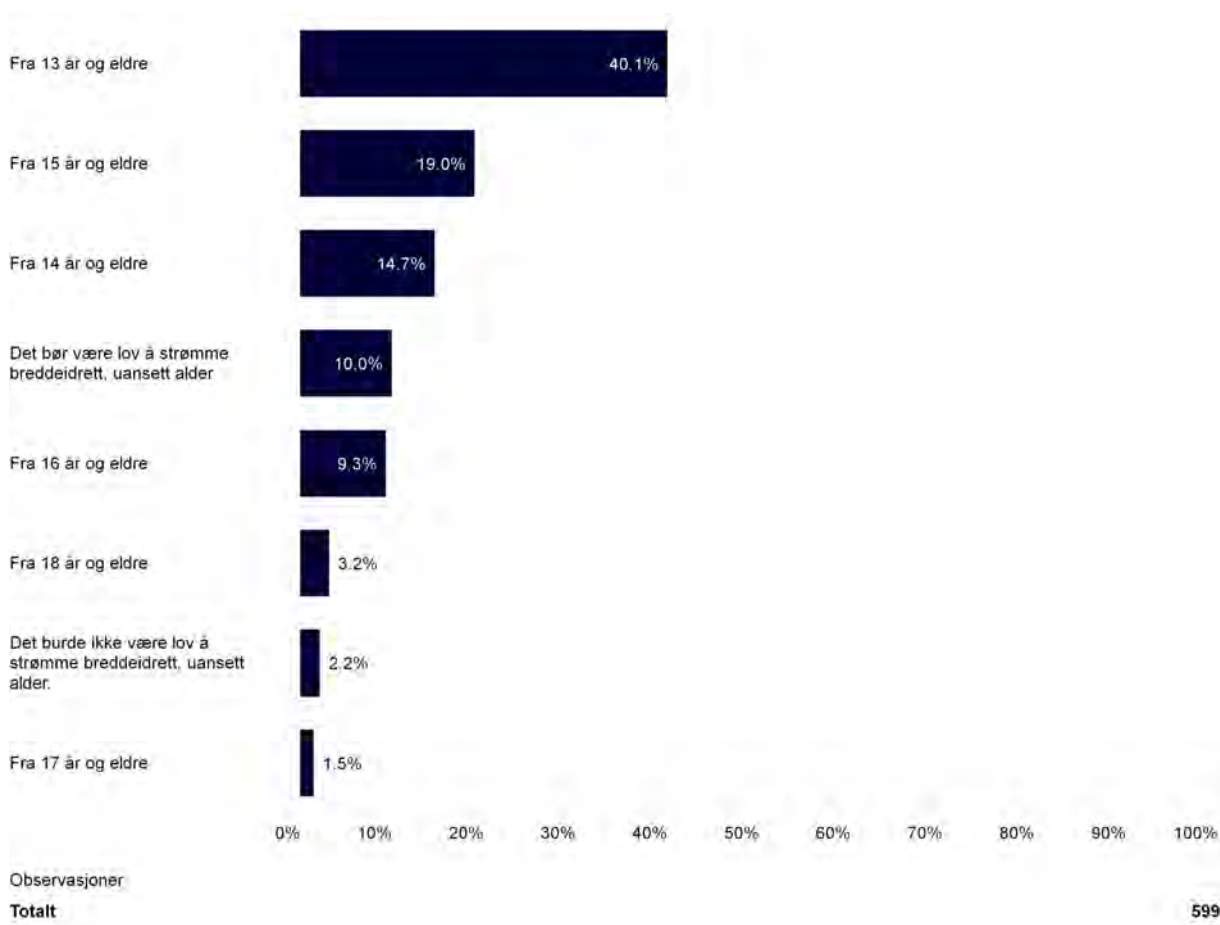
Tabellen under viser kommentarene som er nevnt flest ganger per kategori og hva flest av ungdommene som har svart på spørsmålet tenker kan være negativt. Oppsummering gir ikke en fullstendig oversikt. Kommentarene kan berøre flere aspekter og det kan være små variasjoner i tolkningen av hva de har svart.

<p>Personvern</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bekymring for å bli filmet uten samtykke • Tap av personvern • Følelse av ubehag eller eksponering • Redsel for å bli dømt eller kritisert 	<p>Negative konsekvenser og kritikk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Redsel for å bli latterliggjort eller gjort narr av • Mulighet for negative kommentarer og mobbing • Potensiale for at videoer brukes mot enkeltpersoner • Negativ innvirkning på selvfølelse og selvtillit
<p>Potensiell misbruk og utnyttelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Risiko for at videoer deles eller brukes upassende • Brudd på personvern og misbruk av personlig informasjon • Bekymringer rundt at fremmede ser innholdet • Utnyttelse av enkeltpersoner, spesielt unge eller sårbare 	<p>Prestasjonspress og stress</p> <ul style="list-style-type: none"> • Økt stress og press for å prestere godt • Redsel for å gjøre feil og bli dømt av andre • Negativ innvirkning på prestasjonen på grunn av filming • Overtenking og redusert glede av konkurransen
<p>Samtykke og respekt for andre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respektere ønskene til enkeltpersoner som ikke ønsker å bli filmet • Potensielt ubehag for de som ufrivillig blir inkludert i videoene • Brudd på personlige grenser og samtykke 	<p>Offentlig eksponering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flauhet over at feil eller dårlig ytelse blir registrert • Potensiale for at videoer deles offentlig og sees av mange • Redsel for å bli ydmyket eller latterliggjort for feil eller mislykketheter
<p>Potensielle negative kommentarer og reaksjoner</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bekymringer for å motta negative kommentarer eller kritikk • Mulighet for at andre bruker videoene for å spotte eller nedvurdere enkeltpersoner • Redsel for å bli dømt eller vurdert basert på opptakene 	<p>Tap av kontroll og eierskap</p> <ul style="list-style-type: none"> • Manglende kontroll over distribusjonen og delingen av videoer • Tap av eierskap til personlig informasjon og bilder • Umulighet å fjerne eller slette videoer etter at de er strømmet
<p>Innflytelse på fokus og prestasjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forstyrrelser forårsaket av bevissthet om å bli filmet • Redusert konsentrasjon og fokus under konkurransen • Negativ innvirkning på prestasjon og spill 	

6. Resultater del 3 – regler og rammer for strømming

Neste kategori av spørsmål i undersøkelsen er om hva slags regler og hensyn ungdommene tenker er viktig når vi vurderer rammer for strømming for framtida. Dette gjelder spesielt fra hvilken alder ungdommene synes det er greit å strømme eller filme konkurranser/kamper, og hvilket konkurransenivå. Det er i alt 599 ungdommer som har svart på spørsmålene i denne delen av undersøkelsen.

40 % av ungdommene synes det er greit å strømme eller filme kamper og konkurranser fra 13 år, 14,7 % fra 14 år, 19 % fra 15 år. 10 % mener det burde være lov å strømme uansett alder. Det vil si at 65 % av respondentene ønsker regler for alder som er lavere enn i dag, 19 % svarer samme alder som i dag, mens 14 % mener de bør være strengere. 2,2 % mener det ikke bør være lov å strømme breddeidrett uansett alder.

De ulike aldersgruppene har svart ganske ulikt når det gjelder fra hvilken alder de tenker det er greit å strømme kamper og konkurranser. I aldersgruppen 13 år er det stor sammenheng mellom egen alder og at det burde være lov å strømme, og 56,5 % har krysset av for alternativet fra 13 år eller eldre. I øvrige aldersgrupper er sammenhengen mindre klar. 48,3 % av 14-åringene og 36,4 % av 15-åringene tenker det er greit å strømme kamper og konkurranser fra 13 år. 30 % av 16- og 17-åringene mener det samme. 29 % av 16-åringene og 18-åringene, og 22,9 % av 17-åringene har svart at grensen bør være 15 år eller eldre. Tendensen på tvers av aldersgruppene er at yngre respondenter ønsker å tillate strømming fra lavere alderstrinn.

På spørsmål om på hvilket konkurransenivå det bør være lov å strøkke kamper / konkurranser har en 51,3 % svart at på alle uansett nivå, 28,2 % har svart på krets nivå og nasjonalt nivå og 7,7 % har svart i avsluttende runder på nasjonalt nivå. 12,9 % har svart at de ikke har en mening.

På hvilket konkurransenivå bør det være lov å strøkke kamper / konkurranser?

Observasjoner

Totalt

599

Variasjon i alder på disse svarene er ganske stor. Det er en høyere svarprosent blant 15- og 16-åringene, som har svart alle uansett nivå med henholdsvis 56,8 % og 58,1 %. 32,4 % av 16-åringene, 37,1 % av 17-åringene og 38,7 % av 18-åringene har svart krets nivå og nasjonalt nivå. Det er også verdt å merke at 20 % av 13-åringene og 22,2 % av 14-åringene har svart at de ikke har en mening.

På hvilket konkurransenivå bør det være lov å strøkke kamper / konkurranser?

Observasjoner

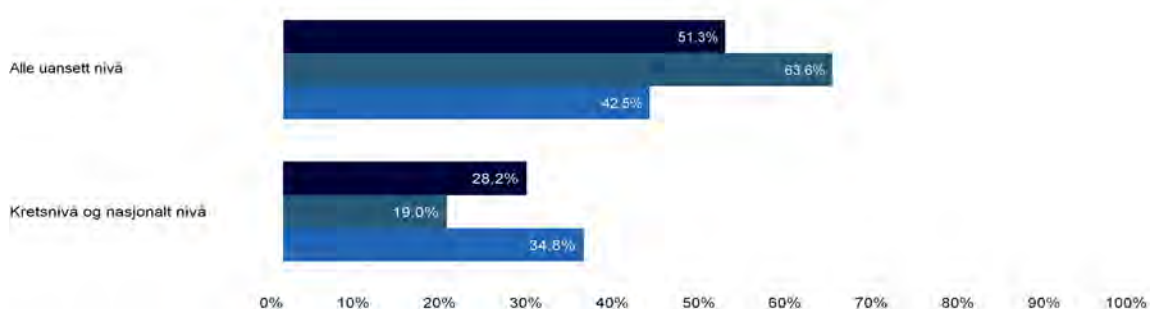
Totalt

Observasjoner

Totalt

Det var også ganske stor variasjon mellom kjønnskategoriene på dette spørsmålet. 63,6 % av guttene sammenlignet med 42,5 % av jentene har svart alle uansett nivå. 19 % av guttene og 34,8 % av jentene har svart krets nivå og nasjonalt nivå. Av de som har svart at de ikke har en mening er det 11,2 % gutter og 13,9 % jenter.

På hvilket konkurransenivå bør det være lov å strøkke kamper / konkurranser?

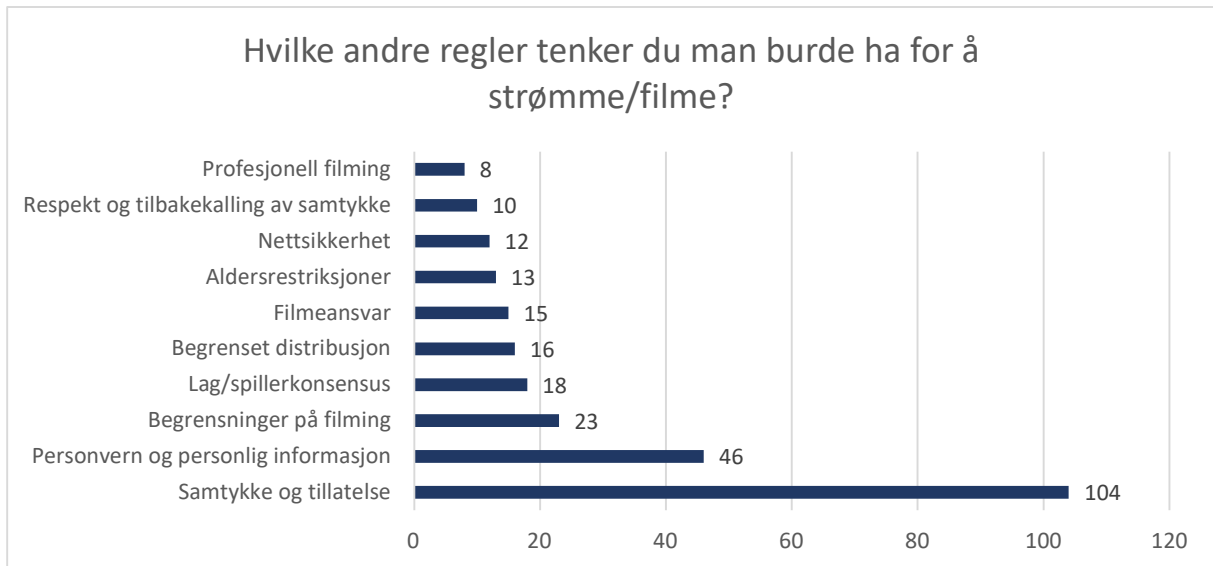

Observasjoner

Totalt

599

I tillegg til spørsmålene om alder og konkurransenivå fikk ungdommene et åpent spørsmål om hvilke regler de tenker man burde ha for å strøomme eller filme. Her var det også en stor andel som svarte ingenting eller vet ikke (132 stykker). Av øvrige svar er det en stor andel som la vekt på samtykke og tillatelse, samt personvern og beskyttelse av personlig informasjon.

«At man skal spørre om filmen skal deles i en lukket, eller åpen»

«Jeg tenker så lenge alle som blir filmet får sjansen til å si nei og er klar over hva det vil si å bli filmet vil det være greit, men man burde også bli opplyst om hvor man kan se «strømmingen» før man kan si ja eller nei.»

«Prøve å unngå å filme når folk skader seg, så hvis de ligger på matta og har vondt kan man prøve å filme en annen vei.»

«Det burde være gratis å se det, i og med at man allerede har betalt for å delta i konkurransen.»

«ALLE må godkjenne FØR videoen blir lagt ut/godkjenne å være med på strømmingen. Og utøveren skal ikke si ja under press, men av eget, fritt valg»

«At opptakene blir slettet etter en hvis tid slik at de ikke ligger på nettet for alltid.»

Det var flere gode innspill på hva som kan være viktige regler og rammer for strømming. Dette inkluderte blant annet:

Samtykke: Mange kommentarer legger vekt på betydningen av å innhente samtykke fra alle involverte personer, inkludert spillere, trenere og foreldre. Det blir foreslått at tillatelse bør innhentes før filming eller direktesending av arrangement.

Personvern og personopplysninger: Flere kommentarer nevner behovet for å respektere personvern og beskyttelse av personopplysninger. Dette inkluderer å ikke zoome inn på enkeltpersoner uten tillatelse og å ikke fange opp private samtaler eller personlig informasjon.

Restriksjoner for filming: Enkelte kommentarer antyder begrensninger på hva som kan filmes, for eksempel å unngå å filme skadde personer eller sensitive øyeblikk. Det blir også nevnt at bare autorisert personell, som trenere eller lagledere, bør få lov til å filme.

Kommunikasjon og bevisstgjøring: Mange kommentarer fremhever viktigheten av å informere alle involverte om filming eller strømming. Dette inkluderer å varsle spillere, trenere og foreldre om hvor opptaket vil bli delt eller sendt.

Alder og juridiske hensyn: Respondenter tar opp faktorer relatert til alder, for eksempel å ikke filme barn under en viss alder eller sikre overholdelse av relevante juridiske bestemmelser, spesielt de som gjelder personvern og databeskyttelse.

Bruk av sosiale medier: Flere kommentarer uttrykker bekymring for deling av opptak på sosiale medieplattformer, og foreslår at det bør begrenses eller unngås helt. Andre foreslår å dele opptaket innenfor lukkede grupper eller plattformer som er spesifikt utviklet for laget eller organisasjonen.

Fjerning og lagring: Det nevnes i noen få kommentarer at enkeltpersoner bør ha rett til å be om fjerning av opptaket hvis de ombestemmer seg eller føler seg ukomfortable med distribusjonen. Det er også forslag om å begrense lagringstiden for opptaket.

Respekt for individuelle preferanser: Et fåtalls kommentarer legger vekt på betydningen av å respektere individuelle preferanser. Hvis noen ikke ønsker å bli filmet, bør deres ønsker respekteres, og de bør ikke inkluderes i opptaket.

Ansvar og konsekvenser: For å sikre overholdelse av personvernlover og -regler blir det foreslått at brudd bør få konsekvenser, som bøter eller straff.

Ungdommene ble også spurt om det er andre ting som er viktig for dem når en kamp eller konkurranse strømmes. Her var det færre totalt antall svar, 324 stykker, og to tredjedeler av disse svarte nei, ingenting eller vet ikke. Generelt sett understreker de øvrige svarene viktigheten av personvern, inkludering, samtykke, god videokvalitet, respektfull kommentering og tilgjengelighet av strømmen for alle seere. Bekymringene som blir reist, dreier seg om juridiske og etiske aspekter, deltakernes samtykke og opprettholdelsen av en positiv og profesjonell tilnærming i strømmeprosessen. I stor grad er disse svarene dekket godt gjennom tidligere spørsmål, og det kom ikke nye perspektiver fram. Det var likevel et viktig spørsmål å ha med, i tilfelle det var andre aspekter som ikke ble fanget opp gjennom de andre spørsmålene.

7. Avsluttende kommentar og veien videre

Denne rapporten er en oppsummering av de svarene 713 medlemmer i idretten fra 13 til og med 18 år har gitt på spørsmål om hva de mener er viktig når det gjelder strømming og filming av sin idrettsaktivitet. Når beslutninger skal fattes som berører barn og unge, og spesielt ungdom over 13 år, er det viktig at deres meninger blir hørt og tillegges vekt. Ungdom har stor kompetanse om eget liv, valg og preferanser, og deres meninger bør ligge til grunn også i det videre arbeidet med å lage gode rammer for strømming og filming.

Sammen med rapporten «Ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett – en intervjuundersøkelse» fra Forskningscenteret for barne- og ungdomsidrett ved NIH, gir medlemsundersøkelsen vi har gjennomført god informasjon og kunnskap om hva ungdom i målgruppen mener. Imidlertid, verdien i å gjennomføre disse to undersøkelsene er ikke bare å få fram hva ungdom i aldersgruppen 13 til og med 18 år har erfart og tenker, men også at de blir spurt og at medvirkningen gjennom undersøkelsene er reell. Idrettsforbundet oppfordrer til at disse rapportene leses i sammenheng, og at relevante meningsbærere og beslutningstagere tar de gode refleksjonene som har kommet fram på alvor.

Vi ønsker å takke alle som har bidratt til å lage og gjennomføre undersøkelsen. Gode bidrag fra fagansatte og rådgivere i særforbund, Redd Barna, Barneombudet og Stine Sofies Stiftelsen, har klart løftet både innhold, form og kvalitet. Den gode innsatsen fra særforbundene og idrettslagene har gjort at vi har fått til en god gjennomføring, at vi har nådd ut i hele landet, og til alle aldersgruppene vi ønsket å ha med.

En spesiell takk rettes til alle ungdommene som har bidratt til hva undersøkelsen burde inneholde og testing av spørreskjema, og til alle ungdommene som har deltatt. Med deres engasjement og tid har dere gjort denne undersøkelsen mulig.

Vi håper at rapporten har vært god lesning, og ser fram til det videre arbeidet på tema.

Felleskap

Mestring

Ærlighet

**Hva tenker du om filming og
strømming i din idrettsaktivitet?**
Medlemsundersøkelse ungdom
13 til og med 18 år.

Spørreundersøkelse om strømming og filming

Hva er målet med spørreundersøkelsen?

Dette er en spørreundersøkelse blant ungdom fra 13 til og med 18 år, om strømming og filming i idretten. Vi trenger dine innspill slik at Norges idrettsforbund, sammen din idrett, kan lage gode regler for strømming og filming av ungdom i hele idretten for framtida.

Alle ungdommer har rett til å bli hørt i saker som angår dem. Vi ønsker derfor å høre mer om dine erfaringer om strømming, filming og deling på sosiale medier i din idrett. Vi ønsker også å høre hva du tenker om å velge å ikke bli filmet eller strømmet.

Dette er en frivillig spørreundersøkelse og du bestemmer selv om du vil delta. Fra du er 13 år, er det opp til deg å bestemme om du vil si din mening. Det kan likevel være lurt å snakke med foreldrene dine så de kan hjelpe deg å sette ord på hva som er viktig for deg. Undersøkelsen er anonym – det betyr at ingen vil vite hva du har svart.

Hva er filming og strømming i idretten?

Å filme betyr å ta et opptak av en kamp, konkurranse eller trening med mobil eller annet kamera. Dette kan gjøres av trenere, foreldre, publikum eller andre på laget.

Å strøme betyr å sende en kamp eller konkurranse direkte (live) på sosiale medier, på nett eller i en app, uten å laste ned innholdet. På nett og apper kan kampen eller konkurransen ofte sees i en begrenset periode i etterkant av personer som har abonnement. Strømming leveres da av en proff leverandør, og du må logge deg inn for å se på. På sosiale medier, som youtube og facebook, varierer det om opptak blir liggende ute åpent i etterkant eller om det bare kan sees der og da.

Hva er dine rettigheter når det gjelder filming og strømming?

Alle som filmer eller strømmer deg når du driver med din idrett, enten på trening eller konkurranser, må spørre deg om det er greit først. Det samme gjelder når noen vil dele en film på sosiale medier. Om du ikke har lyst at film eller bilder skal deles, så skal de ikke legges ut. Om en film allerede er delt så skal det slettes. Det er en rettighet du har, og du bestemmer om det er greit eller ikke.

Hvordan kan du fortelle at du synes er greit eller ikke greit å bli strømmet?

Du skal alltid få beskjed om konkurransen eller kampen du er med i skal strømmes. De som strømmer må sørge for at du vet at du kan si ja eller nei, og gi deg informasjon om hvordan du kan si ja eller nei. De kan spørre om lov enten ved å spørre deg direkte om du vil eller ikke vil, dvs. spørre om ditt samtykke, eller ved at du får informasjon om at du har mulighet til å si nei, dvs. reservere deg mot å bli filmet.

Hva skal informasjonen brukes til og hvordan få vite resultatet?

Informasjonen vi får inn via spørreundersøkelsen, vil sammen med andre innspill, brukes til å lage nye regler for filming og strømming i idretten. Undersøkelsen har som mål å finne ut av hva som er viktig for ungdom når vi snakker om filming og strømming. Eksempler er hva ungdom tenker er positivt eller negativt, og hva som bør være regler for aldersgrense og konkurransenivå.

Alle idrettslag som har medlemmer som har deltatt i undersøkelsen kommer til å få resultatene etterpå. Vi kommer også til å lage en kort rapport som du kan få sendt på e-post om du ønsker.

Lenke og QR-kode til undersøkelsen:

<https://surveys.analyzer.com?pid=bubih5fu>

Foto: NTB

Ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett.

– En intervjuundersøkelse

HANNE ELISABETH SOGN

«Jeg legger ikke merke til kameraet lenger, på en måte. Det har blitt en del av hverdagen vår».

Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett

Rapport 1/2023

Forord

Dette prosjektet er et bidragsprosjekt med økonomisk støtte fra Norges Idrettsforbund (NIF). Jeg ønsker å takke ungdommene som har vært involvert for deres bidrag til rapporten. Takk også til Åse Strandbu og Morten Renslo Sandvik for gjennomlesning og kvalitetssikring av rapporten.

Mai 2023

Hanne Elisabeth Sogn

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	6
1. Innledning og mål med rapporten	7
2. Bakgrunn	8
3. Forskningsdesign og metode	10
3.1. Om utvalget	10
3.2. Om fokusgruppeintervjuene	11
3.3. Om analyse av data	11
4. Resultater	13
4.1. Hvorfor drive med idrett	13
4.2. Om erfaringer med å bli filmet og/eller strømmet	13
4.3. Ungdommenes syn på filming og strømming	14
4.4. Mer stress, mer skjerm – eller bare litt koselig?	16
4.5. Noen bekymringer likevel	17
4.6. Spesielt sårbare grupper – alle skal med?	19
4.7. Om retningslinjene	20
4.8. Hvem tjener på at det strømmes?	22
4.9. «Vi ble i utgangspunktet aldri spurt»	23
5. Konklusjon	25
6. Litteraturliste	26
Vedlegg 1	29
Vedlegg 2	30
Vedlegg 3	32

Sammendrag

Denne rapporten handler om et utvalg idrettsaktive ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett, og om hva de mener bør være regler og praksis på feltet. Rapporten tar også for seg hva filming og/eller strømming handler om for ungdommene selv, hvordan de resonnerer, og hvordan de i fellesskap gir mening til fenomenet filming og strømming i breddeidrett. Basert på fem fokusgruppeintervjuer med idrettsaktive ungdommer fremkommer det i denne rapporten at ungdommene er positive til strømming av breddeidrett fra 15 års alder. For ungdommene handler dette i hovedsak om fire forhold; at nære og kjære kan følge med og se dersom de ikke har anledning til å være fysisk til stede i forbindelse med kamper eller turneringer, at strømmingen kan brukes som et verktøy for å lære og for å utvikle seg som idrettsutøvere, at trenere eller andre med ansvar for enkeltutøvere eller lag får et verktøy som kan sikre utøveren utvikling og at strømmingen representerer en mulig inntektskilde for klubbene ungdommene er medlemmer av. For ungdommene vi har intervjuet settes filming og/eller strømming ikke i sammenheng med en opplevelse av økt press eller stress. De opplever heller ikke at strømming gjør idretten mer seriøs eller alvorlig. Langt på vei knyttes dette til at presset de opplever allerede er der. Strømming vil derfor ifølge ungdommene selv ikke medføre en større belastning. Til tross for dette uttrykker ungdommene enkelte bekymringer. Ikke primært på vegne av dem selv, men på vegne av andre. De reflekterer

over at strømming for noen kan gjøre at idretten oppleves mer seriøs og alvorlig, at mobbing i noen grad kan forekomme, at for nærgående filming vil kunne skje, at enkelte vil kunne føle på et kropps- eller utseendepress, og at noen på den ene eller andre måten kan bli uthengt. De bekymrer seg også for om muligheten for å reservere seg fra å bli strømmet i praksis vil fungere, og de bekymrer seg for at de kan bli «avslørt» dersom de velger å reservere seg. For de som er med i lagidretter er det nærmest utenkelig å skulle være den ene, som «ødelegger» for laget. For mange er det å ta et valg om å fortsette med idrett også et indirekte valg om å «la seg strømme». I rapporten forstår vi ungdommens positive holdning til filming og/eller strømming i lys av at de tilhører en generasjon som omtales som digitalt innfødte. Vi forstår også ungdommenes positive holdning til filming og/eller strømming i lys av at de er en del av et idrettslig kollektiv. Lagkamerater, trenere, foreldre og støtteapparat virker inn på ungdommenes holdninger. Mye tyder på at det å ta et selvstendig valg om å bli filmet og/eller strømmet eller ikke, i en idrettskontekst, er vanskelig. Det er viktig å understreke at denne rapporten kun baserer seg på fokusgruppeintervjuer med et mindre utvalg idrettsaktive ungdommer. Rapporten gir derfor ikke generaliserbar kunnskap om ungdommers syn på filming og/eller strømming i breddeidrett. Rapporten går heller i dybden på et utvalg ungdommers perspektiver.

1. Innledning og mål med rapporten

Filming og strømming av breddeidrett har økt betydelig i omfang det siste tiåret. Å filme betyr å ta et opptak av en kamp, konkurranse eller trening med mobiltelefon eller annet kamera. Strømming betyr å sende en kamp, turnering eller konkurranse direkte (live) på nett eller i en app uten at innholdet må lastes ned. Strømming leveres gjerne av en profesjonell strømmeleverandør, mens filming gjøres av trenere, foreldre, publikum eller andre tilknyttet laget. Praksisen har vært lite regulert. Norges idrettsforbund (NIF) har oppgitt som sin oppgave og rolle å få filming og strømming av breddeidrett inn i kontrollerte former, og har vedtatt et sett overordnede retningslinjer som alle organisasjonsledd i norsk idrett må følge (NIF, 2022). Blant annet skal det ikke strømmes fra aldersklasser under 15 år eller dersom det deltar utøvere under 13 år i de eldre aldersklassene. NIF har igangsatt en evalueringsprosess der målet er å styrke kunnskapsgrunnlaget og å sørge for at de som berøres av strømming i breddeidrett blir hørt. Med utgangspunkt i fem fokusgruppeintervjuer med idrettsaktive ungdom er formålet med denne rapporten å bidra til å realisere et slikt mål. For prosjektet er følgende problemstilling definert: Hva mener ungdom om strømming og filming av breddeidrett, og om hva som bør være regler og praksis på feltet?

NIFs ønske om å belyse nevnte problemstilling bunner også i en intern og offentlig diskusjon om hvorvidt strømming av breddeidrett er et gode eller et onde. Etter at avtaler mellom et antall særforbund og strømmeleverandøren MyGame ble inngått¹, har det vært avdekket uheldige hendelser mange har reagert på. Overskrifter som «Stopp strømming av barn på nett», «Hun vil skrote filming av breddeidrett for unge» og «En debatt preget av moralsk panikk» er eksempler på hvor opphetet debatten etter hvert ble. Ungdommers eget perspektiv på strømming av breddeidrett er ikke bare viktig for å styrke deres medvirkning i beslutninger som angår dem selv. Det er også viktig for å belyse mer grunnleggende spørsmål om hvor vidt strømming av unge menneskers idrettsdeltakelse er tilrådelig i det hele tatt, hvilke interesser praksisen tjener samt hvilke konsekvenser den har for andre problemstillinger NIF og særforbund er opptatt av,

som mangfold, inkludering og frafallet i ungdomsidretten. Det er naturlig at en undersøkelse om ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett også berører slike spørsmål. For å få grep om dette har vi latt oss veilede av følgende underproblemstillinger: Hva handler filming og strømming av breddeidrett om for ungdommene selv? Hvordan resonnerer de? Og, hvordan gir de i fellesskap mening til fenomenet filming og strømming i breddeidrett?

Til tross for at strømming av breddeidrett ble innført i Sverige for en del år tilbake, er det ikke å oppdrive forskning om tematikken. Dersom vi søker etter omtale av ordningen i svenske medier, ser vi at det også i Sverige har vært debatter om hvorvidt strømming er tilrådelig eller ikke. I fotballklubben AIK har eksempelvis klubben selv tatt et prinsipielt standpunkt. «Barn ska inte behandlas som vuxna och det är också därför tv-sända ungdomsmatcher måste bort», (Nyström, 2022). Samtidig vet vi at strømming av breddeidrett foregår i stort omfang, også i Sverige. Gitt den manglende kunnskapen om tematikken har NIF bedt om en kunnskapsstatus som løfter frem ungdommens egen stemme.

Det er viktig å understreke at denne rapporten kun baserer seg på fokusgruppeintervjuer med et mindre utvalg idrettsaktive ungdommer. Rapporten gir derfor ikke generaliserbar kunnskap om ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett. Rapporten går heller i dybden på et utvalg ungdommers perspektiver. Dette gjenspeiles i rapportens induktive og empirinære analyse av dataene. Fordi ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett ikke kan forstås i et vakuum har vi valgt å tilnærme oss dataene med et valgt perspektiv: At ungdommene vi har snakket med tilhører en generasjon som gjerne omtales som digital natives (Prensky & Gee, 2006), net generation (Tapscott, 2009) og Google generation (Gunter et al., 2009). Dette poenget bringer vi inn i vår analyse av dataene.

¹ Norges Håndballforbund, Norges Ishockeyforbund, Norges Bandyforbund, Norges Volleyballforbund, Norges Basketballforbund og Norges Fotballforbund hadde ulike innganger og prosesser knyttet til avtalen med MyGame der TV2 og Amedia er involvert på eiersiden.

2. Bakgrunn

Flere særforbund har over tid inngått avtaler med ulike strømmeleverandører om å strøkke breddekamper med spillere fra 13 år eller eldre. I 2022 ble dette fulgt opp med en samarbeidsavtale mellom NIF, ett antall særforbund og strømmeleverandøren MyGame. Dette for å ta kontroll på strømming av breddeidrett og for å sikre de tekniske løsningene. For de seks særforbundene som var involvert i avtaleinngåelsen var målet med avtalen å sikre en mer synlig og tilgjengelig breddeidrett, som igjen skulle bidra til et større engasjement og økt rekruttering. Det ble også argumentert for at en slik ordning kunne gi gode inntekter til klubb². I tillegg ble det argumentert for at avtalen ville sikre trenere og utøvere et verktøy som kunne brukes til kampanalyser og spillerutvikling. Et viktig argument var også at idretten ønsket å sikre at personvern ble ivaretatt, noe NIF og de seks særforbundene påpekte sto i motsetning til tidligere praksis, der kamper ble filmet og strømmet og lagt ut på ulike plattformer uten at de involverte var blitt informert eller kunne reservere seg fra slik praksis. Argumentasjonen for å inngå avtalen var med andre ord sammensatt.

På egne hjemmesider omtaler MyGame seg som «breddeplattformen for norsk idrett» (MyGame, 2023b). Deres visjon er å gjøre strømming av breddeidrett trygg og enkel. Ved å kjøpe et abonnement kan man via plattformen se breddeidrett direkte og i opptak på TV2Play. Teknisk realiseres strømmingen ved at det er satt opp/skal settes opp spesialutviklede sportskameraer i anlegg der særforbundene som har inngått avtale med MyGame har aktivitet. For at en kamp eller turnering skal kunne strømmes må dette registreres i idrettens egne turnerings- og kampsystemer. Om en kamp eller turnering er av

offentlig interesse eller ikke vurderes av det enkelte særforbund, men også andre som er tilknyttet et bestemt arrangement kan gå inn i idrettens systemer og «huke av for» om kampen eller turneringen kan strømmes eller ikke. Dersom ett av lagene eller minst en person i kamptroppen (lagreservasjon/ personreservasjon) har reservert seg fra filming fanges dette opp i systemet og kampen eller turneringen blir ikke strømmet. For de som deltar i individuelle idretter må disse aktivt samtykke for at strømming kan foregå. Gjennom redaksjonell og teknologisk tilstedeværelse skal MyGame sikre at det kun er kamper eller turneringer som er godkjent for strømming som blir strømmet. I tillegg skal strømmingen sikres av et tilstedeværende sekretariat. Det vil si at de som er ansvarlige i forbindelse med en kamp eller en turnering skal kunne stoppe opptak gjennom en egen stoppfunksjon, dersom uheldige hendelser oppstår. Dersom dette ikke skjer, skal MyGame slette klippet. Dette avhenger derimot av at hendelser blir rapportert. Flere har påpekt at det er en rekke svakheter og usikkerhet ved systemet, som gjør at det er grunn til å stille spørsmål ved om strømming av breddeidrett er trygt nok.

Til tross for at det har blitt utviklet tekniske løsninger som skal sikre at strømming av kamper eller turneringen kun skjer der kamper eller turneringer er godkjent for strømming, og til tross for lagenes og enkeltpersoners mulighet til å reservere seg fra strømming, lot reaksjonene ikke vente på seg. Etter flere uheldige episoder³, ble det fra flere hold påpekt at dette var en ordning som ikke var tilrådelig eller ønskelig. Det ble blant annet pekt på at barnets beste og barnets rett til privatliv og personvern ikke var ordentlig vurdert fra idrettens side. I tillegg ble det

² Et abonnement koster per tid kroner 129,- kroner i måneden, eller 990,- per år. Ifølge MyGame sine nettsider går 20 prosent av inntektene til «klubben i ditt hjerte» (MyGame, 2023b).

³ Blant annet ble en 12 åring filmet i en slåsskamp på banen (Schjesvold & Friberg, 2022) og en gruppe unge jenter ble filmet under trening etter at en kamp ble flyttet i siste liten (Schjesvold, 2022).

påpekt en rekke bekymringer knyttet til kommersialisering og profesjonalisering av barne- og ungdomsidretten. Det har også vært påpekt at ordningen vil kunne virke ekskluderende. Andre har pekt på at strømming kan bidra til at færre voksne møter fysisk, fordi det i en travel hverdag blir litt for praktisk å følge med digitalt. Manglende ivaretagelse av barn med beskyttelsesbehov har også blitt trukket frem som en bekymring. Som en konsekvens av nevnte hendelser ble det stilt krav om, blant annet fra enkelte idrettskretsers side, at nye retningslinjer måtte formuleres. Idrettsstyret vedtok nye retningslinjer for strømming av barne- og ungdomsidretten, som trådte i kraft i juni 2022. Disse omfattet blant annet følgende innstramminger:

- Det skal ikke strømmes fra barne- og ungdomsidretten i aldersklasser under 15 år eller dersom det deltar utøvere under 13 år.
- Det stilles krav til god informasjon, bruk av felles reserverasjons- (lagidretter) og samtykkeløsning (individuelle idretter) med automatisk stopp dersom barn og unge med beskyttelsesbehov deltar.
- Filming skal ha fokus på aktivitet og ikke på enkeltutøvere.
- Det skal ikke lagres eller distribueres filmer av idrettsaktivitet ved bruk av sosiale medier og andre åpne kanaler.

Målet med de nye retningslinjene var ment å gi et tydelig og restriktivt rammeverk for NIFs organisasjonsledd i tråd med gjeldende lovgivning. Det ble i denne forbindelse også formulert fra NIF sin side at dersom organisasjonsledd inngår avtaler med eksterne aktører, at disse retningslinjene måtte overholdes. Til

tross for innføring av nye retningslinjer stilnet ikke kritikken. I januar 2023 ble det meddelt at avtalen om strømming av breddeidrett i aldersbestemte klasser midlertidig var satt på vent. TV2-sjef Olav T. Sandnes erkjente i denne sammenheng at prosessen omkring utrullingene ikke hadde vært god nok (Hoel et al., 2023). Inntil videre skal utøvere under 18 år ikke filmes. Dette skjedde også etter at flere kommuner hadde sagt nei til strømming i sine idrettshaller. En innvending som ikke er nevnt er at ungdommer som berøres av strømming i breddeidrett ikke har blitt hørt. Målsettingen med denne rapporten er derfor å la et utvalg ungdommer komme til orde.

3. Forskningsdesign og metode

Rapportens problemstilling blir belyst med utgangspunkt i fem fokusgruppeintervjuer med idrettsaktive ungdom som har fylt 16 år (primært født i 2007). Ungdommene har delt sine erfaringer med å bli filmet og/eller strømmet og har gitt uttrykk for sine synspunkter på dette. I tillegg har de fått anledning til å reflektere over NIFs retningslinjer⁴. Som tidligere beskrevet har vi i intervjuene også vært opptatt av hva filming og strømming handler om for ungdommene selv, hvordan de resonnerer, og hvordan de i fellesskap gir mening til fenomenet filming og strømming i breddeidrett.

3.1 Om utvalget

Utvalget er bredt sammensatt der både kjønn, geografisk spredning, hvilken idrett ungdommene er aktive i og hvor sportslige ambisiøse de er varierer. Når det gjelder type idretter kan det særlig tenkes å være viktige forskjeller mellom deltakere i individuelle idretter og deltakere i lagidretter. Variasjon i sportslige ambisjoner følger av en hypotese om at sportslig ambisiøse ungdommer som hovedregel er mer positive til strømming enn ungdommer med andre motiver for å delta i idrett. Denne variasjonen søkes mellom de fem fokusgruppene. Vårt utgangspunkt har også vært at hver gruppe skulle rekrutteres fra samme lag eller treningsgruppe. Dette gjelder tre av gruppene, mens to er en miks av gutter og jenter fra samme idrettslag. Totalt har vi intervjuet 25 ungdommer. 22 er født i 2007, tre er noe eldre.

Enkelte svakheter ved utvalget er verdt å nevne. Det er kun idrettsaktive ungdom som har blitt hørt i denne rapporten. Vi har ikke snakket med ungdom som av ulike grunner har sluttet å drive med idrett. 76 prosent av befolkningen mellom 9 og 15 år driver med organisert idrett (Statistisk sentralbyrå, 2021). Det er de yngste som er mest aktive. Blant 9-12-åringene var det i 2021 nesten 80 prosent som drev med organisert idrett. Blant de

mellom 13 og 15 år var andelen 70 prosent, mens den sank helt til 30 prosent for ungdommer mellom 16 og 19 år. Dataene vi baserer denne rapporten på representerer med andre ord en forholdsvis eksklusiv gruppe ungdommer – de som har valgt å fortsette med idrett. Vi vet at de som slutter med idrett slutter av flere grunner, en av de viktigste årsakene er at idretten blir for seriøs og alvorlig (Solstad et al., 2022). Dette gjelder både for gutter og jenter. De som blir igjen, har trolig en annen holdning til å bli filmet og/eller strømmet. Flere av de vi har snakket med har oppgitt at de tar idretten sin forholdsvis seriøst. Et spørsmål er derfor om seriøse eller «satsende» idrettsungdom har en annen innstilling, til filming og/eller strømming, enn ungdom som har sluttet med idrett. Når man først velger å være med, må man også forholde seg til de «reglene» og rammene som settes? Det er også verdt å peke på at ungdommene som har sagt ja til å la seg intervjuer, på bakgrunn av en henvendelse via en representant i sin klubb, trolig kan regnes som forholdsvis trygge ungdommer. Å være med i et fokusgruppeintervju der en forsker stiller ulike spørsmål, vil for mange mer utrygge ungdom, kunne virke skremmende.

De økonomiske rammene som har vært avsatt til å utarbeide denne rapporten har satt begrensninger på hvor dypt vi har kunnet gå inn i tematikken. Vi valgte ungdom født i 2007 fordi disse selv kan gi sitt samtykke til å delta i et forskningsintervju⁵. Dersom vi også skulle ha rekruttert yngre ungdom, eller også ungdom som har sluttet med idrett, ville dette ha medført et mer omfattende forarbeid. Vi har derfor gitt ungdommene som har vært involvert anledning til å reflektere over hvordan det ville ha vært å bli strømmet dersom de var yngre. Vi har også gitt ungdommene anledning til å reflektere over hvordan grupper av ungdom som kanskje ikke er så trygge, som ikke satser på idrett eller som har en annen bakgrunn enn ungdommen selv, vil kunne oppleve strømming av breddeidrett.

⁴ Se vedlegg 2

⁵ Se vedlegg 3

3.2 Om fokus- gruppeintervjuene

Fokusgruppeintervjuene har hatt en lengde på 45 min til 1,5 timer og beskrives som en godt egnet metode for å få frem hvordan mennesker sammen, gir mening til et sosialt fenomen. Det antas at metoden er særlig egnet ved intervju av allerede etablerte sosiale fellesskap (Morgan & Krueger, 1998). Fokusgruppeintervjuene har vært lagt opp som semistrukturerte intervjuer, der moderatorene⁶ har tatt utgangspunkt i en forhåndsdefinert intervjuguide. Det har vært viktig å etablere en trygghet i gruppa innledningsvis. Vi har derfor lagt vekt på å spørre ungdommene om hvem de er, hva som motiverer dem til å drive med idrett og også litt om hva slags planer og ambisjoner de har med sin idrett. Vi har også i intervjuene bedt ungdommene om å reflektere over det som kan betraktes som positive konsekvenser av strømming, men også bedt de om å reflektere over det som kan betraktes som negative konsekvenser. Intervjuene ble tatt opp og deretter transkribert ordrett. Dataene er anonymisert og oppbevares på sikker server ved Norges idrettshøgskole. Dataene vil bli slettet senest fem år etter prosjektslutt. Studien er godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD) (vedlegg 1).

Til tross for at det er mange styrker ved å ta i bruk fokusgruppeintervjuer for å innhente data, er det også enkelte svakheter ved denne metoden som bør nevnes. Et fokusgruppeintervju gir ikke hver enkelt informant like mye taletid. Et design der ungdommene hadde blitt intervjuet enkeltvis, vil kunne ha gitt en større bredde i materialet. En annen svakhet er at moderatorene får mindre tid til å bygge tillitt til den enkelte ungdom. Enkelte kan også dominere samtalen og legge føringer på det som «kan bli sagt – ikke kan bli sagt». Under intervjuene har moderator derfor vært opptatt av å sikre at alle

kommer til ordet. Moderatorene har også fulgt litt ekstra opp der ungdommene har uttrykt noe som avviker fra det som tidligere har blitt sagt i intervjuet. Moderatorene har altså vært opptatt av å lytte ekstra, og følge opp, der alternative «posisjoner» har blitt uttrykt. Til tross for at vi antar at ungdommene vi har møtt er forholdsvis trygge, kan det i en kontekst av et fokusgruppeintervju likevel være vanskelig for ungdommene å vise usikkerhet. Det kan også være gruppedynamikk som oppstår, som moderatorene ikke har vært nok oppmerksom på. Undersøkelsen er ikke representativ, men gir stemme til et utvalg ungdom som er i målgruppen for strømming.

3.3 Om analyse av data

I rapporten har vi rendyrket en induktiv empirinær og åpen analyse, som innebærer en finlesning av data uten en gitt teoretisk forankring (Tjora, 2017). Formålet har vært å ta avsetts fra der ungdommen står og erfarer. Det har altså vært et mål å gi ungdommene «mer plass» enn man ville ha gjort i en mer teoretisk inspirert forskningsrapport. Til tross for dette forstår vi ikke ungdommenes syn på filming og strømming i et vakuum. Analysen tar utgangspunkt i at vi har snakket med en gruppe unge mennesker som tilhører det som gjerne omtales som digitalt innfødte, generasjon Z – også referert til som iGen og Gen Zers, som betegner individer født i perioden 1995 og 2012 (Pichler et al., 2021). En generasjon forstås her som en gruppe individer som har felles erfaringer og verdier, gitt av den tiden de vokser opp i og de samfunnsmessige omstendighetene de har vært omgitt av. Ungdommene vi har intervjuet tilhører en generasjon individer som har brukt ulike typer medier, teknologi og internett store deler av livet. Altså snakker vi her om en gruppe individer som selv har god kjennskap og kompetanse på teknologi,

⁶ Fire av fem intervjuer ble gjennomført av Hanne Sogn, ett av intervjuene ble gjennomført av en annen forsker av praktiske årsaker.

internett og sosiale medier. Facebook, Instagram, Snapchat, Twitter og YouTube er eksempler på «kanaler» ungdom i denne aldersgruppen daglig tar i bruk. De ulike kanalene har ulike funksjoner, men gir alle ungdommene anledning til å se andre og til å legge ut bilder eller filmklipp av seg selv. Med interaksjon mellom det som omtales som brukere og den som legger ut kan ungdommen få ratings, likes, bli tagget og få kommentarer. I motsetning til tradisjonelle medier som eksempelvis TV, radio og aviser er det brukerne som legger føringer på hva innholdet skal være i et sosialt medium. Gjerne filmer ungdommen seg selv eller venner/familie og deler enten fullt offentlig eller mer «lokalt» i mindre grupper. Generasjon Z har også vokst opp i en tid der «idrettsstjerner» og toppidrettsutøvere deler om sine liv via blogger eller andre sosiale medier. Å se seg selv eller andre *live* på film er med andre ord forbundet med noe høyst vanlig. Ungdommene vi har snakket med er allerede, forut for at de har blitt presentert for filming og strømming i forbindelse med at de utøver sin idrett, innlemmet i det Thomson (2008) omtaler som en multimodal visuell verden. Hvilket innebærer at de har blitt sosialisert inn i en visuell verden. Dette kan kobles til oppvekst og «danning» i bred forstand. Tradisjonelt har dannelsesbegrepet vært knyttet til enkeltmenneskets integritet, autonomi og sosiale bevissthet (Hagtvet, 2009, s. 8), eller som Østerud (2007, s. 39) har påpekt, til «... menneskets forhold til seg selv, til samfunnet og til verden». Østerud skiller mellom en hegemonisk dannelsesforståelse, der tradisjonen og kanonen er utgangspunktet, og en mer dynamisk forståelse, der mennesket ikke nøyer seg med å overta nedarvede forestillinger og oppsamlede kunnskaper, men aktivt danner seg selv i dialog med sine kulturelle og sosiale omgivelser». Generasjon Z har blitt «dannet» på en annen måte enn tidligere generasjoner gjennom at de har opparbeidet seg en form for mediekompetanse, og også utviklet en evne til å nyttiggjøre seg digitale verktøy og nettressurser, på en annen måte enn tidligere generasjoner. Begrepet mediering viser til at læringsprosesser skjer gjennom en eller annen form for samspill med personer i omgivelsene våre, der omgivelsene blir mediert gjennom de kulturelle redskapene vi har for hånden. Med andre ord vil omgivelsene, via slike redskaper ha betydelig innflytelse på hvordan vi orienterer oss og handler i virkeligheten (Østerud, 2007, s. 46). Filming og strømming forstås i denne rapporten derfor som noe som koordinerer og organiserer ungdommenes praksiser og tenke- og væremåter. Noe ungdommen er seg bevisst, men

også noe de ikke er seg bevisst. Altså er det ikke alltid synlig for ungdommene selv, hvordan filming og strømming påvirker deres liv og erfaringer. Nettopp derfor har vi i arbeidet med analysen også vært opptatt av hva filming og strømming handler om for ungdommene selv, hvordan de resonnerer, og hvordan de i fellesskap gir mening til fenomenet strømming i breddeidrett.

4. Resultater

Den empirinære induktive tilnærmingen til dataene innebærer at resultatene som blir presentert i denne delen av rapporten ligger tett opp til det ungdommene selv har sagt og gitt uttrykk for i fokusgruppeintervjuene. Overskriftene representerer hver for seg temaer vi har stilt spørsmål om, men reflekterer også temaer ungdommene selv har brakt på banen i intervjuene. Punkt 4.1 gir oss et bilde av hvem ungdommene vi har snakket med er, punkt 4.2 tar utgangspunkt i at ungdommene vi har snakket med har omfattende erfaring med å bli filmet og/eller strømmet, punkt 4.3 tar for seg hva ungdommene selv tenker om strømming av breddeidrett, punkt 4.4 handler om at ungdommene ikke opplever noe mer stress eller press ved å bli filmet eller strømmet, punkt 4.5 tar for seg at ungdommene også har en rekke bekymringer, til tross for sin positive innstilling til filming og strømming. Under punkt 4.6 belyser vi hvordan ungdommene reflekterer over hvordan «andre» kan ha større utfordringer med filming og strømming enn det de selv har, punkt 4.7 tar for seg ungdommens syn på noen av NIFs retningslinjer for strømming. Under punkt 4.8 tar vi for oss ungdommens forhold til strømmeleverandører og inntekspotensialet for klubb. Under punkt 4.9 gjør vi et poeng ut av at ungdommene selv gir uttrykk for at de har noen bekymringer knyttet til at de «egentlig aldri ble spurt» om det å bli filmet og/eller strømmet er greit. Overordnet representerer overskriftene hver for seg sentrale resultater fra fokusgruppeintervjuene.

4.1 Hvorfor drive med idrett

Ungdommene vi har snakket med har både lik og ulik motivasjon for å drive med idrett. Flere påpeker at de driver med idrett fordi det er gøy og sosialt, men også fordi det er «... morsomt å bli så god som mulig» og/eller fordi det er «... en fin måte å holde seg i form på». Andre har tydelige ambisjoner og ønsker om «... å nå så langt som mulig» eller å «... bli en av verdens beste», i sin idrett. De fleste av ungdommene vi har snakket med trener 3 – 6 dager i uken, for noen er det færre treninger når det ikke er sesong, for andre er det flere fordi kamper erstattes med flere treninger utenom sesong. Enkelte beskriver at de i utgangspunktet har ønsket å «... nå langt» med sin idrett, men at de har blitt stoppet av skader. På spørsmål om hvor lenge ungdommene har planer

om å drive med idrett er det for de som ikke satser et mål å drive på «... så lenge det er gøy», for de som satser er målet «... å nå toppen, bli best» i sin idrett. De som ikke satser vektlegger at dersom det blir «... for mye og seriøst», vil dette kunne virke inn på deres motivasjon om å fortsette med idrett eller ikke. Godt illustrert av følgende sitat:

«Man merker også nå at vi kommer opp i den alderen der hvor de fleste velger å satse, eller ikke. Vi kommer opp i den perioden der veldig mange velger å slutte, fordi de merker at laget satser for mye til at du føler at du har lyst å være med».

At man «... fort kan bli litt glemt» i en slik kontekst, er et argument som går igjen på vårt spørsmål om de er motivert for å holde på med idrett, også i fremtiden.

De aller fleste har drevet med idrett fra de var forholdsvis små, flere fra 6-7 års alder. De aller fleste har også holdt på med flere idretter samtidig. Enkelte nevner at de har drevet med 3 og 4 idretter parallelt, forut for å ha tatt et valg om å gå for idretten de nå bedriver eller satser på. Av de som satser, er det også flere av ungdommene som går på en idrettsungdomsskole. Et ikke utypisk svar på vårt spørsmål om hva den enkelte ungdom har vært med på forut for at de valgte idretten de i dag driver med, kan illustreres med følgende sitat:

«Jeg har spilt basket, veldig tidlig fra først til fjerde klasse, og fotball fra andre til fjerde. Så startet jeg med håndball i fjerde klasse, så har jeg spilt håndball helt siden det. Så har jeg gått på turn og sånt».

4.2 Om erfaringer med å bli filmet og/eller strømmet

På vårt spørsmål om ungdommene selv har erfart å bli filmet og/eller strømmet i forbindelse med at de har spilt kamper og/eller vært med på ulike typer turneringer, svarer samtlige ja. Det fremkommer også at det først og fremst har vært ivrige foreldre som i denne sammenheng har hatt rollen som «filmfotografer». Opptakene som har blitt gjort har primært blitt delt med foreldre

og spillere via lukkede grupper i en sosial media app eller i Spond.

«Vi hadde vel en engasjert mor en periode, som filmet mye av kampene. Da filmet hun på Facebook til de foreldrene som satt hjemme. Så da kunne de følge med liksom, på en chat hun hadde åpnet der da, så kunne man se på kampen».

Flere peker på at de tidligere har blitt filmet via en privat Facebook gruppe. Enkelte fra 14 års alder, andre noe tidligere. Det nevnes også av enkelte at de har erfaring med at det har blitt brukt mer profesjonelt utstyr, som Veo kameraer, som ifølge ungdommene brukes til å filme og livestream kampene. Flere har også erfart at eksempelvis finalespill har blitt strømmet direkte av VGTV, lokalaviser eller Direktesport som er Amedias strømmeportal for direktesendt sport. Andre igjen har også erfaring med at aktiviteten de har vært med på har blitt strømmet av MyGame.

«I starten så var det jo MyGame som filmet våre kamper, også før det så har vi filmet via sånn privat Facebook gruppe for foreldre og sånn, sånn at de skal få med seg det. Også hadde vi også sånn at foreldre streamet, men det var jo litt i sesongstart, da hadde vi litt MyGame».

Det gjennomgående er likevel at de fleste har mest erfaring med filming som gjøres av foreldre eller trenere, for læring eller deling «lokalt» i lukkede grupper.

4.3 Ungdommenes syn på filming og strømming

En praksis er, for de som driver med lagidrett, ifølge ungdommene selv, at lagene i forkant av kamper eller turninger seg imellom blir enige om, om det skal filmes eller ikke. Det er muligheten for å kunne se seg selv i etterkant av at aktiviteten er gjennomført, som trekkes frem som et viktig argument for filming.

«Jeg føler at det kommer til hjelp når jeg har hatt en dårlig kamp. Da kan jeg kanskje se veldig tydelig hva jeg gjorde feil og hva jeg kunne gjort bedre. Enn hva jeg kunne hvis noen bare fortalte meg

det. Det hadde ikke vært like lett å se det, eller forstå det på en måte».

En annen påpeker at det er lærdommen man kan få ved å se seg selv i aksjon som også for hen er det viktigste ved at det filmes og/eller strømmes.

«For det er jo ganske lærerikt, og vi har hatt noen økter hvor vi har sett på kamper. Og fått i oppdrag å sette oss i grupper, og evaluere kampen. Og det er utrolig bra lærdom».

For noen er dette også den eneste grunnen til at filming og/eller strømming er viktig.

«Det er veldig deilig å sitte og se på kampen på nytt og se om du gjør det dårlig og så ser du det. Også er det veldig lett å spole og se bytta dine, så det er den eneste grunnen til at jeg bruker det i hvert fall».

Det kan synes som at trenere spiller en vesentlig rolle i hvorvidt det filmes og/eller strømmes eller ikke. Mange av ungdommene peker på at trenere gjerne bruker opptakene til å gjøre analyser eller også gjennomgå opptakene med utøvere eller lag.

«Treneren vår synes det er veldig viktig. Han har litt fokus på at vi kan filme kampene. Sånn at vi kan analysere etter på kampen. Hva vi kunne gjort bedre og hva vi gjorde bra. Sånn til neste kamp».

For flere er filmingen og/eller strømmingen knyttet til muligheten for å lære. Dette gjelder også de som driver med individuelle idretter.

«Innimellom er det målganger de filmer, men det bryr jeg meg ikke så mye om. Også legges det ut på Snapchat og Facebook og sånn. Har ikke helt sjekket Instagram».

Flere stemmer i at å kunne lære er et avgjørende poeng for dem, enten det filmes på den «gamle måten», eller strømmes og gjøres tilgjengelig på TV (som ungdommene selv sier).

«Jeg synes, jeg ser ikke problemet i at det filmes, for de kan bare se tilbake på matchene og se hva vi har gjort bra, hva vi har gjort dårlig. Så kan vi lettere analysere vårt eget spill. Eller vi kan forsøke å se på andre kamper og se nå skal vi spille NM til helga liksom, se på andre lag og hvordan de spiller. Så det bli lettere nå».

Strømming av kamper knytter seg for ungdommene også til å kunne forberede seg på hva slags type motstand de skal møte.

«Det kan jo godt brukes strategisk. For eksempel hvis man ser at de er veldig bakpå».

Andre igjen peker på at strømming vil kunne gi «talentspeidere» eller andre som driver med uttak til kretslag eller landslag en enklere jobb.

«Hvis du har lyst til å vise deg frem, så er det ikke så lett for krets- eller landslagstrenerne å følge med. Det er mye lettere for svenske trenere også, det er mange norske som flytter til Sverige, det er lettere for dem nå å følge med på norske spillere, de kan sitte hjemme i stuen og se på kampene, istedenfor å nesten reise å speide eller høre på trenere. Sånn sett er det et godt argument for det».

Også andre påpeker at strømmingen kan bidra til å forenkle ulike utvelgelsesprosesser.

«Det kan jo være at flere kan se da. At man ikke trenger å reise de to timene for å se på en eventuell spiller»

Erfaring med å bli filmet og/eller strømmet er for ungdommene vi har snakket med likevel noe ungdommene ikke har reflektert så mye over. For de fleste har dette blitt en del av en normalitet. På spørsmål om de noen gang tenker over at de blir filmet og/eller strømmet svarer de fleste at dette mest av alt har blitt en form for rutine. Noen innrømmer likevel at det kan «ha slått dem» i enkelte sammenhenger.

«Jeg tenker litt på det, av den grunn at jeg står i mål. Så da blir det ganske ..., da får du litt tid til å tenke på en måte».

Andre igjen, opplever at filmingen og/eller strømmingen kommer helt i bakgrunnen:

«Nei, du legger jo merke til det, men det står jo også ganske høyt over bakken, så du ser det på en måte ikke, eller du ser det liksom ... hvis jeg merker det, så er det fordi ballen triller bort, også skal du ta innkast liksom. Bortsett fra det tenker du ikke på at du blir filmet».

Enkelte har allerede erfaring med at kampene deres har blitt strømmet av MyGame, men peker samtidig på at det ikke har blitt noe mindre filming og/eller strømming etter at idretten satte avtalen med MyGame på vent.

«Også når MyGame er nede blir det filmet. Vi har tilgang på Spiideo i alle hallene⁷. Da får vi sett matchene våre på Spiideo. Så vi har alltid hatt tilgang til matcher selv om MyGame er nede en periode».

Spiideo er en strømmetjeneste som har vært i bruk, også forut for MyGame avtalen ble inngått. Det kan synes som at dette er opptak ungdommens selv ikke har forholdt seg så mye til.

«Nei, den er litt mer for trenere som bruker den litt mer til å ta opp klipp å se på klipp og vise frem klipp og sånn. Så vi hadde ikke tilgang til det før i år. For man begynner kanskje ikke å analysere eget spill før man er sånn U16 og U18».

Det fremkommer også at det for ungdommen vi har intervjuet ikke nødvendigvis vil oppleves så mye annerledes om det er MyGame eller andre som filmer og/eller strømmer.

«Tenåringer og ungdom legger generelt ut ting av seg selv på nett da. Du legger kanskje ut et bilde av deg i fotballklær på snapchat og sånn uansett, så kanskje det ikke er så farlig at besteforeldre skal kunne se deg?».

Som vi ser, er det for ungdommene vi har snakket med ikke noe nytt å bli filmet og/eller strømmet. De har alle erfaring med at det filmes «på gamlemåten» og/eller ulike former for strømming, både via MyGame og andre strømmeleverandører. Som vi også ser knyttes strømmingen først og fremst til at dette gir ungdommen et verktøy til å «kunne se seg selv» og lære. De knytter også strømmingen til at voksenpersoner rundt laget eller enkeltutøvere, så som trenere eller «talentspeidere» gis anledning til å se og bruke opptakene til kampanalyse eller rekruttering til kretslag, landslag eller lignende. Som vi skal se av neste avsnitt opplever likevel ikke ungdommen at strømmingen bidrar til å gjøre idretten mer alvorstung eller seriøs.

⁷ Spiideo er en automatisert kameraløsning for opptak, analyse og kringkasting av sportsvideoer.

4.4 Mer stress, mer skjerm – eller bare litt koselig?

Et av spørsmålene vi stilte i fokusgruppeintervjuene handlet om hvorvidt ungdommene føler eller vil føle noe større press dersom kampene eller turneringene de er med på, strømmes direkte og gjøres tilgjengelig for et større publikum. De aller fleste ungdommene avviser dette.

«Nei, jeg kjenner ikke på noe press liksom. Men jeg forventer av meg selv å prestere da».

Andre igjen kan ha reflektert over at det kan føre til et større press.

«Det kan jo bli at man tenker at det er for seriøst. At man tenker, oi shit, nå kommer hele verden til å se på meg. Og det er jo typiske jenter da, at vi er litt sånn; hva om jeg gjør en feil, eller hva om jeg gjør det og det. Man bør drøfte seg gjennom det ganske nøye da, men jeg tenker at når man har gjort det, og eventuelt sier nei, da er det ikke vits i at treneren tar tak i deg».

Flere peker på at dette ikke er et press som alene kommer av at det filmes og/eller strømmes.

«Det kan jo bli litt mer prestasjonsangst, men det kan det jo gjøre uansett på en måte. Så jeg tror ikke at det blir filmet skaper mer press. Fordi presset er der fra før av, og jeg vil tippe at man kanskje velger å plukke litt hvilke kamper man filmer. Jeg vil tro de vil prioritere 3. divisjon fremfor 5. divisjon. 5. divisjon er mer for å ha det gøy. Så sånne lag som spiller bare for å ha det gøy, blir kanskje som regel ikke filmet».

At idretten har blitt mer seriøs og mer «alvorlig» ettersom ungdommene har blitt eldre er noe flere reflekterer over. Ungdommene mener likevel ikke at strømmingen skaper noe mer stress eller press.

«Det er ikke sikkert du legger merke til det kameraet. Så hvis du har det presset på deg, det føler du uansett. Jeg glemmer på en måte at det finnes et kamera der, men likevel har jeg jo de forventningene til meg selv, at jeg må gjøre det og det. Så jeg tror ikke det kameraet gjør så mye forskjell da».

En annen sier:

«Jeg tenker jo for min del, så er det helt greit. Det er ikke sånn at jeg bryr meg om at noen ser at jeg konkurrerer, men for andre kan det jo være ... de kan jo føle at det er, ja at de føler at de ikke klarer å gjøre det de skal i konkurranser fordi at de tenker på at de kan bli filma».

Dersom det skulle filmes i lavere årsklasser enn ungdommens egne er det likevel noen som påpeker at det kan føre til en form for press.

«Ja, jeg kan skjønne at folk føler litt mer press, og det blir litt seriøst kanskje, hvis du er 13 år gammel og kampene dine skal begynne å filmes på TV. Har du MyGame så har du tilgang til ... hvis du har MyGame for å se U20 matcher, så kan du se de som er 13 år da, hvis de blir filmet. Men det kommer jo an på person til person da, så jeg vet ikke helt hva jeg ville tenkt hvis jeg var 13 år. Jeg kunne kanskje synes det var kult å bli filmet, men det er sikkert noen som ville synes det var litt ukomfortabelt».

Det er også flere som hevder at de, gitt av at de har valgt å fortsette med idrett, ikke har noe valg om de skal filmes og/eller strømmes eller ikke.

«Jeg tror på en måte at man må regne med det, hvis man vil bli god i idretten. Det er jo på en måte en av inntektene, dersom du blir god nok. Men hvis det skjer i veldig ung alder så er det kanskje litt tidlig liksom».

At flere kan følge med og engasjere seg i ungdommens aktivitet er også et argument som trekkes frem som positivt av ungdommen selv.

«Sånn hvis mamma og pappa ikke har tid, de jobber eller av en eller annen grunn ikke kan komme for å se meg spille kamp. Så er det ikke sånn at jeg tenker så mye over det. Går det ikke så går det ikke. Det gjør meg ikke på noen måte da, men også besteforeldrene mine, de begynner å bli gamle. Så de kan jo ikke komme til hver kamp. Så har jeg en søster som er litt yngre. Og når hun blir litt nærmere min alder så kanskje de ikke kan komme å se da. Og da, kanskje også sånn for deres del da. For de har jo lyst til å følge med. Og da synes de kanskje det er hyggeligere å kunne se en kamp på TV da».

Flere påpeker at det vil være koselig, det at for eksempel besteforeldre kan se og følge med.

«Jeg tenker at det er mer koselig, enn noe annet. At det skal ikke være seriøst på en måte, det skal være sånn at besteforeldre kan se på».

På spørsmål om dette er en tjeneste de ser for seg at kommer til å bli tatt i bruk svarer ungdommen i hovedsak ja på dette.

«Faren min bor ikke i Oslo, så han liker jo se på kampene mine. Så da kan han se dem på TV nå».

En annen sier:

«Det positive da, jeg har familie i Ålesund, det er ikke ofte de kommer og ser på kamper og sånne ting. Så det hadde jo vært veldig gøy hvis sånne besteforeldre eller tanter og onkler, andre folk får se kampen hvis de ikke har mulighet da. Også kan det jo også, da får du liksom, ja, hvis du har hatt en bra kamp, så vet du at også de vet det. Også sender de kanskje en melding, og at du blir litt sånn, føler seg litt mer inkludert da, med alle».

Flere er opptatt av at familie eller besteforeldre kan få tilgang til å følge litt bedre med på det ungdommene driver med.

«Det regner jeg med. Jeg har jo besteforeldre i Sverige, så det tror jeg liksom. Nå vet jeg ikke om det funker dit da, men jeg regner med at dersom det var mulig, så hadde de sett på, ja».

Samtidig er det ikke mange av ungdommene som tror at MyGame vil få veldig mange abonnenter utover de som er ungdommens aller nærmeste.

«Jeg tror det bare er foreldre. Og bestemor ... Det er ikke noen som er der bare fordi det er gøy å se på. Jeg tror det bare er familie og sånn som ser på. Hvis jeg hadde hatt MyGame, jeg hadde liksom ikke gått inn og sett på en U-13 om jeg ikke kjenner noen der».

Andre påpeker at behovet ikke nødvendigvis er så stort, men at det likevel vil være fint å få kamper eller turnering strømmet dersom foreldre eller andre ikke har anledning til å være fysisk til stede.

«Altså, det er ikke. Det er jo mange som ikke orker å dra på kamper, eller en del da. Og de som bor unna. Det kan være behov for det, det er jo mange som vil ha det. Jeg vet ikke om etterspørselen ville vært så stor da, hvis vi hadde fått tilgang til det. Hvis ikke det hadde blitt strømmet live, så tror jeg ikke behovet ... eller etterspørselen ville vært så stor da. Det vet jeg ikke, men det vil jeg ikke tro».

Få tror også derfor at noen vil utnytte tjenesten til å se ungdom de ikke kjenner utfolde seg i idrett.

«Hvis det er en tjeneste du må betale for, du betaler jo ikke 129,- kroner i måneden for å se venninna di drite seg ut på fotballbanen».

Det er få om noen som mener at et argument mot å filme og strømme er at idrettsungdom skal få fri fra «skjerm» mens de driver med idrettsaktivitet.

«Nei, det er jo ikke noen skjerm involvert når du står der og spiller matchen. Den er jo involvert etterpå. Du sitter på skolen, så enten sitter du der med skolearbeid på pc-en, eller du sitter med film på pc-en, eller du sitter og ser egen kamp på pc-en. Så du erstatter jo bare annen sosial bruk på pc-en med kamp da. Med analyse av kamp. Jeg føler at du ikke sitter der og tenker på telefonen under matchen. Så jeg synes ikke det var et godt argument».

Flere påpeker at det å skulle være uten skjerm eller digitale tjenester ikke er noe argument mot filming og/eller strømming.

«Jeg føler ikke at vi blir koblet på, bare av at vi blir filmet, på en måte. Det er ikke noe vi tenker over eller som tar fokuset vårt eller noe. Fordi det er jo allerede teknologi i idretten på en måte da, sånn vi blir jo filmet noen ganger her og der, så det påvirker likesom ikke oss noe særlig».

Som vi ser opplever ikke ungdommene vi har snakket med at filming og/eller strømming skaper noe mer press eller gjør idretten mer seriøs. Ungdommen kan likevel sette seg inn i at andre vil kunne oppleve dette. Flere påpeker også at filming og/eller strømming er noe de bare må forholde seg til. Mange trekker frem at det at besteforeldre eller foreldre man ikke bor med kan se og følge med, er positivt. Samtidig tror få av ungdommene at det vil bli et «ras» av seere. Enkelte peker i denne sammenheng på at de egentlig ikke tror at behovet for en slik tjeneste er så stor. Som vi skal se av neste avsnitt mener de også at de positive konsekvensene må veies opp mot de mer negative. Bekymringene er som vi skal se ikke primært knyttet til ungdommene selv. Mer bekymrer de seg på vegne av andre.

4.5 Noen bekymringer likevel

På spørsmål om strømming av aktivitet mer generelt er det enkelte som mener at det «å bli strømmet» ikke vil ha noen større omkostninger sammenlignet med at det filmes av en foreldre eller lignende. Noen forstår overhodet ikke hva som kan være argumenter imot.

«Jeg synes det er rart at man skal være skeptisk til alt mulig, så da får man jo nesten ikke gjort noen ting. Man kan jo være skeptisk til nesten alle slags ting, finner dårlige ting om alle ting, og da får man ikke gjort noen ting».

Dette utelukker likevel ikke at ungdommene også har enkelte bekymringer knyttet til strømming av breddeidrett.

«Nei altså, jeg tenker jo at det noe litt annet hvis du skal sende det på TV2Play, for det er jo mye som kan skje. Vi hadde en kamp der det var en som fikk kneet ut av ledd. Så er det at den blir lagret. Så det er vel det som er det største problemet da, hvis det skjer noe, skader eller andre ting, som kan bli sett flere ganger».

Som vi vil komme tilbake til er en av NIFs retningslinjer formulert som følger: Det skal ikke lagres eller distribueres filmer av idrettsaktivitet ved bruk av sosiale medier og andre åpne kanaler der en ikke har kontroll på hvem som ser filmen, videredistribusjon og sletting (NIF, 2022). For flere av ungdommene er dette et viktig punkt. Altså at man begrenser muligheten for å kunne se en kamp eller turnering etter at livestreamen har blitt sendt. Enkelte bekymrer seg for mobbing, til tross for at ungdommene selv ikke tror at dette vil være noe stort problem i deres egen årsklasse.

«Når det er snakk om mobbing, er det kanskje litt mer de yngre. På vår alder, er det kanskje mer sånn å bli ledd av. Også tør man ikke å si ifra at det ikke er gøy, hvis man har gjort en stor tabbe da. Scorete selvmål og sånn, også skal folk le av deg. Og du synes egentlig ikke at det er noe gøy, så det er sånn man ikke tør si ifra om da».

En annen sier:

«Det er jo alltid en risiko for det. Det er også kanskje derfor det burde ... at ikke veldig unge burde bli filmet. At det kanskje sånn fra 15 års alderen og opp da, så er det jo ikke like mye mobbing rundt sport føler jeg da. At det kanskje er mer når du er yngre at det er litt mer umodenhet».

Flere påpeker likevel at diskusjonen om mobbing må nyanseres.

«Det blir jo screenrecorda og tatt opp liksom, men at det går så mye til mobbing, det føler jeg blir litt sånn ... Ikke at jeg vet så mye i de yngre miljøene, men det blir kanskje enkeltsaker. Om det veier opp for de positive argumentene, det vet jeg ikke. Hvis det hadde blitt en stor sak, at det hadde blitt for mye mobbing, og man hadde ikke møtt på matcher, og man var redd for å bli filmet,

så er den en helt annen sak. Men hvis det er enkeltcase, sånn innimellom her og der, så vet jeg ikke om det skal veie mer enn det som er positivt».

At man ikke kan reservere seg fra at noen screenrecorder og legger ut utdrag fra kampene i andre kanaler er også et tema som kommer opp.

«... det sprer seg veldig fort, at det kan være litt sånn det negative. Også har vi jo TikTok da. Og alt kan jo gå viralt på TikTok, så plutselig er det 5 millioner som har sett det på en måte».

Enkelte kommer også innpå at det negative ved strømming kan handle om kroppspress eller utseendepress. Flere jenter enn gutter tar opp dette poenget.

«Man kan jo sklitakle, så går jo shortsen ganske ... så går shortsen ganske langt opp da. Så da er det sånn «woops». Altså, det går jo fint da, det er jo ingen som bryr seg, men sånn hvis det blir filmet så kan man spole tilbake å se det flere ganger, det er ikke så kult».

En annen sier:

«Det kan være at folk begynner å tenke litt på hvordan man ser ut når man spiller».

Dette poenget trekkes også primært frem av de som driver med idrett der det er mindre påkledning enn i andre idretter.

«Vi spiller jo i relativt korte shortser, så vi kan jo også, om man tenker sånn på det, så kan det også være litt ekkelt å tenke på at andre ser deg i en kort shorts eller ikke så mye klær. Men vi blir jo ikke tvunget til å ha på en shorts, du kan jo spille i bukser, men det handler jo også om at du også på en måte vil se ut som de andre».

For de som har på seg mye utstyr når de utøver sin idrett gjøres ikke kropp og utseende til et poeng i seg. Flere av de som driver med lagidrett bekymrer seg mer for de som driver med individuelle idretter enn seg selv.

«Jeg vet ikke, turn og sånt. Jeg vet ikke, for der vil jo kameraet følge. Så der vil det jo bli veldig personlig på en måte».

Særlig handler dette om at mange som driver med individuelle idretter ofte har mindre klær på seg, ifølge ungdommene.

«De er kanskje også mer lettkledde og da. For det er ikke mye klær på dem, badedrakt liksom».

Andre igjen er mer opptatt av at hendelser som er ekle å se, at skadesituasjoner blir tilgjengelig for «alle».

«Men ja, risikoen i turn er jo, det er jo en farlig idrett liksom, for det kan skje ganske alvorlige skader. Og jeg har jo fått opp ting på TikTok, ganske ekle videoer av noen som har overtrent eller tryna, knær og alt mulig».

Andre trekker frem dårlig oppførsel som et dilemma. Dersom det for eksempel er en forelder som er trener, og at negative episoder offentliggjøres.

«Om en trener får rødt kort, så er det ofte ganske alvorlig. Og da kan man jo, ofte si at ja det der er faren til den og den, eller moren til den og den. Og hun er helt klin crazy. Også blir det selvfølgelig mye snakket rundt det».

Enkelte er også inne på at en mer utstrakt strømming kan misbrukes negativt av en trener.

«De kan bruke kampene til å henge ut folk når de snakker om det etterpå. At det gjør det mer lett tilgjengelig for trenere som kanskje er litt for engasjert i sporten. Og da bruker de filmene til å si at; «ah, hun og hun, de er ikke så gode», «og de og de, er ikke så gode de heller». Likesom at det blir lettere for trenere å være negative på en måte».

Selv om det ikke er mange som bekymrer seg for færre foreldre og tilskuere på tribunen, er det likevel enkelte som trekker dette frem som et mulig dilemma. Strømmingen er ment å øke engasjementet for breddeidrett, enkelte av ungdommene peker på at strømming i breddeidrett kan ha motsatt effekt.

«Jeg tenker at det er et argument for at det kanskje ikke er så sunt å sende det på tv, at det kan føre til at flere foreldre ikke gidder å stå å se på kampen fordi det blåser litt, eller at de ikke følger opp på den måten da. At de blir sittende hjemme å se på istedenfor. Og sier at de skal følge med på kampen, så følger de kanskje ikke med. Det er noe med det også, det å ha fysisk publikum til stede som klapper deg på skuldra og sier bra jobba, og sånne ting etter kamp».

Som vi ser, knytter det seg også enkelte bekymringer til strømming i breddeidrett for ungdommene selv. At det for noen kan oppleves mer seriøst og alvorlig, at mobbing i noen grad kan

forekomme, at enkelte vil kunne føle på et kroppspress eller utse-
endepress, for nærgående filming, eller at noen på den ene eller
andre måten kan bli uthengt, er temaer ungdommene reflekterer
over. De bekymrer seg derimot mer for dette på vegne av andre
enn på vegne av seg selv. Dette kommer frem når vi i intervjuene
også snakker om konsekvensene strømming kan ha for mer
sårbare grupper av ungdom, eller grupper av ungdom som vokser
opp med andre typer «regler» enn dem selv.

4.6 Spesielt sårbare grupper – alle skal med?

Et av temaene som offentlig har vært diskutert er at utsatte og sårbare grupper av ungdom vil kunne bli rammet på en negativ måte, av strømming i breddeidrett. Noe MyGame i sine retningslinjer har sikret seg mot: «Dersom en person involvert i kampen bor på hemmelig adresse vil ikke kampen bli filmet, med mindre vedkommende selv skrur av reservasjonen. Behandlingen av denne informasjonen skjer via NIF» (MyGame, 2023). På spørsmål om hva ungdommene tenker dersom de tar utgangspunkt i ungdom som kan ha ulike utfordringer med at det blir strømmet, er flere av de som har uttalt seg positivt om strømming, noe mer skeptiske.

«Jeg tenker at personvern står høyest. At hvis det er en person som sier nei, så skal det ikke filmes i det hele tatt. Med tanke på at det sikkert er mange grunner til at man ikke vil bli filmet, som de andre kanskje ikke tenker over. Og hvis det da handler om noen familiemedlemmer som ikke skal finne ut at du er der eller der. Og at det også kan sette andre i familien i fare, eller andre årsaker da. Så vil jeg si at det kommer over alt annet. At den filmingen ikke er så viktig. I hvert fall ikke hvis vi snakker om 15 åringer. At det skal være så alvorlig at det må bli filmet».

Andre igjen argumenterer for at det allerede er mye informasjon om enkeltspillere som ligger offentlig tilgjengelig. Flere ser derfor ikke noen grunn til at man må beskytte enkeltspillere ved ikke å strømme.

«Det ligger jo ute ... det ligger jo lagoppstillinger ute på Min idrett (refererer til sin idretts app) og også på xLive på internett og sånn. Da får du se fødselsdatoer og navn og alt på spillere og hvilke rekker det er og sånn. Hvis du liksom skal gjemme deg for noen så har det ikke så mye å si om du filmer eller ikke. Det er bare å gå inn på de sidene».

Andre kommer inn på at strømming i breddeidrett kan gå utover grupper av utøvere som har andre regler for hva de kan vise frem av hud, kropp eller annet.

«Men hva med sånn religiøse? Fordi det er noen, f.eks. muslimer, de skal ikke vise håret sitt til andre menn, så hva hvis man da spiller fotballkamp og så plutselig så detter hijaben av, hva gjør man da liksom?».

De aller fleste er opptatt av at de som ønsker å reservere seg må bli respektert. Ungdommene peker likevel på at de ikke helt kan se at ordningen, uansett hvor trygg den gjøres, kan sikre full anonymitet. Her peker flere også på at det å være den «ene», som benytter seg av reservasjonsretten, kan være vanskelig. Fordi det lett kan avsløres hvem som har ønsket å reservere seg.

«For det kan jo være en kamp hvor det liksom, du har på en måte det samme laget, men så er det ingen kamper som blir filmet. Og da plutselig en som ikke skal være med, og så filmes det. Da skjønner man at det er hun som ikke var med da, det er hun som ikke har lyst til å bli filmet».

For mange av ungdommene er det likevel slik at dersom man har valgt å være med, så må man også akseptere at det strømmes. Uansett hvilken unnskyldninger man måtte ha.

«Om det er sånn, oj, det er person som ikke vil bli filmet hele den kampen her. Skal vi gidde å ikke filme da? Skal vi ta hensyn til den ene personen?».

Andre igjen formulerer seg litt mer diplomatisk om de som ønsker å reservere seg.

«Man må jo respektere at noen ikke vil bli filmet, men det føler jeg også spør litt hvor gammel du er. Hvis du spiller U18 eller U20 elite, så føler jeg at du jo uansett egentlig, så burde du ikke ha noen rett på å si ja eller nei, for å bli filmet. Det er en eliteserie liksom, da må du forvente å bli filmet».

Enkelte mener også at om det skal strømmes eller ikke bør være en flertallsavgjørelse og ikke opp til enkeltutøvere selv. Særlig gjelder dette for de som driver med lagidrett.

«Hvis det er lagidrett, si fotball hvor vi er 22 stykk på. Hvis 21 av 22 har sagt ja, så kanskje det blir litt stusslig at alle de har besteforeldre hjemme som har lyst å se på, så er det en som har sagt nei. Der kanskje man ødelegger litt for resten. Kanskje det burde vært at 2/3 må si ja, og da holder det på en måte?».

Som vi ser er ungdommene mer bekymret for hvordan andre med annen type bakgrunn eller andre typer utfordringer vil kunne oppleve strømming i breddeidrett, enn de er for seg selv. Samtidig er de fleste klare på at dersom man har valgt å være med, så er det også andre regler enn ens egne som må gjelde. Flere av ungdommene viser i denne sammenheng til at det allerede finnes nettsider og andre registre som er offentlig tilgjengelig. Det vil derfor uansett være vanskelig å skjule sin identitet, ifølge flere. Ungdommene peker i tillegg på at det også alltid vil være mulig å avsløre «den ene» som eventuelt har reservert seg. I det store og hele peker ungdommene på at det vil være vanskelig å reservere seg, dersom de selv skulle føle for dette. Som vi skal se av neste avsnitt må dette forstås i lys av hvordan ungdommene selv ser på det å være idrettsungdom.

4.7 Om retningslinjene

Som nevnt innledningsvis ønsker NIF å etablere gode rammer rundt strømming av breddeidrett og har som vi har sett vedtatt et sett overordnede retningslinjer som alle organisasjonsledd i norsk idrett må følge (NIF, 2023). Blant annet skal det ikke strømmes fra aldersklasser under 15 år eller dersom det deltar utøvere under 13 år i de eldre aldersklassene. I intervjuene med ungdommene spurte vi derfor om hva slags tanker ungdommene selv hadde om enkelte punkter i NIFs retningslinjer. Når det kommer til aldersgrense synes de fleste at strømming ikke er nødvendig før man blir litt eldre. For mange er aldersgrensen 15 år en fornuftig grense.

«De synes jeg er ganske greie. Altså du endrer jo litt på, når du spiller opp, så må du ha litt andre forventninger enn du skulle ha lavt liksom. Det er både endring i reglene i x idrett og kanskje litt endring i retningslinjer med filming og sånn da. Så hvis det er noen foreldre, eller du ikke godtar, så føler jeg ikke at hele strømmingen skal kuttes fordi to spillere på et lag er under 15 år. Men jeg synes 15 års alder er greit egentlig. Jeg føler ikke at det er et veldig stort behov for å filme noen under 15 år».

En annen sier:

«Ja, det kommer jo litt an på når man starter å filme barn, fordi det er jo sånn 15-16 års alder at man starter å spille seriøst. At ikke alle får like mye spilletid på alle kamper og sånt. Så hvis man starter tidlig med denne filmingen, så kan det jo gjøre at det presset og at den seriøse håndballen kommer tidligere. Og at da kan det jo hende at flere slutter av den grunn. Det er ikke alle som synes at det er like gøy å ha det så seriøst da».

Argumentasjonen knyttet til aldersgrense kan også sees i lys av at dette er ungdom som har valgt å gå videre med sin idrett, at de har valgt å «satse» eller at de tar idretten sin mer seriøst, sammenlignet med andre.

«Jeg tenker at det har litt med ambisjonsnivået å gjøre. At hvis man satser, så må man jo være klar over at da vil man jo bli filmet en eller annen gang. Så jeg vil tenke at de som ikke har lyst til å bli filmet, spiller ofte også på et lag som kanskje ikke blir filmet så ofte da. På et lag hvor ambisjonsnivået er litt lavere».

Et fåtall av ungdommene mener at det også bør strømmes fra yngre enn 15 år.

«Jeg synes det kunne vært litt lavere. Kanskje sånn 13 år, for da begynner man på ungdomsskolen».

Flere påpeker at det å kunne se seg selv i etterkant av en kamp eller turnering også forut for at de har fylt 15 år ville ha vært kult.

«Jeg syntes det var veldig gøy å se kamper. Hvis det ble filmet når jeg var yngre, så var det bare kult å se. Så jeg kan si meg enig i 13 år».

NIFs retningslinjer peker også på at det skal være fokus på aktivitet og ikke på enkeltutøvere når det strømmes. Dette er også noe ungdommene selv er opptatt av.

«Det er litt skummelt at sånn ekle gamle menn kan sitte og se på oss. Men det kommer jo litt an på kameravinkel også da, hvis de bare filmer ovenfra liksom, hvis man ikke ser så mye detaljer på en måte, så tenker jeg at det går greit. Men sånn som strek og sånn, så blir jo klærne revet i og shortsen blir dratt opp og magen går ut. Så hvis det hadde vært veldig sånn nære så synes jeg det hadde vært litt ekkelt at alle kunne se på det».

Flere av ungdommene er i denne sammenheng løsningsorientert.

«Jeg tror hovedløsningen da, er at hvis man klarer å få det til at det blir såpass langt unna at man ikke ser personen med mindre man kjenner dem. Sånn at for eksempel bestefar vet at jeg skal stå i første omgang for det jeg sagt til han, så vil han da vite hvor jeg er utenom at jeg trenger å ... eller at de zoomer inn på ansiktet mitt på en måte».

Når det gjelder retten til å reservere seg, enten individuelt eller som lag, synes mange av ungdommene at dette er noe vanskeligere å forholde seg til.

«Det er veldig bra hvis det fungerer, at man bare kan reservere seg. Men det virker litt for godt til å være sant på en måte. Altså, hvis man bare huker av den, så er det ingen som filmer. Jeg tror ikke det blir opprettholdt. I alle tilfeller i hvert fall».

Det kan synes som at det å kunne være anonym, dersom man velger å reserveres seg, er viktig for ungdommene. At man reserverer seg er viktig at ikke kommer frem, særlig er det viktig at trenere ikke får innsyn i dette fordi det kan virke negativt for deres mulighet til å delta. Dette er også ivarettatt av MyGame. For den enkelte utøver er det helt anonymt å reservere seg. Hverken MyGame, medspillere på laget, eller trenere mottar informasjon om reservasjon. Om et lag ønsker å reservere seg, er det lagt til rette for at dette kan gjøres direkte i idrettens egne kamp- og turneringssystemer. MyGame får ingen opplysninger om hvem som har denne beskyttelsen. Ungdommene ser likevel noen utfordringer med å skulle være den ene som reserverer seg.

«Nei, det er litt mer krevende når det kommer til lagidrett. Hvis du skulle sagt at du ikke har lyst til å bli filmet så ville du ødelagt for alle andre på laget».

På spørsmål om de selv ville synes det vil være vanskelig eller enkelt å reservere seg fra å bli strømmet er svarene på dette ganske enstemmige. Det vil være vanskelig for de fleste.

«Nei, det ... Jeg tror ikke det er så veldig akseptabelt av trenerne. Føler også det spørs veldig på hvor gammel du er da. Hvis du kommer på et U18-nivå og sier at. Altså, hvis du hadde kommet hit på U18-nivå og sagt at du ikke ville bli filmet i kampene liksom, så tror jeg ikke du hadde blitt møtt med de beste reaksjonene. De bruker jo videoanalyse hele tida, de skal jo dyrke spillere her. Det er jo Norges største klubb liksom. Jeg ser jo at hadde jeg vært trener selv her, så hadde jeg jo ikke blitt så fornøyd hvis noen spillere ikke ville bli filma. Det ødelegger jo litt for alle. Og for utviklingen i klubben og sånt».

Nevnte informant tar også opp forventninger til enkeltutøvere når de deltar enda høyere opp i aldersklasser enn det NIFs retningslinjer setter rammer for. Her pekes det også på at strømming er noe man bare «må tåle».

På spørsmål om ungdommene tenke at det er bedre at opptak av dem blir gjort tilgjengelig bak betalingsmur eller at idrettslaget eller andre kan legge ut opptak på sosiale medier er flere av ungdommene opptatt av at kvaliteten vil bli bedre dersom MyGame eller andre strømmesleverandører står bak opptakene.

«Jeg har jo noen håndballkamper som skal strømmes i en sånn lukket Facebook gruppe. De som får sånne håndballforeldre til å filme håndballaget og sånt. Det gjør jo de søstrene mine. Jeg vet ikke hvor ille det er å filme på Facebook. Jeg tror begge ordningene er greie liksom, men det blir jo mye dårligere å filme når faren skal stå med telefon og filme live på Facebook da. Det blir jo mye bedre for deg som spiller eller for bestemor. Så er det jo mye deiligere å kunne se på TV2 på, TV liksom».

Flere mener også at det vil være mye tryggere at opptakene kun gjøres tilgjengelig via betalingsløsninger.

«Ja, det virker jo egentlig tryggere sånn sett, enn det vi holder på med i klubben. Selv om det er det vi lærer mest av og vi er jo allerede komfortable med det, så hvorfor skal det være noe problem. At det med høy sikkerhet da, plutselig skal være noe problem. Men det vil sikkert ofte filmes dobbelt, at vi eller det andre laget har med eget. Så vi kommer sikkert uansett til å ha med det, tenker jeg da. Det er nok ikke så stor forskjell».

Andre igjen er opptatt av at det finnes alternativer dersom de negative konsekvensene av strømmingen blir for store for de som ønsker å drive med idrett.

«En annen løsning kunne jo være at man får sånne lenker eller sender sånn kode, f.eks. på TV2Play, at du må ha kode for å kunne se kampen. Og bare de som spiller kan gi deg kode for eksempel. At man har sånne løsninger som da kan begrense da. For da er det jo ikke sånn at hele verden kan se, og da er det jo bare de som er interessert og som har spurt om koden som kan se».

Som vi ser er ungdommene forholdsvis fortrolige med NIFs retningslinjer, slik de per tid er formulert. De fleste synes at å strøme fra 15 år er en fornuftig grense, et fåtall synes at strømming av yngre årsklasser også er greit. Når det kommer til retten man har til å reservere seg gir flere uttrykk for at de ikke helt har tillitt til at en slik reservasjonsrett vil fungere i praksis. Uansett om man aktivt må samtykke til å bli filmet, eller at man anonymt reserverer seg fra å bli strømmet. Flere påpeker at de ikke helt

ser hvordan dette skal kunne gjennomføres i praksis. På vårt spørsmål om det vil være bedre at opptak av ungdommenes aktivitet gjøres tilgjengelig bak betalingsløsninger eller at filmer av dem gjøres tilgjengelig via sosiale medier apper, påpeker mange at det oppleves tryggere med betalingsløsninger. Samtidig peker flere av de som er opptatt av å kunne se seg selv på at det vil være bedre kvalitet på opptak som gjøres av strømmesleverandører. Hvorvidt «alle» likevel skal ha tilgang til å se ungdommene utfolde seg er noen likevel usikre på. Her påpekes det at en løsning alternativt kan være at det kun er de som blir gitt tillatelse fra den enkelte ungdom som bør få tilgang.

4.8 Hvem tjener på at det strømmes?

Ved å tillate strømming i aldersgruppen under 18 år har flere påpekt at dette vil kunne bidra til en ytterligere kommersialisering av barne- og ungdomsidretten. Ungdommene reflekterer ikke kritisk omkring denne utviklingen, snarere opplever de det som positivt at deres aktivitet kan bidra til å gjøre klubbene litt «rikere». Noen kommer i denne sammenheng inn på at pengene klubben tjener på strømming kanskje kan gå til de som ikke har så god råd. At pengene kan øremerkes barn og ungdom som ikke har råd til å være med på cuper eller lignende. Andre igjen peker i motsetning til dette på at det å se barnet sitt eller barnebarnet sitt utøve idrett, burde være gratis.

«Det er jo en positiv begrunnelse sånn sett. Nå har man jo ikke gratisprinsippet i idrett, men det burde kanskje ha vært det. Folk skal jo få lov til å se barna sine, barnebarna sine, uten å måtte betale noe. Samtidig som jeg tror at ganske mange besteforeldre og folk som har pengene, er jo villige til å betale».

På spørsmål om ungdommene synes det er en ok fordeling, at MyGame får 80 prosent av inntektene og klubben 20 prosent, svarer de aller fleste at dette høres ut som en fornuftig fordeling.

«Vi er ikke vant til å få penger for å bli filmet til vanlig, så hva er forskjellen? Det er bare folk som skal betale for å kunne se. Så jeg synes egentlig det er ganske greit. Tror ikke vi skal begynne å forhandle om noe mer (latter)».

Andre igjen er opptatt av at det for en strømmesleverandør vil koste å installere kameraer, og at fordelingen mellom klubb og MyGame derfor er rimelig.

«Det koster mye for de som ... MyGame var det vel, å sette opp dette her da. Hvis det skal være i haller og rundt på stadioner liksom rundt i hele landet da. Så blir det ganske dyrt til slutt. Så hvis alle klubber skal få en andel av det her, da skal de holde på en stund, hvis de skal gå i pluss. Så jeg synes 20 prosent til klubbene er et greit tall».

Enkelte peker også på at norsk idrett kan bli bedre, dersom strømming i breddeidrett innføres.

«Jeg tenker kanskje norsk idrett kan bli bedre da. Hvis man er ... begynner med 15 år da, så kan man begynne tidligere hvis man har lyst til å satse. Og man ser hva man driver med selv».

Enkelte bekymrer seg likevel for om strømmingen kan bidra til at idrett blir mindre av et fristed.

«Ja, det er jo en fin måte å tjene penger på for klubben liksom. Men for de som, eller spillerne, det kan jo føles litt mindre ut som et fristed, når det blir tatt opp og alt blir dokumentert på en måte, det du gjør. Så det kan føles ut som at det blir litt mindre frihet og, ja ...».

Det er ikke å forvente at ungdommen selv forstår dilemmaer knyttet til kommersialisering av ungdomsidrett. Dette er kanskje for ungdommene selv noe voksne er opptatt av og bekymret for. Idrett forstås gjerne som et sosialt og kulturelt fenomen som også «vikles» inn i andre samfunnsområder. Idrettsorganisasjoners økende kontakt med markedet handler ifølge Nagel et. al. (2015) primært om endringer i idretten selv. Gjerne settes dette i sammenheng med at det har vært en stor vekst av internasjonale konkurranser innen toppidrett, som gjør at idrettsorganisasjonen også knyttes tett til markedets byttelogikk, og til medias underholdningslogikk. Strømming av breddeidrett viser at det også er enkelte som ser et kommersielt potensial i denne. Ungdommen vi har intervjuet synes langt på vei at det er bra at klubben kan tjene penger på ordningen. Enkelte er derimot også skeptiske. Dette knytter seg til at idretten i utgangspunktet skulle være et fristed, men også til at det å se egne barn eller barnebarn spille en kamp eller en turnering burde være gratis. Som vi skal se av neste og siste avsnitt er det å bli filmet eller strømmet noe ungdommene i liten grad har reflektert så mye over forut for at de har blitt intervjuet om tematikken. Fordi som flere av ungdommene setter ord

på, så har de aldri blitt spurt om filming og/eller strømming var noe de ønsket seg. Verken foreldre, andre nærstående, trenere eller klubben har ifølge ungdommene spurt dem om dette.

4.9 «Vi ble i utgangspunktet aldri spurt»

FNs Barnekonvensjon var den første internasjonale menneskerettighetskonvensjonen som slo fast at barn (0 – 18 år) har en spesiell juridisk status. Norge signerte barnekonvensjonen 26. januar 1990. Barnekonvensjonen ligger også til grunn for NIFs «Idrettens barnerettigheter». NIF vedtok «Bestemmelser om barneidrett» på Idrettstinget 1987. Senere har bestemmelsene blitt revidert. Sist i 2019. «Idrettens barnerettigheter» ble vedtatt 2007 og også sist revidert i 2019. Det er hvert enkelt særforbund som har ansvar for at bestemmelsene og rettighetene blir gjort kjent, implementeres og etterlevs i deres idrett og grener. Til forskjell fra FN's Barnekonvensjon, som gjelder ethvert menneske under 18 år, gjelder «Bestemmelser om barneidrett» og «Idrettens barnerettigheter» for barn til og med det året de fyller 12 år. Ungdom fra og med 13 års alder er ikke omfattet av nevnte bestemmelser eller rettigheter. For de som har fylt 13 år er det «Retningslinjer for ungdomsidretten» som gjelder. Disse retningslinjene beskrives av NIF som et politisk virkemiddel for å sikre ungdommers rettigheter som individ og aktive idrettsutøvere. For ungdommene vi har snakket med er det altså de sistnevnte retningslinjene som er gjeldende. I motsetning til «Idrettens barnerettigheter» der det står at «... barn har rett til å delta i et trygt treningsmiljø, fritt for press og utnyttelse» (NIF, 2019) står det i «Retningslinjene for ungdomsidrett» ingenting om dette. Mer enn i «Idrettens barnerettigheter» rettes «Retningslinjer for ungdomsidrett» mot hvordan selve aktiviteten skal gjennomføres. Et sentralt tema i barnekonvensjonen er barns rett til å bli hørt i saker som angår dem, både som individer og som gruppe (artikkel 12). Vi spurte derfor i intervjuene om ungdommene selv kunne huske om de hadde blitt spurt om filming av kamper og/eller turneringer var greit for dem, enten av foreldre eller trenere. De som hadde et klart svar på dette, hevder at dette i liten grad har vært praksis.

«Før har det vært sånn at hvis vi ser at det er andre lag vi filmer, så spør vi trenerne deres da, om de kan få dem i den videoen sånn at vi liksom kan bruke den. Og det går jo også, men det er jo ikke sånn at vi får spørsmål om kan dere bli med, eller kan dere være med. Det blir tatt opp, også sier vi sikkert ifra om det ikke er greit».

På vårt oppfølgingsspørsmål om de kjenner til noen som har sagt at de ikke ønsker å bli filmet og/eller strømmet, svarer samtlige nei på dette spørsmålet.

«Ikke sånn seriøst, men jeg tror ikke vi har vært så veldig flinke til å spørre om det er greit. Eller så bare ... nei, jeg tror bare det kom kamera en dag også bare ble det forventet, også gikk det bra».

Flere av ungdommene er også vant med at det filmes på andre arenaer, også i skolesammenheng.

«På skolen da, så bruker vi jo filming både i styrketreningen og i håndballtreningen, mye på individuell teknikk og sånt for å kunne se den lille justeringen du skal gjøre, for å terpe ordentlig på det. Og på styrketreningene for å få de små teknikkene å komme på plass».

Tilsvarende peker flere på at dette er noe de er vant med, og at de stiller få spørsmål ved det.

«Ja, altså. En fotballkamp er jo noe vi spiller uansett. Og vi synes jo sport er gøy, og vi er i hvert fall ganske vant til det, og jeg tror det er flere klubber som er ganske vant til å bli filmet. Også skal det jo gjelde fra de som er 15 år og oppover. Så vi er jo ganske voksne, selv om vi ikke er helt voksne. Så vi forstår jo litt hva det handler om».

Flere bekymrer seg mer for andre enn seg selv i denne sammenheng. Særlig er enkelte opptatt av hvordan de som er yngre enn dem selv informeres om det de eventuelt er med på.

«For de yngre spesielt er det viktig at de blir informert om både de positive, men også de negative sidene og da også sånn at de kan få bestemme selv hva de vil».

At foreldre kan ha vært litt naive og kanskje også har tatt avgjørelser på vegne av barna uten at de selv har samtykket er også et tema ungdommene tar opp.

«Og da er det jo som oftest foreldre som tar den avgjørelsen. Og hvis de tar den avgjørelsen om at det går fint da, så er ikke det sikkert at den ungen vet hva det går ut på».

Etter at avtalene mellom særforbundene og MyGame var signert er det enkelte som bekrefter at de har blitt informert om dette.

«Ja, vi får jo beskjed om at matchene blir strømmet. Og hvis vi er skadet og ikke blir med til en kamp, så ser vi jo matchene på TV2 og sånt. Så vi er fullt klar over det denne sesongen her».

Gitt av det ungdommene forteller kan det synes som at det har vært mange voksne i ungdommenes liv som ikke har vært oppmerksomme på at man for å kunne publisere eller dele opptak, også må spørre barn og unge. Ungdommene selv virker heller ikke å være seg dette bevisst. At flere av ungdommene også stusser på spørsmålet om de har blitt spurt om det er greit at de blir filmet er trolig et tegn på at de ikke er så godt informert om sine rettigheter. Mange av ungdommene sier at det «... kom et kamera en dag, også ble det bare forventet» at en skulle la seg filme. Dette tyder på at ungdommene selv ikke har fått noen informasjon som har gitt dem et grunnlag for å ta et selvstendig valg. Verken individuelt eller kollektivt har de i utgangspunktet blitt spurt.

5. Konklusjon

Basert på fem fokusgruppeintervjuer har denne rapporten hatt som formål å svare ut følgende problemstilling: Hva mener ungdom om strømming og filming av breddeidrett, og om hva som bør være regler og praksis på feltet? For å få grep om dette har vi latt oss veilede av følgende underproblemstillinger: Hva handler filming og strømming om for ungdommen selv? Hvordan resonnerer de? Og hvordan gir de i fellesskap mening til fenomenet strømming i breddeidrett? Det er også avslutningsvis viktig å understreke at rapporten kun baserer seg på fokusgruppeintervjuer med et mindre utvalg idrettsaktive ungdommer. Rapporten gir derfor ikke generaliserbar kunnskap om ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett. Rapporten går heller i dybden på et utvalg ungdommers perspektiver.

Hovedinntrykket fra intervjuene vi har gjennomført er at ungdommene er positive til strømming fra 15 års alder. Slik vi tolker det er filming og/eller strømming noe ungdommene på den ene siden bare har måttet akseptere, men også noe de selv ønsker. For ungdommene handler dette i hovedsak om fire forhold; at nære og kjære kan følge med og se kamper og turneringer dersom disse ikke har anledning til å være fysisk til stede, at strømmingen kan brukes som et verktøy for å lære og for å utvikle seg som idrettsutøvere, at trenere eller andre med ansvar for enkeltutøvere eller lag får et verktøy som kan sikre dem utvikling, og at strømming er en mulig inntektskilde for klubbene ungdommene er medlemmer av. At ungdommene selv ikke ser noen problemer med strømming av breddeidrett tolker vi i lys av at de representerer en generasjon som omtales som digitalt innfødte, generasjon Z – også referert til som iGen og Gen Zers, som betegner individer født i perioden 1995 og 2012 (Pichler et al., 2021). Med dette som bakteppe vil det ikke alltid være like synlig for ungdommene selv, hvordan filming og/eller strømming påvirker deres liv og erfaringer.

Ungdommene så også noen utfordringer knyttet til strømming, primært på vegne av andre: At strømming for noen kan bidra til at idretten oppleves mer seriøs og alvorlig, at mobbing i noen grad kan forekomme, at nærgående filming kan skje, at enkelte vil kunne føle på et kropps- eller utseendepress, og at noen på den ene eller andre måten kan bli uthengt, er temaer ungdommene reflekterer over. De bekymrer seg også for om det å reservere seg fra å bli strømmet i praksis vil fungere og for at de kan bli avslørt dersom de velger å reservere seg. Det fremstår nærmest som umulig for ungdommene å være «den ene» som reserverer seg fra å bli filmet og/eller strømmet. Særlig gjelder dette ungdommene som driver med lagidrett. Ungdommene bekymrer seg mer for strømming av individuelle idretter enn av lagidretter, de bekymrer seg i tillegg for at grupper av ungdom som har andre «regler» enn dem selv, så som at jenter med minoritetsbakgrunn, vil kunne utebli fra idrettsaktivitet. Ungdommene stiller også

spørsmål ved om 13 åringer trenger å bli filmet og/eller strømmet for å utvikle seg, og om 13 åringer er modne nok til å vurdere om de bør filmes og/eller strømmet eller ikke.

Det er også viktig å se nærmere på hvordan ungdommene selv resonnerer, gitt av konteksten de er en del av. For mange er det å ta et valg om å fortsette med idrett også et indirekte valg om å «la seg strømme». Dette kan tolkes som at fenomenet filming og/eller strømming for ungdommene både er et gode og et onde; de har valgt å være en del av idretten, da må de også «tåle» det som følger med et slikt valg. Her er det tydelig at argumentet om at filming og/eller strømming kan tjene fellesskapet, i form av bedre sportslige prestasjoner, er en motivasjon for ungdommene vi har snakket med.

NIFs nye retningslinjer får generelt gode skussmål av ungdommene. Her synes ungdommene at det virker som at forholdene de er bekymret for, langt på vei blir ivaretatt. Det som likevel kan være verdt å stoppe ved, er at mange av ungdommene påpeker at dette med å bli filmet «... bare var» noe som ble innført som en vanlig del av det å drive med idrett, også forut for at avtalen mellom særforbund og MyGame ble inngått. Her mener mange av ungdommene at deres stemme bør bli tatt mer på alvor. At det snakkes om i klubb, i laget og med foreldre «... om det er greit eller ikke greit». At deres medbestemmelse er reell. I og med at vi ikke har snakket med ungdom som har valgt å slutte med idrett, har vi ikke fått innsikt i om filming og/eller strømming har vært en medvirkende årsak til at de har sluttet. Det vi vet er at alvorliggjøringen av idretten er noe både gutter og jenter peker på, når de får spørsmål om hvorfor de har sluttet. Man bør derfor være oppmerksom på at strømming vil kunne bidra til en alvorliggjøring for enkelte.

Danning er i videste forstand et politisk prosjekt (Dewey, 2008). Ifølge Dewey starter danningen med erfaringer som krever problemløsende aktiviteter i samspill med andre. At unge mennesker «aktivt danner seg selv i dialog med sine kulturelle og sosiale omgivelser» (Østerud, 2007) er noe også idretten bør ta på alvor. Derfor gir det mening å la unge stemmer bidra i samtalen om hvordan idretten skal være og innrettes, hva som er verd å ta vare på og hvilke krefter som skal legge premissene for ungdommenes kulturelle og sosiale omgivelser. Hvorvidt man skal innføre strømming av breddeaktivitet ned til aldersgruppen 15 år, handler kanskje mest av alt om hva slags dannelsesidealer idretten skal omfavne. Her bør også idretten være seg bevisst at de ved å innføre strømming av breddeidrett også setter rammer for hvordan ungdommen skal ha det i idretten.

6. Litteraturliste

- Dewey, J. (Red.). (2008). *Democracy and education*. Wilder Publications.
- Gunter, B., Rowlands, I., & Nicholas, D. (2009). *The Google generation: Are ICT innovations changing information-seeking behaviour?* Chandos.
- Hagtvet, B. (2009). Kunnskap og dannelse foran et nytt århundre. Høyere utdanning og forskning i Norge møter den globaliserte verden. I A. Bolstad (Red.), *Kunnskap og dannelse foran et nytt århundre. Innstilling fra dannelsesutvalget for høyere utdanning* (s. 4–12). <https://w2.uib.no/filearchive/innstilling-dannelsesutvalget.pdf>
- Hoel, J. S., Schjesvold, F., & Christiansen, A. K. (2023, januar 16). TV 2-SJEFEN ETTER BRÅKET: – IKKE VÆRT EN GOD NOK PROSESS. *vg.no/sport*. <https://www.vg.no/sport/i/GMBnr4/tv-2-sjefen-etter-mygame-braaket-ikke-vaert-en-god-nok-prosess>
- MyGame. (2023a, april 20). SPØRSMÅL OG SVAR Her finner du svar på de fleste spørsmålene vi mottar i MyGame. <https://mygame.no/sporsmal-og-svar/>
- MyGame. (2023b, april 20). <https://mygame.no/>
- Nagel, S., Schlesinger, T., Bayle, E., & Giauque, D. (2015). Professionalisation of sport federations – a multi-level framework for analysing forms, causes and consequences. *European Sport Management Quarterly*, 15(4), 407–433. <https://doi.org/10.1080/16184742.2015.1062990>
- NIF. (2019). *Idrettens barnerettigheter*. <https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/idrettens-barnerettigheter/>
- NIF. (2022). OVERORDNEDE RETNINGSLINJER FOR FILMING AV BREDDEIDRETTSARRANGEMENT: Norges idrettsforbund. <https://www.idrettsforbundet.no/siteassets/idrettsforbundet/personvern/maler/overordnede-retningslinjer-for-filming-av-breddeidrettsarrangement220609.pdf>
- Nyström, M. (2022, august 12). Därför vill AIK-ledaren stoppa tv-sända matcher med barn. *Expressen*. <https://www.expressen.se/sport/darfor-vill-aik-ledaren-stoppa-tv-sanda-matcher-med-barn/>
- Pichler, S., Kohli, C., & Granitz, N. (2021). DITTO for Gen Z: A framework for leveraging the uniqueness of the new generation. *Business Horizons*, 64(5), 599–610. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2021.02.021>
- Prensky, M., & Gee, J. P. (2006). *Don't bother me Mom—I'm learning! How computer and video games are preparing your kids for twenty-first century success—And how you can help!* (1st ed). Paragon House.
- Schjesvold, F. (2022, desember 19). VISSTE IKKE AT DE BLE FILMET PÅ TRENING: – DET ER HELT UHOLDBART. *VG*. <https://www.vg.no/sport/i/8JPY9Q/her-veit-de-ikke-at-de-filmes-paa-trening-naa-tar-mygame-grep>
- Schjesvold, F., & Friberg, J. (2022, desember 16). MÅTTE FJERNE VIDEO AV 12-ÅRING SOM SLÅSS: – BEKLAGELIG AT DET HAR SKJEDD. *VG*. <https://www.vg.no/sport/i/q1089E/maatte-fjerne-video-av-12-aaring-som-slaass-beklagelig-at-det-har-skjedd>
- Solstad, G. M., Sandvik, M. R., & Sletten, M. A. (2022). Deltakelse, trivsel og inkludering i barne- og ungdomsidretten. Delrapport fra forskningen om Idrett for alle i Oslo (Nr. 408). *NOVA/Oslo Met*. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/2838461>
- Statistisk sentralbyrå. (2021). *Norsk kulturbarometer [Data set]*. Statistiks sentralbyrå. <https://www.ssb.no/statbank/list/kulturbar>
- Tapscott, D. (2009). *Grown up digital: How the net generation is changing your world*. McGraw-Hill.
- Thomson, P. (2008). *Visual research with children and young people*. Routledge.
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg). Gyldendal Akademisk.
- Østerud, S. (2007). Krever medieutviklingen en ny dannelsesstenkning? I S. Vettenranta (Red.), *Mediedanning og mediepedagogikk. Fra digital begeistring til kritisk dømmekraft* (s. 34–61). Gyldendal akademisk.

Vedlegg

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

723320

Vurderingstype

Standard

Dato

15.02.2023

Prosjekttittel

Ungdoms perspektiver på filming og strømming av breddeidrett

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges idrettshøgskole / Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett

Prosjektansvarlig

Hanne Sogn

Prosjektperiode

15.02.2023 - 01.05.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 01.05.2028.

[Meldeskjema](#)

Kommentar**OM VURDERINGEN**

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

BARN SAMTYKKER SELV - ALMINNELIGE PERSONOPPLYSNINGER

Prosjektet vil innhente samtykke fra mindreårige til behandling av personopplysninger. Vår vurdering er at barn over 15 år kan samtykke selv til behandling av alminnelige personopplysninger, og at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.)

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp underveis (hvert annet år) og ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet/pågår i tråd med det du har oppgitt i meldeskjema.

Lykke til med prosjektet!

Intervjuguide:

Ungdoms perspektiver på filming og strømming av breddeidrett

Innledning

Litt om dere selv, tanker om idrett	<ul style="list-style-type: none">• Runde rundt bordet (hvem er du, hvor lenge har du drevet med idrett, hvilke idretter)• Hvorfor er dere med på idrett?• Er det noen av dere som «satser»?<ul style="list-style-type: none">○ Dere som satser: Hva er drømmen?○ Dere som ikke satser: Hvor lenge ser dere for dere at dere skal holde på med idrett?• Er det morsomt å være med på idrett? Hva gjør det morsomt eller ikke?
Filming og strømming for og imot	<ul style="list-style-type: none">• Har dere opplevd at kampene/konkurransene deres har blitt filmet og strømmet?<ul style="list-style-type: none">○ Nei<ul style="list-style-type: none">▪ Skulle dere ønske det eller glade for å ha sluppet?▪ Hva kunne vært positivt med det?▪ Negativt?○ Ja<ul style="list-style-type: none">▪ Er det vanlig, typ hver gang?▪ Tenker dere noe over det? Hvordan er det?▪ Hva er positivt med det?▪ Hva er negativt?• En vanlig begrunnelse for å strømme ungdomsidrett er at foreldre og besteforeldre kan se på. Hva tenker dere om det?<ul style="list-style-type: none">○ Gjør dine foreldre/besteforeldre det, kunne de ha gjort det?○ Synes du det er bra at de gjør det/om de gjør det?• En annen begrunnelse er at idrettslaget kan tjene penger på det. Hva tenker dere om den begrunnelsen?<ul style="list-style-type: none">○ Er det en fin måte å tjene penger på?• Et argument for ikke å strømme er at det kan bidra til mer mobbing og f.eks. spredning av uheldige bilder, flauter, dårlige prestasjoner eller liknende. Hva tenker dere om det?<ul style="list-style-type: none">○ Har dere opplevd at noen har blitt mobbet på grunn av ting som har blitt filmet på idrettsbanen?• Et annet argument for ikke å strømme er at det skaper mer press og forventninger og gjør idretten mer seriøs. Hva tenker dere om dette?<ul style="list-style-type: none">○ Opplever dere press i idretten fra før av? Er det negativt eller positivt?○ Er det mer stress og press når man vet at det blir filmet og strømmet?• Et tredje argument for ikke å strømme er at idrett kan være et fristed fra internett og TV og skjerm, et sted hvor dere kan være frakoblet fra alt det der. Har det noen verdi for dere?

Regler og rammer	<p><i>Norges idrettsforbund har laget noen retningslinjer som alle i norsk idrett må forholde seg til når det gjelder strømming. Vi ser på noen av dem og hører hva dere tenker.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Det skal ikke strømmes fra barne- og ungdomsidretten i aldersklasser under 15 år eller dersom det deltar utøvere under 13 år. <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva tenker dere om aldersgrensen på 13 år? Burde den vært høyere? Lavere? • Det stilles krav til god informasjon, bruk av felles reservasjons- (lagidretter) og samtykkeløsning (individuelle idretter) med automatisk stopp dersom barn og unge med beskyttelsesbehov deltar. <ul style="list-style-type: none"> ○ I lagidretter er det altså (anonym) reservasjonsrett, det vil si at hver deltaker kan huke av i Min Idrett for å ikke bli filmet. Da kan ikke konkurranser hvor denne utøveren deltar bli filmet. Er dette en god måte å gjøre det på? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vet dere om noen som har sagt fra om at de ikke vil bli filmet? ▪ Hadde det vært lett å si fra selv? ▪ Kjenner dere Min Idrett? Bruker dere det? ○ I individuelle idretter kreves en samtykkeordning, altså at hver deltaker må samtykke til å bli filmet for at akkurat de skal bli filmet. Er det en god ordning? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Er det lett å ikke samtykke? • Det skal ikke lagres eller distribueres filmer av idrettsaktivitet ved bruk av sosiale medier og andre åpne kanaler. <ul style="list-style-type: none"> ○ Er det bedre at filmer av dere blir tilgjengelige bak betalingsløsninger enn at idrettslaget eller andre kan legge det ut på sosiale medier?
Avslutning	<ul style="list-style-type: none"> • Er det noe dere vil si som dere ikke har fått sagt?

Informasjonsskriv:

Ungdoms perspektiver på filming og strømming av breddeidrett

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å utvikle kunnskap som kan gi oss innsikt i idrettsaktive ungdommers perspektiver på filming og strømming av idrettsaktivitet. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Strømming av breddeidrett har økt betydelig i omfang de siste årene. Praksisen har vært lite regulert. Følgelig har det oppstått mange problematiske hendelser. Norges idrettsforbund (NIF) har igangsatt en evalueringsprosess som blant annet skal styrke kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med å få filming og strømming av breddeidrett inn i kontrollerte former. På oppdrag fra NIF skal denne studien bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget om strømming av breddeidrett.

Studien er opptatt av idrettsaktive ungdommers perspektiver på filming og strømming av idrettsaktivitet. En slik tilnærming er viktig for å styrke ungdoms medvirkning i beslutninger som angår dem selv, og for å forstå betydningen av fenomenet i det hele tatt. Hva mener unge mennesker som berøres av fenomenet, om filming og strømming? Hva slags rammer og regler ønsker de seg, hvis de ønsker seg praksisen overhodet? Hvilke negative konsekvenser ser de for seg, og hva opplever de som positivt?

Studiens to hovedproblemstillinger lyder som følger:

- Hvordan opplever ungdommer selv at de blir påvirket av strømming og filming?
- Hvilke styrker og svakheter ser ungdommer ved NIFs regelverk for strømming av breddeidrett?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Forskningsprosjektet utføres av Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett ved Norges idrettshøgskole. Prosjektansvarlig er Hanne Sogn (hannees@nih.no).

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Vi ønsker å ha deg med som deltaker i et fokusgruppeintervju fordi du er mellom 15 og 16 år og aktiv i idrett.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet vil vi gjennomføre et fokusgruppeintervju med deg og fire eller fem andre ungdommer. Fokusgruppeintervjuet anslås å vare i 1-2 timer og vil handle om deres oppfatninger om filming og strømming av idrettsaktivitet. Vi vil ta lydopptak av fokusgruppeintervjuet som vi siden transkriberer til tekst. Transkripsjonen vil være anonymisert.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Prosjektgruppen ved Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett er de eneste med tilgang til opplysningene.

Vi sikrer anonymitet ved å ikke bruke navn i intervjutranskripsjonen. Vi bruker pseudonymer i alle publikasjoner fra forskningen, slik at dine sitater ikke vil kunne spores tilbake til deg.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes innen 1. mai 2023, hvorpå lydopptak slettes.

Personopplysninger oppbevares på kryptert minnepinne/ekstern harddisk som oppbevares innelåst i safe, eller på sikker server ved Norges idrettshøgskole, og slettes senest fem år etter prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges idrettshøgskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Prosjektansvarlig ved Norges idrettshøgskole, Hanne Sogn (hannees@nih.no)
- Personvernombud ved Norges idrettshøgskole, Rolf Haavik (personvernombud@nih.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Hanne Sogn
Forsker
Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett
Norges idrettshøgskole

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Ungdoms perspektiver på filming og strømming av breddeidrett*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i forskningsintervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Strømmeutvalg

Innspillsmøter 20. april og 26. april

Redd Barna

Redd Barna har gjennom prosjektet Trygg på trening fått god kjennskap til norsk idrett og egen erfaring fra barne- og ungdomsidretten. Vi opplever at privat filming med telefon tas opp blant de voksne i klubben når utfordringer knyttet til barns trygghet blir diskutert. Klubbene forteller at det er vanskelig å håndtere dette, og ved å få strømmingen inn i mer kontrollerte former kan man bidra til at klubbene får et verktøy som kan hjelpe de med å ta tak i denne problematikken.

Å benytte seg av strømming til å vurdere egen prestasjon og lagets prestasjon ser vi at har blitt brukt i idretten lenge, dette kan bidra til å gi unge utøvere en mulighet til å utvikle seg.

Vi forstår utfordringen med å ivareta barn som lever på kode 6 og kode 7, men vår erfaring er at idrettslagene allerede har rutiner for å ivareta disse barna. Det er derfor ikke sikkert at strømming gjør dette noe vanskeligere for dem, selv om vi anerkjenner at alle kan gjøre feil.

Vi har savnet ungdomsutøvernes stemmer i debatten og Redd Barna er positive til NIFs igangsatte medvirkningsprosess, det er viktig at barn blir hørt. Uavhengig av resultatene som kommer inn, må undersøkelsen blant barn og unge være førende for utvalgets arbeid.

Slik vi ser det berøres flere rettigheter i barnekonvensjonen av strømming (artikkel 6, 12, 19, 31 blant annet). Ved konflikt mellom flere rettigheter må det gjøres en avveining, og utvalget må vurdere hva som er til barnas beste.

Redd Barna har savnet informasjon om hvordan det strømmes/filmes i norsk idrett per i dag. Vi vet at det filmes mye, og det krever en viss pragmatisme i møte med de problemstillingene som skal diskuteres i utvalget.

Vi forutsetter i vårt innspill at alle lover og regler følges. Her er noen korte punkter vi mener er viktige for utvalget å vurdere:

- Det bør drøftes hvem som skal ha tilgang til strømmetjenester (klubbmedlemmer, familie, åpent for alle)
- Det må være lett å takke nei til strømming og klart for utøverne hva de eventuelt takker ja til
- Det bør drøftes om alt må live-strømmes eller om noe kun skal være opptak?
- Utvalget bør se på om retningslinjene kan bidra til at private tilskuere legger ned mobiltelefonen? Vi er mest bekymret for denne typen filming.

Stine Sofies Stiftelse

Vi ser at det er fordeler med å strøkke idrettsaktivitet; det gjør det enkelt for familiemedlemmer langt unna å være til stede for barn, det kan fungere som underlag for treneranalyser osv. Men listen over ulemper med strømming er både mye lengre og av en mer alvorlig karakter.

Å strøkke idrettsaktivitet er kun gøy for de beste – det er ikke like moro for den gutten/jenta som driter seg ut. Materiellet kan klippes, limes og deles på ulike «expose» kontoer for eksempel.

Personer med dårlige hensikter ute i samfunnet kan få en unik tilgang til ofre og ekstra sårbare barn som enklere kan bli utsatt for nettovergrep, fysiske overgrep og grooming. Vi vet også at dersom du har vært utsatt for overgrep tidligere, er det større sjanse for at du blir utsatt for det igjen.

Det er trist at strømming kan eksponere barn og familier som lever under strenge beskyttelsestiltak. De skal ikke bli sett eller oppdaget av voldsutøveren; dersom det skjer er det fare for liv.

Vi er også bekymret for presset barna vil bli utsatt for. Vi mener det vil være vanskelig å reservere seg, da man kan bli utsatt for press både av medspillere og av klubben som går glipp av mulige sponsorer og økt interesse.

De problemstillingene vi tar opp gjelder ikke bare et fåtall av barn som ødelegger festen for alle andre. Det vi vet av forskning er at 5 av 20 barn og unge blir mobbet på nett. 1 av 10 blir utsatt for grov vold og 1 av 10 blir utsatt for seksuelle overgrep. Idretten er ikke et unntak. Dette må vi som voksne ta innover oss. Vi må gjøre hverdagen best mulig for disse barna. Derfor mener vi at det ikke burde være en diskusjon om strømming; for her gjør voksne det som er best for voksne og ikke det beste for barna. Strømming er i strid med både NIFs formålsparagraf, barneidrettsbestemmelsene og FNs barnekonvensjon. Barna må få en tydeligere stemme, og de må få være med og bestemme.

Vi er sikre på at noen vil slutte med idrett dersom strømming blir utbredt. Men vi er overbevist om at barn og unge ikke vil slutte dersom strømming blir forbudt.

Vårt spørsmål er: skal vi være gode voksne og gjøre det som er best for barna?

Barneombudet

Barneombudet ønsker å bidra med innspill om hvordan man kan handle ut fra barns beste. Barns rett til å bli hørt er avgjørende for å ta avgjørelser som skaper gode oppvekstvilkår.

Vi ser ofte at barn ikke inkluderes nok i beslutningstaking og at deres rettigheter blir tilsidesatt. I tillegg hender det at hensynet til barn viker i møte med andre konkurrerende hensyn. Det kan handle om andre samfunnsgruppers rettigheter, om politiske mål, om tid eller økonomi.

Barneombudet er opptatt av at utvalget vurderer hva som er til barnets beste når det utreder strømmetjenester, og at barn gis reell mulighet til å være med i prosessen, da beslutningene utvalget fatter vil påvirke barnas liv. Det er dette vi kaller «barnerettighetsvurderinger».

Barnerettighetsvurderinger kan benyttes for å kartlegge hvilke konsekvenser et tiltak kan ha for barns ulike rettigheter. Det er et verktøy som kan hjelpe med å systematisere disse behovene og hvilke rettigheter som må ivaretas når utvalget utreder strømmetjeneste i idretten.

Barnerettighetsvurderinger gir viktig kunnskap om barns behov og dermed bedre beslutningsgrunnlag. Hvis man ikke vurderer hvilke konsekvenser et tiltak vil ha for barn, risikerer man tjenester som er lite treffsikre og som kan føre til store utgifter på sikt. Alt som ikke virker, koster, og det er alltid billigere å forebygge enn å reparere.

Utvalget må sikre at barnas rettigheter blir ivaretatt, og huske å involvere barna i hele prosessen.

Unge funksjonshemmede

Unge funksjonshemmede er tydelige på at barn og unge med funksjonsnedsettelse skal inkluderes på samme måte og ha like muligheter som alle andre.

Vi jobber mye med barrierefrie fritid og ser forbedringspotensialet i den ordinære idretten, men vi fokuserer ikke på strømming i arbeidet vi gjør.

Unge funksjonshemmede representerer en gruppe som skal kunne velge å være synlige så mye de ønsker selv, akkurat som alle andre. Vi ønsker å normalisere annerledesheter og det kan vi gjøre ved å vise de frem.

Vi er klar over at mobbing kan skje, men vi er ikke bekymret for at strømming leder til mer mobbing av vår målgruppe.

Vi opplever at etter korona har mange av tilbudene som ble gjort digitale forsvunnet, mens flere av barna vi representerer fortsatt lever isolert. Å strømme idrett kan gi barn og unge en mulighet til å følge med på kameratene sine og være en del av samtalen og fellesskapet i etterkant. Dette kan være viktig for de som ikke ellers har mulighet til å være til stede.

Oslo idrettskrets

Oslo idrettskrets har stilt spørsmålsteget ved den tidlige prosessen knyttet til retningslinjer for strømming i barne- og ungdomsidretten. Som et resultat av dette hadde kretsstyret en grundig prosess før de fattet et vedtak i januar 2023 (<https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/oslo/nyhet/2023/om-stromming-fra-barne--og-ungdomsidretten/>).

OIK har tre hovedpunkter som vi bekymrer oss for:

Berettiget interesse

- Det er vanskelig for oss å forstå hvorfor berettiget interesse er valgt som behandlingsgrunnlag. Slik vi tolker det så skal samtykke være frivillig, informert og mulig å trekke tilbake. Det stilles ikke samme krav til bruk av reservasjonsrett og vi lurer på om det kun er valgt for enkelhetens skyld. Vi mener at det ikke er riktig for norsk idrett å strømme all barne- og ungdomsidrett uten at det foreligger samtykke.

Barns beste og medvirkningsprosess

- Vi er interessert i medvirkningsprosessen som er satt i gang og håper at den er god.

Juridisk ansvar

- Vi ønsker at utvalget ser nærmere på hvem som har ansvaret dersom det gjøres feil i forbindelse med strømming. Er det de frivillige foreldrene som tilfeldigvis har hallvakt den dagen eller er det klubben, særforbund, NIF eller MyGame? Frivillige i norsk idrett kan ikke sitte med dette ansvaret.

Oslo idrettskrets resultatmål er at flere barn og ungdom skal være med i idretten lengre. Det er i de mest ressursvake bydelene vi har størst potensiale for økt rekruttering, og vi tror at fastmonterte kameraer kan være et hinder for rekrutteringen. Det er fare for at det skremmer bort ungdommer, selv når kameraene ikke er på. Filming på kommunale anlegg i Oslo har vært ikke lov i mange år. Skolen bruker idrettshaller og det må garanteres for at det ikke filmes mens skolen benytter seg av hallen. Byrådet i Oslo avventer nå ny konklusjon fra Norges idrettsforbund.

Kommunikasjon til ungdom og foreldre i mange klubber i Oslo er i praksis nesten umulig med over 100 ulike språk, og vi har klubber som knapt har ansatte. Vi tror det blir vanskelig å nå barn, unge og foresatte med god informasjon om strømming som gjør at de tar informerte valg.

Frykten for at det skjer noe feil er stor og vi er bekymret for dette. Vi vet ikke om et totalforbud mot strømming er det rette, men det er viktig at utvalget tar våre utfordringer i Oslo, og andre steder, på alvor.

Redaktørforeningen/Norsk Presseforbund

Presseorganisasjonene innledet om viktigheten av å kunne rapportere fra idrettsarrangementer der barn og unge er utøvere. Dette handler om offentlighetens tilgang på informasjon. Noen vil påstå at idrettsaktiviteter med barn på 13-14 år ikke er av allmenn interesse. Men å formidle barne- og ungdomsidrett er definitivt viktig for lokale og regionale medier, og det må være opp til den enkelte redaksjon å bestemme hvordan man vil dekke de ulike idrettsarrangementene.

Personvernforordningen (GDPR) og personopplysningsloven gir *ikke* grunnlag for å nekte redaktørstyrte medier å strøme til journalistisk bruk, hvor det er løpende redaksjonell overvåking og kontroll av strømmingen (jf. personopplysningsloven § 3, siste ledd). De gir for øvrig heller ikke hjemmel for å nekte privates behandling av personopplysningsloven når det gjøres til privat bruk (personopplysningsloven § 2 (2) a).

Mye av diskusjonen knyttet til MyGame har handlet om bruken av automatiserte kameraer. Redaktørstyrte medier bruker kameraløsninger der de alltid vil ha noen med redaksjonelt ansvar som styrer kameraet og som eventuelt kan stoppe sendingen dersom det er nødvendig. Mediene har forpliktet seg på underlagt Vær Varsom plakaten, og kan bli klaget inn til Pressens Faglige Utvalg. Mediene har lang tradisjon for å ta hensyn til sårbare personer, også barn og ungdom. Vi mener at unges ytringsfrihet ofte glemmes i denne diskusjonen, det er også en rettighet barn har etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10.

Vår erfaring fra egen praksis (bl.a. Sunnmørsposten) er at ansvarlig strømming gjennom redaktørstyrte medier ikke har vært noe problem. Siden 2017 er det kun ett lag som har bedt om å ikke bli strømmet på Norway cup, noe man enkelt fant en løsning på. Mediene har god opplæring av eget personell, mulighet for lag til å reservere seg mot strømming helt frem til kampdag (via trener) og opplever at både foreldre og ledere er positive til strømming og tror det vil bidra til mer engasjement. Det er ikke, så vidt vi kjenner til, kommet inn klager på strømming gjort av redaktørstyrte medier.

Vi avventer NIFs gjennomgang av retningslinjene og har satt egen strømming på pause nå i vinter. Etter at de nye reglene kom i fjor sommer, sa vi tydelig fra om NIF måtte ha et unntak for redaktørstyrte medier. Det ble strømmet kamper av redaktørstyrte medier under Norway Cup i fjor der det var yngre deltakere enn 15 år. Etter den siste utviklingen med midlertidig innføring av 18-årsgrense på strømming, opplever vi mange henvendelser fra idrettslag som ikke vet hva de skal gjøre nå.

Vi viste også til [NOU 2019:10: Åpenhet i grenseland](#) — Bilder, film og lydopptak i helse- og omsorgstjenesten, barnevernet, skolen og barnehagen.

Denne rapporten handler om bilder, film og lydopptak i helse- og omsorgstjenesten, barnevernet, skolen og barnehagen. Den behandler ikke direkte strømming, men setter opp noen prinsipper som er relevante for deres arbeid, blant annet i veilederen der utvalget har et eget punkt som handler om å beskytte mediernes rett til informasjon og formidling - i kraft av ytringsfriheten., jf del 4 i denne NOU-en, kap 18.

Vi ønsker at utvalget i retningslinjene tydeliggjør at de redaktørstyrte mediene må være unntatt fra de generelle reglene. Det beste vil være at man skriver helt eksplisitt i retningslinjene at GDPR og personopplysningsloven ikke begrenser redaktørstyrte mediers rett til å strømme. For redaktørstyrte medier gjelder som vanlig Vær Varsom-plakaten. Mediene har et selvstendig ansvar for både å følge de presseetiske reglene og norsk lov.

Medietilsynet

Medietilsynet vil gi innspill til utvalget om barn og unges mediebruk, samt dele resultatene fra Medietilsynets nasjonale undersøkelse blant foreldre fra 2022.

Basert på våre funn, synes det som om eldre ungdommer ønsker å ha kontroll over sine digitale liv og at de i større grad har lukkede profiler, enn de yngre barna. Det kan også hende at de eldre ungdommene er mer bevisste på eksponering, enn det mange foreldre er.

Her er noen funn som kan være relevante for utvalget:

- Det er bekymringsfullt at halvparten av barn og unge i alderen 9-10 har SoMe-brukere, når aldersgrensen er 13 år.
- Veldig få ungdommer bruker SoMe til å dele mye innhold, de bruker mest tid på å kommunisere med venner og familie.
- Cirka halvparten av alle foreldre har delt bilder/film av barna sine de siste 12 månedene.
- 27% av barna rapporterer at de har bedt foreldrene om å slette bilder/video av seg i løpet av de siste 12 månedene.

- De yngste barna er mest sårbare, og det er de som i størst grad har åpne profiler. Barna er prisgitt god veiledning fra foreldre og andre voksne.
- Vi vet ingenting om foreldres deling av bilder/film av andres barn enn deres egne.

Medietilsynet har ingen innspill konkret knyttet til strømming i barne- og ungdomsidretten, men vi koordinerer en direktoratgruppe som ser på barn og unges sikkerhet på nett. I den forbindelse skal ny handlingsplan for trygg digital oppvekst være ferdig i desember 2023, og strømming kan være relevant for den.

Barnevakten

Barnevakten er opptatt av at barns ståsted må være utgangspunktet for vurderingen som gjøres av utvalget.

6 av 10 ledere i frivilligheten har observert mobbing og utestengelse. Vi vet at konsekvensen av nettmobbing i sterkere grad henger sammen med angst, enn hva som er tilfellet for tradisjonell mobbing. Vi vet ikke om strømming av barne- og ungdomsidrett vil lede til økt mobbing, men vår bekymring er at det til nå ikke er blitt snakket godt med barn og unge om dette. Ungdommens bystyre i Trondheim vedtok et enstemmig nei til strømming av de under 18 år, de bør utvalget vurdere å kontakte, samt mobbeombud eller elevombud.

MyGame

Bakgrunnen for idrettens strømmeprojekt

Strømmingen av breddeidretten er et felles prosjekt igangsatt som et samarbeid mellom seks av de viktigste særforbundene, idrettsforbundet, TV 2, Amedia og MyGame.

Et viktig bakteppe for hvorfor prosjektet ble igangsatt var et ønske om å motvirke den negative trenden med økt frafall som store deler av norsk idrett opplever. Som samfunnet ellers, trenger også idretten å fornye seg for å være relevant og holde på interessen. Kanskje på grunn av et manglende initiativ ovenfra har det over tid vokst frem et omfattende ukontrollert strømmemarked lokalt i norsk idrett. Fra idrettens side har dette prosjektet vært viktig for å få strømmingen inn i kontrollerte former.

Fordelene med strømming av breddeidrett er mange. Forbund og lag som MyGame har tett kontakt med trekker særlig frem disse sidene som fordelaktige.

- Økt engasjement og synlighet
- Økt rekruttering og redusert frafall
- Økt kvalitet på trening og læring
- Økt fokus på fair play
- Flere kan ta del som ikke ellers kan komme seg på kamp (uføre, aleneforeldre, lang reisevei)
- Økte inntekter til lokale klubber og grasrota i norsk idrett, uten egne investeringer og risiko

Gjennom TV 2 er MyGame en del av den største satsningen i Norsk idrett noensinne – som TV 2 omtaler som Hjemmebanen for Norsk Idrett: For første gang tilgjengeliggjør en allmenkringkaster topp og breddeidrett i stort omfang på egen plattform – TV 2 Play.

Om MyGame

MyGame har to oppgaver i strømmeprojektet binder sammen topp og bredde i idretten:

1. Lager tv-produksjon på oppdrag fra TV 2 og Amedia som vises på deres plattformer (toppidretten)
2. Tilbyr strømming som en abonnements-tjeneste til sluttbruker under merkevaren MyGame (breddeidretten)

Det er de samme fastmonterte, automatiserte kameraene og de samme systemene og prosessene som brukes både til å filme elite/nær elite idrett og breddeidretten. Det er disse synergiene som gjør denne satsningen økonomisk forsvarlig.

MyGame begynte for alvor våren 2022. Selskapet produserer og viser nå 4 idretter: håndball, hockey, innebandy og fotball, og er i tillegg i ferd med å klargjøre av basketball og volleyball. Selskapet har til nå filmet om lag 5000 kamper for ca 10.000 egne kunder.

Om markedet

Det er stor etterspørsel etter og interesse for strømming. Brukerundersøkelser rettet mot de som har erfaring med strømming viser at en veldig høy andel av spillere, foreldre og trenere stiller seg positive til strømming. MyGame peker på at alle de positive sidene med strømming og den høye oppslutningen har gjort at det har utviklet seg et omfattende, uregulert marked for strømming av breddeidretten. I enkelte idretter er det regelen, og ikke unntaket, at kampene strømmes i en eller annen form. Dette gjelder ungdomsklassene også.

MyGame deler det uregulerte markedet inn i tre typer aktører:

- **Medieaktørene**
- **Klubbene**, i partnerskap med en leverandør av strømmeløsninger
- **Foreldre, fans og spillere**

De to førstnevnte typene

Medieaktørene har i liten grad forholdt seg til idrettens egne regler for strømming, og baserer sin aktivitet på personvernforordningens unntak for journalistisk interesse. Filmingen foregår delvis med tradisjonelle løsninger med kameramann, og delvis med ny teknologi med fastmonterte kamera.

Mange **klubber** har inngått partnerskap med en profesjonell leverandør av strømmetjenester. Disse leverandørene tilbyr pakkeløsninger med kamera, muligheter til å selge abonnementer, en visningsplattform der kampene lagres og kan strømmes, samt analyseløsninger som klubbene kan bruke til sportslig utvikling. Kameraløsningen er enten av typen fastmontert og mobil. Klubbene er overlatt til seg selv å håndtere problemstillingene rundt personvern. MyGames erfaring er at klubbene har et reflektert lite rundt sistnevnte.

Den siste aktørtypen, **foreldre, fans og spillere**, utgjør største volumet av ukontrollert strømming. MyGame anslår at det filmes et femsifret antall breddarrangementer på denne måten hvert år.

Kampene deles i sosiale medier som Youtube og Facebook. Deler av innholdet ligger innenfor lukkede grupper, mens andre deler ligger ute helt åpent. Ingen tar ansvaret for dette innholdet.

Basert på kontakt med leverandørindustrien og idretten anslår MyGame at det finnes et sted mellom 400 og 500 kameraer med AI-teknologi i Norge i dag. MyGames andel av dette er i størrelsesorden 30-40%.

MyGame sin løsning

MyGame's oppdrag i idrettens strømmeprojekt er nettopp å tilby en kontrollert løsning for strømming av breddeidrett som forholder seg til personvernforordningen (GDPR) og idrettens eget regelverk for strømming. MyGames løsning er utviklet i samarbeid med de relevante partene i idretten, TV 2 / Amedia, men også etter samtaler og rådgivning fra Redd Barna, Datatilsynet m.fl.

MyGame benytter berettiget interesse som behandlingsgrunnlag. De har gjennomført interesseavveininger, og på bakgrunn av denne utviklet løsningen sin til å ivareta personvernet til de filmede på en trygg og sikker måte. Gjennom dette arbeidet har man utviklet en løsning som er egnet til å tilby forsvarlig strømming av breddeidrett - også for ungdomsklassene.

Sikker filming

MyGame har sammen med idretten utviklet en integrert IT-løsning og prosesser for å ivareta personvern og sikkerhet.

- Folkeregisteret + MinIdrett: Sikrer at personer med særlig behov for vern er aldri blir filmet og at alle kan reservere seg anonymt
- Idrettens kamp-scheduleringssystemer (TA/FIKS): Sikrer at kun offisielle kamper blir filmet
- MyGames live-overvåkere: Ansatte som monitorerer planlagte kamper, og kontrollerer filmede kamper og sikrer at kun kamper med godkjent innhold er tilgjengelig – særlig viktig i en oppstartsfase.
- Sekretariatfunksjonen: Frivillige i idretten som sikrer gjennomføringen av kampen på en forsvarlig måte på arenaen (start/stopp filming + mulighet for nødstop)
- Det fastmonterte, automatiserte kameraene: Som kun slås på og filmer hvis strenge kriterier er tilfredsstilt (ref 5-trinnsnøkkel):

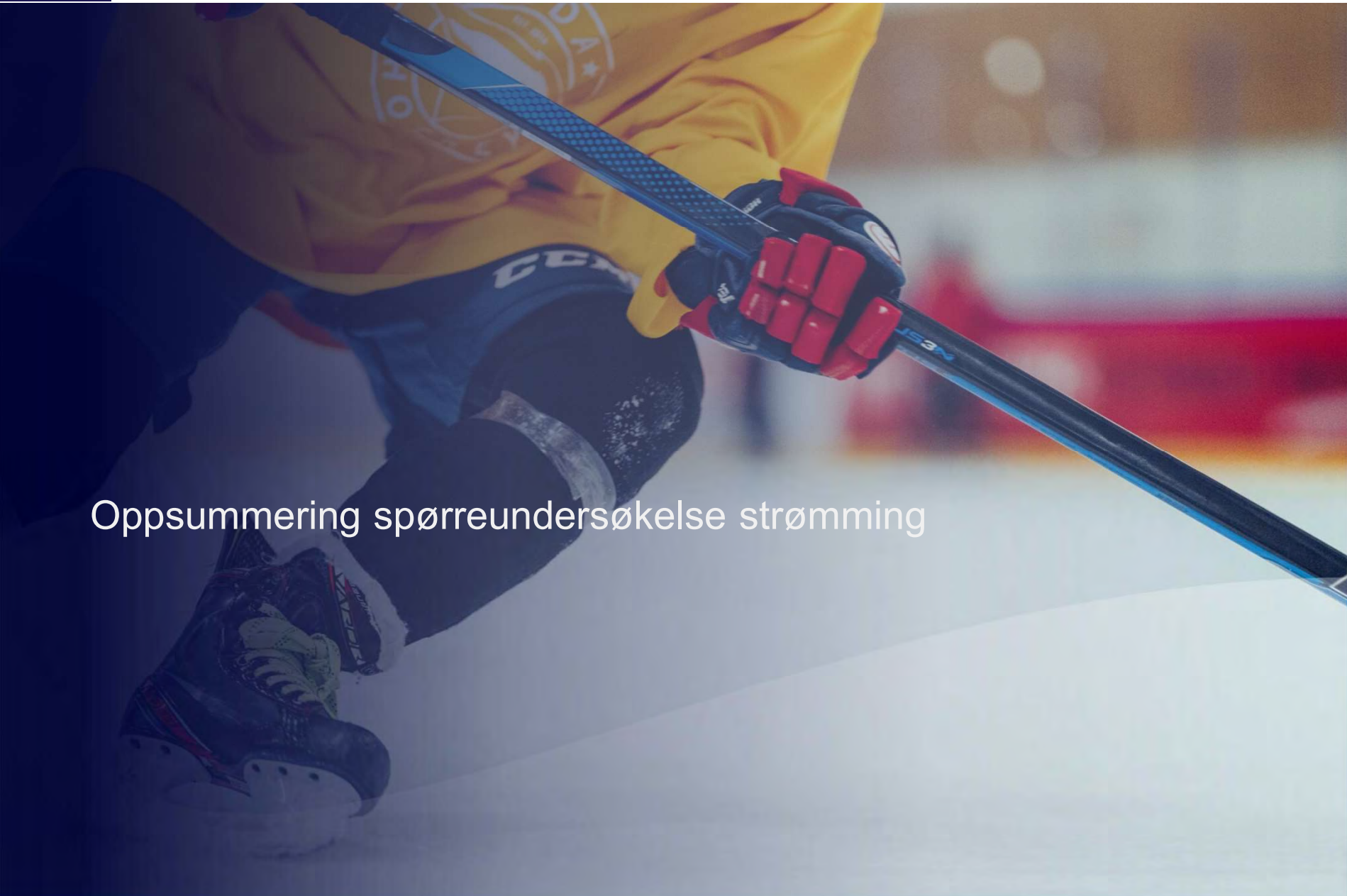
MyGames tanker om Strømmeutvalgets arbeid

Mange av de positive sidene ved strømming har druknet i negativ omtale i media, og omfanget og problemene knyttet til den ukontrollerte strømmingen har ikke kommet godt nok frem. Slik det offentlige debatten utviklet seg var det lurt at idretten innførte pausen for strømming av ungdomsklassene den 13. Januar. Også nedsettelsen av Strømmeutvalget var klokt. Begge deler gir idretten selv anledning til å sikre en enda bredere forankring innad.

MyGame har brukt pausen til dialog med samarbeidspartene i prosjektet: De har samlet refleksjoner som har kommet opp i disse møtene til et dokument med mulige tiltak, som strømmeutvalget kan vurdere for ytterligere sikring av løsningen. De viktigste områdene tiltakene svarer ut er arbeidet med å sikre informasjon til de som blir filmet, både om selve filmingen og retten til å reservere seg. Dette er særlig viktig for ungdomsklassene. Hele listen med tiltak er vedlagt.

Slik MyGame ser det bør utvalgets fokus ikke være å ta stilling til om bredde- og ungdomsidrett skal strømmes eller ikke, men hvordan legge til rette for god og trygg strømming.

Alle involverte strømmeprojektet har et felles ansvar for å lage gode løsninger for å ivareta de mest sårbare gruppene – dette er en forutsetning for at strømmeprojektet skal lykkes. Her ønsker MyGame å bidra.

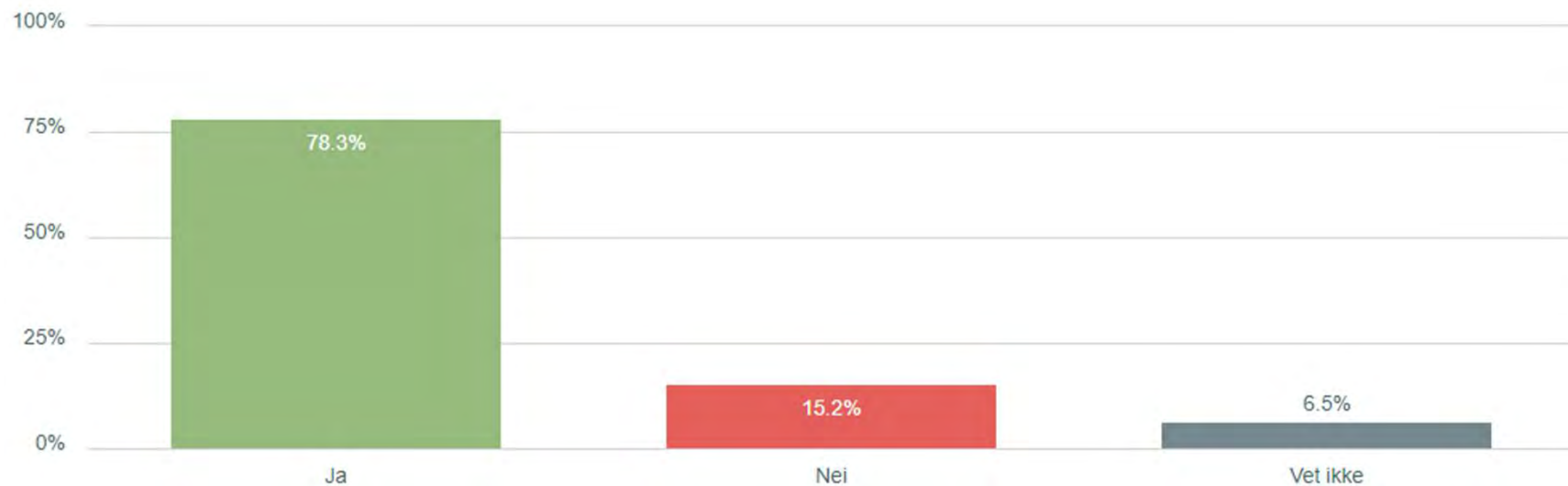
Oppsummering spørreundersøkelse strømning

Antall særforbund besvart

Omfang strømming i regi av særforbundene

Har det blitt strømmet fra terminfestede arrangementer i regi av ditt særforbund?

Observasjoner

Totalt

36 særforbund

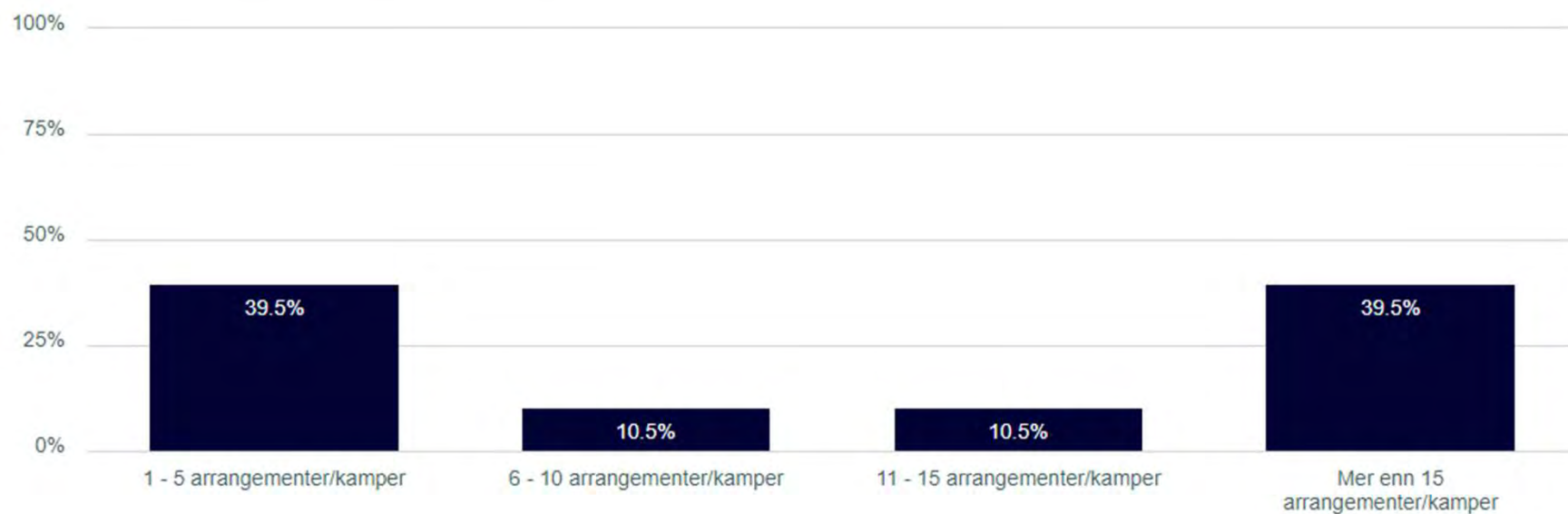
7 særforbund

3 særforbund

46

Omfang strømming i regi av særforbundene

Omtrent hvor mange arrangementer/kamper har vært strømmet?

Observasjoner

Totalt

15 særforbund

4 særforbund

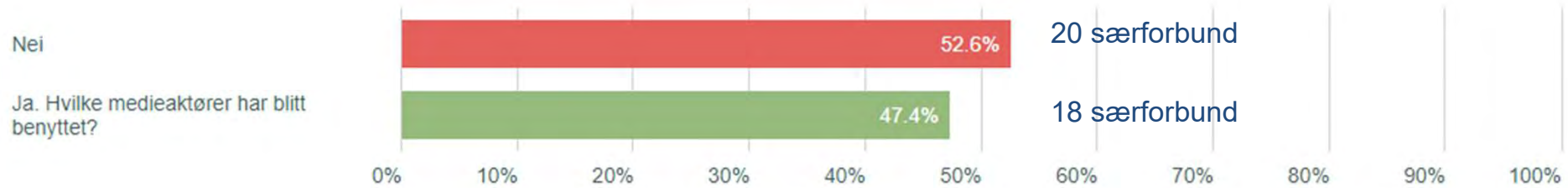
4 særforbund

15 særforbund

38

Strømming med medieaktører

Med medieaktør menes en virksomhet som er involvert i produksjon eller distribusjon av media. Eks. NRK, DirekteSport, TV2, Polaris.

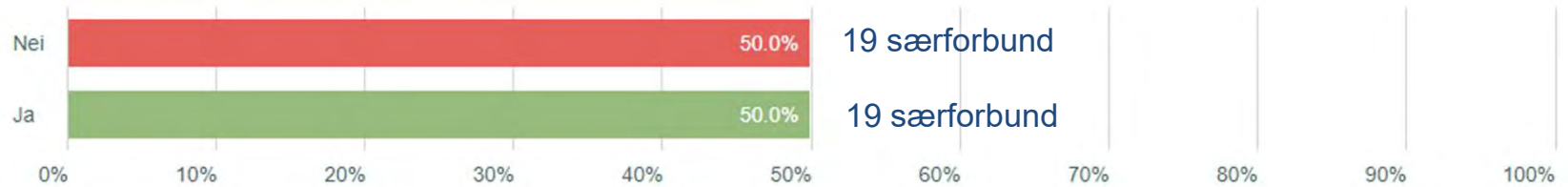
Observasjoner

Totalt

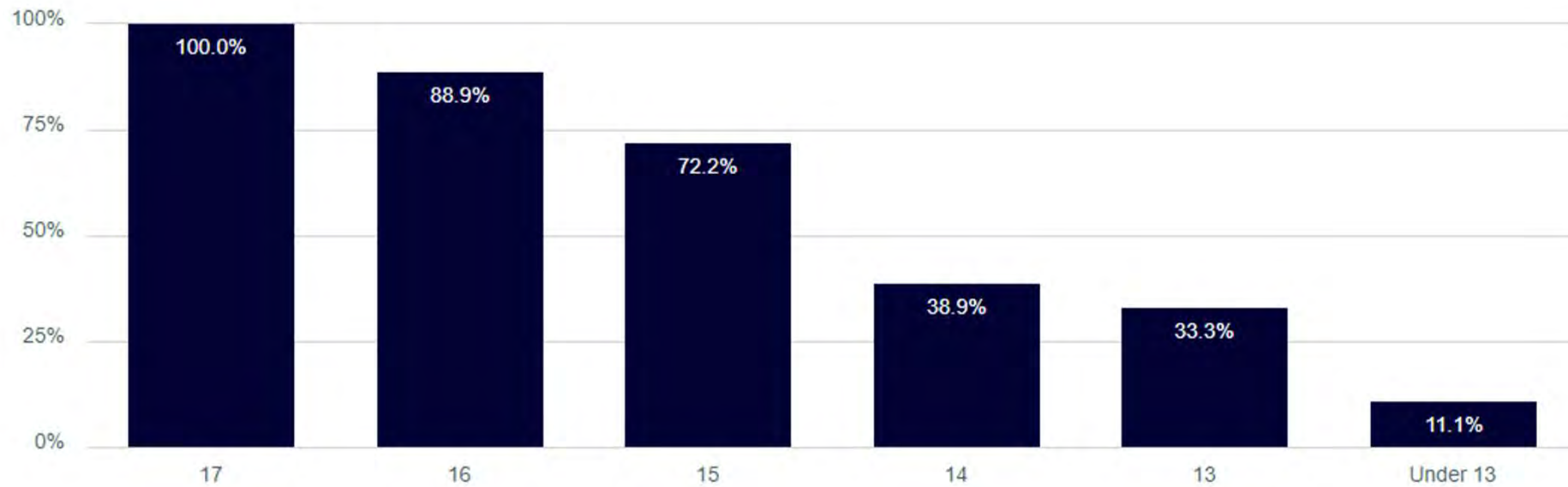
38

Strømming av breddeidrett

Breddeidrett omfatter aktivitet som er tilgjengelig og attraktiv for et bredt spekter av utøvere, herunder fritids- og mosjonsidrett, amatørkonkurranser og aktiviteter som er mer fokusert på glede og helsegevinster enn på konkurranse og prestasjoner.

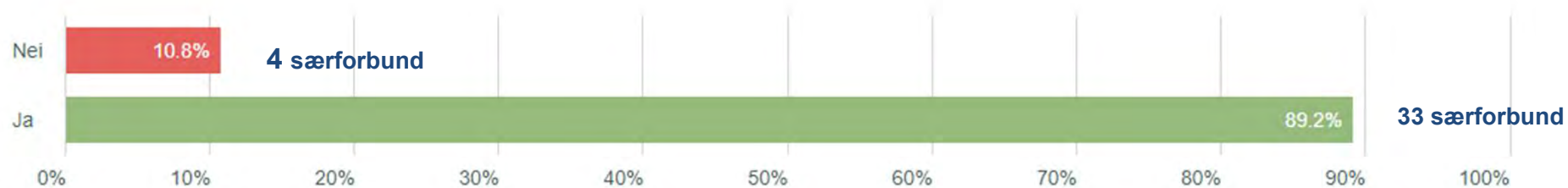

Årsklasser berørt

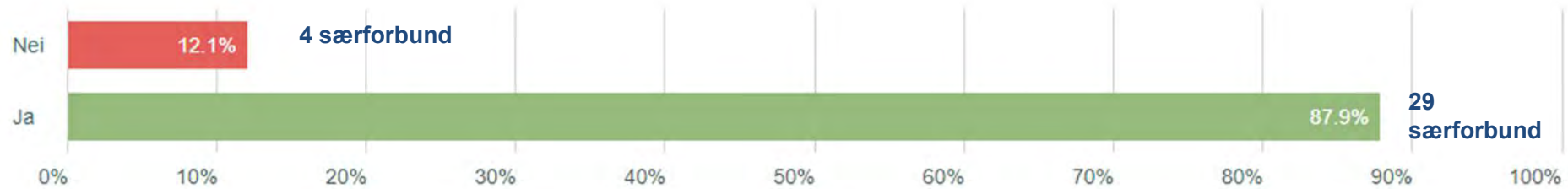

18 av 55 besvart

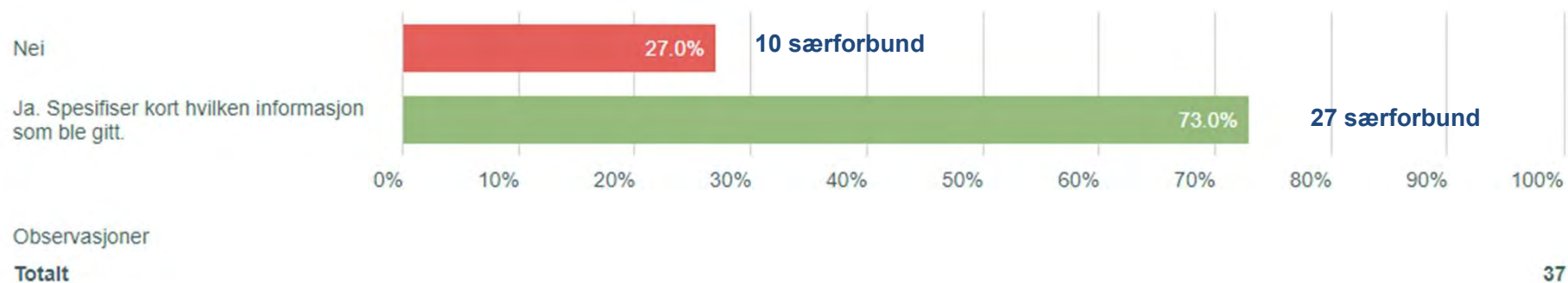
Strømming NM eller øverste nivåer i juniorklassen

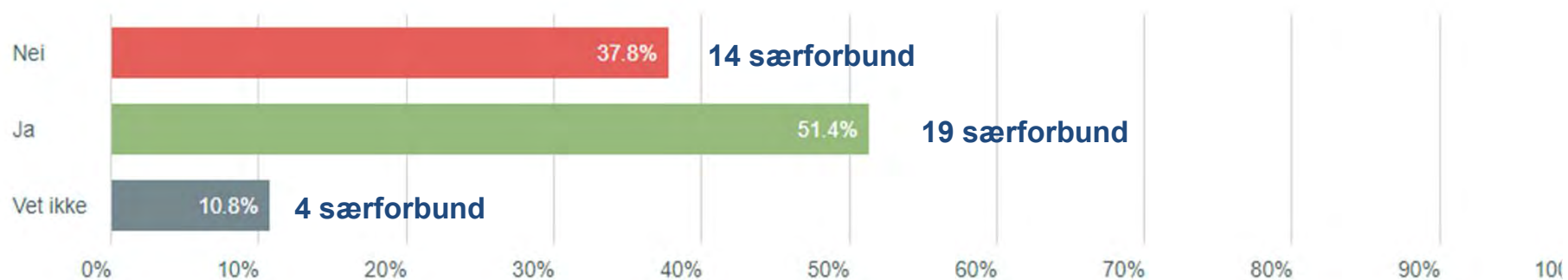
Strømming NM og eller øverste nivå med personer under 18 år

Strømming NM og eller øverste nivå – informasjon gitt i forkant

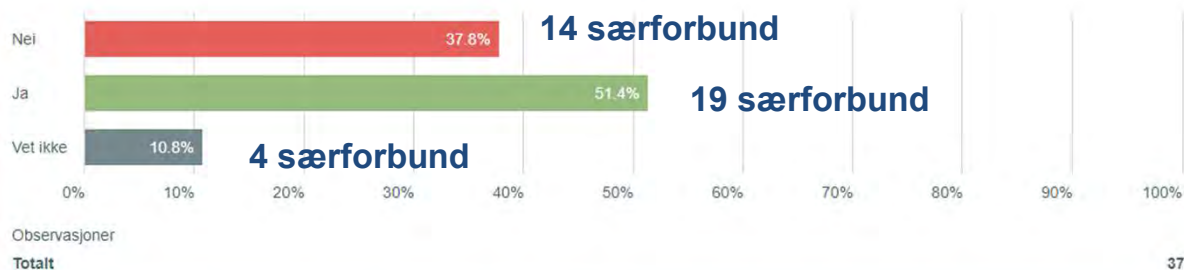

Distribusjon av strømming eller opptak (eks. sosiale medier)

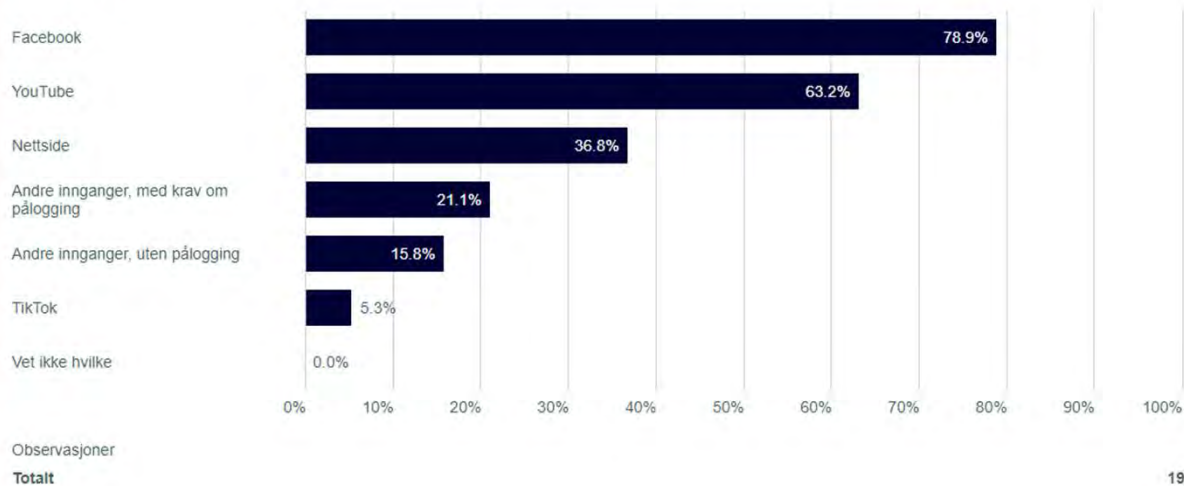

Åpen strømming

Har det blitt distribuert strømming eller opptak (til f.eks. sosiale medier)?

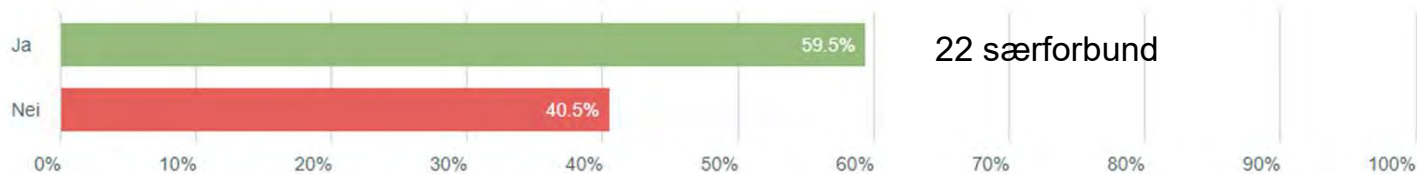

Hvilke kanaler ble benyttet for distribusjon eller opptak?
(Flere kan velges).

Utgifter ved strømming

Har særforbundet hatt utgifter fra strømming av arrangementer?

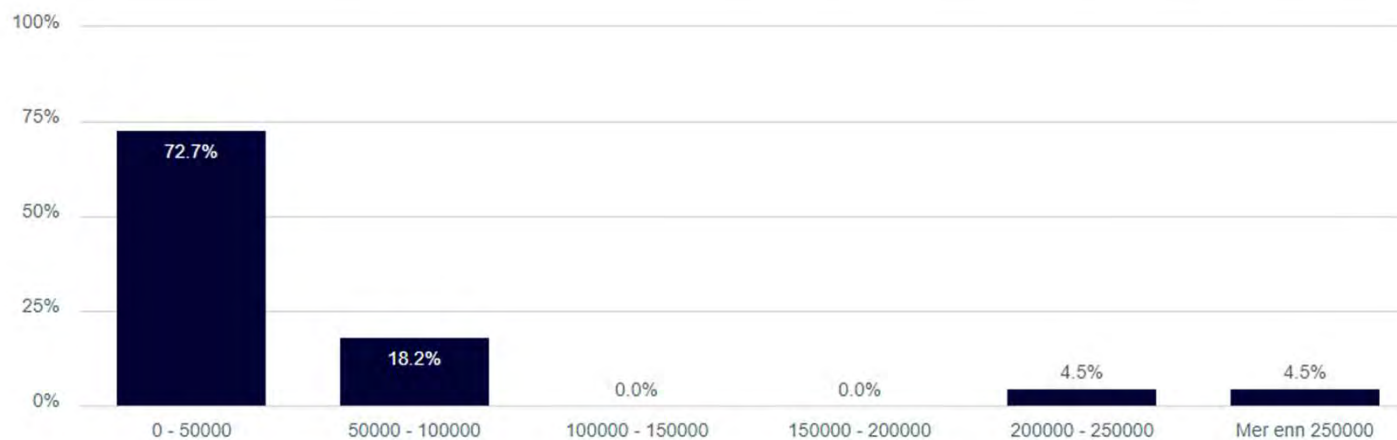

Observasjoner

Totalt

37

Har særforbundet deres har hatt utgifter i forbindelse med strømming? Oppgi omtrentlig beløp pr arrangement.

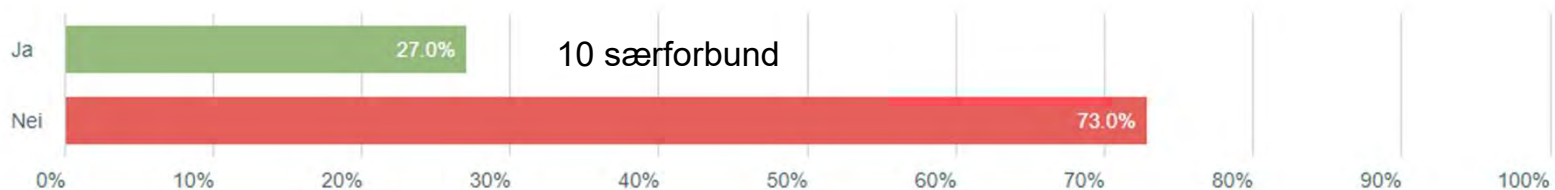

Observasjoner

Totalt

22

Har særforbundet hatt inntekter fra strømming av arrangementer?

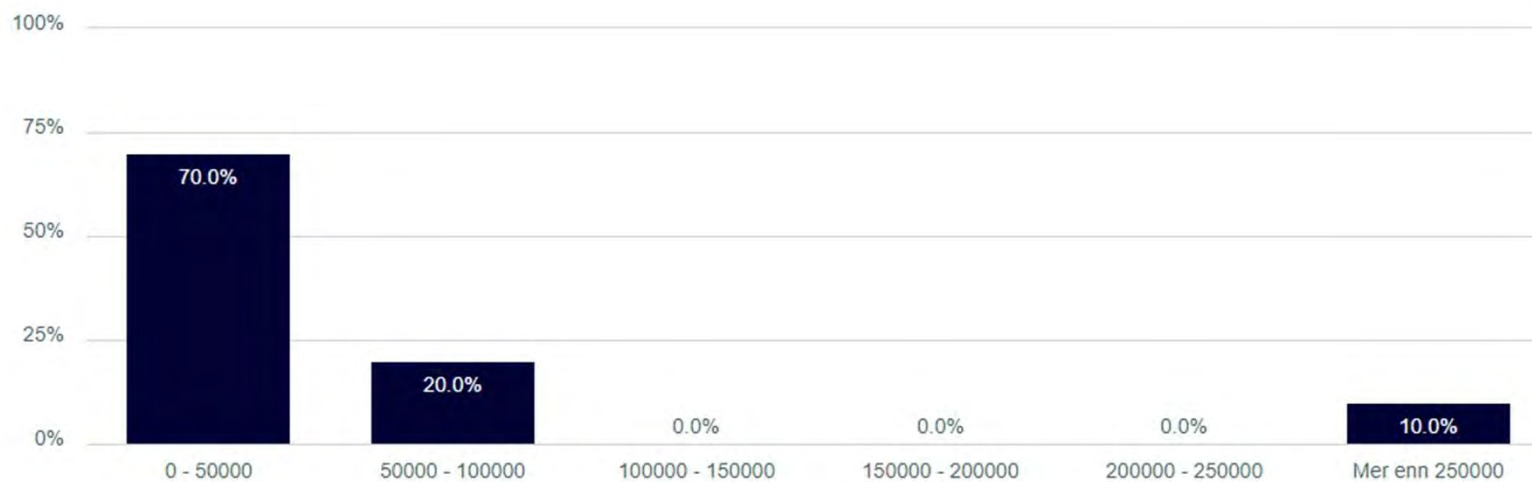

Observasjoner

Totalt

37

Særforbundet deres har hatt inntekter i forbindelse med strømming. Oppgi omtrentlig beløp pr arrangement.

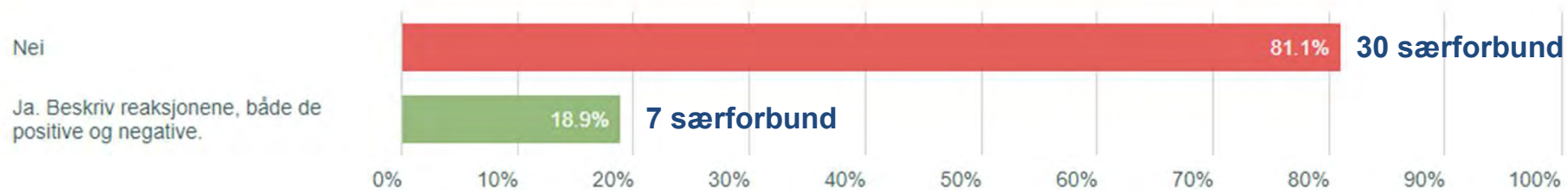

Observasjoner

Totalt

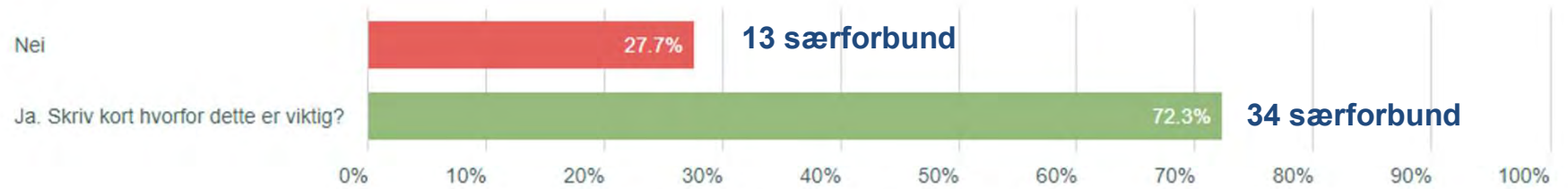
10

Har særforbundet mottatt noen reaksjoner fra utøvere eller andre som har blitt strømmet?

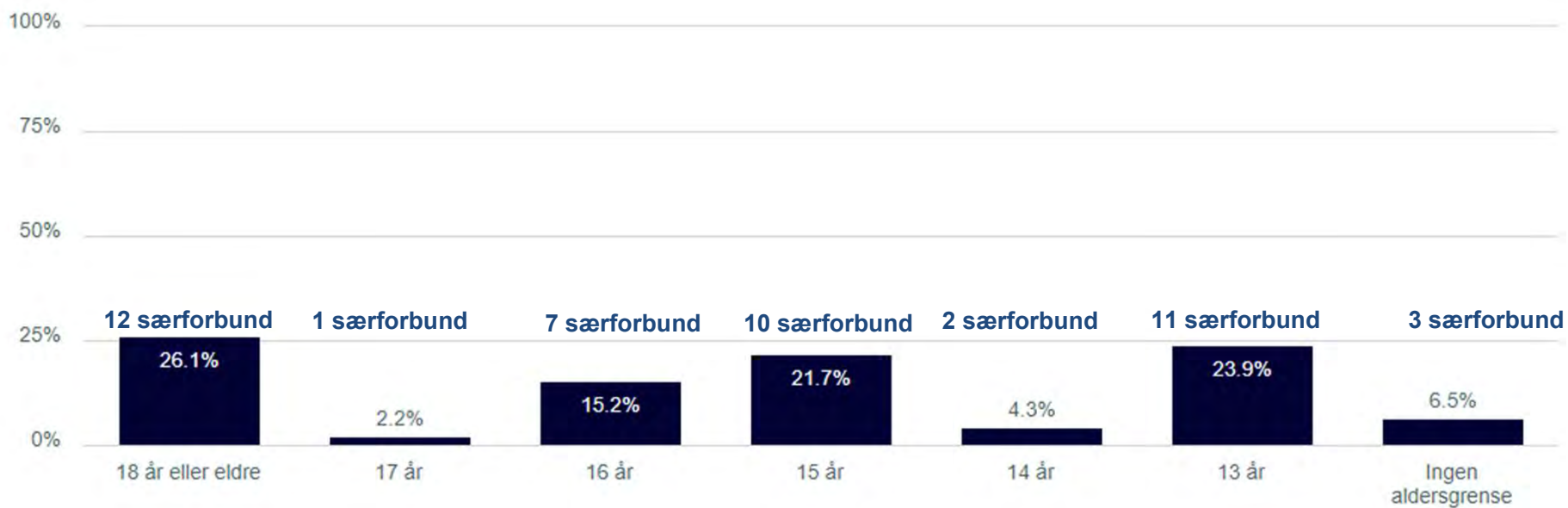
37 av 55 besvart

Er strømming av idretten deres viktig for dere som særforbund

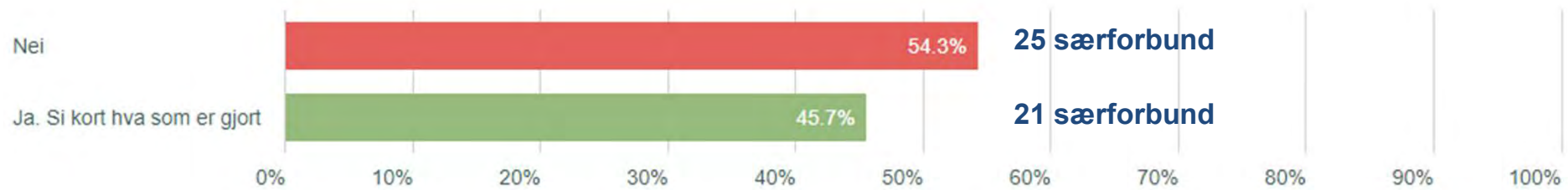
37 av 55 besvart

Hva tenker dere bør være aldersgrensen for strømming av breddeidretten?

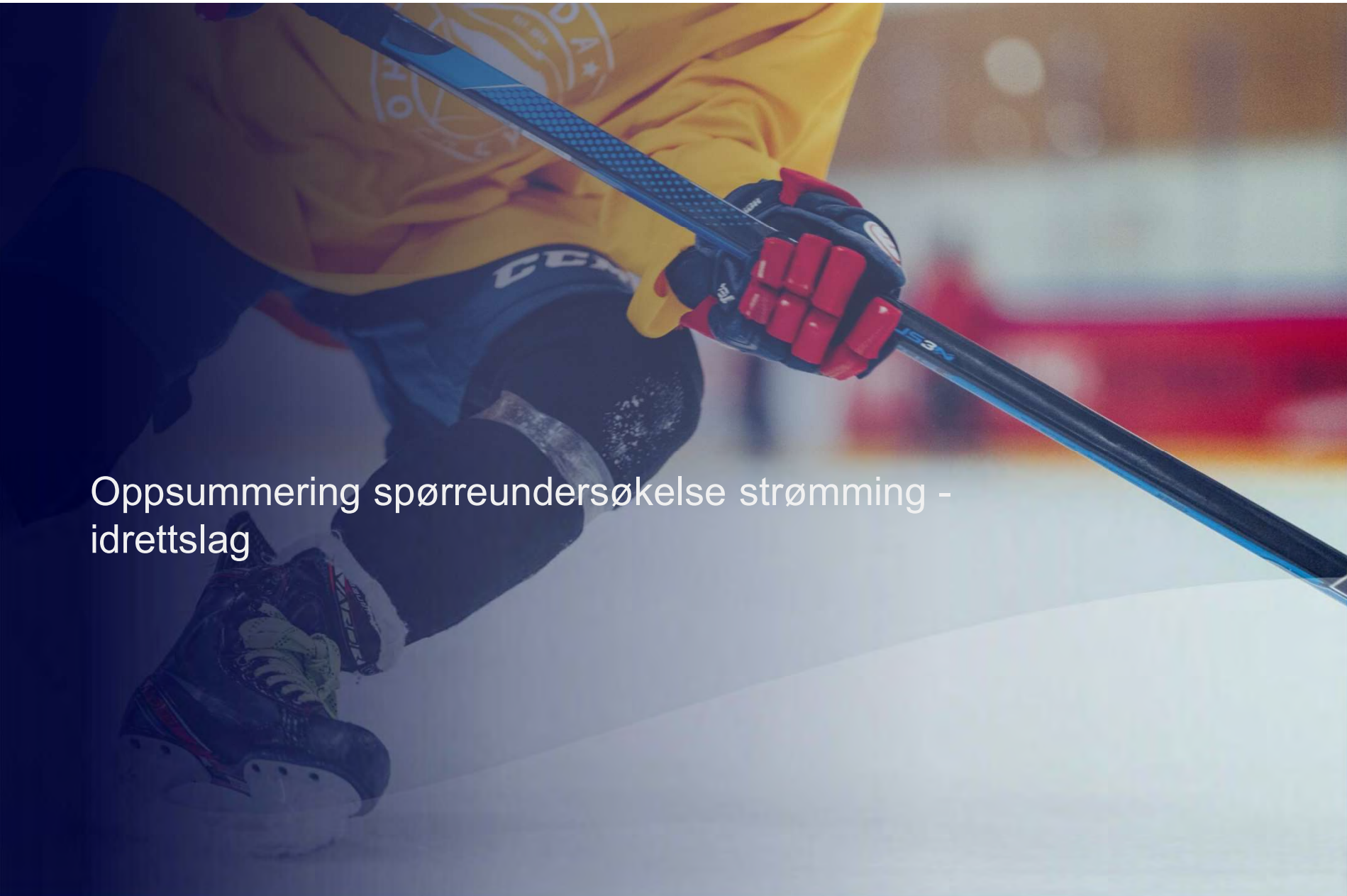

46 av 55 besvart

Har ditt særforbund gitt informasjon om hvordan idrettslag og arrangører skal sikre at privatpersoner følger retningslinjer for filming og distribusjon av eget kamera?

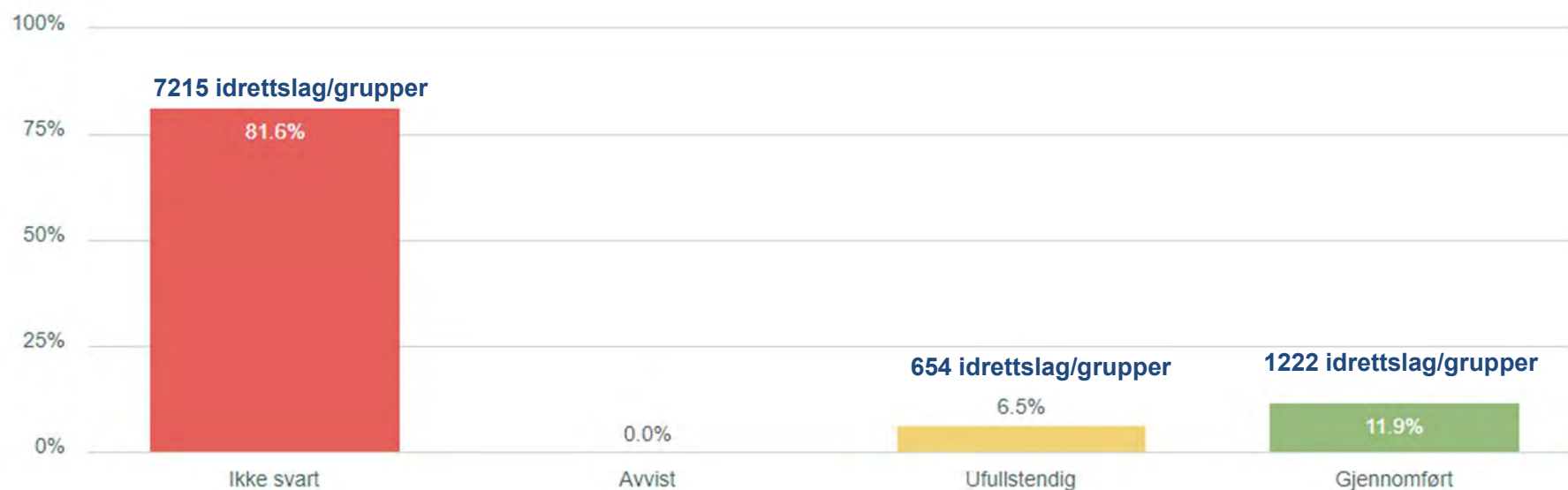
46 av 55 besvart

Oppsummering spørreundersøkelse strømning -
idrettslag

Antall idrettslag besvart

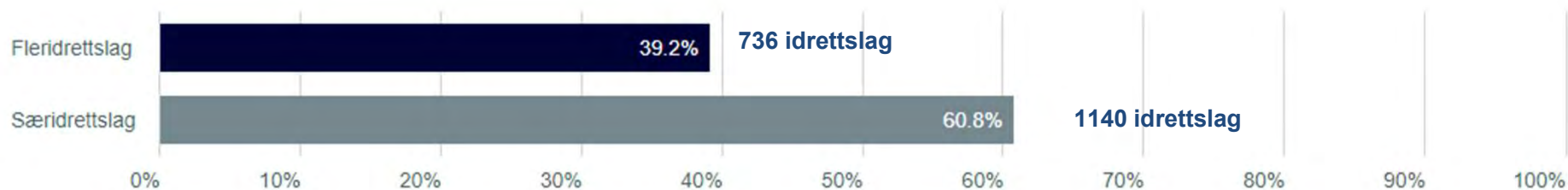
Svarstatus

1876 besparelser vs. 9091

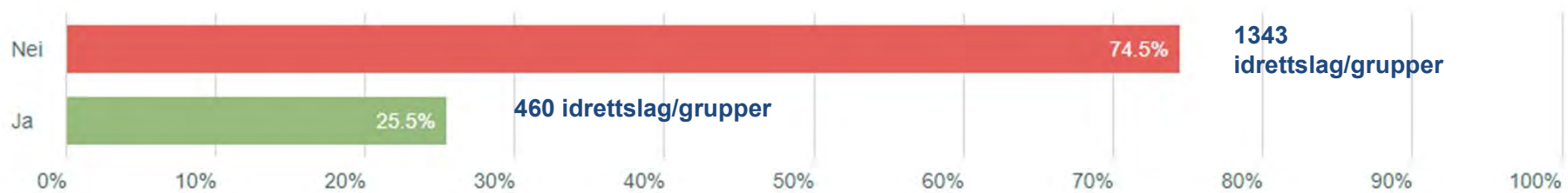
Andel fleridrettslag vs. særvidrettslag

Svarer du for et Særvidrettslag eller Fleridrettslag?

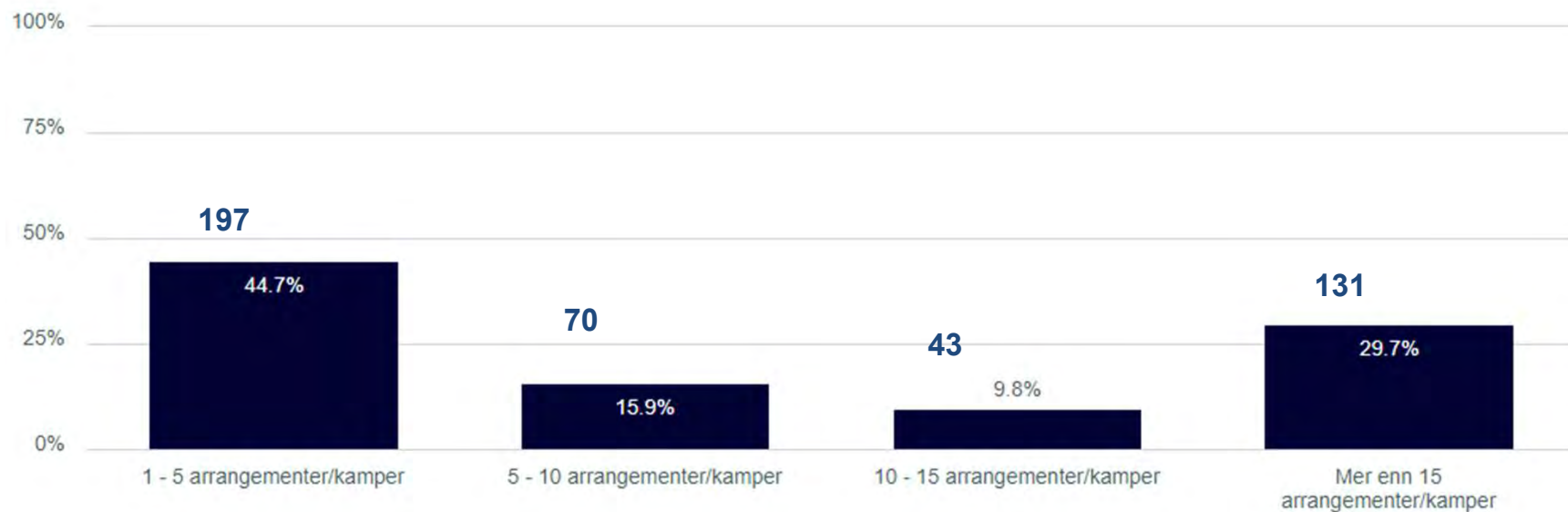
1876 av 1876

Har det blitt strømmet fra arrangement i regi av ditt idrettslag?

1803 besvarelser

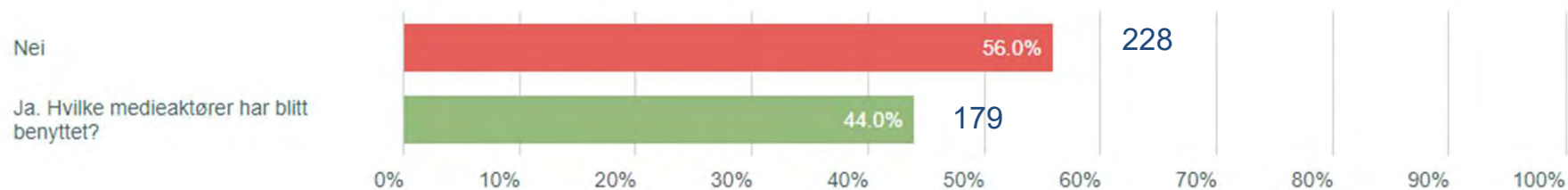
Omtrent hvor mange arrangementer/kamper har vært strømmet?

441 besvarelser

Strømming gjennom avtale med medieaktører?

Med medieaktør menes en virksomhet som er involvert i produksjon eller distribusjon av media. Eks. NRK, DirekteSport, TV2, Polaris.

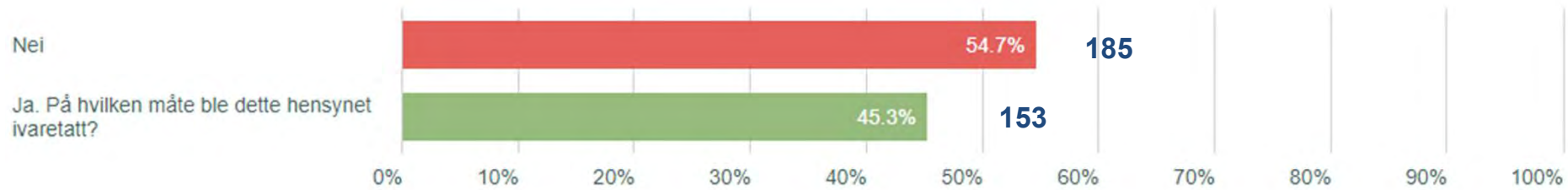

Observasjoner

407 besvarelser

Ble det tatt hensyn til at noen ikke ønsket strømning på arrangement?

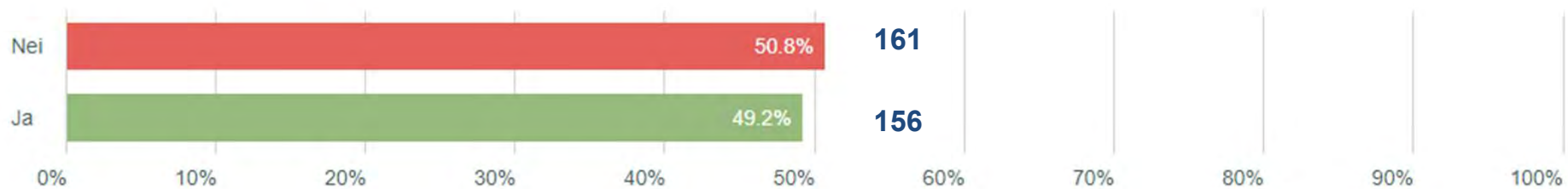
Ble det tatt hensyn til at noen ikke ønsket strømning på arrangementene?

338 besvarelser

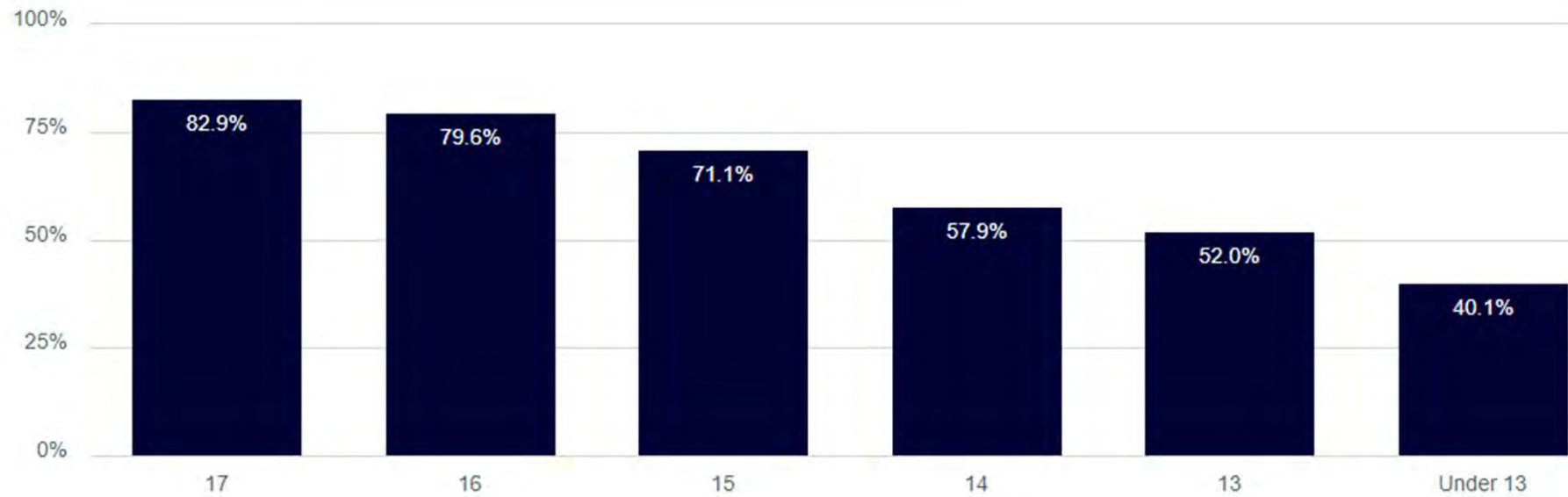
Strømming av breddeidrett

Breddeidrett omfatter aktivitet som er tilgjengelig og attraktiv for et bredt spekter av utøvere, herunder fritids- og mosjonsidrett, amatørkonkurranser og aktiviteter som er mer fokusert på glede og helsegevinster enn på konkurranse og prestasjoner.

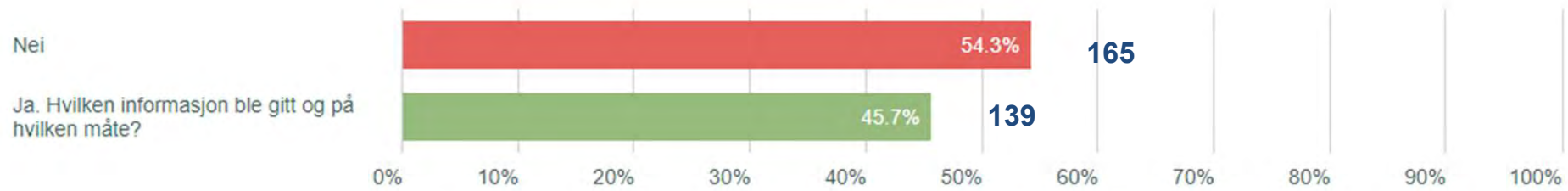
Observasjoner

Årsklasser berørt

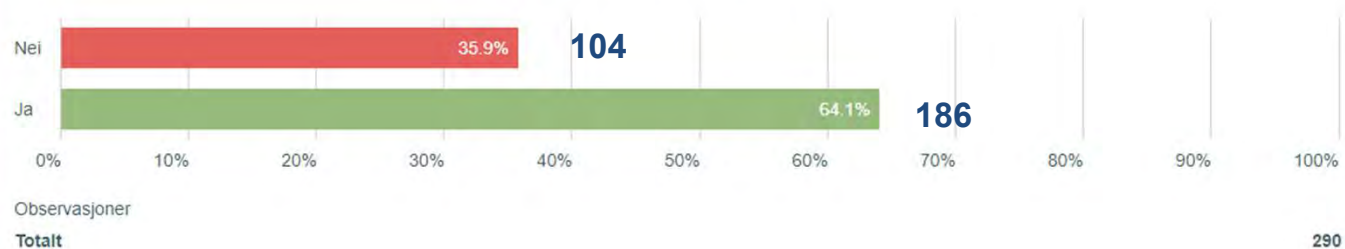
152 besvart

Informasjon om strømming til lag/grupper i forkant?

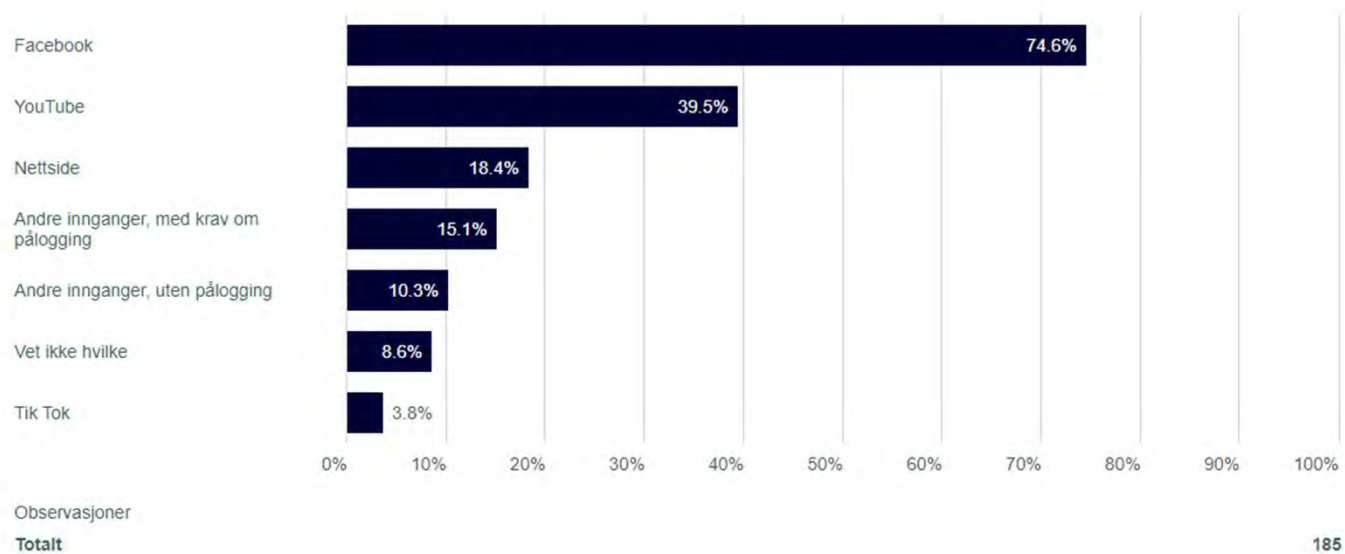

Åpen strømming

Har det blitt distribuert strømming eller opptak (til f.eks. sosiale medier)?

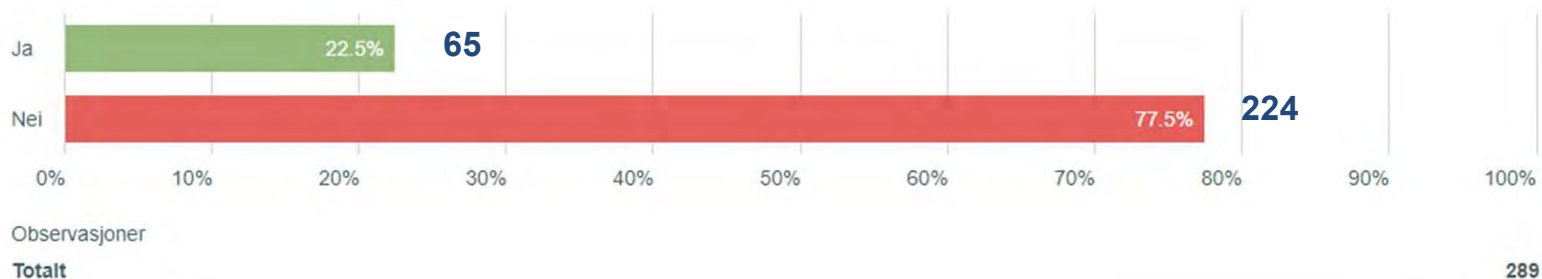

Hvilke kanaler ble benyttet for distribusjon eller opptak?
(Flere kan velges).

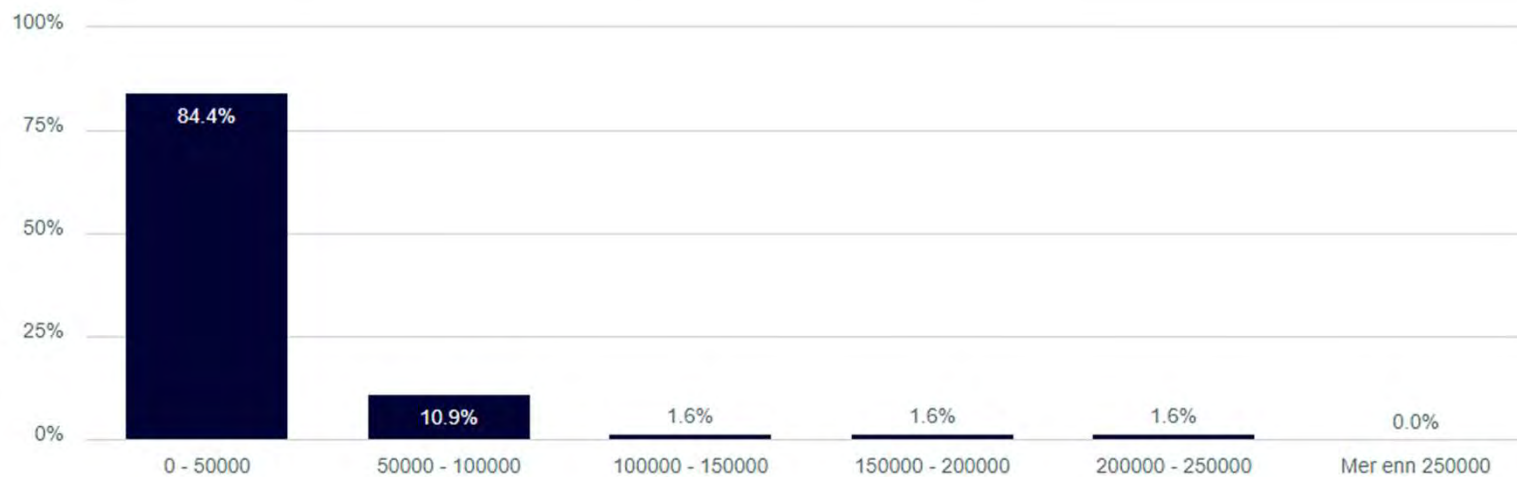

Utgifter ved strømming

Har idrettslaget hatt utgifter med strømming av arrangementer?

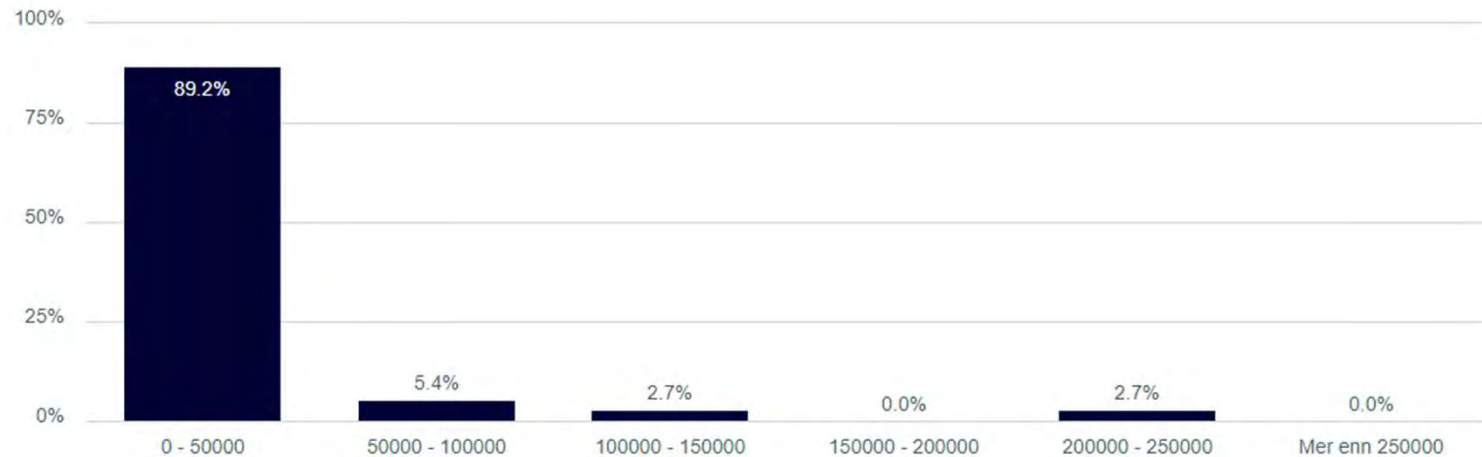

Idrettslaget har hatt utgifter med strømming. Oppgi omtrentlig beløp pr arrangement.

64

Idrettslaget har hatt inntekter med strømming. Oppgi omtrentlig beløp pr arrangement.

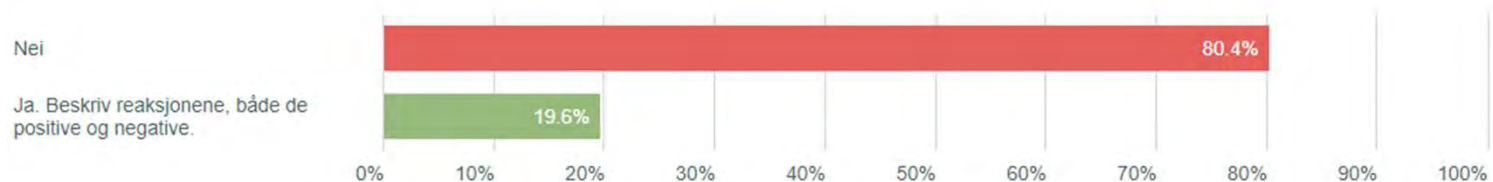

Observasjoner

Totalt

37

Har idrettslaget mottatt noen reaksjoner fra utøvere eller andre som har blitt strømmet?

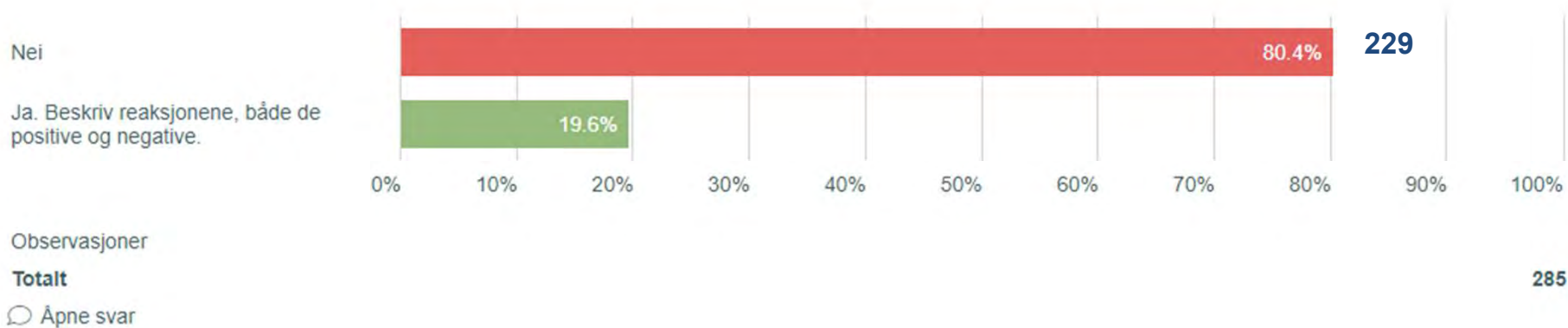
Observasjoner

Totalt

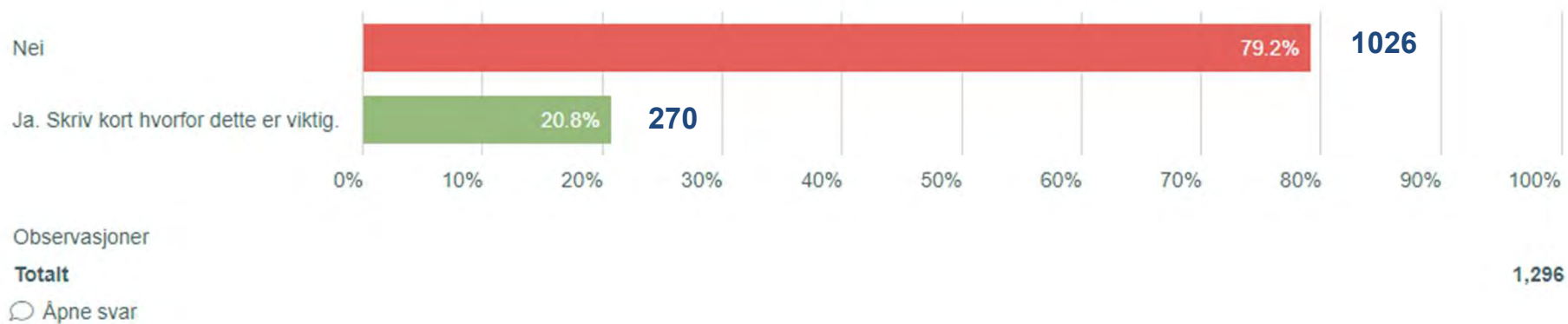
285

Apne svar

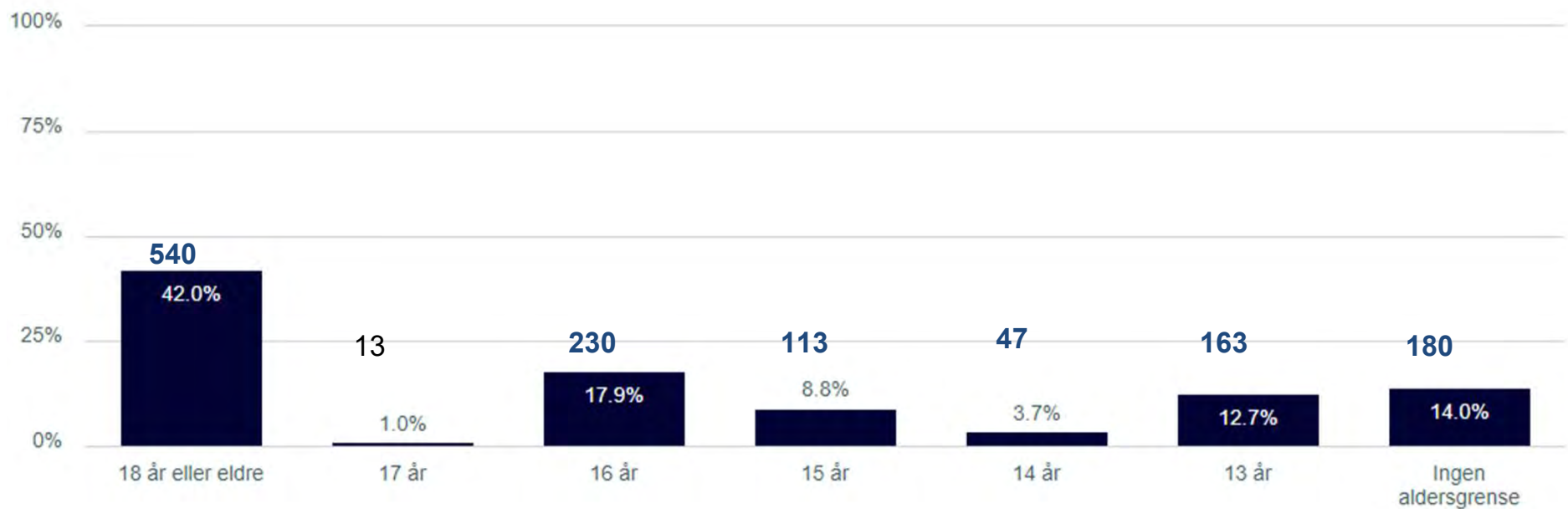
Har idrettslaget mottatt noen reaksjoner fra utøvere eller andre som har blitt strømmet?

Er strømming av idretten deres viktig for deres idrettslag?

Hva tenker dere bør være aldersgrensen for strømming av breddeidretten?

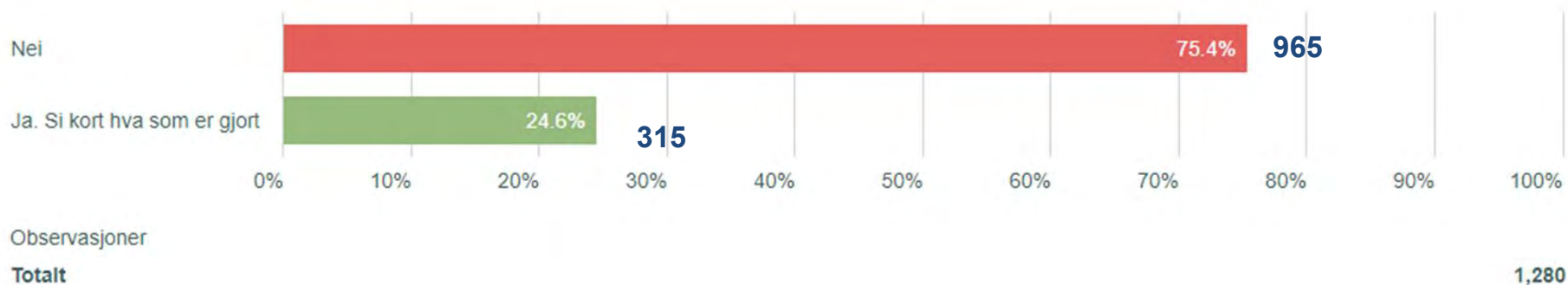
Observasjoner

Totalt

1,286

Har ditt idrettslag gitt informasjon om hvordan idrettslag og arrangører skal sikre at privatpersoner følger retningslinjer for filming og distribusjon av eget kamera?

Har idrettslaget gitt informasjon om hvordan en arrangør skal sikre at privatpersoner følger retningslinjer for filming og distribusjon ved bruk av eget kamera?

Vedlegg 5

Utredning

Idrettens rettslige handlingsrom for strømming av idrettsarrangementer

Deloitte Advokatfirma AS | 7. november 2023

Innhold

1.	Innledning.....	4
1.1.	Bakgrunn og Deloitte's mandat	4
1.2.	Begrepsavklaringer	4
1.3.	Forbehold og avgrensninger	5
2.	Oppsummering – hovedkonklusjon om det rettslige handlingsrommet.....	5
3.	Sentrale rettskilder	7
3.1.	Rettskildebildet	8
4.	Nærmere om problemstillingen.....	8
4.1.	Oversikt over mulige grenser for handlingsrommet.....	9
5.	Personvernforordningens saklige virkeområde og pliktsubjekter	9
5.1.	Saklig virkeområde.....	9
5.2.	Behandlingsansvar etter personvernforordningen.....	9
5.3.	Oppsummering	13
6.	Overordnet om lovlighetsprinsippet og kravet til behandlingsgrunnlag	13
7.	Berettiget interesse som behandlingsgrunnlag	14
7.1.	Formålene med behandlingen må være knyttet til en berettiget interesse	14
7.2.	Formålene og de berettigete interessene knyttet til strømmingen	16
7.3.	Behandlingen av personopplysningene må være nødvendig for å ivareta de berettigete interessene	17
7.4.	Interesseavveiningen.....	18
7.5.	Oppsummering	25
8.	Samtykke som behandlingsgrunnlag - barns samtykkekompetanse	25
8.1.	Overordnet om samtykke.....	25
8.2.	Materielle gyldighetskrav	26
8.3.	Aldersgrenser for samtykke – «rettslig handleevne»	27
8.4.	Oppsummering	30
9.	Personopplysningsloven § 3 - unntak for ytrings- og informasjonsfriheten.....	30
9.1.	Overordnet om unntaksregelen	30
9.2.	Noen typetilfeller	31
9.3.	Forholdsmessighetsvurdering	32
9.4.	Medier omfattet av medieansvarsloven	34
9.5.	Hvilke krav gjelder uansett.....	35
9.6.	Oppsummering	36
10.	Åndsverksloven § 104 – retten til eget bilde.....	36
10.1.	Unntak fra hovedregelen om samtykke	36

10.2.	Forholdet til personvernforordningen.....	37
10.3.	Oppsummering	38
11.	Kort om eierskap til medierettigheter	38
12.	Avslutning	40

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og Deloitte's mandat

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité («NIF» eller «Forbundet») har engasjert Deloitte Advokatfirma AS («Deloitte») for å utrede spørsmål knyttet til NIF og idrettens handlingsrom for strømming av idrettsarrangementer, herunder punktene som nevnt under.

- En vurdering av idrettens handlingsrom til strømming. Dette i lys av personvernregelverket (hvor DTs veileder om strømming vil stå sentralt), Åndsverksloven § 104 (om retten til eget bilde (og video)), privatlivets fred og ev annet tilstøtende regelverk.
- Vurdering av barns samtykkekompetanse til strømming. DTs veileder legger opp til at foreldre må samtykke frem til barnet er 18 år.
- Unntak fra personvernregelverket for filming til privat formål. Hvor går grensen for hva som er privat filming og hva som er publisering. DTs veileder viser til at unntaket ikke gjelder ved publisering for en større eller ubestemt krets.
- Ved strømming av idrettsarrangement - hvem har ansvaret dersom noe går galt? Strømmeleverandør, arrangør - idrettslag eller særforbund, eller kan ansvar plasseres hos halleier, foreldre eller den som håndterer kameraet? Utover personvernregelverkets regulering av behandlingsansvar, er det her noe annet regelverk som kan komme til anvendelse for plassering av ansvar?

Deloitte har i denne behandlingen hatt fokus på barn og unge i alderen 15 til 18 år, og i noen tilfeller også barn ned til 13 års alder ved deltakelse i eldre aldersklasser. Overordnet vil vi fremheve forskjellene i handlingsrommet for strømming av idrettsarrangementer med personer over eller under 18 år.

Formålet med utredningen er å gi NIFs strømmeutvalg¹ informasjon om de rettslige rammene, og handlingsrom innenfor de rettslige rammene, for strømming av idrett til bruk i utvalgets arbeid med:

[...] en utredning om, og i tilfelle, hvordan strømming fra ulike deler av breddeidretten kan skje innenfor trygge rammer. Utvalget vil både gjennomføre selvstendige utredninger, og vil også basere seg på det pågående kartleggingsarbeidet i idretten.

Utvalgsarbeidet skal resultere i overordnede anbefalinger, og gi norsk idrett og Idrettsstyret et godt grunnlag for eventuelle nye vurderinger av retningslinjer for strømming/filming i breddeidretten.²

1.2. Begrepsavklaringer

Strømming

Med «strømming» mener vi en tjeneste som overfører opptak av et idrettsarrangement i sanntid uten behov for nedlasting eller lagring av innholdet. Med video på forespørsel («video on demand») menes opptak av idrettsarrangement som lagres hos tjenesten og som gjør det mulig å se når det passer best for brukeren.

Strømmingen skjer ved at det gjøres videoopptak av idrettsarrangementer gjennom videokameraer i hallen eller idrettsanlegget der arrangementet foregår. Opptakene omfatter utøvere og dommere samt eventuelt trenere, lagledere og andre som befinner seg i umiddelbar tilknytning til idrettsarenaen. Videoopptakene vil dermed inneholde opplysninger om personene som er identifiserbare i videoopptaket. Dette gjør det mulig å identifisere arena, kamptidspunkt, idrettslag, utøver, stilling og andre relevante hendelser i tilknytning til videoopptaket. Lagoppstilling,

¹ <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/2023/kristin-veierod-skal-lede-strommeutvalg-i-idretten/> (sist besøkt 4. juli 2023).

² <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/2023/kristin-veierod-skal-lede-strommeutvalg-i-idretten/> (sist besøkt 4. juli 2023).

klubblogo, klokke, målscore, resultat og andre relevante hendelser vil også kunne fremgå automatisk i sendingen i videoopptaket gjennom grafikk-løsninger.

Annen filming

Med «annen filming» menes all annen bruk av kamera eller opptaksutstyr, for eksempel gjort av tilskuere slik som foreldre, støtteapparat, trenere o.l.

Toppidrett

Med toppidrett forstås idrettsaktiviteter på et høyt konkurransenivå innenfor de ulike idrettsgrener hvor utøverne trener systematisk og målrettet med et formål om å oppnå jevnlig prestasjoner på det høyeste nivået nasjonalt og internasjonalt. Dette kan gjelde også for idrettsutøvere under 18 år. Det gjøres oppmerksom på at dette er Deloitte's egen forståelse av toppidrett. Dette er således ingen legaldefinisjon og det finnes flere forståelser av begrepet toppidrett.

Breddeidrett

Med breddeidrett forstås idrett som er ment å favne flest mulig deltakere uavhengig av ferdigheter og ambisjoner. Breddeidrett skiller seg fra toppidrett da det er en fritidsinteresse eller hobbyaktivitet. Det gjøres oppmerksom på at dette er Deloitte's egen forståelse av breddeidrett. Dette er således ingen legaldefinisjon og det finnes flere forståelser av begrepet breddeidrett.

Barn

I denne utredningen skal barn forstås som alle personer under 18 år, jf. FNs barnekonvensjon.

1.3. Forbehold og avgrensninger

Deloitte vil i det videre fremheve relevante hensyn, regler og påpeke de ytre juridiske rammene for å tydeliggjøre det rettslige handlingsrommet, slik at Strømmeutvalget på et bredt og saklig grunnlag kan vurdere strømming av idrettsarrangement for barn i tråd med sitt mandat.

2. Oppsummering – hovedkonklusjon om det rettslige handlingsrommet

Utredningen av det rettslige handlingsrommet kan oppsummeres slik:

- Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 8 (retten til privatliv og personopplysningsvern), i Grunnloven § 102 (retten til privatliv), danner de overordnede rettslige rammene for retten til privatliv og personvern. De rettslige rammene for strømming av idrettsarrangement for barn handler hovedsakelig om idrettslagenes behandling av barns – og yngre idrettsutøveres personopplysninger etter personopplysningsloven med personvernforordningen (GDPR). Personvernforordningen gjelder ved behandling av personopplysninger der personen er «identifisert eller identifiserbar», enten direkte eller indirekte. Deltakere i idretten vil som hovedregel kunne identifiseres ved utseende, navn eller nummer via strømmingen, og personvernforordningen vil komme til anvendelse.
- Datatilsynets veiledning om strømming av idrettsarrangementer for barn setter ikke et forbud mot strømming av idrettsarrangementer, men setter grenser for lovligheten av strømming. Føringerne i veilederen innebærer en risiko for at tilsynet vil konkludere med at strømming av idrettsarrangementer for barn, med mindre det er snakk om toppidrett med allmenn interesse, ikke oppfyller kravene i personvernforordningen.

- Veiledere fra tilsynsmyndigheter, herunder Datatilsynet, kan ofte gi praktiske avklaringer og gi en indikasjon på hvilket resultat tilsynet kan komme til i ved en eventuell tilsynssak. I seg selv har de som regel mindre rettskildemessig verdi utover de øvrige rettskildene veilederen henviser til. Det begrensede omfanget av rettskilder på området, kan tilsi at Datatilsynets veiledning om strømming av idrettsarrangement for barn bør tillegges noe mer vekt enn den ellers hadde gjort. Samtidig er ikke den aktuelle veilederen endelig utformet, og det følger av veilederen at NIF og andre interessenter kan komme med innspill til veilederen før denne slutføres.
- Strømmeutvalget må fokusere på konkrete vurderinger av om det foreligger rettslig grunnlag for strømming etter personvernforordningen art. 6 nr. 1. De mest aktuelle rettslige grunnlagene er berettiget interesse etter personvernforordningen art. 6 (1) f, og samtykke etter personvernforordningen art. 6 (1) a. I tillegg må ansvarsforholdene etter regelverket være avklart. Det er den behandlingsansvarlige som vil ha de fleste pliktene knyttet til etterlevelsen av personvernforordningen. Det er mest nærliggende at det enkelte idrettslaget som hovedregel ha behandlingsansvar for strømming av idrettsarrangementer, enten alene eller i fellesskap med andre.
- Handlingsrommet ligger trolig først og fremst i strømming av idrettsarrangementer for barn som kan karakteriseres som toppidrett med allmenn interesse, men det kan heller ikke utelukkes at idrettsarrangementer som strengt tatt ikke regnes som «toppidrett» kan strømmes etter en konkret interesseavveining. Som eksempel kan nevnes enkelte arrangementer i landsdekkende turneringer.
- Samtykke er lite egnet som behandlingsgrunnlag for strømming av lagidretter, særlig sett i lys av frivillighetskravet da det ofte kan oppstå et kollektivt press om å samtykke. For individuelle idretter kan samtykke være mer aktuelt fordi det lettere vil kunne oppfylle samtykkekravene. Hovedregelen er at barn har kompetanse til å samtykke til behandling av personopplysninger fra 18 år, med mindre det foreligger særlige unntak. Rettskildetilstanden for barns samtykkekompetanse på personvernfeltet er uklar, og det er mest nærliggende å konkludere med at personer må være 18 for å kunne samtykke til strømming. Foreldre må i slike tilfeller samtykke på vegne av barnet. Merk også at for individuelle idretter, der flere utøvere er i strømme-bildet samtidig (f.eks. øvelser som langrenn fellesstart, løpsøvelser fellesstart, o.l.), vil det på samme måte som for lagidretter kunne oppstå et kollektivt press om å samtykke til strømmingen. For slike individuelle øvelser vil det kunne være utfordrende å oppfylle frivillighetskravet.
- Forholdet mellom personvernforordningen artikkel 6 og åndsverkloven § 104 (retten til eget bilde) er uavklart og Kulturdepartementet har varslet en gjennomgang av forholdet mellom regelverkene i senere lovarbeid. Samtykke etter åndsverkloven § 104 vil uansett ikke være påkrevd der unntakene i bestemmelsen kommer til anvendelse. For strømming av idrettsarrangement er det mest nærliggende å vurdere bokstav a) om «*aktuell og allmenn interesse*». Trolig vil dette unntaket ikke omfatte alminnelige breddeidrettsarrangementer, men det kan tenkes at arrangementer av større samfunnsinteresse vil kunne omfattes. Videre har Datatilsynet påpekt at personvernforordningen artikkel 6 vil kunne gå foran åndsverkloven § 104 der de regulerer samme forhold. Etter vår oppfatning vil det i praksis kunne bety at der strømming av idrettsarrangementer baserer seg på behandlingsgrunnlaget «berettiget interesse», vil det ikke vil være nødvendig å innhente samtykke etter åndsverkloven § 104 i tillegg fordi personvernforordningen vil ha forrang.
- Barns selvbestemmelsesrett innebærer en rett til å reservere seg/nekte strømming. På generelt grunnlag må den antas at reservasjonsretten inntreffer tidligere enn samtykkekompetansen. Rettstilstanden fremstår likevel uklar, og det kan derfor ikke konkluderes med en konkret aldersgrense for barnets rett til å nekte eller reservere seg mot strømming. Juridisk teori kan likevel tale for at barn i 15-16 års alderen, og kanskje yngre, selv bør kunne utøve denne formen for selvbestemmelsesrett.
- Personopplysningsloven § 3 gjør unntak for behandling av personopplysninger for «journalistiske formål». Strømming av idrett med allmenn interesse (samfunnets interesse) kan være innenfor unntaket for, og et handlingsrom kan ligge i hvorvidt NIF som organisasjon kan sies å oppfylle unntaket om «journalistiske formål».
- Generell strømming av idrettsarrangementer for voksne vil lettere kunne oppfylle kravene i personvernforordningen fordi de særskilte hensynene som gjør seg gjeldende for barn og det ekstra vernet som er gitt etter personvernforordningen bortfaller.

3. Sentrale rettskilder

Strømming av idrettsarrangementer berører flere regelverk, inkludert personvernforordningen, åndsverksloven, medieansvarsloven og retten til privatliv.

Lovgivning

- Personopplysningsloven med personvernforordningen (GDPR)
- Lov om opphavsrett til åndsverk mv. («Åndsverkloven»)
- Medieansvarsloven
- Barnekonvensjonen
- Retten til privatliv (EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102).

Nasjonal rettspraksis

- Rettspraksis fra EU-domstolen.
- Rettspraksis fra den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen (EMD)

Øvrige kilder

- Praksis og veiledning fra datatilsynsmyndigheter i EØS, herunder Datatilsynets veiledning om strømming av breddeidrett³.
- Uttalelser fra det Europeiske Personvernrådet (EDPB)
- Lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komité («NIFs lov»)

I tillegg til disse rettskildene vil også avtaler mellom aktørene, alminnelige kontraktsrettslige, herunder erstatningsrettslige regler, være relevant å se hen til ved vurdering av ansvar og roller. I forlengelsen av dette igjen kan det sees hen til ansvar knyttet til montering og vedlikehold av kamerautstyr. ev. ansvarsforhold ved feil på utstyr/kamera faller ned og går i stykker, etc. I denne utredningen avgrenses det mot en nærmere vurdering av disse forholdene all den tid hovedfokus er det rettslige rammene for adgangen til å strømme idrettsarrangementer i barneidretten.

NIF har gjennomført en barnerettighetsvurdering etter metodikk fra Barneombudet, der strømming av idrettsarrangementer i barneidretten er vurdert opp mot relevante bestemmelser i Barnekonvensjonen og barnets beste er hensyntatt. Det henvises til denne vurderingen for en nærmere konkretisering av hvordan Barnekonvensjonen påvirker det rettslige handlingsrommet for strømming.

³ <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/stromming-av-idrettsarrangement-for-barn/> (sist besøkt 14. juli 2023).

3.1. Rettskildebildet

Personvernretten er preget av et omfattende og fragmentert regelsett. Vi vil derfor innledningsvis si noe om de relevante rettskildefaktorene og vekten deres.

Personvernretten er en konkretisering av de grunnleggende menneskerettighetene i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 8 (retten til privatliv og personopplysningsvern), i Grunnloven § 102 (retten til privatliv) og i EUs Charter om grunnleggende rettigheter artikkel 7 (retten til privatliv) og artikkel 8 (retten til personopplysningsvern), se fortalepunkt 1 til Personvernforordningen.

Både EMD⁴, EU-domstolen⁵ og Høyesterett⁶ har lagt til grunn at alle mennesker trenger en «inste grind» fri for ytre påvirkning for å utvikle oss selv og vår personlige autonomi til det fulle. Retten til privatliv og retten til personopplysningsvern er likevel ikke absolutte rettigheter og må balanseres mot andre grunnleggende rettigheter slik som retten til ytringsfrihet og til informasjonsfrihet. Dersom det foreligger et legitimt formål, og det er nødvendig og forholdsmessig, kan hensynet til andre eller mer overordnede samfunnsinteresser begrunne inngrep i både retten til privatliv og personopplysningsvern.⁷

Personvernforordningen er et felleseuropeisk og dynamisk regelverk. Når man skal tolke reglene i forordningen må man derfor både ta i betraktning norske rettskilder som forarbeider, rettspraksis og forvaltningspraksis, i tillegg til rettspraksis fra EU-domstolen og uttalelser fra det Europeiske Personvernrådet (EDPB). EDPB består av representanter fra datatilsynsmyndighetene i EØS, og skal sikre ensartet praktisering av personvernforordningen i EØS gjennom anbefalinger, retningslinjer og eksempler på beste praksis, se personvernforordningen artikkel 70. Slike retningslinjer har i seg selv liten formell rettskildemessig verdi, men tillegges ofte rettskildemessig vekt i praksis. Det er imidlertid EU-domstolen som er den øverste autoritative fortolkeren av personvernforordningen.⁸ Uttalelser fra EDPB blir til ved samarbeid mellom datatilsynsmyndighetene i EØS og vedtas i plenum.

De nasjonale datatilsynsmyndighetene lager også egne veiledere som publiseres på tilsynsmyndighetenes hjemmeside, slik som Datatilsynet har gjort med sin veileder for strømming av idrettsarrangement for barn. Selv om veiledere fra tilsynsmyndighetene ofte kan gi praktiske avklaringer og gi en indikasjon på hvilket resultat tilsynet kan komme til i ved en eventuell tilsynssak, har disse i seg selv liten rettskildemessig verdi utover de øvrige rettskildene tilsynet henviser til i veilederen. Den aktuelle veilederen fra Datatilsynet eller heller ikke endelig utformet, og det følger av veilederen at NIF og andre interessenter kan komme med innspill til veilederen før denne slutføres.

4. Nærmere om problemstillingen

Når vi skal kartlegge idrettens «handlingsrom» for strømming av idrettsarrangement for barn, i hovedsak mellom 15 og 18 år, forstår vi det slik at hovedspørsmålet er hvilken frihet NIF og idrettslagene har, rettslig sett, til å strøomme idrettsarrangementer. NIF ønsker i tillegg informasjon om mulige ansvarsforhold etter relevant regelverk ved strømming av idrettsarrangementer.

Vi opplever at det mest sentrale er hvor langt idretten kan gå i strømming av idrettsarrangementer for denne aldersgruppen, herunder hva som er den aktuelle rettslige forankringen for strømming. Det er dette som vil være hovedgjenstand for utredningen.

Som innledning til dette hovedelementet i utredningen, skal vi i pkt. 4.1 først gi en oversikt over mulige begrensninger av NIFs handlingsrom.

⁴ Se f.eks. Denisov v. Ukraine, avsnitt 96 (EMD)

⁵ Se f.eks. dom av 15. juni 2016 i sak C-645/19.

⁶ Se f.eks. HR-2019-1226-A.

⁷ Juliussen, «Innføring og oppgavesamling i personvernrett» (2023), s. 23.

⁸ Juliussen, «Innføring og oppgavesamling i personvernrett» (2023), s. 27.

4.1. Oversikt over mulige grenser for handlingsrommet

Gjeldende lovgivning inneholder en rekke regelverk som potensielt setter grenser for strømming av idrettsarrangementer, men som også etter en konkret helhetsvurdering kan gi åpninger for strømming under visse vilkår. Grovt sett kan disse deles inn i to kategorier:

1. Regler og regelverk som beskytter personopplysningene til de som strømmes på breddeidrettsarrangementene. Her sikter vi til personopplysningsloven med personvernforordningen, og retten til privatliv etter Grunnloven og EMK.
2. Åndsverkloven § 104 om retten til eget bilde som i tillegg til å være en personvernbestemmelse også tradisjonelt er ment å ivareta økonomiske interesser.

Vi opplever at det mest sentrale for NIF og Strømmeutvalget på nåværende tidspunkt er de rammene som følger av pkt. 1, men vi vil også gjennomgå regelverk under pkt. 2 der dette er relevant.

5. Personvernforordningens saklige virkeområde og pliktsubjekter

5.1. Saklig virkeområde

Personvernforordningen ble innlemmet i EØS-avtalen og gjort til norsk rett gjennom lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Personvernforordningen skal verne fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter ved behandlingen av personopplysninger.

Personvernforordningen skal, med unntak for enkelte områder med åpning for nasjonal tilpasning, gi samme beskyttelsesnivå for personvernet i EU og EØS, og skal tolkes på samme måte. Dette gjelder også vurderingen av berettiget interesse og interesseavveiningen. Praksis, veiledning og avgjørelser fra det Europeiske Personvernrådet («EDPB») og tilsynsmyndigheter i andre land i EØS er derfor relevante rettskilder. Vår fremstilling vil også gjøre bruk av slike rettskilder.

Personopplysningsloven og personvernforordningen gjelder for all behandling av personopplysninger. Personopplysninger defineres i forordningen som enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 1. Med «behandling» menes enhver operasjon eller rekke av operasjoner som gjøres med personopplysninger. Eksempler på behandling av personopplysninger er innsamling, registrering, lagring, tilpasning eller endring, gjenfinning, bruk, utlevering, sammenstilling eller samkjøring og sletting.

Det er på det rene av strømming av idrettsarrangementer innebærer behandling av personopplysninger og derfor er innenfor personvernforordningens saklige virkeområde, jf. artikkel 4 nr. 1.

5.2. Behandlingsansvar etter personvernforordningen

NIF ønsker informasjon om hvem som vil ha ansvar for strømming av idrettsarrangementer, særlig med tanke på brudd på gjeldende lovgivning ved strømming. Eksempler på dette kan være at man filmer noen som har reservert seg mot strømming.

Personvernforordningens ansvarssubjekter er angitt i artikkel 4 nr. 7 og 8, og deles inn i «behandlingsansvarlig» og «databehandler».

Datatilsynet forklarer begrepene slik i sin veiledning:

Behandlingsansvarlig

Den behandlingsansvarlige er det primære pliktsubjektet etter forordningen, og er overordnet ansvarlig for å overholde personvernprinsippene og regelverket. Dette er grunnet ansvarlighetsprinsippet i forordningens artikkel 5.

Den behandlingsansvarlige er ansvarlig for å behandle personopplysninger på en lovlig, rettferdig og gjennomsiktig måte, ha et behandlingsgrunnlag, behandle personopplysningene på en sikker måte, sikre at de registrerte får utøvd sine rettigheter og en rekke andre plikter

[...]

Det har ingen betydning hva slags virksomhet du er og hva slags tjeneste du eventuelt leverer:

- *en arbeidsgiver er behandlingsansvarlig for opplysningene om sine ansatte*
- *en forening er behandlingsansvarlig for opplysningene om sine medlemmer*
- *et offentlig organ er ansvarlig for opplysningene de behandler om befolkningen.⁹*

Databehandler

Det avgjørende er at en databehandler behandler personopplysninger på vegne av andre. Databehandleren behandler alltid personopplysningene etter instruks fra en annen virksomhet og kan derfor ikke bestemme formål og andre avgjørende elementer ved behandlingen. En databehandler har med andre ord fått delegert en oppgave om å behandle personopplysninger fra en behandlingsansvarlig.

En databehandler vil som regel være en ekstern virksomhet eller enhet, men også fysiske personer kan være databehandlere. Hvordan man er organisert, eksempelvis om man er et enkeltpersonforetak eller et stort konsern, har ikke betydning for spørsmålet om man er databehandler eller ikke.

Man kan være databehandler selv om man ikke kan se personopplysningene som behandles, eller gjør noe aktivt med dem. Det kan være nok at personopplysningene lagres på et system for at det er en databehandlerrelasjon.¹⁰

5.2.1. Behandlingsansvar for arrangør

Slik vi har forstått NIF står de enkelte idrettslagene fritt til å bestemme om det skal strømmes fra deres idrettsarrangementer eller ikke. NIFs bidrag er å lage overordnede retningslinjer for idretten. Dette betyr at det er hvert enkelt idrettslag som i utgangspunktet bestemmer *formålet* og *midlene* med strømmingen (behandlingen av personopplysninger).

Når det enkelte idrettslaget opptre som arrangør og alene bestemmer at strømming skal skje og selv filmer og legger ut strømming for eksempel på klubbens nettside er klubben alene behandlingsansvarlig for strømmingen.¹¹

⁹ <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/databehandleravtale/behandlingsansvarlig-og-databehandler/hva-er-en-behandlingsansvarlig/> (sist besøkt 12. juli 2023).

¹⁰ <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/databehandleravtale/behandlingsansvarlig-og-databehandler/hva-er-en-databehandler/> (sist besøkt 12. juli 2023).

¹¹ Se Veilederen pkt. 3, tredje avsnitt (sist besøkt 10.07.23).

Det finnes imidlertid mange ulike løsninger for strømming av idrettsarrangementer, og avhengig av hvilken løsning arrangøren velger å ta i bruk kan også andre aktører bli felles behandlingsansvarlig eller databehandler sammen med det enkelte idrettslaget for strømmingen. Det avgjørende er hvilken påvirkning de andre aktørene har på *formålet og midlene* for strømmingen.

5.2.2. Felles behandlingsansvar mellom arrangør og strømmetjenesteleverandør

Dersom to eller flere behandlingsansvarlige i fellesskap fastsetter formålene med og midlene for behandlingen, skal de være felles behandlingsansvarlige ifølge personvernforordningen artikkel 26. I så fall plikter de felles behandlingsansvarlige å «på en åpen måte fastsette sitt respektive ansvar» for å oppfylle kravene i personvernforordningen. I praksis gjøres dette gjennom en avtale mellom de behandlingsansvarlige.

Felles behandlingsansvar kan for eksempel oppstå dersom to idrettslag som konkurrerer mot hverandre sammen blir enige om at konkurransen skal filmes og opptaket legges ut på en bestemt videodelingsplattform. Lagene blir også enige om hvordan filmingen skal gjennomføres på idrettsarenaen.¹²

Felles behandlingsansvar kan også oppstå i det følgende eksempler fra Veilederen pkt. 3:

Eksempel 1

En idrettsklubb inngår en avtale med en strømeplattform om at klubbens arrangementer skal strømmes på strømeplattformens abonnementsjeneste. Idrettsklubben vil få en andel av inntektene fra abonnentene, og strømmingen vil skje under strømeplattformens kontroll med produksjon og teknologi. Partene inngår ikke noen avtale om behandlingsansvar.

I dette tilfellet vil det likevel være felles behandlingsansvar mellom partene knyttet til strømmingen, siden den ikke kunne skjedd uten begge partenes beslutninger knyttet til strømmingens formål og midler. Disse beslutningene henger uløselig sammen. Partene er dermed sammen ansvarlige for å sørge for at kravene i personvernregelverket ivaretas.

Eksempel 2

En idrettsklubb leier en lokal kommunal idrettshall for treninger og kamper. Idrettshallen brukes også av andre idrettsklubber, i tillegg til at den lokale skolen bruker hallen til gymtimer. Barn og voksne bruker også hallen på fritiden når den er ledig. Idrettsklubben søker til kommunen om å få sette opp et fastmontert kamera ved idrettshallen. Dette skal brukes for å strøme klubbens kamper, og skal bare skrus på i tidsrommene til klubbens oppsatte kamper. Kommunen mener strømmingen kan bidra til økt engasjement og oppmerksomhet rundt den lokale idretten, og er positive til strømmingen. I tillatelsen til idrettsklubben stiller de imidlertid flere vilkår knyttet til hvilke type arrangementer som kan strømmes, hvilke aldersgrupper som kan filmes og tiltak for å bedre ivareta personvern og informasjonssikkerhet.

I tillegg til å gjøre etiske og politiske vurderinger av om det ønskes strømming på kommunens eiendom, gjør kommunen i dette tilfellet også beslutninger knyttet til formålet og midlene ved behandlingen. Siden den aktuelle strømmingen ikke kunne skjedd uten begge partenes beslutninger om formål og midler, og disse beslutningene skjer i fellesskap og henger sammen, foreligger det dermed også felles behandlingsansvar mellom idrettsklubben og kommunen etter personvernregelverket.

Når det foreligger felles behandlingsansvar må hver av de behandlingsansvarlige ha behandlingsgrunnlag for den delen av behandlingen de har ansvar for. Arrangøren må ha behandlingsgrunnlag for sin del av behandlingen, mens strømeplattformen og/eller eieren av idrettshallen må ha behandlingsgrunnlag for sin del. Halleiers rolle, og initiativ, vil således innvirke på ansvarsforholdet og ansvars plasseringen ved strømming av idrettsarrangementer.

¹² Veilederen pkt. 3.

5.2.3. Behandlingsansvar for idrettslaget med en databehandler som leverandør

Dersom idrettslaget benytter seg av en leverandør som kun behandler personopplysninger på vegne av idrettslaget og ikke for egne formål, så vil dette være en databehandlerrelasjon. Databehandleren kan bare behandle personopplysninger på instruks fra den behandlingsansvarlige og det må inngås en avtale mellom partene. Det er den behandlingsansvarlige som må ha behandlingsgrunnlag i denne situasjonen.

Det vil foreligge en databehandlerrelasjon dersom et idrettslag inngår en avtale med et selskap som driver med videoproduksjon, med instruksjoner om at denne virksomheten skal filme og tilgjengeliggjøre strømmingen av kampen på klubbens nettside. Idrettsklubben er her behandlingsansvarlig, og selskapet er databehandler for idrettsklubben.¹³

5.2.4. Behandlingsansvar for privatpersoner

Privatpersoners filming på vegne av idrettslag

NIF har presisert at idrettslagenes strømming kan skje på flere ulike måter, fra bruk av profesjonelle aktører på den ene siden til foresattes filming på vegne av idrettslaget på den andre siden. NIF har i denne sammenheng etterspurt hvilket ansvar foresatte som filmer på vegne av idrettslaget.

Dersom den foresatte filmer på vegne av idrettslaget vil det som utgangspunkt fortsatt være idrettslaget som er behandlingsansvarlig slik som i pkt. 3.2.1, ettersom det er idrettslaget som har bestemt formålet og midlene for filmingen og den foresatte kun opptrer på vegne av laget. Den foresatte utfører en handling som idrettslaget kunne gjort selv.

Privatpersoners egen filming

Når en foresatt selv bestemmer seg for å filme sitt barn på et idrettsarrangement vil den foresatte i utgangspunktet selv være behandlingsansvarlig, ettersom den foresatte selv har bestemt formålet og midlene med filmingen. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at slik filming kan omfattes av unntaket for privat eller familiemessig aktivitet, slik at personvernforordningen ikke gjelder. Dersom den foresatte publiserer opptak eller direktesender kampen på internett kan dette allikevel være omfattet av reglene i personvernforordningen, eller andre retningslinjer, og slik at den som publiserer opptaket kan holdes ansvarlig etter bestemmelsene i personvernregelverket. Dette avhenger blant annet av hvor mange personer opptaket gjøres tilgjengelig for.

Dersom en foresatt for eksempel filmer datterens fektekjemping og publiserer opptaket på en videodelingsplattform vil denne forelderens som privatperson være behandlingsansvarlig for strømmingen.¹⁴ Dersom den foresatte ikke publiserer opptaket, men kun sender det til nærmeste familie eller en begrenset krets av personer kan den foresatte oppfylle unntaket for private eller familiemessige formål i § 2 andre ledd bokstav a). I dette tilfellet vil forelderens filming ikke være omfattet av personvernforordningen. Dette eksempelet er hentet fra Datatilsynets veileder.¹⁵

¹³ Veilederen pkt. 3.

¹⁴ Veilederen pkt. 3.

¹⁵ <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/stromming-av-idrettsarrangement-for-barn/> (sist besøkt 14. juli 2023).

I NIFs retningslinjer for strømming av breddeidrett har Forbundet tatt med følgende om denne typen filming:

Annen filming

- *All annen filming som viser andre enn egne barn og unge skal ikke tillates, med mindre det i forkant er innhentet samtykke fra den enkelte som filmes.*
- *Det skal uavhengig av samtykke ikke lagres eller distribueres filmer av idrettsaktivitet ved bruk av sosiale medier som eksempelvis Youtube og andre åpne kanaler der en ikke har kontroll på hvem som ser filmen, videredistribusjon og der krav til sletting ikke er ivaretatt.*

NIF har som nevnt ikke behandlingsansvar for privatpersoners filming etter personvernforordningen. Forordningen er imidlertid ikke til hinder for at NIF kommer med denne typen anbefalinger for idrettslagene.

Ved siden av personvernforordningens regler nevner vi kort at det også finnes straffebud i straffeloven §§ 267, 267 a og 267 b som det kan tenkes kan få anvendelse inn i visse situasjoner. Dette gjelder for eksempel deling av bilder av personer i sårbare situasjoner, for eksempel dersom en utøver skader seg under et idrettsarrangement og får helsehjelp. Man kan også se for seg søksmål eller erstatningsrettslig ansvar for privatpersoners ulovlige filming.

5.3. Oppsummering

- Det enkelte idrettslaget vil som hovedregel ha behandlingsansvar for strømming av idrettsarrangementer, enten alene eller i fellesskap med andre.
- Idrettslagene må alltid ha behandlingsgrunnlag for den delen av strømmingen som laget er behandlingsansvarlig for. Se nærmere om behandlingsgrunnlag i pkt. 6 nedenfor.
- Ved bruk av leverandør for strømmingen vil denne kunne være en databehandler som opptrer på vegne av det enkelte idrettslaget.

6. Overordnet om lovlighetsprinsippet og kravet til behandlingsgrunnlag

Personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 fastsetter lovlighetsprinsippet. Dette er et av de grunnleggende prinsippene i personvernforordningen og innebærer at behandling av personopplysninger bare skal skje når den behandlingsansvarlige har et rettslig grunnlag (behandlingsgrunnlag).

Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 oppstiller en uttømmende liste over alternative grunnlag i nr. 1 bokstavene a - f. Den behandlingsansvarlige må velge og dokumentere behandlingsgrunnlag før behandlingen av personopplysninger starter. Det opp til den behandlingsansvarlige å velge det grunnlaget som er mest passende for behandlingen.

Valget av behandlingsgrunnlag skal gjøre den behandlingsansvarlige i stand til å ivareta de øvrige kravene i regelverket, og bidra til å nå de overordnede formålene i personvernforordningen artikkel 1 nr. 2 - «vern av fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter, særlig deres rett til vern av personopplysninger». Valget kan videre være begrenset i lov, i henhold til praksis eller som en følge av den registrertes forhold til den behandlingsansvarlig og konteksten for øvrig. Eksempelvis kan ikke berettiget interesse brukes som grunnlag av «offentlige myndigheter som ledd i utførelsen av deres oppgaver» jf. personvernforordningen artikkel 6 nummer 1. Videre har det gjennom blant annet personvernrådets veiledere utviklet seg en praksis som tilsier at enkelte behandlingsgrunnlag typisk passer for én form for behandlingsaktivitet. Ivaretagelse av informasjonssikkerhet, beskyttelse mot svindelforsøk, statistiske formål og prospektering av kunder i B2B-situasjon er eksempler på behandlingsaktiviteter som kan baseres

på berettiget interesse.¹⁶ Samtykke er påkrevet for enkelte behandlingsaktiviteter som for eksempel direktemarkedsføring iht. markedsføringsloven § 15 eller bruk av informasjonskapsler etter ekomloven § 2-7 b.

Behandlingsgrunnlaget er kun et av kravene i personvernforordningen som skal ivareta de registrertes personvern, og må sees i sammenheng med de øvrige kravene i forordningen, blant annet den behandlingsansvarliges ivaretagelse av personvernprinsippene i personvernforordningen artikkel 5. Kravet om behandlingsgrunnlag er en av de viktigste sikkerhetsmekanismene som skal ivareta personvernet, og prinsippene om lovlighet, rettferdighet og åpenhet i artikkel 5 nr. 1 bokstav a er særlig relevante å ta med i betraktning når den behandlingsansvarlige vurderer hvilket behandlingsgrunnlag som er mest passende for behandlingen.

Valg av andre behandlingsgrunnlag enn samtykke utelukker ikke at behandlingen er frivillig. Smittestopp-appen, som ble utviklet i forbindelse med Covid-19 epidemien, er et eksempel på en behandling som var frivillig for den enkelte, og der behandlingsgrunnlaget var artikkel 6 nr. 1 bokstav e (behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt).¹⁷

Trolig vil de mest aktuelle behandlingsgrunnlagene for strømming av breddeidrett være samtykke etter artikkel 6 nr. 1 bokstav a og interesseavveining etter artikkel 6 nr. 1 bokstav f. Videre er det nok mest sannsynlig at samtykke er best egnet for individuelle idretter, selv om man også kan se for seg et behandlingsgrunnlag etter en interesseavveining også for individuelle idretter, mens interesseavveining er best egnet for lagidrett. Vi vil komme tilbake til dette i vår drøftelse av hvert av behandlingsgrunnlagene nedenfor.

7. Berettiget interesse som behandlingsgrunnlag

Vilkårene for å bruke berettiget interesse som behandlingsgrunnlag fremgår av personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f:

1. *Behandlingen er bare lovlig dersom [...]*

...behandlingen er nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, med mindre den registrertes interesser eller grunnleggende rettigheter og friheter går foran og krever vern av personopplysninger, særlig dersom den registrerte er et barn.

Kravene i bokstav f oppsummeres i tre-steps vurdering den behandlingsansvarlige må dokumentere:¹⁸

- i. Formålene med behandlingen må være knyttet til en berettiget interesse som forfølges av den behandlingsansvarlige eller en tredjepart.
- ii. Behandlingen av personopplysningene må være nødvendig for å ivareta de berettigede interessene.
- iii. Hensynet til de registrertes rettigheter og friheter må ikke veie tyngre enn hensynet til de berettigede interessene identifisert av den behandlingsansvarlige (interesseavveiningen).

7.1. Formålene med behandlingen må være knyttet til en berettiget interesse

Det første steget i vurderingen av berettiget interesse krever at den behandlingsansvarlige identifiserer en berettiget interesse som *formålene* med behandlingen må være knyttet til, og som forfølges av den *behandlingsansvarlige eller en tredjepart*.

En *interesse* må oppfylle tre krav for at den skal være berettiget.¹⁹ For det første må interessen være *lovlig*, dvs. i samsvar med lov og annet regelverk. Interessen trenger ikke å være definert i lovgivningen, men den kan ikke bidra

¹⁶ Se blant annet den franske tilsynsmyndighetens veiledning <https://www.cnil.fr/fr/les-bases-legales/interet-legitime> og WP29 (2014) side 25

¹⁷ FHI (20129) Side 16

¹⁸ Se bla. C-13/16 Rigas Satiksme avsnitt 28, og HR-2021-2403-A avsn. 50

¹⁹ WP29 (2014) side 25

til å fremme ulovlig aktivitet. Kravet innebærer ikke at interessen må ha særlig samfunns- eller allmenntilgitt formål. Også rent kommersielle interesser kan oppfylle kravet.²⁰ For det andre må interessen være tilstrekkelig klart formulert slik at det er mulig å gjennomføre det tredje steget i vurderingen av berettiget interesse – *interesseavveiningen*.

Den berettigete interessen må også formuleres klart nok til at den oppfyller kravet i personvernforordningen artikkel 12 nr. 1, jf. artikkel 13 nr. 1 bokstav d, om å informere om behandlingen på en «kortfattet, åpen, forståelig og lett tilgjengelig måte og på et klart og enkelt språk», og relevant for idrettsarrangement for barn, «især når det gjelder informasjon som spesifikt er rettet mot et barn». Videre må interessen representere faktiske, og ikke fiktive, berettigete interesser.

Utover disse tre kravene, er det opp til behandlingsansvarlige å definere de berettigete interessene knyttet til den enkelte behandling.

Som det fremgår av ordlyden i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f, trenger den berettigete interessen ikke å være direkte til fordel for den behandlingsansvarlige. Interessen kan være til fordel for tredjeparter, for eksempel en annen virksomhet eller organisasjon, eller utgjøre en eller flere samfunnsinteresser.

Det er likheter mellom innholdet i begrepene *berettiget interesse* slik det er definert i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f, og *formål* slik de brukes i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b. Det vil kunne være én-til-én forhold mellom den berettigete interessen og formålet den behandlingsansvarlige har identifisert. En berettiget interesse kan imidlertid defineres videre enn et formål, og er ikke nødvendigvis underlagt de samme kravene til formål om å være «spesifikke» og «uttrykkelig angitte» i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b.²¹ Som nevnt tidligere, må allikevel den berettigete interessen være definert slik at det er mulig å gjennomføre en interesseavveining.

Dette kan illustreres ved et par eksempler:

Det første eksemplet er hentet fra Datatilsynets sandkasse for kunstig intelligens, og viser hvordan Datatilsynet i det prosjektet skiller mellom den berettigete interessen og overordnede formål.²² Virksomheten Secure Practice hadde en tjeneste til vurdering i sandkassen som bruker kunstig intelligens til å gi individuell og persontilpasset sikkerhetsopplæring til ansatte. For Secure Practice' tjeneste var den *berettigete interessen* virksomhetens interesse i å bedre informasjonssikkerheten. Formålene med behandlingen var i) å gi de ansatte individuelt tilpasset opplæring i informasjonssikkerhet, og ii) å gi statistiske rapporter til virksomhetene, som på gruppenivå beskriver ansattes kunnskap- og interessenivå innenfor informasjonssikkerhet.

I HR-2021-2403-A (Legelisten) la Høyesterett til grunn at den behandlingsansvarlige har flere berettigete interesser knyttet til behandlingen, «pasienters ytringsfrihet, forbrukerinteresser, konkurransehensyn, andre allmenntilgitt hensyn som mulighet for bedre helsetilbud og Legelistens økonomiske formål». Det overordnede formålet med behandlingen var imidlertid definert som «å gi brukere et bedre grunnlag for å treffe et informert valg av behandler». I interesseavveiningen la Høyesterett overveiende vekt på allmenne hensyn som mulighet for bedre helsetilbud, og diskuterte ikke de øvrige interessene i interesseavveiningen.²³

²⁰ Bla. Europakommisjonen (2020)

²¹ WP29 (2014) side 24

²² Datatilsynet (2022) side 9

²³ HR-2021-2403-A avsn. 66 - 67

7.2. Formålene og de berettigete interessene knyttet til strømmingen

Den berettigede interessen må være lovlig, klart definert på forhånd, reell og saklig begrunnet i virksomheten den behandlingsansvarlige driver. Hvilke interesser som oppfyller dette beror på en vurdering der blant annet hvilke fordeler den behandlingsansvarlige oppnår, hvor viktig interessen er for den behandlingsansvarlige, og om behandlingen har offentlig interesse eller ivaretar ideelle interesser som kommer flere til gode.

NIF og Strømmeutvalget må definere hvilke interesser idretten forfølger gjennom strømmingen. Deloitte forstår NIF slik at aktuelle interesser i strømmingen blant annet er publikums interesse i å se arrangementet gjennom strømming, økt engasjement og rekruttering for idretten eller klubben, og redusering av uorganisert strømming. Alle disse er fremhevet som mulige berettigete interesser i Datatilsynets veileder. For at disse interessene skal kunne anses «berettiget» i personvernforordningens forstand må de være konkrete og aktuelle, det vil si at NIF må kunne vise til konkrete holdepunkter for at strømmingen vil kunne bidra til å oppfylle disse interessene.²⁴

Breddeidrett har mange godt dokumenterte positive effekter for deltagerne og for samfunnet. Fysisk aktivitet i form av mosjon, trening eller konkurranser skaper glede og gir positive opplevelser, idrett har verdi som sosial arena, er en sentral og positiv del av oppveksten og er viktig i et inkluderende lokalsamfunn.²⁵

NIF har tidligere estimert at idrettslagene tilbyr og gjennomfører totalt 8 millioner fellesaktiviteter i året, eller over 20 000 fellesaktiviteter med 300 000 aktive hver eneste dag hele året.²⁶

Et tiltak som fremmer breddeidrett for barn ved å øke oppslutningen, og legge til rette for redusert frafall og økt læring vil kunne ha positive effekter for deltagerne, herunder spillere, foreldre og foresatte, og idrettslagene. Det vil også kunne bidra positivt både til lokalsamfunn og samfunnet (allmennheten) som helhet, særlig gitt omfanget av deltagere og aktivitetsnivået. Det vil gjøre at flere, for eksempel familiemedlemmer kan få tilgang til kamper, selv om de ikke har anledning til å være til stede under selve gjennomføringen.

Vi legger til grunn at dette vil kunne oppfylle kravene om å være en lovlig og faktisk berettiget interesse. Til dels ivaretar den berettigete interessen ulike underliggende hensyn og grupper av registrerte. Eksempelvis vil hensynet til den enkelte registrerte kunne veies annerledes sett opp mot hensynet til distribusjon av opptak til allmennheten f.eks. for rekruttering- eller læringsformål, enn distribusjon til læringsformål innad i et lag eller i en klubb eller til familiemedlemmer. Som en konsekvens av dette, kan det være vanskelig å gjennomføre vurderingen av hvilke personopplysninger som er nødvendige og unødvendige i forbindelse med behandlingsaktiviteten. Definisjonen vil være utslagsgivende for interesseavveiningen i steg tre.

Å tydelig definerer de berettigete interessene for de ulike behandlingsaktivitetene som faller innenfor den enkelte aktørs behandlingsansvar, henholdsvis idrettslagene og leverandøren, vil være å anbefale.

I Legelistesaken²⁷ gjorde Staten v/Personvernemnda gjeldende at «en god del andre europeiske land tillater kommersielle nettstedet som publiserer opplysninger om helsepersonell av liknende karakter. I utgangspunktet kan dette ha betydning ved interesseavveiningen da personvernforordningen skal tolkes likt i alle land som er bundet av forordningen». Dette er også relevant for denne vurderingen, og det foreligger lignende virksomheter i andre

²⁴ <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/stromming-av-idrettsarrangement-for-barn/berettiget-interesse-interesseavveining/>, pkt. 6 (sist besøkt 12. juli 2023).

²⁵ Se blant annet Kulturdepartementet (2021) side 7 for en oppsummering, med videre kildehenvisninger i resten av rapporten.

²⁶ Norges Idrettsforbunds innspill til idrettsmeldingen side 3

²⁷ Legelisten.no er en nettbasert tjeneste for deling av informasjon om blant annet leger. Formålet er å gjøre det enklere for pasienter å velge behandler. Nettstedet ble lansert i mai 2012 og omfattet i begynnelsen bare opplysninger om fastleger. Saken gjelder gyldigheten av Personvernemndas vedtak 21. januar 2019 punkt 5, hvor det er slått fast at Legelisten.no har rettslig grunnlag – behandlingsgrunnlag – for å registrere og publisere subjektive brukervurderinger av helsepersonell. Spørsmålet er om vedtaket er i samsvar med EUs personvernforordning (GDPR) artikkel 6 nr. 1 bokstav f. GDPR gjelder etter personopplysningsloven § 1 som norsk lov.

europiske land, som for eksempel i Nederland.²⁸ En av de tidligere strømmepattformene oppgav følgende berettigede interesser:²⁹

- *Increasing the involvement and fun of football fans, including players who are portrayed*
- *being able to perform technical analyzes for / by trainers and / or analysts of the football clubs and third parties and*
- *Offering the possibility to, among others, players, friends and family members to be able to (re) watch matches remotely, for example if they cannot be physically present.*

7.3. Behandlingen av personopplysningene må være nødvendig for å ivareta de berettigede interessene

I steg to i vurderingen, må den behandlingsansvarlige dokumentere at behandlingen er «nødvendig for formål knyttet til de berettigede interessene».

Vilkåret innebærer at den behandlingsansvarlige må kunne dokumentere at behandlingen av personopplysningene faktisk er egnet til å oppnå formålet som forfølges. Regelverket angir ikke hvor strengt nødvendighetsvilkåret skal forstås. Ut ifra dagens praksis fra EU-domstolen kan det trekkes ut en forståelse om at inngrep i beskyttelsen av personopplysninger må holdes innenfor det som er strengt nødvendig og at nødvendighetskravet vil være oppfylt dersom den berettigede interessen ikke med rimelighet kan oppnås med andre og mindre inngripende midler. En tilnærming vi også finner igjen i Legelistesaken, jf. HR-2021-2403-A. Med denne bakgrunn «.. kan det derfor legges til grunn at det ikke gjelder et krav om at behandlingen skal være absolutt nødvendig for formålet, men at det er tilstrekkelig at de berettigede interessene ikke med rimelighet kan oppnås like effektivt med mindre inngripende midler³⁰». Forskning, spørreundersøkelser og andre tiltak som kartlegger hvordan de registrerte opplever strømmingen er relevant under dette vilkåret.

Vi oppfatter det slik at å distribuere opptakene via strømming vil i praksis gjøre idrettsarrangementer tilgjengelig for et større publikum, og samtidig kunne gjøre at utøverne selv og andre kan se arrangementet i etterkant, og dermed bidra til økt læring og nytte for deltakerne og klubbene, samt sosiale fordeler ved at enkeltpersoner som ikke kunne være til stede, uansett kan få med seg arrangementet. Det legges til grunn at sammenstilling av informasjon fra idrettens digitale løsninger som kamptidspunkt, klubb, deltakere, stilling og andre relevante hendelser fra arrangementet vil gjøre det lettere å kunne nå formålene om økt læring og økt underholdningsverdi. I tillegg vil integrasjon mot disse systemene gjøre det mulig å ivareta personvernet til de registrerte i større grad blant annet ved å identifisere idrettsutøvere som har særlig behov for beskyttelse av sine personopplysninger og gi dem rett til å stoppe videoopptaket.

Det kan argumenteres for at det ikke finnes et fullgodt alternativ til strømmetjenesten som kan ivareta de berettigede interessene på en bedre måte. At f.eks. enkeltpersoner strømmer via sosiale medier eller at strømming arrangeres av hver enkelt idrettsklubb, vil ikke ha samme effekt og er ikke personvern fremmende i større grad. Alternativene er at arrangementet ikke tilgjengeliggjøres i samme grad som ved strømming eller på en like sikker måte. Dette bidrar dermed ikke til å nå de berettigede interessene på like god måte som strømming.

²⁸ Se blant annet <https://www.usportfor.com/> og <https://www.voetbalassist.nl/>

²⁹ Se avgjørelse UTR 20/231 avsn. 19 her oversatt til engelsk fra nederlandsk hentet fra [ECLI:NL:RBMNE:2020:5111 - Rb. Midden-Nederland, 23-11-2020, nr. UTR 20/2315 | Navigator](https://ecli.nl:RBMNE:2020:5111-Rb-Midden-Nederland_23-11-2020_nr_UTR_20/2315_Navigator).

Den behandlingsansvarlige må gjøre en kontinuerlig revurdering av nødvendighet og muligheten for å anonymisere eller pseudonymisere opplysninger, samt andre personvernforebyggende tiltak for eksempel gitt den teknologiske utviklingen.

7.4. Interesseavveiningen

De registrertes interesser og personvernrettigheter må veies opp mot de berettigete interessene som behandlingsansvarlige forfølger. Datatilsynet oppsummerer det slik;

«Dersom virksomhetens interesser ikke er særlig vektige, kan behandlingen bare iverksettes dersom personvernkonsekvensene er små. Dersom personvernkonsekvensene er større, må virksomhetens interesse i behandlingen være mer tungtveiende. I hvor stor grad virksomheten iverksetter personvernminimerende tiltak vil derfor ha mye å si».

Den behandlingsansvarlige må altså identifisere hvor inngripende behandlingen er og konsekvensene som behandlingen kan ha på de registrerte (her utøverne), ikke bare for deres personvern og rettigheten til de registrerte i henhold til personvernforordningen³¹, men for alle rettigheter, friheter og interesser som kan påvirkes negativt av behandlingen av personopplysninger.

Det skal tas særlig hensyn dersom den registrerte er et barn, noe som er relevant i forbindelse med vurdering av strømming av idrettsarrangement. Jo yngre et barn er, jo mer skal til for å bestå balansetesten. Det skal videre tas hensyn til de registrertes rimelige forventninger. Hvor stor grad personvernminimerende tiltak er iverksatt vil ha mye å si, da dette gjør inngrepet i personvernrettighetene mindre. Ved strømming av idrettsarrangementer for personer over 18 år gjelder ikke dette særskilte vernet etter personvernforordningen.

Vekten som tillegges de berettigete interessene, er avhengig av hvorvidt de kan knyttes til viktige samfunnsinteresser, og særlig grunnleggende rettigheter og friheter som har krav på særlig beskyttelse.³² Hensynet til den behandlingsansvarliges økonomiske vinning vil f.eks. ikke kunne tillegges samme vekt som hensynet til ytringsfriheten eller å motvirke kriminalitet.³³

Datatilsynet har listet opp en rekke forhold i sin veileder³⁴ som kan ha betydning i interesseavveiningen som må tas i betraktning:

- Barnets alder
- Nivået og profesjonaliteten på konkurransen
- Hvordan og for hvem strømmingen gjøres tilgjengelig
- Hvor nærgående filmingen er
- Idrettens karakter med tanke på bekledning
- Barn som lever med særlige beskyttelsestiltak (f.eks. strengt fortrolig eller fortrolig adresse)
- Restriksjoner for publikum
- Fastmonterte kameraer på offentlige områder
- Personvernforebyggende tiltak
- Ved individuelle idretter bør det i stedet vurderes om det kan innhentes gyldig samtykke.

³¹ De registrertes rettigheter ved berettiget interesse som behandlingsgrunnlag omfatter tt til innsyn omfatter bla. rett til retting, sletting og retten til å protestere.

³² Se f.eks. WP29 (2014) side 27

³³ HR-2021-2403-A avsn. 66

³⁴ <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/stromming-av-idrettsarrangement-for-barn/berettiget-interesse-interesseavveining/>, pkt. 6, «Veier den berettigede interessen tyngre enn inngrepet i personvernet?» (sist besøkt 13. juli 2023).

Datatsilsynet innleder sin veileder om strømming av barneidrett med følgende konklusjon:

Et sentralt budskap i denne gjennomgangen er at strømming av idretter hvor flere barn eller unge filmes samtidig, ofte ikke vil kunne gjennomføres lovlig etter personvernregelverket, med mindre det er snakk om toppidrett med allmenn interesse. For strømming av individuelle idretter hvor bare en eller to vanligvis filmes, må det normalt hentes inn gyldig samtykke fra barnets foreldre.

I underkapittelet om berettiget interesse konkluderer tilsynet også slik:

På generelt grunnlag kan man altså si at inngrepet i personvernet ofte ikke vil stå i forhold til interessen i å strøme et idrettsarrangement for barn (altså utenfor toppidretten). I så fall kan ikke strømming av arrangementet bygge på dette behandlingsgrunnlaget.

Disse konklusjonene er generelle. Datatsilsynet har ikke vist til noen rettskilder i veilederen og har i stedet valgt en pedagogisk og forklarende form. Som vi har redegjort for i pkt. 3 har veilederen i seg selv liten formell rettskildemessig verdi. Den tar dermed ikke høyde for forskjellene mellom de 193 ulike idrettene som er organisert under NIF og de individuelle hensynene som gjør seg gjeldende her. Dette er også forhold som NIF og idretten selv i tråd med ansvarlighetsprinsippet i personvernforordningen artikkel 5 står nærmest til å redegjør for og vurdere. Selv om Datatsilsynets veileder gir generell veiledning om hvordan er interesseavveining kan gjennomføres har den behandlingsansvarlige autonomi til å selv liste opp de relevante hensyn og personvernforebyggende tiltak som er aktuelle for konkrete idretter og konkrete måter å strøme idrettsarrangementer på, både for barn og voksne.

7.4.1. Vekten av de berettigete interessene som forfølges av den behandlingsansvarlige

Som det fremgår av fremstillingen over, gjelder den berettigete interessen idrettslagene forfølger tilgjengeliggjøring av idrett til et bredere publikum gjennom strømming for å bidra til å øke oppslutningen for breddeidretten. Et handlingsrom, som utvalget særlig bør forfølge, er strømming av idretter som kan klassifiseres som «toppidrett med allmenninteresse»³⁵ innenfor det som karakteriseres som breddeidrett.

Det er dokumentert at breddeidretten har positive effekter, samt at deltagelse i idretten og særlig breddeidretten er en viktig prioritet i samfunnet. Parallelt, forventninger om tilgjengelighet er større og større og øker i takt med samfunnets teknologiske utvikling, og det kan være positive effekter av strømming. Dette ble særlig tydelig under Covid-19, da et digitalt tilbud kunne gjort det lettere for foreldre og andre interesserte og pårørende å være til stede som publikum. Det er imidlertid ikke klart at denne interessen veier like tungt med hensyn til «enhver» som ønsker å følge med på arrangementer innenfor breddeidretten.

Bruk av en felles plattform kan ha informasjonssikkerhetsmessige fordeler og personvernforebyggende effekter f.eks. ved at de registrerte får én behandlingsansvarlig å forholde seg til, samt positive effekter knyttet til informasjonssikkerheten og behandlingsansvarliges mulighet til å etterleve sine plikter etter personvernregelverket.

Dette er et åpent og skjønnsmessig vilkår, der den behandlingsansvarlige har mulighet til å fremme alle fordeler behandlingen medfører.

7.4.2. Hensynet til de registrertes rettigheter og friheter

Nedenfor gjennomgås mulige inngrep i personvernrettighetene som strømming av idrettsarrangementer for barn kan medføre. I lys av den brede tilslutningen til breddeidretten ser vi i en konkret helhetsvurdering viktigheten av å hensynta det brede spennet av utøvere som deltar i de ulike aktiviteter som tilbys av de ulike idrettslag. Nivået og profesjonaliteten i konkurransen må vurderes helt konkret.

Strømming av breddeidretten vil omfatte en rekke forskjellige kategorier av registrerte, herunder spillere og dommere samt eventuelt trenere, lagledere og andre som befinner seg i umiddelbar tilknytning til kamparenaen.

³⁵ Jf. innledning [Strømming av idrettsarrangement for barn | Datatsilsynet](#)

Deltagerne i breddeidretten kan ofte være barn og unge. Barn og unge har krav på særlig beskyttelse, og det at barns personopplysninger blir behandlet gjør strømmingen mer inngripende. Registrerte som lever på adressesperre (strengt fortrolig adresse kode 6 eller fortrolig adresse kode 7) vil også ha behov for særlig beskyttelse. I tillegg til at deltagerne breddeidretten ofte tilhører en sårbar gruppe, er det særlig for de samme sårbare gruppene et ujevnt maktforhold mellom dem og foreldre og foresatte, samt trenere, klubber og andre aktører i breddeidretten. Det kan i tillegg oppleves gruppepress for den enkelte spiller fra lagkamerater og andre i lokalmiljøet på egen alder. Det vises i denne sammenheng også til barnerettighetsvurdering foretatt av utvalget oppnevnt av NIF hvor det er foretatt en vurdering av strømming opp mot relevante bestemmelser i Barnekonvensjonen slik som retten, til privatliv, retten til fritid, retten til å si sin mening, m.m..³⁶

Videre vil strømming og videoopptakene kunne omfatte et stort antall personer. Lagring av videoopptak vil medføre et større personverninngrep over tid. Strømming og videoopptakene vil omfatte personopplysninger som vil kunne oppfattes som særlig sensitive for den registrerte, eller som den registrerte ikke ønsker at skal være tilgjengelig fordi innholdet kan oppleves som negativt. Dette kan f.eks. være konflikter i forbindelse med idrettsarrangementet eller annen oppførsel som den registrerte kan oppleve har uheldige konsekvenser eller er ubehagelig dersom det blir lagret eller tilgjengeliggjort.³⁷ I tillegg vil opptakene kunne omfatte personskader og ulykker, som kan regnes som helseopplysninger og har krav på særlig beskyttelse etter personvernforordningen, særlig hvis disse hendelsene som gir grunnlag for å si noe om helsetilstanden til den enkelte spiller registreres særskilt, f.eks. i idrettens digitale løsninger.³⁸

Motivasjonen for deltagelse i breddeidretten kan være svært forskjellig fra én deltager til en annen og må vurderes helt konkrete. For enkelte kan det oppleves som en fordel at prestasjoner filmes, mens for andre kan det oppleves som en ulempe og ødelegge gleden ved deltagelse i idretten. Muligheten for videoopptak kan gjøre at terskelen for å delta heves for enkelte. Dette må sees i sammenheng med at bruk av kameraer som fast installasjon kan bidra til den såkalte «nedkjølingseffekten», dvs. endring av adferd på grunn av frykten for å bli overvåket, eller at noen skal bruke opplysninger om oss til formål man ikke er klar over. Videoopptak av kamper kan derfor for enkelte bidra til å motvirke formålet om økt deltagelse i breddeidretten. Overfor denne gruppen vil det kunne møtes på synspunkter som at behandlingsaktiviteten ikke vil være egnet til å nå formålet med de berettigete interessene som er gjort gjeldende av behandlingsansvarlige.

Deltakelse innenfor breddeidretten vil som nevnt over være svært sammensatt med et bredt spenn av utøvere, dette uavhengig av idrettsgren og hvorvidt det er snakk om individuell – eller lagidrett. Det må således i en interesseavveining hensyntas at i idretten også opereres med idrettsutøvere som skiller seg, ikke uvesentlig, fra andre utøvere i form av et større talent, modenhet, motivasjon, konkurranselyst og ferdigheter. Dette er utøvere som på grunn av sin alder har en deltagelse i den tradisjonelle breddeidretten, men som parallelt deltar i andre program for viderekommende. Dette er således ekstra ivrige utøvere som trener systematisk og målrettet for å nå det høyeste nivå og for deltagelse i nasjonale, og internasjonale konkurranser og dermed må kunne sies å være toppidrettsutøvere i sin klasse hvor det kan argumenteres for at allmennheten tidlig fatter interesse for å følge. Det vil også kunne argumenteres for at dette er utøvere som er mer modne, og ønsker, i større grad utvidet eksponering. I Datatilsynets veileder om strømming av idrettsarrangement for barn gis det et handlingsrom for at disse utøverne, uavhengig av type idrettsgren, skal gis en annen vurdering en idrettsutøvere som tradisjonelt vil karakteriseres som breddeidrettsutøvere.

Behandlingsansvarlige må legge til rette for at de registrerte kan ivareta sitt personvern, sine rettigheter og legge til rette for kontroll over egne personopplysninger. Strømming av idrettsarrangementer må hensynta de registrertes rettigheter, et ansvar som tilligger behandlingsansvarlig. Når de registrerte er barn og unge, stilles særlige krav til behandlingsansvarlige for å legge til rette for at de registrerte kan ivareta sitt personvern basert på egne forutsetninger. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører og angår barn, og som igjen vil være hensyn som ikke slår inn ved strømming av idrettsarrangementer for utøver som er over 18 år. Å

³⁶ Barnerettighetsvurdering inntatt i rapport fra Utvalg oppnevnt av NIF

³⁷ Se f.eks. VG [Måtte fjerne video av 12-åring som slåss: – Beklagelig at det har skjedd - VG](#)

³⁸ EDPB (2019) side 17

innhente deltagerne i breddeidrettens mening i form av eksempelvis undersøkelser kan være en god måte å få kartlagt deltakernes modenhetsnivå og personvernkonsekvenser, og særlig de registrertes forventninger som skal legges til grunn i vurderingen. Dette vil være et viktig informasjonsgrunnlag i vurderingen av berettiget interesse og for å utforme personverntiltak.

Deloitte påpeker at vurderinger av samtykkekompetanse for barn kan ha overføringsverdi når NIF vurderer ulike personvern fremmende tiltak som skal ivareta deltagerne i breddeidrettens personvern, rettigheter og friheter i tråd med barnets økte selvbestemmelsesrett, og med særlig relevans for en reservasjonsløsningen.³⁹ Barn og unges evne til å se fremtidige konsekvenser av strømming og opptak og at man selv kan endre oppfatning bør også tillegges vekt når tiltakene som skal ivareta personvernet utformes.

Samtykke som eget behandlingsgrunnlag behandles nærmere under i punkt 8.

7.4.3. Tiltak

For å bøte på eventuelle ulemper ved gjennomføring av strømming kan den behandlingsansvarlige iverksette tiltak som skal beskytte personvernet og veie opp for personverninngrepene. Nedenfor har vi listet opp noen relevante personvern fremmende tiltak. Listen er ikke uttømmende og det bør, gitt den konkrete situasjon, kartlegges hvilke personvern fremmende tiltak som kan iverksettes.

- Krav om at det skal brukes kameraer med fugleperspektiv, som har fokus på aktiviteten på idrettsarenaen, og som ikke kan zoome inn på den enkelte utøver. Videoløsningen vil ikke zoome inn på den enkelte utøver eller tas nærbilder av utøverens ansikter. Det vil i begrenset grad være mulig for seerne å gjenkjenne utøverens ansikter, og/eller ha fokus på ulike kroppsdeler.
- En reservasjonsløsning i den digitale løsningen på «minidrett» eller per sms der de registrerte kan reservere seg mot strømming.⁴⁰ Det kreves ingen begrunnelse for reservasjonen og den er anonym for den enkelte utøver. Hverken leverandør eller andre utøvere i arrangementet, eller trenere mottar informasjon om reservasjoner. Reservasjonsretten tenkes etablert på to nivåer. Dersom en utøver/foreldre ønsker å reservere seg vil personopplysningene registrert i idrettens digitale systemer ikke inngå i grafikken i opptaket av arrangementet. Utøveren vil følgelig ikke bli navngitt i grafikken til lagoppstilling eller fra øvrige hendelser fra arrangementet.
- Dersom et lag som helhet reserverer seg vil det ikke bli gjort opptak av lagets kamper. Reservasjon vil kunne skje via klubben man tilhører.
- System som medfører at personopplysninger fra idrettens digitale systemer knyttet til utøvere med særskilt beskyttelsesbehov (kode 6/7) ikke inngår i produksjon og visning i av kampen. Slike utøvere vil følgelig ikke navngis i grafikken til lagoppstillingen eller i grafikken for øvrige hendelser fra arrangementet.
- De registrertes rettigheter og informasjon om behandlingen formidles gjennom skilting på arena hvor det opplyses om nettadressen hvor man kan finne personvernerklæringen. I personvernerklæringen finnes all informasjonen som de registrerte har krav på etter personvernforordningen artikkel 13.
- Ved bruk av en profesjonell aktør: tilgjengeligheten for hver enkelt arrangement vil være begrenset til abonnenter som har betalt for tilgang. Det planlegges at abonnenter gis tilgang til alle kamper i årsklassen 15 år og eldre. For yngre årsklasser planlegges det bare å gi tilgang for abonnenten til kamper i de klubber abonnenten har tegnet abonnent for. Tilgangskontrollen er mildest i øverste nivå, og blir strengere mot de lavere aldersklassene. Det vil være en maksgrænse for antall tilganger man kan registrere for de yngre

³⁹ For en utdypning av rettstilstanden knyttet til barns samtykkekompetanse og selvbestemmelsesrett vises det til utredning om Barns samtykkekompetanse på personvernfeltet som ble utarbeidet i forbindelse med Personvernkommisjonens arbeid:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/e4c60a6c51b147628b2c2e55db7e08e3/no/sved/1ericson.pdf>

⁴⁰ [Reservasjon for utøvere i MI \(idrettsforbundet.no\)](https://www.idrettsforbundet.no) (sist besøkt 17. juli 2023).

aldersklasser før man trenger menneskelig godkjenning, samt en begrensning på antall bytter i løpet av en sesong. De som abonnerer på strømmeløsningen, kan opprette nærmere bestemte tilgangsgrupper for å styre tilgang til kampene live og innen gitte tidsperioder. Både tilgangsgruppene og tilgangsperiodene vil avhenge av hvilken aldersgruppe som spiller den aktuelle kampen.

- Begrenset lagringstid basert på spillernes aldersgrupper. De laveste aldersgruppene vil ha kortest lagringstid (f.eks. 30 dager), og oppover i aldersklassene kan lagringstiden være lengre (f.eks. opptil 90 dager).

7.4.4. Balansetesten

I den konkrete balansetesten skal inngrepet i de registrertes rettigheter og friheter veies mot interessene som den behandlingsansvarlige forfølger. Spørsmålet er om inngrepet i personvernet og andre rettigheter og friheter går foran idrettens interesse i å strøkke.

Datatilsynet går i sin veileder langt i å antyde at konklusjonen vil bli at de registrertes rettigheter og friheter går foran idrettens interesse i å strøkke idrettsarrangement for barn utenfor toppidretten:

Oppsummert

På generelt grunnlag kan man altså si at inngrepet i personvernet ofte ikke vil stå i forhold til interessen i å strøkke et idrettsarrangement for barn (altså utenfor toppidretten). I så fall kan ikke strøkking av arrangementet bygge på dette behandlingsgrunnlaget.⁴¹

Slik Datatilsynet også presiserer flere ganger i sin veileder er dette imidlertid kun veiledning fra tilsynet, og det vil være opp til den behandlingsansvarlige å gjennomføre den konkrete vurderingen. Igjen vil vi trekke frem at det foreligger et ekstra handlingsrom innenfor det som karakteriseres som toppidrett. Vårt syn er at dette med fordel kan sentraliseres for eksempel hos NIF.

Som nevnt over vil vi påpeke at deltagere i breddeidretten består av en mangfoldig gruppe enkeltpersoner og at behandlingsaktiviteten kan påvirke de registrerte ulikt. Tiltakene må derfor være tilpasset en rekke forskjellige situasjoner og veie opp for ulike personvernulemper. Under har vi fokusert på de ulike gruppene strøkkingen påvirker, og til slutt inntatt enkelte generelle bemerkninger.

- Registrerte som ikke er direkte deltagere i breddeidretten (tilskuere ol.)

Strøkking vil ha innvirkning på personvernet til registrerte som ikke er direkte deltagere i idrettsarrangementet, som tilskuere og andre tilstedeværende. Opplysningene om denne kategorien av registrerte er begrenset til det som eventuelt fanges opp av kameraene. Registrerte i denne kategorien vil ikke være i fokus under kampene, med mindre de foretar seg noe som påvirker kampen eller skjer på kamparenaen.

Videoløsningen vil ikke zoome inn på den enkelte utøver eller tas nærbilder av utøverens ansikter, og dette vil være et tiltak som også ivaretar registrerte som ikke deltar direkte.

I tillegg fremgår det av informasjonen som i henhold til NIFs retningslinjer skal være tydelig alle steder kameraene installeres at kamper overvåkes, og at man kan unngå å bli filmet ved å plassere seg i bakre del av tilskuerbanen:

«Sportskameraet er ikke aktivt utenom spilletiden for den aktuelle kampen det gjøres opptak av. Ved opptak kan det forekomme at publikum som befinner seg i umiddelbar nærhet til kamparena inngår i opptaket. Du kan unngå å bli filmet ved å plassere deg i bakre del av tilskuertribunen.»

⁴¹ <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/stromming-av-idrettsarrangement-for-barn/berettiget-interesse-interesseavveining/>, pkt. 6, siste avsnitt (sist besøkt 13. juli 2023).

Bruk av reservasjonsløsningen eller andre løsninger som stopper filming ved uønskede hendelse i kampområdet vil kunne være egnet til å ivareta personvernet til denne kategorien f.eks. hvis en av de registrerte i denne kategorien skulle ta seg inn på kamparenaen og foreta handlinger som de ikke ønsker at skal filmes i ettertid.

- Deltagere i breddeidretten

Deltagerne i breddeidretten er omfattet av den meste inngripende behandlingen av personopplysninger, da deres idrettsprestasjoner er fokus i strømmingen og lagringen av video, samt at videopptakene av dem sammenstilles med informasjonen i idrettens systemer som f.eks. navn og kamphendelser. En stor gruppe av de registrerte er barn og unge (under 18 år). Disse regnes som en sårbar gruppe og har krav på særlig beskyttelse. Det må også skilles mellom nivået på utøverne, herunder modenhet og ønske om eksponering. Tiltakene må være egnet til å ivareta barnets beste, og de må være utformet slik at foresatte og barn blir informert om hvordan opplysningene om barn og unge brukes, og legge til rette for at barna og de foresatte kan ivareta sine rettigheter iht. personvernregelverket. Det vil kunne oppstå press direkte eller indirekte press om å ikke bruke reservasjonsretten. I små sosiale miljø vil det være vanskelig å kunne gjøre bruk av denne retten anonymt i praksis, og press fra foreldre, klubben og andre deltagere kan gjøre terskelen høy for å reservere seg selv om adgangen er anonym.

Informasjon er avgjørende for å kunne bruke en reservasjonsløsning, som er et sentralt tiltak for å ivareta denne gruppens personvern, samt å ivareta de andre av de registrertes rettigheter. Mangel på åpenhet, kan føre til mistillit mot behandlingsansvarlige fra de registrerte, noe som vil bidra til å motvirke den berettigete interessen den behandlingsansvarlige forfølger. Informasjonen som gis må være tilpasset både foreldre og de aldersklassene som strømmes.

Ved strømming av idrettsarrangement må det kartlegges hvordan både de foresatte og barn og unge best kan informeres slik at de får en tilstrekkelig god forståelse av behandlingen, og settes i stand til å ta i bruk reservasjonsretten og de andre av registrertes rettigheter. Det bør vurderes en lagdelt tilnærming der informasjonen gjøres tilgjengelig i lag slik at den ikke blir overveldende, mulighet for å informere både skriftlig og på andre måter og bruk av klarspråk og tilpasset språk, samt ikke-tekstlig formidling for eksempel i regi av klubbene.

Det er positivt at det er innført en anonym reservasjonsrett som er tilgjengelig både for foresatte og deltakerne selv, i tillegg til lagene. Implementert på riktig måte, kan tiltaket være egnet til å bidra til å gi foresatte og barn og unge i stand til å ta et informert valg om de ønsker å være en del av strømmingen.

Bruk av reservasjonsretten krever per i dag innlogging i nettleser på MinIdrett. I likhet med det som står over om informasjon til deltagerne og deres foresatte, mener Deloitte at reservasjonsretten kan gjøres lettere tilgjengelig og bedre tilpasset de ulike gruppene av registrerte.

Selv om denne vurderingen er avgrenset til strømmingen i forbindelse med abonnementstjenesten, vil de samme momentene være relevante i forbindelse med filming av trening i regi av klubbene.

- Personvern på adresser i kategori 6/7

Personer som lever på adresseperre kategori 6/7 kan inngå i alle ulike grupper av registrerte. Å bli strømmet kan ha store negative konsekvenser for denne gruppen ved at beskyttelsestiltaket mister effekten. Det må innføres tiltak som gjør at personer i denne kategorien ikke inngår i produksjon og visning av kampen. I tillegg vil de kunne benytte seg av reservasjonsløsningen enten individuelt eller via laget.

Deloitte påpeker at den selv om den automatiske reservasjonsfunksjonaliteten som stopper opptak av personer på kode 6/7 er nødvendig og et godt tiltak for å ivareta denne gruppen, vil den kunne ha konsekvenser som vil kunne oppleves som negative for andre på samme lag som ikke vil kunne tas opp på video sammenlignet med andre lag. Dette vil kunne ha konsekvenser for enkeltpersonene på kode 6/7. Vi påpeker også at dette vil være lettere ved bruk av en profesjonell leverandør.

Enkelt registrerte i denne kategorien har gitt uttrykk for generelt ubehag på grunn av kameraene som installeres ved kamparenaene.

Gitt at disse tiltakene fungerer i praksis med få til ingen avvik, og at behandlingen som er nødvendig for å sikre at de ikke inngår i produksjonen ivaretar tilstrekkelig konfidensialitetsbehovene, bør disse tiltakene være tilstrekkelig for å sikre konfidensialitet om personopplysningene knyttet til denne kategorien av registrerte, og dermed egnet til å senke personvernkonsekvensene for denne kategorien av registrerte.

- Generelle betraktninger

Å la en større aktør ta ansvaret for utvikling og anskaffelse av en felles løsning kan ha positive effekter for personvernet. I Personvernkommissjonens rapport anbefales det for eksempel å sentralisere og profesjonalisere arbeidet med risikovurderinger⁴² og innkjøp i undervisningssektoren der kommunene er behandlingsansvarlige.⁴³ Vi mener at de samme betraktningene som ligger til grunn for personvernkommissjonens anbefalinger i kommune- og undervisningssektoren har overføringsverdi for behandling av personopplysninger innen idretten.

Alt i alt, med utgangspunkt i informasjonen som er forelagt Deloitte når denne tilbakemeldingen gis, kan det argumenteres for at det foreligger et behov for strømming og at den kan bidra til å fremme breddeidretten. NIF vil også kunne bli møtt med argumenter om at hensynet til at enhver skal kunne følge med på kamper innen breddeidretten, ikke kan veie tyngre enn hensynet til personvernet til barn og unge som deltagere i breddeidretten og deres grunnleggende rettigheter og friheter. Til dette opplever vi at det ligger et handlingsrom i den konkrete vurderingen som skal gjennomføres i en berettiget interessevurdering, herunder eksempelvis at strømming kan utgjøre et mindre inngrep i idrettsutøveres rettigheter og friheter ved strømming av breddeidrettsarrangementer på høyt nivå, og at idrettens interesse i å gjøre disse arrangementene tilgjengelig for publikum veier tyngre.

- Om Datatilsynets veileder

Datatilsynet skriver i sin veileder at skjæringspunktet mellom hva som kan være tillatt eller ikke etter personvernregelverket ofte vil kunne gå ved toppidrett med allmenn interesse, men tilsynet definerer ikke nærmere hva som ligger i begrepet toppidrett utover å peke på hvilke forhold som kan ha betydning for interesseavveiningen. Der vil blant annet nivået og profesjonaliteten på konkurransen kunne være et sentralt, i tillegg til andre momenter.

Deloitte vil til dette bemerke at deltakelse innenfor idretten, som nevnt over, vil være svært sammensatt med et bredt spenn av idretter (herunder individuell – eller lagidrett), nivå, alder og modenhet på utøvere m.m. Også innenfor den typiske breddeidretten skiller utøvere seg fra hverandre når det kommer til talent, modenhet, motivasjon, konkurranselyst og ferdigheter. Dette kan f.eks. være utøvere som på grunn av sin alder har en deltakelse i den tradisjonelle breddeidretten, men som samtidig deltar i andre program for viderekommende (talentprogram o.l.). Hva som er toppidrett og breddeidrett kan være svært vanskelig å vurdere og definere og kan heller ikke være avgjørende for interesseavveiningen, selv om det kan gi en pekepinn.

Videre kan idrettsarrangementer være svært ulike når det kommer til måten de gjennomføres på, og grad av offentlig interesse (er den populær, noe mange følger med på osv.) den har i samfunnet/lokalsamfunnet. Det som typisk vil kunne karakteriseres som breddeidrettsarrangementer, vil også kunne tiltrekke seg lag og utøvere som presterer på høyt nivå samtidig som at deler av allmennheten kan ha en interesse i å følge med på arrangementet. Et eksempel kan være Norway cup som er «åpen turnering» der alle kan delta, men som også tiltrekker seg svært gode lag og spillere og hvor allmennheten har en interesse i å følge med (mye publisitet i media osv.). I aldersklassene med sluttspill kan det argumenteres at hensynet til den enkelte utøver vil veie mindre etter hvert som nivået blir høyere og interessen fra omverdenen større frem mot sluttspillfinalene. Akkurat når skjæringspunktet går for når interessen i å strøme arrangementet kan sies å veie tyngre enn inngrepet i personvernet, er noe som må vurderes helt

⁴² Kommunal- og distriktsdepartementet (2022) side 132

⁴³ Kommunal- og distriktsdepartementet (2022) side 137

konkret - det avgjørende kan imidlertid ikke være om utøveren eller prestasjonene faller innenfor definisjonen av toppidrett eller ikke.

Når Datatilsynet i sin veileder konkluderer med at man på generelt grunnlag kan si at inngrepet i personvernet ofte ikke vil stå i forhold til interessen i å strøkke et idrettsarrangement for barn (altså utenfor toppidretten), så er det verdt å merke seg at dette nettopp er en generell konklusjon. Det er forståelig at veiledere til en viss grad skal forenkle, men tilsynet står også i fare for å «*skjære alle over en kam*» der personvernforordningen legger opp til en svært skjønsmessig, bred og konkret vurdering av det enkelte idrettsarrangement/idrett. Deloitte har ikke fått i oppdrag å gjennomføre interesseavveininger for konkrete idretter eller arrangementer, men bemerker at det er nærliggende å anta at også idrettsarrangementer, som strengt tatt ikke defineres som toppidrett, vil kunne strømmes etter en konkret interesseavveining. Idretten kjenner seg selv best og står nærmest til å vurdere og redegjøre for relevante hensyn, personvernforemmende tiltak, inkludert sørge for at utøvernes personvern blir ivaretatt.

7.5. Oppsummering

- Idretten har begrenset rettslig handlingsrom til generell strømming av idrettsarrangementer for barn mellom 15 og 18 år. Det er risiko for at slik strømming ikke vil oppfylle kravene i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f.
- Idretten har et større rettslig handlingsrom til strømming av idrettsarrangementer for barn mellom 15 og 18 år som utøves på høyt nivå («toppidrett») og har allmenn interesse, men det kan heller ikke utelukkes at idrettsarrangementer som strengt tatt ikke regnes som «toppidrett» kan strømmes etter en konkret interesseavveining. Som eksempel kan nevnes enkelte kamper i landsdekkende turneringer. Slik strømming kan oppfylle kravene i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f.
- Det bemerkes at det for vurderingen av om idretten har en «berettiget interesse» i å strøkke idrettsarrangementet ikke nødvendigvis er avgjørende om den aktuelle idretten faller innenfor definisjonen av toppidrett. Det avgjørende etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f er om barnets personvern veier tyngre enn behandlingsansvarliges berettigede interesse til å strøkke eller ikke, og der vil nivået og profesjonaliteten på idretten være et sentralt moment å vurdere. Vurderingen av «berettiget interesse» må imidlertid gjøres konkret i forbindelse med type idrettsarrangement.

8. Samtykke som behandlingsgrunnlag - barns samtykkekompetanse

8.1. Overordnet om samtykke

Ved strømming av barneidrett er det relevant å vurdere samtykke som behandlingsgrunnlag, jf. personvernforordningen art. 6 første ledd bokstav a. Samtykke handler om å gi tillatelse til noe, og har sin opprinnelse i individets rett til selvbestemmelse/autonomi.

Personvernforordningen stiller et rekke materielle krav som må være oppfylt for at et samtykke skal være gyldig (materielle gyldighetskrav). I tillegg vil nasjonale regler om «rettslig handleevne» få betydning for aldersgrensen for barns samtykkekompetanse.

Nedenfor vil vi først kort omtale de materielle gyldighetskravene før vi kommer inn på reglene om rettslig handleevne.

8.2. Materielle gyldighetskrav

For at et samtykke skal være gyldig, må det være:

- Frivillig
- Utvetydig
- Spesifikt
- Informert
- Gitt gjennom en aktiv handling
- Dokumenterbart
- Mulig å trekke tilbake like lett som det ble gitt

De ovennevnte kravene følger av personvernforordningen artikkel 4 nr. 11. og er kumulative, dvs. de må alle være oppfylt samtidig for at samtykket skal regnes som gyldig og samlet gi uttrykk for den registrerte ønske om behandlingen.⁴⁴ Det er den behandlingsansvarlige som er ansvarlig for å sørge for at samtykke som innhentes oppfyller relevante krav.

Deloitte avgrensner i denne redegjørelsen mot en inngående vurdering av de ulike gyldighetskravene, men vil kommentere kravet om *frivillighet* og *utvetydighet* spesifikt, siden det synes å være de mest utfordrende kravene ifm. med direktestrømming, og også er kommentert i Datatilsynets veileder om strømming av idrettsarrangement for barn.

Frivillig

I kravet til frivillighet ligger det at samtykke skal være utøvd under «reell valgfrihet».⁴⁵ Det betyr at samtykke ikke kan være resultat av ytre press eller mulige negative konsekvenser av det å ikke samtykke. I så fall vil samtykket kunne være ugyldig. Vilkåret må vurderes konkret og kan stille seg ulikt avhengig av behandlingens kontekst, hvem behandlingen gjelder, og for strømming av barneidrett kan det være relevante forskjeller mellom lagidrett og individuelle idretter og mellom utøvere som utøver idrett på hobbybasis og de mest ivrige utøverne.

På generelt grunnlag vil man trolig kunne bli møtt med at mulige negative konsekvenser i forbindelse med utøvelse av lagidrett, der en person ikke samtykker, vil være større enn for individuelle idretter, hvis det kan føre til at et arrangement ikke kan vises (kan være press fra medspillere som har samtykket og kanskje ønsker strømmingen(?)), eller om det i noen tilfeller vil gå utover inntekter til idrettsklubben. Det kan med andre ord oppstå et eksplisitt eller uuttalt press på den enkelte utøver om å samtykke til strømmingen som vil være problematisk i lys av frivillighetskravet.

Det europeiske personvernrådet (EDPB) har i sin veiledning understreket at samtykke ikke vil være et godt behandlingsgrunnlag for behandlingsaktiviteter knyttet til lagidrett:

“On the other hand, where a sports club takes the initiative to monitor a whole team for the same purpose, consent will often not be valid, as the individual athletes may feel pressured into giving consent so that their refusal of consent does not adversely affect teammates.”⁴⁶

Ved individuelle idretter synes det på generelt grunnlag å kunne være mindre press fra omgivelsene til å samtykke fordi avgjørelsen ikke vil påvirke laget/medspillere. Det synes også å være enklere praktisk gjennomførbart å ikke vise vedkommende på skjermen f.eks. ved at deler/sekvenser av arrangementet redigeres bort/ikke strømmes. Man kan for eksempel se for seg at friidrettsarrangement, alpinkonkurranser o.l. redigerer ut sekvenser med utøvere som ikke har samtykket til strømmingen.

⁴⁴ EDPB Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679. side 18

⁴⁵ EDPB Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679. side 7

⁴⁶ EDPB Guidelines 3/2019 side 14

Utvetydig - opt in og opt out

For å samtykke må den enkelte foreta en aktiv handling (*opt in*). Aktive handlinger vil typisk kunne være underskrift på et skjema, klikke eller hake av en «boks», e.l. Passivitet (*opt out*), der den registrerte avstår fra å gjøre noe, vil ikke kunne utgjøre et gyldig samtykke.

Forskjellen mellom *opt in* og *opt out* er relevant å være klar over ved innhenting av samtykke som behandlingsgrunnlag og omtales her kort i sammenheng med mulige reservasjonsmekanismer mot strømmingen. Tidligere har det blitt skissert mulige reservasjonsmekanismer hos strømmeleverandører der utøveren/forelder kan reservere seg mot at personopplysningene registrert i idrettens digitale systemer inngår i grafikken i opptaket av arrangementet. Spilleren vil følgelig ikke bli navngitt i grafikken til lagoppstilling eller fra øvrige kamphendelser, selv om vedkommende fortsatt vil vises på skjermen. Deloitte vil på generelt grunnlag bemerke at dette er et godt personverntiltak som gir den registrerte bedre kontroll med behandlingen og som vi har behandlet i berettiget interesse-vurderingen under pkt. 7.1. Samtidig understreker vi at denne mekanismen ikke må forveksles med kravene til samtykke som her beskrevet, som krever en aktiv handling (*opt in*) og dermed ikke oppfyller kravet ved en reservasjon, der man kan velge å avstå fra å bli filmet.

Basert på dette vil det kunne stilles spørsmål ved om samtykke vil være egnet som behandlingsgrunnlag for lagidretter pga. de ovennevnte utfordringene med å oppfylle det rettslige kravet til frivillighet, og de praktiske utfordringer med å skulle utelate enkeltspillere fra strømming av lagidretter. For individuelle idretter vil samtykke lettere kunne håndteres både rettslig og praktisk, selv om man også her må oppfylle alle de relevante kriteriene for gyldig samtykke.

8.3. Aldersgrenser for samtykke – «rettslig handleevne»

Personvernforordningen regulerer ikke på generelt grunnlag hvilke aldersgrenser som gjelder for samtykke til behandling av personopplysninger. Dette reguleres av nasjonale regler om rettslig handleevne og hovedregelen finner vi i vergemålsloven § 9 om at aldersgrensen til å «foreta rettslige handlinger» er 18 år med mindre det foreligger særlige unntak. Bestemmelsen omfatter også kompetansen til å samtykke til behandling av personopplysninger.

Frem til barnet er 18 år er derfor utgangspunktet at det er foreldrene som samtykker på barnets vegne, også når det gjelder samtykke til behandling av personopplysninger etter personvernforordningen. Datatilsynet synes å legge denne hovedregelen om 18 års aldersgrense til grunn i sin Veileder om strømming av idrettsarrangement for barn.

8.3.1. Unntak fra hovedregelen i vergemålsloven

Der det foreligger særlige unntak vil samtykkekompetansen kunne være lavere enn 18 år.

Ett unntak fra hovedregelen er personopplysningsloven § 5 om 13 års aldersgrense for samtykke til «informasjonssamfunnstjenester». Dette er tjenester som bredt kan karakteriseres som online-tjenester (typisk sosiale medier, o.l.) og som omfatter mye av barns aktivitet på nett. Å samtykke til å bli filmet via en strømmeplattform skiller seg imidlertid fra det å bruke en digital tjeneste som er det denne bestemmelsen regulerer. Det vil nok derfor være stor sannsynlighet for at mange vil argumentere for at denne bestemmelsen derfor ikke være aktuell for problemstillingen om barns samtykke til strømming av idrettsarrangementer.

Andre unntak finnes bl.a. på helseområdet der barn fra 12 år er gitt en viss handlingskompetanse ved å kunne samtykke til helsehjelp, inkludert behandling av helseopplysninger. På helseområdet vil man derfor kunne legge de helserettslige myndighetsaldrene til grunn for samtykke etter personvernforordningen.

Etter barneloven § 32 kan et barn avgjøre foreningsmedlemsskap fra fylte 15 år og videre kan barn fra samme alder inngå arbeidsavtaler, jf. vergemålsloven § 10. Dette er eksempler der barn under 18 år er gitt en handlingskompetanse som også inkluderer selvbestemmelse til behandling av personopplysninger.

Som vist overfor følger det flere unntak i særlovgivingen der personer under 18 år kan samtykke til behandling av personopplysninger. Det er vanskelig å finne relevante unntak som kan anvendes direkte eller analogisk for strømming av idrettsarrangement for barn og det er enkelte å falle tilbake til hovedregelen om foreldresamtykke frem til fylte 18 år.

Gradvis selvbestemmelsesrett etter Barneloven

I Barneloven § 33, jf. § 30 er barn gitt en gradvis økt selvbestemmelsesrett i «personlige tilhøve» i tråd med barnets egen utvikling og modenhetsnivå. Bestemmelsen har blitt tolket som et unntak fra hovedregelen i vergemålsloven om at aldersgrensen for å «foreta rettslige handlinger» er 18 år. Det er vanskelig å trekke generelle grenser for når barnet er modent nok til å ta egne avgjørelser. På generelt grunnlag kan det likevel sies at i den grad barnet selv er i stand til å ivareta egne interesser på en forsvarlig måte, bør barnet få bestemme selv. Hva som er «personlig» er ikke definert i loven, men det mest nærliggende slik bestemmelsen er å forstå i dag er hjemlige aktiviteter som lekser, fritidsaktiviteter, klesvalg m.m..

Bestemmelsen vil kunne få anvendelse for barns samtykke til avbildning og eksponering på sosiale medier, o.l.. Likevel vil det avgjørende ved barns samtykke til strømming være begrensningen som ligger «personlige tilhøve». Barn vil slik vi opplever rettstilstanden i dag ikke kunne samtykke til strømming etter Barneloven der en profesjonell aktør strømmer idrettsarrangementer for offentlig fremvisning for dette ikke er å anse som «personlig tilhøve».

I tidligere veiledning har Datatilsynet lagt til grunn at den alminnelige personvernrettslig bestemmelsesretten er 15 år, og for særlig kategori personopplysninger 18 år.⁴⁷ Det synes som at denne aldersgrensen også er lagt til grunn i Norge Idrettsforbunds retningslinjer for publisering av bilder og film.⁴⁸ Åpenhetsutvalget, som sto bak utredningen NOU 2019: 10 Åpenhet i grenseland – Bilder, film og lydopptak i helse- og omsorgstjenesten, barnevernet, skolen og barnehagen har også antatt at barn som hovedregel har samtykkekompetanse fra fylte 15 år og viser til Datatilsynets tidligere veiledning. Om denne forståelsen bygger på en tolkning av barneloven eller annet rettsgrunnlag fremstår som uklart, og vi kan heller ikke se at denne forståelsen lenger er omtalt på tilsynets nettsider.

I NOU 2020:14 Ny barnelov⁴² bemerker utvalget at regelverket er uklart når det gjelder barnets rett til selvbestemmelse ved spørsmål om deling av personopplysninger. Utvalget har derfor vurdert det slik at det er behov for å regulere de alminnelige utgangspunktene om barns personvernrettslige myndighetsalder i barneloven. Utvalget foreslår en generell personvernrettslig myndighetsalder på 13 år. Utvalget peker også på at det vil være en løsning som harmonerer bedre med aldersgrensen i personopplysningsloven om informasjonssamfunnstjenester.

Utredningen er per i dag under behandling, og avklarer dermed ikke rettstilstanden. Utvalgets uttalelser og forslag åpner likevel for at barneloven kan tilby et tydelig rettsgrunnlag for reguleringen av barnets rett til å samtykke til deling av personopplysninger i fremtiden.

⁴⁷ [NOU 2020: 14 \(regjeringen.no\) side 361](#)

⁴⁸ [Retningslinjer for publisering av bilder og film \(idrettsforbundet.no\). overordnede-retningslinjer-for-filming-av-breddeidrettsarrangement220609.pdf \(idrettsforbundet.no\)](#)

Reservasjonsrett/nektelsesrett

Barnets selvbestemmelsesrett etter barneloven § 33 er en skjønsmessig vurdering. Selv om bestemmelsen ikke kvalifiserer som et grunnlag for samtykkerett, er ikke bestemmelsen til hinder for at barnets selvbestemmelsesrett kan omfatte en rett til å nekte eller reservere seg mot strømmingen av sin deltakelse i idrettsarrangement⁴⁹. Den skjønsmessige vurderingen som barneloven § 33 legger opp til, kan gi utslag i at barnet har en større selvbestemmelsesrett til å nekte enn det vil ha til å gi samtykke.

Eldre juridisk teori har tatt til orde for at barnet bør kunne gi samtykke til publisering av bilder i en alder av 12 til 15 år avhengig av formen for publisering, og bildets art. Med dette som utgangspunkt ble nektelsesretten på sin side ansett å kunne inntreffe så tidlig som 7-årsalderen⁵⁰. Uttalelsene ble gjort i lys av Datatilsynets tidligere veiledning om generell personvernrettslig samtykkekompetanse fra fylte 15 år, og i forkant av den lovbestemte 13-årsgrensen i personopplysningsloven § 5. Litteraturens overføringsverdi må ses i lys av at rettsstilstanden er endret.

En lavere aldersgrense for nektelsesretten begrunnes med antakelsen om at det kreves mindre grad av modenhet for å ønske at et bilde ikke skal offentliggjøres, enn å forstå de negative sidene ved offentliggjøring av personopplysninger⁵¹. Selv om juridisk teori viser til publisering av bilder, har begrunnelsen overføringsverdi til strømming av idrettsarrangementer. Det er likevel ingen klar praksis som avklarer den eventuelle aldersgrensen ved å nekte eller reservere seg mot strømming. Heller ikke juridisk teori gir grunnlag for avklaring.

Dagens rettsstilstand fremstår uklar, og det kan derfor ikke konkluderes med en konkret aldersgrense for barnets rett til å nekte eller reservere seg mot strømming. Juridisk teori kan likevel etter vårt syn tale for at barn i 15-16 års alderen, og kanskje yngre, selv bør kunne utøve denne formen for selvbestemmelsesrett.

8.3.2. Om skillet mellom lagidretter og individuelle idretter

Datatilsynet skriver i sin veileder at for strømming av individuelle idretter hvor bare en eller to vanligvis filmes, må det normalt hentes inn gyldig samtykke fra barnets foreldre. Det er noe uklart hva som er tilsynets begrunnelse for at samtykke kun er aktuelt hvor vanligvis en eller to vanligvis filmes. Slik vi oppfatter veilederen mener tilsynet der en eller flere er i strømme-bildet samtidig.

Som påpekt over vil imidlertid frivillighetskravet være problematisk for lagidretter fordi det kan oppstå et press for å samtykke for foresatte eller utøvere. Samtykket vil blant annet ikke være gyldig dersom utøveren ikke får delta på arrangementet uten å ha samtykket til strømmingen, dersom manglende samtykke får sportslige eller økonomiske konsekvenser, eller dersom utøveren eller foreldrene for øvrig utsettes for press til å samtykke. Dette vil også kunne være problematisk for individuelle idretter f.eks. der konsekvensene av det å ikke samtykke innebærer at andre utøvere ikke strømmes fordi flere er i strømme-bildet samtidig. Her kan det tenkes at det for individuelle idretter, der flere utøvere er i strømme-bildet, vil oppstå noe av den samme problematikken knyttet til frivillighetskravet, som for lagidretter. For eksempel vil det kunne oppstå et kollektivt press om å samtykke til friidrettskonkurranser slik som løpsøvelser der flere utøvere er i bildet samtidig, hvis fravær av samtykke fra en enkelt utøver innebærer at man ikke kan strømme øvelsen. Klarer man ikke å oppfylle kravene til samtykke, herunder frivillighetskravet, vil behandlingsgrunnlaget «berettiget interesse» være det aktuelle å vurdere.

⁴⁹ Inge Lorange Backer, Barnelova. Lovkommentar, § 33. Barnet sin sjølvråderett, Juridika (kopiert 16. august 2023) <https://juridika.no/no/lov/1981-04-08-7/%C2%A733/kommentar/>

⁵⁰ Backer, I. L. (2008). Barneloven. Kommentartutgave (2. utg.). Universitetsforlaget s.309.

⁵¹ Smith, L. (2011). Om barns personvern, Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål nr. 2 2011 s 106–126 – (FAB-2011–106)

8.4. Oppsummering

- For at et samtykke skal være gyldig må det oppfylle en rekke materielle gyldighetskrav. Kravet om «frivillighet» er særlig aktuelt å vurdere ved strømming av idrettsarrangementer, og vil være særlig problematisk ved utøvelse av lagidrett.
- Hovedregelen er at barn har kompetanse til å samtykke til behandling av personopplysninger fra 18 år, med mindre det foreligger særlige unntak. Rettskildetilstanden for barns samtykkekompetanse på personvernfeltet er uklar, og det er mest nærliggende å konkludere med at personer må være 18 for å kunne samtykke til strømming. Retten (selvbestemmelsesretten) til å reservere seg mot strømmingen antas å inntre på et tidligere tidspunkt enn samtykkekompetansen og det kan argumenteres for at den bør gjelde fra 15-16 års alderen, og kanskje yngre.

9. Personopplysningsloven § 3 - unntak for ytrings- og informasjonsfriheten

9.1. Overordnet om unntaksregelen

Personopplysningsloven § 3 regulerer forholdet mellom personvernregelverket og ytrings- og informasjonsfriheten. Ytrings- og informasjonsfriheten er en grunnleggende rettighet som er forankret i grunnloven, og lovgiver har derfor funnet grunn til å begrense retten til personvern for å balansere inngrep i personvernet mot inngrep i retten til ytringsfrihet- og informasjonsfrihet.

Personopplysningsloven § 3 regulerer følgende;

“Så langt det er nødvendig for utøvelsen av retten til ytrings- og informasjonsfrihet, gjelder ikke personvernforordningen og loven her ved behandling av personopplysninger for journalistiske formål eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer.”

I lovteksten er det således presisert at personvernregelverket ikke skal gjelde i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av ytrings- og informasjonsfriheten.

Begrepet «journalistiske formål» skal forstås på samme måte som de tilsvarende begrepene i personvernforordningen artikkel 85 nr. 2.⁵² Det er i fortalen til personvernforordningen fremhevet at unntak eller fritak fra personvernregelverket særlig bør gjelde behandling av personopplysninger på det audiovisuelle området, nyhetsarkiver, samt pressebiblioteker. Uttrykket audiovisuell refererer til arbeider med både lyd- og bildekomponenter, produksjonen av slike arbeider eller utstyr som er involvert i presentasjonen av slike arbeider. Strømming av idrettsarrangementer for barn kan falle inn under det audiovisuelle området.

Videre, i forarbeidene til personopplysningslovens § 3, prop. 56 LS (2017–2018), angis på s. 102 at begrepet «journalistisk øyemed» vil forstås på samme måte som etter tidligere regelverk, noe som medfører at tidligere praksis fremdeles er relevant. Særlig relevant er avgjørelsen C- 73/07, hvor grensene for journalistisk virksomhet ble nærmere trukket opp. Noen aktuelle punkter fra avgjørelsen er som følger;

- «Journalistiske formål» er ikke er begrenset til profesjonell journalistikk. Dette er også slått fast i forarbeidene til norsk personopplysningslov.⁵³ Enhver person kan utøve journalistisk virksomhet
- At personopplysninger gjøres tilgjengelig med tanke på økonomisk vinning, utelukker ikke at offentliggjøringen anses som en aktivitet med journalistisk formål
- Ved vurderingen av om aktiviteten anses som journalistisk formål, skal man ta hensyn til utviklingen innen kommunikasjonsmidler. «[D]et middel, som anvendes til videregivelse af de behandlede oplysninger, som

⁵² Prop.158 L (2020-2021)

⁵³ Prop. 56 LS (2017-2018)

f.eks. et tradisjonelt middel som papir eller radiobølger eller et elektronisk medie som internettet, ikke afgørende for vurderingen af, om der er tale om en aktivitet, der udøves »i journalistisk øjemed»

- Formålet med aktiviteten må være å dele opplysninger, synspunkter eller ideer til det offentlige

Journalismens naturlige tilknytning til ytringsfriheten gjør det naturlig å definere begrepet i lys av Grunnloven § 100. Kombinert med uttalelser i C-73/0754, er en mulig definisjon av «journalistiske formål» følgende:

«å dele opplysninger, synspunkter eller ideer til offentligheten for å fremme samfunnsdebatten og demokratiet».

9.2. Noen typetilfeller

Unntaket fra plikten til å følge personvernregelverket er etter pol. § 3 er begrenset til to typetilfeller:

1) Dersom behandlingen skjer på bakgrunn av «journalistiske formål eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer» og er «nødvendig» for «utøvelsen av retten til ytrings- og informasjonsfrihet».

2) Dersom behandlingen «utelukkende» skjer på bakgrunn av «journalistiske formål eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer» og utføres av en virksomhet som er omfattet av medieansvarsloven.

I praksis vil en behandlingsansvarlig ofte ha flere formål med samme behandling av personopplysninger. Dette kan også gjelde når idrettslagene skal strøomme breddeidrett. Under følger noen typetilfeller som illustrerer ulike sammensetninger av formål.

Typetilfelle 1 – kan foreligge flere formål samtidig

Det er ikke et vilkår at behandlingen utelukkende skjer for journalistiske formål for at vilkåret i personopplysningslovens § 3 skal være oppfylt. Også andre formål kan ligge til grunn for behandlingen.⁵⁵ Likevel, som det fremgår av forarbeidene;

«[e]n behandling som skjer utelukkende for journalistiske formål eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer, vil likevel i alminnelighet ha et langt sterkere vern etter ytrings- og informasjonsfriheten enn behandlinger som samtidig har andre formål. I vurderingen vil det derfor normalt få stor betydning at behandlingen ikke utelukkende skjer for et av de angitte formålene.»

Typetilfelle 2 – utelukkende journalistisk formål

For typetilfelle 2 stilles det krav om behandlingen «utelukkende» skjer for «journalistiske formål» for at unntaket kan anvendes. Dersom behandlingen omfatter flere formål, er man henvist til å vurdere om kravene til typetilfelle 1 er oppfylt.

⁵⁴ «Det følger av ovenstående, at aktiviteter som de i hovedsagen omhandlede, der vedrører opplysninger fra dokumenter, som er offentlige i henhold til national lovgivning, kan kvalifiseres som behandling «i journalistisk øjemed», hvis de har til formål at utbrede opplysninger, synspunkter eller ideer til offentlighede, uanset hvilket middel der anvendes til videregivelsen».

⁵⁵ Prop.158 L (2020-2021)

Etter lovendringen i 2021 (omtalt nedenfor), ble det innført et krav om at begrensningene etter personvernregelverket (typetilfellet 1) kun gjaldt i den grad det er «nødvendig» for utøvelsen av retten til ytrings- og informasjonsfrihet. Departementet uttalte i forarbeidene at

"bestemmelsen [vil] trolig bli enklere å praktisere dersom det ikke gjelder et absolutt vilkår om at behandlingen må skje utelukkende for et av de angitte formålene, men at graden av journalistisk formål mv. i stedet tas i betraktning i nødvendighetsvurderingen."

Sett i lys av at «journalistiske formål» skal tolkes vidt, synes derfor nødvendighetsvurderingen å skulle være den sikkerhetsventil som sikrer at unntaket, inkludert tolkningen av «journalistiske formål», ikke får for vid anvendelse. Til samme tid synes det som at tolkningen av om det foreligger «journalistiske formål» ved behandlingen må vurderes mer grundig ved anvendelsen av typetilfelle 2 til sammenligning med typetilfellet 1, nettopp fordi unntaket for medievirksomheter kun gjelder når behandlingen «utelukkende» skjer for «journalistiske formål».

9.3. Forholdsmessighetsvurdering

For typetilfelle 1 gjelder unntaket fra regelen om anvendelse av personvernregelverket kun i den grad det er «nødvendig». Unntakene i personvernforordningen og personopplysningsloven skal kun gjøres der behandlingen er «nødvendig for utøvelsen av retten til ytrings- og informasjonsfrihet». Det skal med andre ord foretas en skjønnsmessig *forholdsmessighetsvurdering*.

Kravet om nødvendighet, som ble innført i 2021, har til formål å åpne for mer nyanserte avveininger av personvernet og ytrings- og informasjonsfriheten. Lovgivers vilje har vært å sikre at unntak fra personvernregelverket ikke gjøres i uforholdsmessig stor grad. Endringen knytter seg i første rekke til de ulike formene for behandling som omfattes av personvernforordningens begrep om «journalistisk» formål, men som skjer i uredigerte medier.⁵⁶

Personopplysningslovens § 3 gir anvisning på en forholdsmessighetsvurdering som kan minne om berettiget interesseavveiningen i personvernforordningen. Som veiledning for denne forholdsmessighetsvurderingen, følger det av ordlyden i bestemmelsen fire momenter som det skal tas «særlig hensyn til». Listen er ikke uttømmende.

I det følgende ser vi litt nærmere på de fire punktene som det skal tas hensyn til i en forholdsmessighetsvurdering, og særlig med tanke på strømming og filming.⁵⁷⁵⁸

9.3.1. Samfunnets interesse

Samfunnets interesse i behandlingen eller ytringer den leder frem til er relevant ved vurderingen av om begrensninger i personvernet er nødvendig.

Desto større samfunnsinteressen er, jo større vekt må det legges på hensynet til at den behandlingsansvarlige ikke skal trenge å forholde seg til de ulike bestemmelsene i personopplysningsloven og forordningen, og at Datatilsynet ikke skal kunne føre kontroll med etterlevelsen. Når samfunnsinteressen er mindre, må hensynet til personvern tillegges større vekt.

Dersom behandlingen eller ytringer den leder frem til, er helt uten samfunnsinteresse, vil utgangspunktet være at personvernregelverket får anvendelse.

⁵⁶ Prop.158 L (2020-2021)

⁵⁷ Prop.158 L (2020-2021)

Hva som er i samfunnets interesse, vil kunne endre seg over tid. Samfunnets interesse vil imidlertid ikke nødvendigvis omfatte ethvert forhold som folk interesserer seg i. I EMDs praksis er det lagt til grunn at ytringer som skal fremme informasjonsutveksling i det offentlige rom, skape debatt eller avdekke kritikkverdige forhold av allmenn interesse, typisk vil ha et sterkt vern. Å tilfredsstillende en bestemt leserkrets' nysgjerrighet i andres privatliv vil i alminnelighet ikke anses å være i samfunnets interesse, jf. Von Hannover mot Tyskland 24.6.2004 (nr. 59320/00) avsnitt 64-65. På en annen side ville adresseres om det kan argumenteres for at enkelte idrettsarrangementer vil kunne ha samfunnets interesse.

Det vil ha betydning om ytringen gjelder en offentlig person. Personvern hensyn gjør seg i større grad gjeldende i saker om personer som ikke har samfunnsfunksjoner, enn dersom den registrerte er en offentlig person. Videre er reguleringen om samfunnets interesse ikke bare ment å åpne for å vurdere samfunnsinteressen i eventuelle ytringer som den behandlingsansvarlige fremsetter, men også samfunnets interesse i ytringer som vil kunne komme fra andre som et svar på eller resultat av den behandlingsansvarliges ytringer.⁵⁹

Når det gjelder strømming av idrettsarrangementer med deltakere som i utgangspunktet vil falle inn under forståelse av breddeidrett vil man kunne bli møtt med argumenter som at det ikke vil være knyttet til en samfunnsinteresse, men en tilgjengeliggjøring av filming fra konkurranser og arenaer av interesse for en begrenset krets. På den annen side kan vil det også kunne finnes eksempler der det er snakk om strømming av idrettsarrangementer med deltakere som klassifiseres som toppidrettsutøvere og dermed komme til et motsatt resultat.

9.3.2. Adferdsnormer

I hvilken utstrekning personvernregelverket får anvendelse skal det særlig tas hensyn til om det foreligger adferdsnormer, etiske retningslinjer og selvdømmeordninger eller lignende som bidrar til å ivareta den registrertes personvern ved behandlingen. Det er ikke nødvendig at adferdsnormene, de etiske retningslinjene eller selvdømmeordningene utelukkende eller direkte har til hensikt å ivareta den registrertes personvern, dette kan være en indirekte konsekvens.

Begrepene «adferdsnormer» og «etiske retningslinjer» er ment å skulle tolkes vidt, men de aktuelle normene og retningslinjene må ha en viss legitimitet og oppslutning.

Datatilsynet har i sin veileder⁶⁰ på området vist til at etablerte medier må forholde seg til Vær varsom-plakaten.¹⁹ Vær varsom-plakaten inneholder publiseringsregler som er ment å ivareta borgeres rett til privatliv. Dette følger av reglens punkt 4.3 som fastslår at pressen skal vise «respekt for menneskers egenart og identitet, privatliv, etnisitet, nasjonalitet og livssyn» og at man ikke skal fremheve «personlige og private forhold når dette er saken uvedkommende». Barn er særlig omtalt i punkt 4.8, som fastslår at media plikter å ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtale kan få for et barn.

Videre viser Datatilsynet til at man har klagerett til Pressens faglige utvalg (PFU) dersom mediene bryter disse normene. Norske medier er i all hovedsak selvregulerende, i den forstand at de har opprettet egne etiske retningslinjer og en selvdømmeordning i form av Vær varsom-plakaten og Pressens Faglige Utvalg. Merk også at det er mulig å være omfattet av medieansvarsloven uten å være underlagt slike ordninger, og det kan dermed ikke automatisk kan legges til grunn at medier underlagt medieansvarsloven også plikter å følge Vær Varsom-reglene og PFU.

⁵⁹ Prop.158 L (2020-2021)

⁶⁰ <https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/lover-og-regler/personvern-vs.-ytringsfrihet/> (sist besøkt 13. juli 2023).

9.3.3. Negative konsekvenser for ytrings- og informasjonsfriheten

I vurderingen skal det legges vekt på de negative konsekvensene anvendelse av personopplysningsregelverket kan ha for ytrings- og informasjonsfriheten. Terskelen for å forby en ytring er høy og de ulike bestemmelsen i personvernforordningen kan gripe inn i ytrings- og informasjonsfriheten i ulik grad.

I utgangspunktet vil for eksempel rett til retting av uriktige faktiske opplysninger eller supplerings av ufullstendige personopplysninger være mindre inngripende enn rett til sletting.

Bestemmelser i personvernregelverket som oftest vil gripe inn i ytrings- og informasjonsfriheten i størst grad er reglene som direkte regulerer i hvilken utstrekning det er adgang til å behandle personopplysninger. Også prinsippene om formålsbegrensning, dataminimering og lagringsbegrensning kan trekkes frem i denne forbindelse.

For uregulerte aktører (ikke omfattet av medieansvarsloven) som idrettslagene, er det svært aktuelt å vurdere hvorvidt enkelte bestemmelser i personvernregelverket kan få anvendelse når virksomheten utøver journalistisk virksomhet. Samtidig må ikke anvendelsen medføre et unødvendig inngrep i ytrings- og informasjonsfriheten.

9.3.4. Konsekvenser for den registrerte

Som et siste punkt i opprømsingen i personopplysningslovens § 3 skal det legges vekt på konsekvensene behandlingen vil ha for den registrerte. Det er opplysningens karakter som skal vurderes, eksempelvis om det dreier seg om krenkende eller stigmatiserende opplysninger. Informasjonsomfanget er også noe som nevnes i forarbeidene til bestemmelsen.

I en slik vurdering vil således formålet med og innholdet i behandlingen, herunder hvor omfattende behandlingen er og hvilke kategorier av personopplysninger den omfatter, kan være relevant for å avgjøre hvor inngripende behandlingen kan være. Det kan eksempelvis være relevant å legge vekt på om personopplysningene gjør det mulig for allmennheten å identifisere den registrerte, eller om kun den behandlingsansvarlige eller en begrenset krets av personer vil kunne identifisere den registrerte. Enkelte, eksempelvis barn, vil ha et behov for særskilt vern.

Når det gjelder strømming av breddeidrett, anser vi det særlig relevant å skille mellom de ulike kategoriene av registrerte, herunder hvorvidt utøveren kan sies å være en toppidrettsutøver, spesielt når man skal vurdere konsekvensene for de registrerte.

Barn er fastsatt som sårbare registrerte, og dette skal hensyntas i vurderingen av om enkelte rettigheter etter personvernregelverket fortsatt skal gjelde. At idretten også er ment for alle, spesielt på aldersbestemt nivå, medfører også at man har spillere med ulike typer interesser for hvorfor de deltar, og en ulik bakgrunn som må hensyntas. Eksempelvis registrerte som bor på hemmelig adresse.

9.4. Medier omfattet av medieansvarsloven

Det følger av personopplysningsloven § 3 tredje ledd at medier som

«...er omfattet av medieansvarsloven, behandler personopplysninger utelukkende for formålene som nevnt i første ledd» kun i begrenset grad må forholde seg til personvernregelverket.⁶¹

Tredje ledd fastslår at i de tilfeller den behandlingsansvarlige er et medium underlagt medieansvarsloven, behøves det ikke foretas en nødvendighetsvurdering etter personopplysningslovens § 3 første ledd. Dette er imidlertid under forutsetning at det behandles personopplysninger «utelukkende» for journalistiske, akademiske, kunstneriske og

⁶¹ Bestemmelsene som nevnt i §3 annet ledd.

litterære formål. Kravet om at personopplysningene «utelukkende» må behandles for formålene nevnt i første ledd, innebærer at det må foretas en nødvendighetsvurdering etter første ledd i de tilfeller behandlingen delvis har andre formål, for eksempel reklame for varer og tjenester.

Hvilke medier som er omfattet av medieansvarsloven må vurderes i lys av medieansvarsloven § 2 om lovens virkeområde.

«Loven gjelder for medier som driver regelmessig journalistisk produksjon og publisering av nyheter, aktualitetsstoff, samfunnsdebatt eller annet innhold av allmenn interesse»

Bestemmelsen er vag og utpreget skjønnsmessig. Det fremkommer av lovens forarbeid at lovgivers ønske har vært å gjøre loven fleksibel og tilpasningsdyktig nok til å holde takt med teknologisk utvikling på området.

I vurderingen av om en virksomhet er omfattet av medieansvarsloven, er det to vilkår man må ta stilling til. For det første, driver virksomheten «regelmessig journalistisk produksjon og publisering». For det andre, er innholdet av «allmenn interesse», jf. medieansvarsloven § 2.

Medieansvarslovens forarbeid slår fast at det med «allmenn interesse» menes at innholdet er av samfunnsmessig betydning, altså av en karakter som gjør at borgerne blir informert om samfunnet vi lever i. Forarbeidene presiserer samtidig at det ikke er et krav om at mediet er ment å nå hele allmennheten, og at også medier som er rettet inn mot et bestemt tema eller en bestemt bransje kan ha allmenn interesse. Lovgiver synes imidlertid å ha satt en nedre grense, der foreningsmedier rettet mot en mer eller mindre lukket sfære ikke omfattes av loven.

Vi går ikke nærmere inn på hva som ligger i «allmenn interesse», men viser til likheten til vurderingen av «samfunnets interesse» som en del av helhetsvurderingen av om yttringen er nødvendig for å fremme yttrings- og informasjonsfrihet.

Det følger av lovens forarbeid at det med «journalistisk produksjon og publisering» menes en prosess der nyheter, aktualiteter og annen informasjon innhentes og bearbeides før det formidles til et publikum. Arbeidet må skje etter «journalistfaglige metoder» og være «basert på presseetiske prinsipper». I dette ligger det at medier som kun formidler informasjon fra offentlige myndigheter, selskaper og private, faller utenfor loven, jf. Prop. 31 L (2019-2020) s. 99.

Personvernemnda har uttalt at det avgjørende er virksomhetens art og ikke hvilken formell eller yrkesmessig status den behandlingsansvarlige har. PVN-2020-19 gjaldt en sak mot Bergens Tidende. I vurderingen av om Bergens Tidende er en mediebedrift, ble det lagt vekt på at de har en «sentral redaktørfunksjon som også er tilsluttet en pressefaglig selvdømmeordning, PFU. Avisens innsamling av personopplysninger og publisering i forbindelse med nyhetsartikler i avisa, representerer kjerneområdet for journalistisk virksomhet.»

9.5. Hvilke krav gjelder uansett

Selv om personopplysninger behandles for journalistiske formål, er aktørene ikke unntatt alle krav etter personvernforordningen og personopplysningsloven. Personopplysningslovens § 3 annet ledd fastslår at det ikke kan gjøres unntak fra visse grunnleggende regler i personvernsregelverket. Dette gjelder i all hovedsak regler om ansvar for den behandlingsansvarlige, databehandler og felles behandlingsansvarlige. Også visse regler av prosessuell karakter kommer til anvendelse.

Kort oppsummert medfører det at selv om en virksomhet behandler personopplysninger for journalistiske formål, er virksomheten fortsatt underlagt å følge grunnleggende prinsipper om ansvarsplassering, tekniske og organisatoriske tiltak for å beskytte personopplysningene, og virksomheten kan bli ilagt korrigerende tiltak som overtredelsesgebyr ved brudd på loven, jf. personvernforordningen artikkel 58.

9.6. Oppsummering

Unntaket fra plikten til å følge personvernregelverket er etter personopplysningsloven § 3 begrenset i to typetilfeller:

- Dersom behandlingen skjer på bakgrunn av «journalistiske formål eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer» og er «nødvendig for utøvelsen av retten til ytrings- og informasjonsfrihet».
- Dersom behandlingen utelukkende skjer på bakgrunn av «journalistiske formål eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer» og utføres av en virksomhet som er omfattet av medieansvarsloven.

NIF bør vurdere handlingsrommet som ligger i unntaket i personopplysningslovens § 3. Flere av vurderingene som skal gjennomføres minner om vurderingene som skal gjøres i en berettiget interesse vurdering og det kan argumenteres for at NIF er bedre egnet til å vurdere hvilke idrettsarrangementer som er relevant å strømme. Kanskje kan dette også bidra til å fremheve idrettsgrener som ellers risikerer å komme i «skyggen» av andre mer tradisjonelle idrettsgrener? Dette er også nevnt som et mulig unntakstilfelle i Datatilsynets veileder.⁶²

10. Åndsverksloven § 104 – retten til eget bilde

Åndsverkloven § 104 omhandler retten til eget bilde og er ansett for å være en personvernbestemmelse som systematisk sett ikke hører hjemme i åndsverkloven. Hovedregelen er et forbud mot publisering av personbilder eller film offentlig, uten at det er innhentet samtykke fra den avbildede. Det er en forutsetning for at bestemmelsen skal kunne anvendes at personen på bilde/filmen må kunne identifiseres. Strømming av barneidrett vil derfor som et utgangspunkt være omfattet av hovedregelen om samtykke etter åndsverkloven § 104.

10.1. Unntak fra hovedregelen om samtykke

Nevnte bestemmelse lister også opp en del unntak fra kravet til samtykket. Unntakene i bestemmelsens bokstav a)-e) gir anvisning på en totalvurdering der avbildedes rett til personvern skal avveies mot hensynet til ytringsfrihet.⁶³ Unntakene skal tolkes i lys av både EMK artikkel 10 om ytringsfriheten og EMK artikkel 8 om retten til privatliv.

Unntaket i bokstav a) omhandler situasjoner som har «*aktuell og allmenn interesse*». Oppsummert har de sentrale vurderingstemaene i rettspraksis vært om informasjonen er samfunnsnyttig og legger til rette for informasjonsflyt, om publiseringen av bildet har aktualitet (en viss dagsaktualitet), om personen som er avbildet er kjent, setter publiseringen søkelys på et samfunnsproblem eller om bildet av personen tatt på en offentlig arena, m.m.. Det vil kunne stilles spørsmål ved om alminnelige idrettsarrangementer i breddeidretten faller inn under dette unntaket. Se også pkt. 7.1. om berettiget interesse og journalistunntaket for lignende vurderinger.

Unntaket i bokstav b) gjelder dersom «*avbildningen av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet*». Dette vil typisk være der personen på bildet spiller en perifer rolle i motivet f.eks. i bakgrunnen av bildet av et landemerke.

Bokstav c) omhandler situasjoner med «*forsamlinger, folketog i friluft eller forbehold eller hendelser som har allmenn interesse*». Begrunnelsen bak regelen er at enkelte begivenheter som vekker allmennhetens interesse skal kunne publiseres og gjøres tilgjengelig, som typisk eksempel kan barnetoget 17. mai nevnes.

Alternativ d) knyttet til visning av reklame eller e) om dokumentinnsyn og gjengivelse av kunstverk og fotografisk verk anses ikke relevant å vurdere nærmere.

⁶² <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/stromming-av-idrettsarrangement-for-barn/hvem-gjelder-veiledningen-for/>, pkt. 3 (sist besøkt 13. juli 2023).

⁶³ Rt. 2007 s. 687 (Big Brother), avsnitt 64, Rt. 2008 s. 489 (Plata), avsnitt 44, Rt. 2008 s. 1089 (Bryllupsfoto), avsnitt 37

Oppsummert vil det, som antydnet over, kunne være utfordrende å argumentere for at unntakene i bokstav a) til e) kommer til anvendelse for strømming av alminnelige idrettsarrangementer i breddeidretten. Det kan likevel tenkes at visse arrangementer av særlig aktuell og allmenn interesse, vil kunne fall inn under unntaket i bokstav a). Noen eksempler på idrettsarrangementer som etter en nærmere vurdering kan tenkes å være aktuelle for dette unntaket er Norway Cup, NM-sluttspill i visse aldersklasser, o.l..

10.2. Forholdet til personvernforordningen

Slik regelen i åndsverkloven 104 er i dag overlapper den delvis med personvernforordningen ettersom et bilde av en identifiserbar person regnes som en personopplysning. I forarbeidene til åndsverkloven § 104 er det uttalt at Justis- og beredskapsdepartementet skulle gå gjennom bestemmelsen i forbindelse med gjennomføringen av personvernforordningen. Noen slik gjennomgang ble imidlertid ikke foretatt, og den eksisterer derfor side om side med personvernlovgivningen. Det er derfor noe usikkerhet om hva som er forholdet mellom personvernforordningen og åndsverkloven § 104, særlig der det kan sies å være overlapp mellom regelverkene.

Datatilsynet har i brev til Kulturdepartementet fra 2019 orientert om at det kan foreligge motstrid mellom personvernforordningen artikkel 6 og åndsverkloven og at samtykke etter åndsverkloven § 104 derfor ikke kan gjelde generelt. Departementet har opplyst om at de vil komme tilbake til denne problemstillingen i fremtidig lovarbeid, men etter Deloitte's kunnskap har departementet foreløpig ikke foretatt seg noe i saken.

Som et utgangspunkt vil reglene i personvernforordningen artikkel 6 og åndsverkloven § 104 være sammenfallende ved strømming av barneidrett. Et samtykke etter personvernforordningen art 6 (1) a vil også oppfylle vilkårene til samtykke etter åndsverkloven, etter vår oppfatning.

Et sentralt spørsmål er imidlertid om bruk av berettiget interesse som behandlingsgrunnlag for strømming av breddearrangementer i tillegg vil kreve samtykke etter åndsverkloven § 104. Dette synes å være noe uavklart all den tid lovgiver ikke har gjort en gjennomgang og tydeliggjort forholdet mellom forordningen og åndsverkloven. Slik vi tolker Datatilsynets syn, vil forordningen ha forrang ved eventuell konflikt med annen norsk lov, og på den bakgrunn kan det argumenteres for å innhente samtykke etter åndsverkloven § 104 ikke er nødvendig, dersom man belager seg på berettiget interesse som behandlingsgrunnlag. Andre har tatt til orde for at bruk av berettiget interesse også vil kreve samtykke etter åndsverkloven.⁶⁴

Selv om åndsverkloven § 104 har en klar side til personvernet har den tradisjonelt vært ment å ivareta økonomiske interesser.⁶⁵ Det kan tale for at åndsverkloven er ment å ivareta også andre hensyn enn personvernet og dermed ikke uten videre konsumeres av personvernforordningens bestemmelser. Samtidig synes det å være lite rimelig at virksomheter alltid må innhente samtykke i tilfeller man har gjort en interesseavveining etter personvernforordningen artikkel 6 bokstav f. Det kan derfor argumenteres for, slik Datatilsynet gjør, at personvernforordningen vil gå foran der det foreligger direkte motstrid med åndsverkloven.

Merk at overtredelse av åndsverkloven § 104 er straffbart etter lovens § 79 første ledd, og kan medfølge erstatningsansvar etter § 81.

⁶⁴ [MyGame, strømming av breddeidrett og barns personvern | Lov&Data \(lovdata.no\)](#)

⁶⁵ Ot.prp. nr. 34 (1987-1988) s. 4

10.3. Oppsummering

- Hovedregelen etter Åndsverkloven § 104 er samtykke fra den avbildede før bilde eller film publiseres offentlig. For alminnelige breddeidrettsarrangementer vil unntakene fra samtykke lite trolig komme til anvendelse.
- Forholdet mellom forordningen artikkel 6 og åndsverkloven § 104 er uavklart, og det er usikkert om samtykke etter åndsverkloven alltid vil være påkrevd. Kulturdepartementet har varslet en opprydning i regelverket, men dette er foreløpig ikke foretatt. Det kan imidlertid argumenteres for at dersom virksomheten bruker «berettiget interesse» som behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen, vil det ikke være påkrevd med et samtykke etter åndsverkloven § 104.

11. Kort om eierskap til medierettigheter

Spørsmålet om eierskap til medierettigheter til idrettsarrangement er komplekst, og i denne utredningen gis det kun en kort innføring i tematikken. Etter Deloitte's oppfatning kan eierskapet ha betydning for hvem som kan sette premissene for strømming av idrettsarrangementer, herunder i hvilken utstrekning media har rett til å strøme innhold uten at det må avklares med rettighetshaver.

Spørsmålet om hvem som eier medierettigheter til idrettsarrangement for barn, eller breddeidrettsarrangementer for øvrig, har etter hva Deloitte kan se ikke kommet på spissen tidligere. Det kan nok både skyldes at det tidligere har vært liten kommersiell interesse for å utnytte dette som et "produkt", samt at den teknologiske utviklingen som muliggjør strømming med nokså enkle virkemidler, er relativt ny. Det er derfor lite rettspraksis eller annen praksis som skaper presedens om hvordan medierettighetene til idrettsarrangementer for barn eller breddeidrettsarrangementer reguleres. Utenfor NIFs eget regelverk, som gjelder for den organiserte idretten, er det ingen lover som direkte regulerer rettighetene til idrettsarrangementer i norsk rett. Nedenfor vil vi likevel peke på noen generelle utgangspunkter som vil kunne ha en side mot diskusjonen om strømming av idrettsarrangement for barn.

Generelt, hva gjelder eierskap til medierettigheter innen idretten, er det flere saker fra rettspraksis⁶⁶ og problemstillingen er omtalt i juridiske teori. Et alminnelig utgangspunkt som regnes som «*sikker rett, er at den som har rådighet over arenaen der et idrettsarrangement gjennomføres, det være seg som eier eller leietaker, kan sette vilkår og herunder kreve vederlag for opptak og kringkasting fra arenaen under arrangementet*». ⁶⁷ Delvis er det eiendomsretten og kontrollen over den kommersielle utnyttelsen av private "organiserte" arrangementer som begrunner eierskapet, delvis kontraktssynspunkter (eier kan stille vilkår om adgang til arenaen). For arrangementer som foregår "ute i det fri" eller på offentlige steder og lignende, står begrunnelsen ut fra eiendomsretten ikke like sterkt. Det er likevel antatt at også markedsføringsloven kan gi et visst vern utover eiendomsrettens begrunnelse.

Skal man anvende dette utgangspunktet også for barneidrett og breddeidrettsarrangementer, kan det tilsi at der idrett utøves på arenaer hvor eier har kontroll og rådighet over arenaen («lukkede arenaer»), bør vedkommende også eie medierettighetene til arrangementet. Typisk kan man se for seg hallidretter som håndball, svømming, turn, o.l.. Der idrettslaget/arrangøren leier arenaen der arrangementet skal gjennomføres, f.eks. av kommunen, er det mest nærliggende at det er leietaker som får eierskapet til medierettighetene. Rettighetene vil i utgangspunktet være eksklusive og eier vil således kunne velge å lisensiere rettighetene til andre aktører på nærmere bestemte

⁶⁶ Norges Fotballforbund–Nordlys, Tromsø byrett 12. august 1986.
International Entertainment APS–TV 2, Bergen tingrett 3. april 2003

⁶⁷ Gunnar-Martin Kjenner (red.) og Morten Justad Johnsen (red.), *Idrett og juss*, Universitetsforlaget, 2022 s. 296, Juridika (kopiert 21. september 2023)

vilkår. Idrettsarrangementer for barn foregår ofte på arenaer som er "åpne", hvor rådighet og kontroll over arenaen ikke er like åpenbar. Grensedragningen av hva som kan regnes som åpne og «lukkede» arenaer er vanskelig å trekke. Her er det som påpekt over mer uklart hva som er rettstilstanden hva gjelder eierskap til medierettigheter.

NIF har vedtatt egne regler internt som gjelder for den organiserte idretten. Innenfor den organiserte idrettens regelverk er det arrangøren av en idrettskonkurranse som har eiendomsretten til medierettighetene til idrettsarrangement. Dette fremgår av NIFs lov § 14-3 jf. § 14-2. Videre har særforbund eiendomsretten til de særrettsarrangementer det selv arrangerer og til særrettsarrangementer som er en del av et arrangementssystem regulert av særforbundets regelverk, jf. NIFs lov kapittel § 14-3 jf. §14-2. Regelverket binder medlemmene og regulerer hvordan medierettighetene eies internt i idretten.

"Nyhetsretten"

Selv om medierettighetene er eksklusive, er det unntak for formidling av innhold med nyhetsverdi (vil ikke være nødvendig å innhente samtykke fra den som har rettighetene til innholdet). Dette unntaket er ofte kjent som "nyhetsretten" og begrunnes med hensynet til ytrings- og informasjonsfriheten. Det er vanskelig å oppstille spesifikke kriterier for hva som har informasjons- eller nyhetsverdi. Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har uttalt at domstoler bør være varsomme med å overprøve pressens vurderinger av hva som har informasjons- eller nyhetsverdi. Det er likevel klart at det gjelder nokså korte utdrag som ikke skal vare lenger enn det nyhetsformålet tilsier. Mangfoldet i idrettene tilsier at det ikke kan oppstilles generelle regler om varigheten på slike utdrag, men at det må gjøres individuelle vurderinger avhengig bl.a. type idrett (det er forskjell på 100 sprint og en fotballkamp som varer i 90 min).

For å illustrere vurderingstema vises her til åndsverkloven § 22 som omhandler kringkastingsforetaks rettigheter og hvor unntaket om nyhetsretten kommer til uttrykk i tredje ledd:

Fjernsynsselskap kan "vederlagsfritt sende korte utdrag fra begivenheter av stor interesse for allmennheten, som et annet fjernsynsselskap har eksklusive rettigheter til å sende fra. Korte utdrag fra slik begivenhet skal ikke være lengre enn det nyhetsformålet tilsier, og kan uansett ikke overstige 90 sekunder" (vår utheving)

Vi avgrensner her mot en videre vurdering av "Nyhetsrettens" innhold og grenser siden det ligger utenfor vårt mandat.

"Plotting" av livedata

En problemstilling som også gjør seg gjeldende er i hvilken grad idretten kan forby aktører plotting av livedata under idrettsarrangementer (f.eks. videreformidling av ulike hendelser under en fotball-/håndball-kamp, slik som mål, frispark/frikast, advarsler osv.). Hertil er det et spørsmål om idretten kan gi en aktør eksklusivitet til å registrere og formidle denne type livedata på vegne av idretten. Heller ikke dette spørsmålet har et åpenbart tydelig rettslig svar. Som nevnt over ligger det utenfor mandatet å gjøre nærmere vurderinger av disse forholdene.

12. Avslutning

I Norge utøves det 193 idretter, herunder individuelle- og lagidretter, i alderstrinnet 15-18 år, med svært bredt spenn av ferdighetsnivå, modenhet og interesser. Barns rettigheter og friheter veier alltid tungt i en interesseavveining.

Deloitte opplever likevel at Datatilsynet i sin Veiledning om strømming av idrettsarrangement for barn gir et handlingsrom først og fremst hvor det er snakk om «*toppidrett med allmenninteresse*», men det kan heller ikke utelukkes at idrettsarrangementer som strengt tatt ikke regnes som «toppidrett» kan strømmes etter en konkret interesseavveining. Som eksempel kan nevnes enkelte kamper i landsdekkende turneringer.

Som nevnt gjennomgående i dokumentet må man gjøre de samme vurderingene for voksne som for barn knyttet til krav om behandlingsgrunnlag (herunder berettiget interesse og samtykke) og unntaket for journalistisk virksomhet. En vesensforskjell er samtidig at voksne ikke har det særskilte beskyttelsesbehovet som barn er underlagt og har krav på. I en berettiget interesse-vurdering vil hensynet til voksnes personvern derfor kunne veie mindre og på generelt grunnlag vil adgangen til å strøme idrettsarrangement for voksne være mye videre enn for barn. Igjen kan det påpekes at det må foretas en konkret interessevurdering. Ved bruk av samtykke som behandlingsgrunnlag må det vurderes om kravene til samtykke er oppfylt, herunder frivillighetskravet som særlig er aktuelt ved utøvelse av lagidretter og individuelle idretter der flere konkurrerer samtidig. Selv om man kan hevde at voksne er bedre rustet til å håndtere press og at det skjeve maktforholdet mellom barn og idrettsklubb (voksne, trenere, m.m.) ikke gjør seg gjeldende på samme måte, må det likefult gjøres en vurdering av om frivillighetskravet er oppfylt også der voksne avgir samtykke. Merk samtidig at det ikke er tvilsomt at personer over 18 år har samtykkekompetanse til å dele sine personopplysninger.

Å gjøre bruk av handlingsrommet krever grundige og konkrete interesseavveininger hvor idrettsutøverens krav på personvern og privatliv skal vektas opp mot behandlingsansvarliges interesser.